

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

ASIA Valitus Espoon kaupunginvaltuuston päätöksestä 7.6.2021 § 77: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksyminen, alue 722300

Päätös liitteenä, pöytäkirja asetettu yleisesti nähtäville 15.6.2021.

VALITTAJAT

MTK-Uusimaa ry

SLC-Nyland (Nylands svenska producentförbund NSP r.f.)

ASIAMIES

OTK Leena Kristeri

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Simonkatu 6, 00101 Helsinki

p. 040 507 4088

leena.kristeri@mtk.fi

LASKUTUSOSOITE

Nylands svenska producentförbund

Fredriksgatan 61 A 34

00100 Helsingfors

VAATIMUKSET

Vaaditaan, että hallinto-oikeus kumoo kaupunginvaltuuston päätöksen kaavan hyväksymisestä ja palauttaa kaavan uuteen valmisteluun. Lisäksi vaaditaan, että kaava asetetaan täytäntöönpanokieltoon, kunnes valitusasia on ratkaistu.

VALITTAJIEN VALITUSOIKEUS

Valittajien valitusoikeus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 191 § 2 momenttiin, jonka mukaan rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä on toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan oikeus valittaa kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä.

MTK-Uusimaa ry ja SLC Nyland (Nylands svenska producentförbund NSP r.f.) ovat koko Uudellamaalla toimivia edunvalvontajärjestöjä. Järjestöt valvovat maa- ja metsätalousmaan omistajien ja viljelijöiden sekä maaseutuyrittäjien etuja sekä vaalii elävää ja elinkelpoista maaseutua. MTK-Uusimaa ry:n toiminta-alue kattaa suomen- ja kaksikieliset kunnat Uudellamaalla. SLC Nyland (Nylands svenska producentförbund NSP r.f.) toiminta-alue kattaa ruotsin- ja kaksikieliset kunnat Hangosta Pyhtäälle.

Kaavalla on sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia valittajien jäsenistön elinkeinojen harjoittamiseen sekä jäsenten omaisuuden käyttöön ja suojaan.

VALITUSPERUSTEET

Valtuuston päätös on lainvastainen. Valitusperusteet ovat sekä sisällöllisiä (merkintöjen lainvastaisuus ja kohtuuttomuus) että menettelyllisiä (selvitysten riittämättömyys ja perustelujen puutteellisuus). Kaavassa esitetyt aluevaraukset ja ominaisuusmerkinnät ovat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) vastaisia ja menettelyt puolestaan selvittämisvaatimusten vastaisia (MRL 9 §).

PERUSTELUT

Kaava-aineiston lainvastaisuus

Kaavamääräyksien ja -merkintöjen laillisuus on asia, jota Suomessa ei ole juurikaan tutkittu ja laillisuuden rajat hämärtyvät jatkuvasti. MRL:n

mukaan 39 §:n 4 momentin mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa asia, jota tulee tarkastella kaavamääräyksien laillisuutta arvioitaessa. Tosiasiassa muu lainsäädäntö asettaa myös rajat kaavoitukselle ja sillä tehtävälle ohjaukselle. Kaavoittaminen on ennen kaikkea juridiikkaa, mutta poliittisessa päätöksenteossa tämä asia tuntuu unohtuvan. Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Myös Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan tapauksessa kaavoituksella ollaan ottamassa sellaista määräämisvaltaa, joka ei lain nojalla kuulu kaavoittajan toimivaltaan. Valittajat vaativat, että Helsingin hallinto-oikeus ottaa kantaa kaavamääräysten laillisuuteen.

Ympäristöministeriö on 31.3.2000 antanut asetuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä, joita voidaan täsmentää kaavamääräyksillä. Asetuksen mukaisten merkintöjen lisäksi kaavoissa voidaan tarvittaessa käyttää muitakin merkintöjä. Kaavamerkintöjen ja -määräysten käytön yhtenäistämiseksi ympäristöministeriö on laatinut maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -julkaisusarjassa asema-, yleis- ja maakuntakaavojen merkintöjä ja määräyksiä koskevat oppaat. Kaavamääräykset ja -merkinnät eivät ole normeihin sidottuja. Ympäristöministeriö on 16.6.2003 julkaissut oppaan yleiskaavamerkinnöistä ja -määräyksistä [YK-opas \(aalto.fi\)](http://www.ymparisto.fi/yk-opas). Kyseinen opas ei sido kuntia, vaan kaavamerkinnät ja -määräykset ovat kunnan itsemääräämisoikeuden alaisia tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvia valintoja. Rajat sen suhteen, mikä on lain nojalla sallittu kaavamerkintä, ovat erittäin häilyvät ja näitä rajoja pyritään hämärtämään jatkuvasti. Hämärtäminen johtaa siihen, että maanomistajien on yhä vaikeampaa tuntea oikeutensa ja velvollisuutensa. Myös viranomaisilla on ollut vaikeuksia ymmärtää kaavamerkintöjen todellisia oikeusvaikutuksia. Esimerkiksi hakkuita on kielletty alueilla, joissa viireillä oleviin kaavoihin suunnitellaan suojelumerkintöjä. Maisematyöluvan kustannukset ovat nousseet niin korkeiksi, että alueita käytännössä on jätetty hoitamatta ja toimenpiteet tekemättä. Tällainen lopputulos ei ole kaavan eikä ympäristön kannalta tavoitteellinen. Kaavojen tunteminen on käymässä mahdottomaksi maanomistajille.

Kaavamerkintöjen tai kaavaselostuksen perusteella on kuitenkin oltava saatavissa riittävää selvyyttä siitä, millä tavoin erilaisten tavoitteiden huomioon ottaminen tulisi vaikuttamaan maanomistajan oikeuteen käyttää maataan (KHO 1980 A I 1). Kaavojen tulkinnassa kohtaamme jatkuvasti tilanteita, joissa edes viranomaiset eivät ole selvillä siitä, minkälaisia oikeuksia tai rajoitteita kaavasta maanomistajalle aiheutuu. Tilanne alkaa olla oikeusvaltiolle kestämaton.

Yleiskaava esitettävä kartalla

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 40 §:n mukaan yleiskaava esitetään kartalla. Kaavaan kuuluvat myös kaavamerkinnot ja -määräykset.

Valituksen alaisessa kaavassa on kaavakartan yleiskaavamerkinnot ja -määräykset -osiossa todettu, että *Oikeusvaikutteista kaavakarttaa täydentää seitsemän liitekarttaa, joista kaavakartan liitekartalla 3 Luontoarvojen verkosto 2050 ja liitekartalla 6 Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys 2050 on oikeusvaikutteisia merkintöjä ja määräyksiä.*

Valittajat pitävät lainvastaisena tällaista merkintätapaa, jossa oikeusvaikutuksia aiheuttavia merkintöjä ja määräyksiä sijoitetaan juridisen kaava-aineiston ulkopuolelle. MRL:n mukaan oikeusvaikutteinen aineisto on esitettävä kaavakartalla sekä kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä. Liitekartoissa esitetyt aineistot tulee todeta lainvastaisiksi oikeusvaikutustensa osalta. Liiteaineistot eivät ole osa virallista ja oikeusvaikutteista kaava-aineistoa.

Ranta-alueiden suunnittelupakko

MRL 10 luvussa on esitetty ranta-alueita koskevat yleiset määräykset koskien niin sanottua rantojen suunnitteluvollisuutta. Laissa on asetettu myös poikkeukset tästä suunnitteluvollisuudesta sekä maanomistajan kaavoitusoikeus. Yleiskaavan yleismääräyksissä todetaan, että *Suunnittelussa tulee edistää rantojen yleistä virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta. Rakentamattomat rannat on asemakaavoissa varattava yleiseen virkistyskäyttöön.*

Valittajien mielestä yleiskaavan yleismääräyksessä ylitetään lainsäädännön asettamat reunaehdot. Kaavamääräyksestä on ymmärrettävä, että esimerkiksi MRL 74 §:n mukainen maanomistajan laillinen oikeus ranta-asemakaavan laatimiseksi olisi yleiskaavalla tällä kaavamääräyksellä yleisesti ja kategorisesti estetty. Kaavaviranomainen on ylittänyt toimivaltansa rajoittaessaan kuntalaisten laillisia oikeuksia yleisissä yleiskaavamääräyksissä. Kaavoituksella ei voida tehdä sallituksi sellaista, mikä on lain nojalla kielletty. Vastaavasti kaavalla ei voida kieltää sellaista, joka lain nojalla on sallittua. Ilman yksityiskohtaisia jokoista rakentamaton ranta koskevia selvityksiä, ei kaavamääräyksellä voida asettaa tällaista yleistä rantojen kehittämisen kieltä. Kielon laajuus ei perustu siis myöskään riittäviin selvityksiin ja on näin ollen MRL 9§:n vastainen.

Siniviherrakenne

Yleiskaavamääräyksissä todetaan, että Monipuoliset ekosysteemipalvelut ja ilmastonmuutokseen varautuminen on turvattava kaikilla suunnittelutasoilla kehittämällä siniviherrakennetta kiinteänä osana kaupunkirakennetta.

Valittajat haluavat huomauttaa, että siniviherrakenne on täysin uusi termi. Sitä ei tunnista lainsäädäntö, eikä sen merkitys ole selkeä ja tarkkarajainen. Kaava on juridinen asiakirja, joka luo oikeuksia ja velvollisuuksia niin jatkosuunnittelulle kuin myöskin maanomistajille. Tällaiset kirjaukset, jotka eivät linkity itse kaavakarttaan mitenkään, ovat omiaan hämärtämään kaavan merkitystä ja oikeusvaikutuksia.

MRL 35 §:n 2. momentin mukaan yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi.

Koska siniviherrakennetta ei ole osoitettu kaavakartalla, on yleismääräyksen ennakoiminen ja toteuttaminen käytännössä täysin sattumanvaraista yksityiskohtaisemmassa suunnitelmassa. Ilmastonmuutokseen varautumista voidaan ja tulee tehdä monilla eri tavoin alueidenkäytön suunnittelussa. Siniviherrakenteen kehittäminen ei konkretisoi

riittävällä tavalla niitä keinoja, joita ilmastonmuutokseen sopeutuminen tarkoittaa. Yleiskaavan yleismerkintää on näin ollen pidettävä lain vastaisena.

Maisematyöluvan (MRL 128 §) edellyttäminen puiden kaatoon sekä perusteettomat kaavamerkinnot

1.5.2017 tuli voimaan MRL:n uudistus HE 251/2016 vp, jossa kiellettiin maisematyöluvan käyttäminen puiden kaatoon yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitetulla alueella. Hallituksen esityksessä todetaan, että maa- ja metsätalousvaltaisella alueella tarkoitetaan yleiskaavan M-alkuisia aluevarausmerkintöjä. Näille alueille ei olisi mahdollista sisällyttää sellaisia rasteri-, kohde- tai viivamerkintöjä, joihin kohdistuisi maisematyölupavelvoite. Ympäristövaliokunta toteaa asiaa koskevassa mietinnössään YmVM 2/2017 vp, että metsän käsittelyyn liittyviä rajoituksia on edelleen mahdollista asettaa yleiskaavassa suojelumääräyksillä.

Jotkut kunnat vastustivat lakimuutosta ja ovat julkisesti kritisoineet sitä. On ollut selvää, että lakimuutosta on pyritty kiertämään erittäin luovilla ja lainsäätäjän tahdon vastaisilla kaavaratkaisuilla. Lain perusteluista selviää, että lainvalmistelussa ei tullut mieleen sellainen vaihtoehto, että kaavoittajat keksivät täysin uusia (ei M-alkuisia) kaavamerkintöjä kuvailemaan maa- ja metsätaloukskäytössä olevia alueita vain sen takia, että maisematyölupavelvoite puiden kaadolle voitaisiin alueille asettaa. Nyt lakia ollaan kiertämättä siten, että alueille ei aseteta suojelumääräystä, vaan keksitään täysin uusia kaavamerkintöjä, jotta voidaan kiertää lainsäätäjän tahtotila. Lainsäätäjän tahdon vastaisesti toimiminen ei täytä perustuslain 2 §:n vaatimusta siitä, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Valituksenalaisessa kaavassa on useita erilaisia ratkaisuja, jotka on pyritty toteuttamaan ainoastaan sen turvaamiseksi, että lailla poistettu työväline olisi jatkossakin kunnan käytössä. Tätä ei voida pitää asianmukaisena ja perusteltuna julkisen vallan käyttämisenä. Tältä osin voidaan jopa todeta, että kaavaviranomainen ylittää toimivaltansa.

Aluevarausmerkintä "EV-Suojaviheralue"

Yksityiskohtaisissa kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä on uuden tyyppinen aluevarausmerkintä EV-Suojaviheralue. Merkinnän kaavamääräys on *Alue on tarkoitettu Ämmässuon yhdyskuntateknisen huollon ja Kulmakorven erityisalueen suojaviheralueeksi. Alueella tulee turvata riittävä suojapuusto ja muu suojakasvillisuus. Maisemaa muutettava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattavissa oleva toimenpide on luvanvaraista siten kuin MRL 128 §:ssä on säädetty.*

Valittajat huomauttavat, että EV-aluevaraus rajoittuu M-alueeseen. On päivän selvää, että vuonna 2017 asetetut uudet rajoitteet maisematyöluvan käyttömahdollisuuksiin puiden kaatoon metsätalousalueilla on ajanut ratkaisuun, että luodaan alueelle kokonaan uudenlainen pääkäyttömuoto. Teknisesti asia olisi tullut kaavassa kuvata alueen erityisominaisuusmerkinnällä ja siihen liittyvillä määräyksillä. Suojaviheralue on hyvin erikoinen pääkäyttömuoto millekään alueelle, todennäköisesti alue on kuitenkin tällä hetkellä metsää. On huomattava, että kyseisellä alueella ei kuitenkaan ole metsälaki (12.12.1996/1093) voimassa, koska metsälain soveltamisala riippuu nimenomaan kaavamääräyksestä. Näin ollen alueella ei tarvitse huomioida metsälain mukaisia suojeltavia kohteita eikä alueella ole myöskään uudistamisvelvollisuutta. Alueella ei myöskään sovelleta lakia kestävän metsätalouden määräaikaisesta rahoituksesta (23.1.2015/34) eikä myöskään lakia metsätuhojen torjunnasta (1087/2013). Kunnan näkökulmasta ainoa merkityksellinen peruste em. aluevarausmerkinnän käyttämiselle tuntuu olevan maisematyöluvan käyttömahdollisuus. Kaavalla ei kuitenkaan voida velvoittaa omistajaa pitämään aluetta puustoisena. Kaavamääräyksen seurauksena myöskään metsälaki ei olisi turvaamassa sitä, että alue pysyisi puustoisena. Kaavamääräys on tarkoitukseensa sopimaton.

Aluevarausmerkintä "AME – Avoimen maisematilan elinkeinoalue"

Yksityiskohtaisissa kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä on uuden tyyppinen aluevarausmerkintä AME – Avoimen maisematilan elinkei-

noalue. Merkinnän kaavamääräys on *Aluetta kehitetään avoimen maisematilan ja reunametsien säilyttämistä tukevien elinkeinojen alueena. Alue varataan ensisijaisesti maa- ja metsätaloustalouteen sekä muille maaseutuelinkeinoille. Alueella sallitaan haja-asutusluontoinen rakentaminen. Tärkeät viheryhteydet ja niiden ekologinen toimivuus tulee turvata. Alueella sallitaan maataloutta palveleva asuminen sekä maataloutta ja virkistystä palveleva tai niihin rinnastuvan elinkeinotoiminnan rakentaminen. Rakentamisen on sijainniltaan liittyttävä olemassa olevan asutuksen, tilakeskuksen ja tiestön läheisyyteen siten, että ranta-alueet ja avoimet maisematilat säilyvät vapaina rakentamiselta. Rakentaminen on sovitettava arvokkaaseen maisemakuvaan. Ilman alueelle laadittua yksityiskohtaista kaavaa asuntojen rakentamismahdollisuuksien enimmäismäärä on 1-5 hehtaarin kiinteistöille enintään yksi ja 5 hehtaarin jälkeen jokaista täyttä 20 hehtaaria kohden enintään yksi lisää. Lisärakentamisen myöntämisessä huomioidaan olemassa olevat asuin- ja lomarakennukset. Alueen kehittämisessä on huomioitava valumavesien vaikutukset vesistöihin ja virtavesiin.*

Valittajat huomauttavat, että jälleen on keksitty aivan uusi pääkäyttömuoto. Kyseisille alueille ei ole asetettu maisematyölupavaatimusta puiden kaatoon, joten siltä osin näyttäisi siltä, että merkintää ei olisi luotu lainsäätäjän tahdon kiertämiseksi. Kuitenkin avoimen maisematilan elinkeinoalue on hyvin epämääräinen ja elävälle elämälle vieras keksintö. Kyse on kuitenkin suurimmaksi osaksi maa- ja metsätaloustaloutta palvelevista alueista. Vallitsevan kaavoituskäytännön valossa alueille sopisi aluevaraukseksi paremminkin Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA). Kaavan oikeusvaikutus hämärtyy liiaksi ja on siltä osin maanomistajille kohtuuton. Merkinnällä kuvataan nimenomaan elinkeinoalueita, mutta kaava ei kuitenkaan alueiden osalta perustu elinkeinojen toimivan kilpailun osoittavaan selvitykseen.

Ominaisuusmerkintä ”Arvokas kulttuuriympäristö”

Yksityiskohtaisissa kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä on ominaisuusmerkintä Arvokas kulttuuriympäristö. Merkinnän kaavamääräyksen mukaan *Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan arvokkaat kulttuuriympäristöt. Alueita koskevissa toimenpiteissä ja tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon ja turvattava alueen rakennushistorialliset,*

kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot. Alueita koskevista toimenpiteistä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattavissa oleva toimenpide on luvanvaraista siten kuin MRL 128 §:ssä on säädetty.

Kyseinen ominaisuusmerkintä osuu paikoitellen sekä M-alueille että AME-alueille. Näin ollen on pidettävä selvänä, että M-alueille osueksaan maisematyölupavaatimus puiden kaatoa koskien on laitton. Myöskin AME-alueiden osalta voidaan todeta sama, kuin EV-alueen osalta: kaavoituksen tarkoituksena on ollut kiertää lainsäätäjän tahtotila siitä, että metsätalouskäytössä oleville alueille ei voida asettaa erillistä maisematyölupaa puiden kaatoa varten. Syyt lainmuutokselle ovat selvät ja ne on esitetty hallituksen esityksessä sekä ympäristövaliokunnan mietinnössä. Lisäksi lain perusteluissa on erikseen mainittu, että maa- ja metsätalousvaltaisille alueille ei myöskään saa asettaa sellaisia rasteri- tai kohdemerkintöjä, joilla maisematyölupaa puiden kaatoon edellytettäisiin. Esitetty ominaisuusmerkintä on nimenomaan tällainen merkintä, jonka käyttäminen on lainmuutoksella haluttu estää.

Maanomistajalle tällainen maisematyöluvan edellyttäminen on erittäin epäselvää. Mikäli yleiskaava saisi tällaisenaan lainvoiman, voisi maanomistaja silti toteuttaa ainakin M-alueella hakkuut ilman maisematyölupaa kaavan sisällön ollessa suoraan lainvastainen. AME-alueiden osalta kaavan laillisuus on vähintäänkin epäselvä. Kaavalla ei pidä tällä tavalla hämärtää ihmisten oikeuksia ja velvollisuuksia eikä osoittaa selvästi lainvastaisia ratkaisuja. Kaava on edellä esitetyllä tavalla laitton sekä maanomistajalle liian epäselvä ja näin ollen kohtuuton.

Suojelualueet

Aluevarausmerkinnät ”SL - Luonnonsuojelualue ja S – Suojelualue”

Kaavaselostusta on täydennetty ehdotusvaiheessa uudella liitteellä (21) suojelu- ja luonnonsuojelualueista. Lisäksi on avattu suojelualueiden varausperusteita ja suojelualueen perustamista sekä niitä lakeja, joihin alueiden suojelu perustuu.

Liite 21: Luonnonsuojelualueet ja suojelualuevaraukset Lähteet: 1) : Luontoselvitys voimassa olevien yleiskaavojen luonnonsuojelualuevarauksille vuonna 2019 Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisu 13/2019, Faunatica 2) Uusimaa-kaava 2050; Selostuksen liiteaineisto. 2: Suojelualueiden kohdetiedot Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo; koosteraportti.

Kaavaan sisällytetyt uudet suojelualuevaraukset perustuvat Uusimaa-kaava 2050 aineistoon sekä maakuntakaavan tueksi tehtyihin selvityksiin. Yleiskaavatyön yhteydessä ei ole erikseen tehty selvityksiä alueiden soveltuvuudesta tai tarpeellisuudesta yleiskaavassa.

Uusimaa-kaava 2050 ei ole lainvoimainen, sillä se odottaa Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisua. Muutoksenhakuviranomaisena toimiva Helsingin hallinto-oikeus on kuitenkin välipäätöksillään 22.1.2021 kieltänyt maakuntavaltuuston päätösten täytäntöönpanon kaavoista jätettyjen valitusten perusteella. Täytäntöönpanokielto on voimassa oikeuskäsittelyn ajan, eli kyseessä olevat vaihemaakuntakaavat eivät ole voimassa ennen kuin hallinto-oikeuden varsinaiset päätökset ratkaisevat asian.

Valittajat pitävät laittomana sitä, että täytäntöönpanokiellossa olevasta kaava-aineistosta siirretään materiaalia sellaisenaan yleiskaavaan käyttäen kiistanalaisia selvityksiä päätöksen tueksi. Maakuntakaavan ohjaava vaikutus ja kaavahierarkia on sivuutettu prosessissa täysin. Kansalaisten oikeusvarmuuden näkökulmasta tilanne on kestävä. Tällainen ratkaisu on omiaan heikentämään luottamusta viranomaisiin. Ratkaisua on pidettävä sekä MRL:n vastaisena, viranomaisen toimivallan ylittämisenä että hyvän hallinnon vastaisena.

Valittajat ovat valittaneet täysin samasta asiasta Uusimaa-kaava 2050 yhteydessä. Valittajat edellyttävät, että maakuntakaavan laillisuus arvioidaan ennen kuin samoja kaavaratkaisuja toistetaan alemman asteisessa kaavoituksessa.

Maakuntakaavaa koskevan valituksen diaarinrot Helsingin hallinto-oikeudessa ovat 22099/03.04.04.04.16/2020,

22100/03.04.04.04.16/2020 ja 22101/03.04.04.04.16/20200. Valittajat esittävät maakuntakaavaa koskevan valituksensa myös tämän valituksen liitteenä (Liite 3.) ja toistavat siinä esitetyt perustelut myös tämän asian osalta soveltuvin osin.

Riittämättömät selvitykset

Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, kulttuuriperintöön ja elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Hallituksen esityksessä maankäyttö- ja rakennuslaiksi (HE:101/1998) s. 63 lausuttiin tarpeesta selvittää ja arvioida kaavan vaikutuksia näin: Kaavoituksessa sovitetaan yhteen erilaisia alueidenkäyttötarpeita. Alueiden käytön ja eri toimintojen ympäristövaikutukset on tarpeen selvittää ja arvioida riittävän aikaisessa vaiheessa kaavaa laadittaessa. Riittävän laaja-alainen ja perusteellinen vaikutusten arviointi kaavoituksen yhteydessä on välttämätöntä jo senkin vuoksi, että ne, joiden olosuhteisiin ratkaisu saattaa vaikuttaa, voivat arvioida eri vaihtoehtojen vaikutuksia.

Tässä tapauksessa on maakuntakaavan suojeluaineisto tuotu kaava-valmisteluun mukaan vasta viime metreillä, eikä aineiston soveltuvuutta yleiskaavassa ole selvitetty. Jo pelkästään maakuntakaavan ja yleiskaavan mittakaavaero edellyttää alueiden tarkastelua uudelleen yksityiskohtaisemmassa yleiskaavasunnittelussa.

Valittajat katsovat, että kaavan vaikutuksia ei ole selvitetty ja arvioitu riittävästi ja riittävän ajoissa. Kaavaratkaisu SL- merkintöjen osalta ei ylipäänsä perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaavan laatimisen yhteydessä ei ole myöskään erikseen selvitetty, aiheutuuko kaavan toteuttamisesta maanomistajille kohtuutonta haittaa. Sitäkään ei ole selvitetty, minkälaisia vaikutuksia kaavaratkaisuilla olisi elinkeinonharjoittajille. Suojelumerkinnällä on aina erittäin suuri juridinen ja taloudellinen merkitys alueiden maanomistajille.

MRL 5§:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä; (6.3.2015/204). MRA 1§ (10.9.1999/895) mukaisesti kaavaa varten tehtävien selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset: 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. Valittajat katsovat, että vaikutuksia elinkeinoelämälle, kuten metsätaloudelle ei ole selvitetty eikä kaava näin ollen käytä lain vaatimuksia. Erityisesti, jos kaavoilla lähdetään muuttamaan vallitsevaa suunnittelukulttuuria luomalla täysin uudenlaisia aluevarauksia, tulee tarkasti selvittää minkälainen vaikutus merkinnöillä tulisi olemaan.

Perustuslaki

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Perustuslain 2 §:n 3. momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 121 §:n 2. momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Perustuslain 15 § mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Edellä selostettujen perusteella katsomme, että kansalaisten yhdenvertaisuus ei toteudu, kun kaavoitukseen tuodaan täysin uusia aluevarauksia ainoastaan sen takia, että halutaan kiertää lainsäätäjän tahtoa.

Maankäyttö kyseisillä alueilla ei ole muuttunut eikä oletettavasti muuttumassakaan, joten uusien aluevarauksien keksiminen ei ole perusteltua.

Vaikka kaupunginvaltuuston päätös ei merkitse pakkolunastusta, se rajaa omistajan oikeutta käyttää omaisuuttaan niin laajasti, että tosiasiallinen käytönrajoitus suojelualueilla rinnastuu pakkolunastukseen. Perustuslaki edellyttää, että omaisuuden ottaminen yleiseen tarpeeseen tapahtuu lain voimalla ja täyttä korvausta vastaan. Näistä kahdesta ehdosta kumpikaan ei suojelualueratkaisussa täyty. Erityisten luontoarvojen suojelu tulee toteuttaa luonnonsuojelulain tai eräiden muiden lakien määrittämällä tavalla. Kaupunginvaltuuston päätös ei toteuta perustuslain maanomistajalle suomaan omaisuuden suojaa. Suojelualuepäätökset on asetettu maakuntakaavan osalta täytäntöönpanokieltoon, joten niitä ei voida sellaisenaan siirtää yleiskaavaan.

Perustuslain 80 §:n säännöksessä edellytetään, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset annetaan lailla. Valtuuttavan lain on tällöin täytettävä vaatimukset lain täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Perusoikeusrajoituksen tulee olla laissa tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritetty. Rajoituksen olennaisen sisällön – kuten viranomaiselle lailla luotavan rajoittamistoimivallan käytön edellytysten ja laajuuden – tulee ilmetä laista. Sääntelyn tarkkuuden ja täsmällisyyden kannalta on tärkeää, että laista ilmenee riittävän selkeästi, kuka on oikeutettu käyttämään rajoitusvaltuuksia, mitä valtuuksia käytettäessä saadaan tehdä ja miten silloin on meneteltävä.

Laissa olevan sääntelyn tulee kaiken kaikkiaan olla siinä määrin täsmällistä, että sääntelyllä annetaan riittävä ennustettavuus viranomais-toimista. Näin ollen yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista ei voida määrätä yksinomaan kaavoituksella, vaan perusteiden rajoituksille on löydettävä muusta lainsäädännöstä, jossa myös tarkkarajaisuus vaatimus ja omaisuudensuojaa ilmentävät korvauskysymykset on ratkaistu perustuslain mukaisesti.

Suojelumääräykset kaavassa tarkoittavat merkittävän julkisen vallan käyttämistä. Täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen noudattaminen edellyttää myös sitä, että laissa käytetyt ilmaisut ja sanonnat ovat täsmällisiä.

Kaavamääräykset itsessään eivät täytä lain tarkkarajaisuuden vaatimuksia, koska rajoitusvaltuudet tai se, mitä valtuuksia käytettäessä saadaan tehdä ja miten silloin on meneteltävä eivät selviä MRL:sta eikä kaavamerkinnoista.

YHTEENVETO

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava ei täytä perustuslain eikä MRL:n vaatimuksia. Edellä esitettyjen perustelujen valossa on selvää, että viranomaisen on ylittänyt toimivaltansa ja päätös on sisällöllisesti ja menettelyllisestä sekä perustuslain että MRL:n vastainen.

Yleiskaava tulee kumota ja palauttaa uuteen valmisteluun.

Espoossa, 24 päivänä kesäkuuta 2021

Leen^a Kristeri, OTK

Liitteet:

- 1) Valituksenalainen päätös
- 2) Valittajayhdistysten säännöt
- 3) Valittajien valitus Uusimaa-kaava 2050 päätöksistä

Helsingin hallinto-oikeus

Asia

Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemä päätös Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan (722300) hyväksymisestä.

Päätös liitteenä, pöytäkirja asetettu yleisesti nähtäville 7.6.2021.

Valittaja

Suomen metsäkeskus
Aleksanterinkatu 18 A
15140 Lahti

Valittajan valitusoikeus

Suomen metsäkeskuksen (jäljempänä Metsäkeskus) valitusoikeus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 191 § 1 momenttiin, jonka mukaan viranomaisella on toimialaansa kuuluvissa asioissa oikeus valittaa kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä.

Vaatimukset

Metsäkeskus vaatii, että Helsingin hallinto-oikeus kumoaa Espoon kaupunginvaltuuston päätöksen (7.6.2021) hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava (722300) Arvokas kulttuuriympäristö (ma-) kaavamerkinnän niiltä osin, kun merkinnässä edellytetään maisematyölupaa puunkaatoon Maa- ja metsätalousvaltaisilla (M-) ja Avoimen maisematilan elinkeinoalueen aluevarauksilla (AME).

Metsäkeskus vaatii myös, että Helsingin hallinto-oikeus kumoaa AME-aluevarausmerkinnän ja lähettää sen uudelleenvalmisteluun.

Arvokas kulttuuriympäristö -merkintä (ma)

Valituksen perusteluina esitämme, että yleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 128 § maisematyölupaa koskevien säännösten vastainen siltä osin kuin maisematyölupaa edellytetään puun kaatamiseen kaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitetulla alueella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä säädetään, että maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (toimenpiderajoitus): 3) yleiskaava-

alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään, lukuun ottamatta puiden kaatamista yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitetulla alueella.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 251/2016 vp.) todetaan, että:

"Yleiskaava-alueella maisematyölupaa ei voisi määrätä koskemaan puiden kaatamista maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitetulla alueella. Ehdotettu muutos koskisi metsän hakkuuta ja siihen liittyviä metsätaloustoimenpiteitä. Esimerkiksi metsänuudistamiseen liittyvään maanmuokkaukseen ei tarvittaisi maisematyölupaa. Maa- ja metsätalousvaltaisella alueella tarkoitettaisiin yleiskaavan M-alkuisia aluevarausmerkintöjä. Näille alueille ei olisi mahdollista sisällyttää sellaisia rasteri-, kohde- tai viivamerkintöjä, joihin kohdistuisi maisematyölupavelvoite."

Hyväksytyssä kaavassa alueiden erityisominaisuutta ilmaiseva kohdemerkintä *ma-* on sisällytetty osittain maa- ja metsätalouteen (M-aluevarausmerkintä) varattujen alueiden päälle. *ma-* kohdemerkinnän maisematyölupavaatimus puunkaatoon on näiltä osin maankäyttö ja rakennuslain vastainen.

Avoim maisematila -merkintä (AME)

Avoimen maisematilan elinkeinoalue (AME) aluevarauksessa todetaan, että:

"Alue varataan ensisijaisesti maa- ja metsätaloukseen sekä muille maaseutuelinkeinoille."

Myös avoimen maisematilan elinkeinoalueet on siis osoitettu yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joiden ensisijainen käyttömuoto on maa- ja metsätalous sekä muut maaseutuelinkeinot. Aluevarausmerkintä ei tässä suhteessa sisällöllisesti poikkea niistä M-alkuisista aluevarausmerkinnöistä, joilla alueita osoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuksi maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Maisematyöluvan edellyttäminen puiden kaatamiseen tällaisella alueella on maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n 3 kohdassa säädetyn kiellon vastaista.

Oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella metsälakia (1093/1996) sovelletaan lain 2 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan vain maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Metsäkeskuksen julkisiin hallintotohtäviin kuuluvat mm. sille metsälaisissa annetut tehtävät, kuten metsänkäyttöilmoituksiin perustuva metsien hoito- ja käyttötoimenpiteiden valvonta. Kestävän metsätalouden määräaikaisessa rahoituslaissa (34/2015) säädettyjä tukia voidaan myöntää vain niihin metsiin, joihin sovelletaan metsälakia. Metsälainsäädännön ja

siinä säädettyjen maanomistajan veloitteiden soveltamisen kannalta on toivottavaa, että metsien hoitoa ja käyttöä ohjaavien säännösten soveltamisala säilyy selkeänä. Tässä suhteessa on ristiriitaista, että yleiskaavamääräyksistä toisaalta käy ilmi, että alue on ensisijaisesti varattu maa- ja metsätalouskäyttöön, ja toisaalta kuitenkin annetaan sellainen kaavamääräys, jota ei voida kohdistaa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle.

Metsäkeskus on lausunnossaan kaavaluonnoksesta ja kaavaehdotuksesta (Suomen metsäkeskus Dnro 898/00.08/2018) Espoon kaupungille esittänyt, että AME alueet varattaisiin Ympäristöministeriön 31.3.2000 antaman asetuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä mukaisesti joko maatalousalueeksi (MT) tai maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (MA). Näin ollen alueelle ei voitaisi asettaa Maankäyttö- rakennuslain 128 § mukaista maisematyölupavaatimusta puunkaatoon.

Vastineessaan (Espoon kaupunginvaltuuston pöytäkirja 07.06.2021/Pykälä 77 Liite 20.) Metsäkeskuksen kaavaehdotuksesta antamaan lausuntoon Espoon kaupunki toteaa, että:

”Lisäksi maisemallisten arvojen ja arvokkaan kulttuurimaiseman näkökulmasta alueilla on tunnistettu tarve maisematyölupaan myös puunkaadon osalta, joka ei MA-alueella olisi mahdollista.”

Vastineella viitataan ilmeisesti hallituksen esitykseen (HE 251/2016 vp.), jossa todetaan, että maisematyölupaa ei voida määrätä alueille, jotka osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi ja esityksessä myöhemmin todetaan, että näillä alueilla tarkoitetaan M-alkuisia aluevarausmerkintöjä. Näyttäisi siltä, että AME-merkinnällä pyritään vain kiertämään maankäyttö- ja rakennuslain 1.5.2017 voimaan tullutta muutosta maisematyöluvan osalta.

Yleisesti Metsäkeskus on tulkinnassaan metsälain soveltamisesta katsonut, että alue tulee osoittaa yleiskaavassa joko maa- ja metsätalouteen (M-alkuinen aluevarausmerkintä) tai virkistykseen (V-alkuinen aluevarausmerkintä) varatulla aluevarausmerkinnällä. Erityisissä tapauksissa Metsäkeskus on katsonut, myös kaavamääräyksellä on merkitystä, sovelletaanko alueella metsälakia vai ei. Tällaisia tapauksia ovat olleet esimerkiksi yleiskaavoissa esiintyvät valkoiset alueet, joille ei ole osoitettu alueen pääkäyttötarkoitusta aluevarausmerkinnällä, mutta kaavamääräyksessä alue on osoitettu pääasiallisesti metsätalousvaltaiseksi alueeksi.

Uudenlaiset aluevarausmerkinnät, kuten AME aiheuttavat ongelmia metsälain soveltamisalueen tulkinnassa ja Suomen metsäkeskuksen viranomais tehtävien hoitamisessa.

Hallituksen esityksessä (HE 251/2016) viitataan, että maa- ja metsätalousvaltaiset alueet esitetään yleiskaavassa M-alkuisella aluevarauksella. Näin ollen AME-alue, joka on osoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, tulisi esittää yleiskaavassa aluevarausmerkinnällä, joka alkaa M-kirjaimella. Näin lain tulkinta olisi yksiselitteinen ja myös metsälain tulkinnan näkökulmasta selkeä.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2021

Anna Rakemaa
metsäjohtaja
Suomen metsäkeskus

Liitteet

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksyminen, alue 722300

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava lausunnot ja vastineet

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta
HE 251 2016

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page

Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foesatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

VALITUS

22.7.2021

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
helsinki.hao@oikeus.fi

Päätös, josta valitetaan: Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemä päätös (77 §) hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava 722300 (liite 1)

Muutoksenhakijat:

Espoon ympäristöyhdistys ry, Espoo
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Helsinki

Prosessiosoite:

va. toiminnanjohtaja Lauri Kajander
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Itälahdenkatu 22 b A, 00210 Helsinki
Puhelin 045 1140 088
uusimaa@sll.fi

VAATIMUKSET

Ensisijaisesti vaadimme, että hallinto-oikeus kumoaa kokonaisuudessaan Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 § 77 päätöksen hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava.

Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 § 77 hyväksymä pohjois- ja keskiosien yleiskaava 722300 (POKE) tulee kumota maakuntakaavan, maankäyttö- ja rakennuslain, maankäyttö- ja rakennusasetuksen, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, luonnonsuojelulain sekä luonnonsuojeluasetuksen vastaisena. Lisäksi yleiskaava on Nuuksion kansallispuiston lähialueiden osalta huomattavassa ristiriidassa valtioneuvoston 1.6.1989 tekemän periaatepäätöksen "Nuuksion järviylängön kehittämisestä ulkoilun ja luonnonsuojelun tarpeisiin" kanssa.

Toissijaisesti vaadimme, että hallinto-oikeus kumoaa Espoon kaupunginvaltuuston päätöksen 13:n erillisen kohteen tai kohdejoukon osalta. Toissijaisen vaatimuksen kohteet ja kohdekohtaiset perustelut esitetään valituksen liitteessä 2.

PERUSTELUT

Valitusperuste 1: Kaavan uudelleen nähtävillä asettaminen on laiminlyöty

Espoon ympäristöyhdistys ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry [myöhemmin valittajat] toteavat, että Espoon kaupunginhallituksen 3.5.2021 § 154 (liite 3) ja Espoon kaupunginhallituksen 10.5.2021 § 171 (liite 4) hyväksymät muutokset yleiskaavaehdotukseen sen nähtävillä olon jälkeen eivät olleet vähäisiä vaan erittäin merkittäviä. Kaavasta mm. rajattiin pois alueita, joille sijoittuvalla asutuksella ja palveluilla oli jo mittakaavansa ja sijaintinsa puolesta keskeinen merkitys nähtävillä olleen kaavan perusteille ja tavoitteille ja siten kokonaisuuden tasapainoisuudelle. Samoin kaupunginhallitus päätti (3.5.2021 § 154) asettaa kaavan uudelleen nähtävillä kuitenkin hyvin rajatusti eli vain niiden alueiden maanomistajille, joiden etuun se katsoi muutosten vaikuttavan. Muutokset vaikuttavat kuitenkin niin merkittävästi myös yleiskaavaratkaisun kokonaisuuteen, ettei uudelleen nähtävillä asettamista olisi tullut rajata ainoastaan yksittäisten maanomistajien kuulemiseen.

Valittajat katsovat, että muutos vaikuttaa olennaisesti yleiskaavan tarkoitukseen yhteensovittaa alueen toimintoja maankäyttö- ja rakennuslain 35 §:n edellyttämällä tavalla mm. liikenteen ja palvelujen osalta. Tämä muutoksen vaikutus näkyy erityisesti yleiskaavan keskeisissä ongelmakohtissa, joita on tuotu esille mm. ilmasto-vaikutusten arvioissa ja viranomaislausunnoissa (ks. Valitusperuste 3: Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen ja Valitusperuste 7: Yleiskaavaratkaisu on ilmastovelvoitteiden vastainen). Rajausten myötä entistäkin pienempi osuus uudesta rakentamisesta sijoittuu tehokkaan ja tiivistyvän maankäytön ja kestävä liikunnan piiriin. Tämä muutos on merkittävä poisrajausten kohdistuttua nimenomaan tiivistävään ja tehokkaampaan maankäyttöön perustuviin alueisiin ja joukkoliikenteen piirissä olevaan uuteen asutukseen. Muutoksen johdosta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja MAL-sopimuksen edellyttämä kaavaratkaisu on entistäkin kauempana, ja kaavan kielteiset ilmastovaikutukset kasvavat entisestään. Ilmastovaikutusten arviointi olisi vaikutusten merkittävyyden takia myös tullut päivittää.

Näin merkittäväällä muutoksella kaavan rakentamisen tapaan ja rakentamisen sijoittumisen tasapainoon on vaikutusta myös virkistyspaineen kohdentumiseen koko kaava-alueella. Valittajien huolena on kielteisten vaikutusten kohdentuminen entistäkin voimakkaammin kaava-alueen herkille Natura-alueille. Kaavan muuttaminen sisälsi myös yksittäisiä muutoksia, jotka ovat kaavan jo ennestään alimitoitettua virkistysaluetarjontaa ja suojelutavoitteita huonontavia, kuten (lainaukset päätöskäsittelyaineistosta):

”- Velskolan alueella virkistysaluetta (V) muutetaan lautakunnan päätöksen mukaisesti maa- ja metsätalousalueeksi (M) sekä virkistysaluetta (V) kyläalueeksi (AT).

- Pirttimäen pohjoispuolella Uudentorpan tien kohdalla lautakunnan päätöksen mukaisesti muutetaan virkistysaluetta (V) maa- ja metsätalousalueeksi (M).”

Edellä mainittujen kaavan kokonaisuuteen ja sen keskeisiin jo ennestään ongelmallisiin kohtiin kielteisesti vaikuttaneiden muutosten tekeminen olisi valittajien näkemyksen mukaan selkeästi edellyttänyt uutta nähtävillä panoa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti. Kuntalaisilla ja järjestöillä sekä viranomaisilla on oltava mahdollisuus esittää kantansa pitkään käsittelyssä olevan kaavan uusiin ja merkittäviin muutoksiin. Menettely rikkoo siten myös maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n edellyttämää vuorovaikutusvaatimusta.

Valitusperuste 2: Puutteellinen ja riittämätön vaikutusten selvittäminen

Valittajat katsovat, että kaavan selvitykset ovat maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisesti monella tapaa puutteellisia, eivätkä ota edellytetysti huomioon aiemmin tehtyjä selvityksiä ja tiedossa olleita seikkoja mm. siten kuin alla tuodaan esille. Puutteet koskevat koko kaavaratkaisua tai merkittäviä osia kaavasta.

Ilmastovaikutusten arvio on monella tavalla puutteellinen (ks. tarkemmin *Valitusperuste 7: Yleiskaavaratkaisu on ilmastovelvoitteiden vastainen*).

Yleiskaavan Natura-vaikutusten arvio ja sen pohjana olevat arviot eivät ole luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia eivätkä varmista luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen suojelun toteutumista, (ks. tarkemmin *Valitusperuste 10: Matalajärven Natura-suojelu erityisesti sen valuma-alueen osalta ei toteudu yleiskaavassa*).

Kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset ovat Museoviraston lausunnon mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisesti puutteelliset. Valittajat yhtyvät näkemykseen ja erityisesti siihen, että kaava jättää selvitykset yksityiskohtaisen suunnittelun tehtäväksi. Tämä on kestäväntöytä kaavassa, jossa suuri osa kulttuurialueiden maankäytöstä on hyvin hajauttavaa ja suuriin pinta-aloihin kohdistuvaa (ks. *Valitusperuste 3: Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen*), eikä sitovasti yksityiskohtaisen suunnittelun piirissä. Lisäksi valittajat viittaavat valitusperusteessa 9 (*Yleiskaava on Nuuksion järviylänköä koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen vastainen*) esille nostettujen kulttuuriarvojen käytännössä huomiotta jättämiseen maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n vastaisesti.

Luontoselvitykset. Hyvin rajatusti tehtyjen selvitysten takia kaava ei pysty vaalimaan riittävästi luontoarvojen säilymistä etenkin runsaan hajarakentamisen (kyläalueet) kohdalla, jolla ei ole sitovaa yksityiskohtaisen suunnittelun tarvetta. Tällöin on todennäköistä, että yleiskaavassa laiminlyödyt luontoselvitykset jäävät kokonaan tekemättä. Koska kaavan nimenomainen strategia näyttäisi olevan hajarakentaminen ja merkittävän pientalorakentamisen suuntaaminen myös täysin uusille kyläalueille, on niiden luontoarvojen selvittämättä jättäminen maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaista.

Kaavassa tehdyistä erillisistä aluekohtaisista luontoselvityksistäkin useat, yksittäisenä esimerkkinä mm. Viiskorpi-Nupuri (2017) [<https://www.espooli.fi/download/noname/%7B6A857C3A-6857-4BED-8393-95DB75D9CB7C%7D/96010>], rajautuvat vain rakentamattomille alueille. Selvitys on niidenkin suhteen hyvin puutteellinen erityisesti metsien luontotyypitiedon osalta.

Aluekohtaiset luontoselvitykset myös kattavat vain valitettavan suppean osan lajistollisesta monipuolisuudesta. Kaupunki on laiminlyönyt täysin mm. kaikki lahopuulajistoon liittyvät selvitykset. Ero mm. naapurikaupunkeihin Helsinkiin ja Vantaaseen on ilmeinen. Lahopuusta riippuvaisia lajeja on kuitenkin noin 5000 eli noin neljännes metsälajeista.

Erityisesti lajisuojelun kannalta onkin luontovaikutusten arviointia ja huomiointia pidettävä hyvin puutteellisena kaavassa rakennettaviksi suunniteltujen alueiden osalta. Kun rakentaminen kohdistuu kaavassa korostetusti metsäisille ja luonnontilaisille alueille, tulisi arvion pohjana olevien selvitysten ottaa riittävästi huomioon relevantti lajisto, mitä nyt ei ole tehty.

Erittäin moitittavana rajauksena on pidettävä, että selostuksen ”keskeiset luontoarvot”-liitekartassa 11 on otettu kantaa vain hyvin valikoidusti alueen tunnettuihin, tärkeimpiinkin luontoarvoihin. Siten esimerkiksi yleisesti noudatetun suosituksen mukaan rakentamisen ulkopuolelle rajattavaksi

kuuluvat II-luokan lepakkoalueet sekä myös todennäköiset I-luokan lepakkoalueet jäävät liitekartan ulkopuolelle. Nämä ja selvityksissä esitetyksi väitetyt viitasammakkoesiintymät puuttuvatkin kartalta hyvin merkittävänä mm. Högnäsin alueella, samoin kuin esim. alla esitetty haapatyttöperhosen esiintymä Viiskorvessa.

Yleiskaavan luontovaikutusten arvion päätelmissä on myös suoranaisia virheitä, jotka ovat todennäköisesti vaikuttaneet myös kaavan päätöksentekoon. Eräänä esimerkkinä luontoarvio perustaa päätelmänsä Matalajärveen ja Kalajärveen kohdistuvien vaikutusten osalta täysin väärään tulkintaan, ettei kaava osoita niiden yhteyteen rakentamisalueita ("kaava-alueen linnustollisesti arvokkaille alueille ei ole osoitettu rakentamisalueita, joskin asutus tiivistyy näiden läheisyydessä (Kalajärvi, Matalajärvi)"). Tämä perustunee Högnäsissä alun perin käytetyn A3-kaavamääräyksen - ilmeisen lainvastaiseen - muuttamiseen AT-alueeksi. Valittajien näkemyksen mukaan Högnäsin nykyisen luonnontilaisen 22 asukkaan huvila-alueen muuttaminen yli 250 asukkaan pientaloalueeksi on täydellinen maankäytön muutos ja merkittävää uutta rakentamista, ja sama on yleiskaavan nimenomainen tarkoitus myös Kalajärvellä. Luontovaikutusten arviointi ei siten ole näiden alueiden osalta asianmukainen.

Koska Espoon teettämä päivitetty Natura-vaikutusarviokaan ei virheellisesti tunnista kyläalueita rakentamisalueiksi, ei sekään ole asianmukainen eikä siten varmista Natura-suojelua luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti. Edellä mainittu esimerkki myös vahvistaa käytännössä valittajien valitusperusteen 3 (*Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen*) esittämän ongelman kyläalueiden suhteen.

Kokoavan luontovaikutusarvion ja luontoarvojen liitekartan asianmukaisuusongelma korostuu siksi, että erityisesti strategisessa yleiskaavassa kokoava arvio on päätöksentekijöille ja osallisille yksittäisiä selvityksiä merkittävämpi ja siten oikeellisuusvaatimukseltaan korostetun tärkeä dokumentti, jonka puutteilla voi olla merkittävä vaikutus päätöksentekoon.

Seuraavassa kaksi esimerkkiä erityisesti suojellun ja uhanalaisen lajin selvitysten puutteellisuudesta ja olemassa olevan tiedon laiminlyönnistä.

Haapatyttöperhonen on erittäin uhanalainen ja erityisesti suojeltu laji. Bodominjärven ympäristö on nykyisin valtakunnallisesti lajin merkittävin esiintymisalue (ks. Jari Kaitilan sitaatti alla). Kaavan luontoselvitys on tehty vain Viiskorven-Nupurin alueelta (2017), jossa rakentamisen ulkopuolelle on esitetty jätettäväksi laaja alue. Hyväksytyssä yleiskaavassa tämä on jätetty huomioimatta, eikä kaavan luontovaikutusten arviointi tunnista lajia lainkaan. Myös saman luontoselvityksen muut suojeluarvot, liito-oravan reviiri ja uhanalainen luontotyyppi linnustoineen on jätetty pois. Menettely on paitsi luonnonsuojelulain näille luontoarvoille asettamien suojeluvaatimusten, myös maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n vastainen.

Espoon ympäristöyhdistys pyysi Suomen erhostutkijain seuran suojelutoimikunnalta arviota haapatyttöperhosen esiintymisestä Suomessa, Espoon populaation merkityksestä koko Suomen haapatyttöperhospopulaatiolle sekä näkemystä selvitystarpeista Espoossa. Valittajien Suomen perhostutkijain seuran toiminnanjohtaja Jari Kaitilalta 16.6.2021 suullisesti saaman tiedon mukaan: Laji on merkittävästi taantunut Suomessa viimeisten vuosikymmenien aikana ja tästä syystä lajin suojelutarve on noussut niin, että sitä on tuoreessa luonnonsuojeluasetuksen päivityksessä esitetty erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Samalla kun laji on taantunut, Espoon haapatyttöperhospopulaation merkitys on kasvanut merkittävästi. Tämän hetken arvion mukaan Espoon populaatio on selkeästi vahvin tiedossa oleva populaatio Suomessa. Espoo on Lappeenrannan Joutsenon sekä Ulvilan Kullaan populaation ohella ainoa paikka, mistä lajia on ylipäättänsä havaittu viimeisen viiden vuoden aikana, vaikka lajia on etsitty useilta muilta tunnetuilta esiintymisalueilta. Muualla havainnot ovat

koskeneet yksittäisiä yksilöitä, mutta Espoossa havaitut yksilömäärät ovat olleet suurempia. Espoon haapatyttöperhospopulaatio on siis äärimmäisen merkittävä koko Suomen haapatyttöperhospopulaation kannalta. Kartoitustarve (POKE:n osalta) kattaa alueen, joka ulottuu Bodominjärven itäpuolelta Kehä III:sta pohjoiseen Vihdintiehen sekä lisäksi Nuuksion eteläosia (josta on vanhoja havaintoja). Laajempi selvitys antaisi kunnollisen kokonaiskuvan populaatiosta, josta nyt tunnetaan vain joitakin osapopulaatioita. Koko populaation esiintymäkohtien kunnollinen tuntemus mahdollistaisi sen, että lajin suojelutarpeet voitaisiin huomioida jo kaavoitusta suunniteltaessa.

Espoon ympäristöyhdistys pyysi kirjallisesti saada käyttöönsä tätä valitusta varten kaavoittajan POKE:a varten tilaamien, vielä julkaisemattomien luontoselvitysten havaintotiedot, mutta kaupunkisuunnittelukeskuksen johtaja kieltäytyi pelkkien havaintotietojenkaan luovutuksesta (**Liite 5 - Sähköpostiviesti / haapatyttöperhonen**). Havaintoaineisto on merkittävää tietoa osallisille valitusajan kuluessa etenkin, kun kaava on asetettu nähtäville yleisellä kesälomakaudella. Valittajat esittävät myös näkemyksensä, että on maankäyttö- ja rakennuslain selvitysvelvollisuuden vastaista teettää hyvin tiedossa olleen uhanalaisen lajin esiintymistä koskevat tarpeelliset lisäselvitykset vasta neljä vuotta ensimmäisen selvityksen jälkeen ja tietoisesti salata teettäjän jo hallussa olevat lajin esiintymät kaavan keskeisellä suunnittelualueella sekä osallisilta että päätöksentekijöiltä. Valittaja katsookin, että kaavoittaja on menetellyt maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonsuojelulain vastaisesti kiirehtiessään päätöksentekoa ja haitatessaan sen oikeellisuutta. Kaava tulee kumota edellä mainitun, puutteellisesti selvitetyn ja lajille potentiaalisen alueen osalta mm. maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n sekä 39 §:n vastaisena.

Lahokaviosammal poistui tuoreelta erityisesti suojeltavien lajien listalta, mutta nauttii edelleen rauhoitetun lajin suojaa. Valittajat ovat lähettäneet kaavoittajalle POKE:en liittyen runsaan havaintoaineiston kaava-alueen lahokaviosammalhavainnoista, myös osana POKE-muistutustaan. Yksityiskohtainen havaintoaineisto on osana **Liite 2 Aluekohtaiset valituskohteet** -aineistoa. Lähetetyistä tiedoista huolimatta mitään asiallista vaikutusarviointia lajin huomioimiseksi ei kaavan osana ole tehty.

POKE:ssa osoitetaan rakentamista mm. monille sellaisille metsäalueille Niipperin ja Nupurin suunnalla, jotka ovat

- a) aidosti täynnä lahokaviosammalen esiintymiä (**Liite 2: liitteet B3a, B13a ja B15a**)
- b) erinomaisen hyviä ja laadukkaita lajin pitkäikäisen esiintymisen kannalta sekä
- c) ilman lahokaviosammaltakin merkittäviä METSO-arvojen, uhanalaisten luontotyyppien sekä ekologisten yhteyksien kannalta.

Lahokaviosammalen keskeisimpien tiedossa olevien Espoossa sijaitsevien esiintymisalueiden huono huomiointi kaavan ratkaisussa on maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämien merkittävien vaikutusten selvittämismuutosten ja maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n luontoarvojen vaalimisen vastaista.

Valitusperuste 3: Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen

Kaavaratkaisu on selkeästi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen mm. seuraavien yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, kestävästä liikkumisesta ja palvelujen saavutettavuutta edistävien tavoitteiden osalta:

- *Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.*

- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Uudenmaan ELY-keskus toi lausunnossaan (liite 17) esille, että yleiskaava ei ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen ja että se on ristiriidassa MAL-sopimuksen kanssa, jossa Espoon kaupunki on sitoutunut kaavoittamaan vähintään 90 % uusista asunnoista ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeille ja että väestöstä 85 %:n tulisi sijoittua kestävä liikumisen vyöhykkeelle. Yleiskaavaselvityksen mukaan vain yli 75 % uusista asukkaista sijoittuisi asumaan kävelyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen tukeutuvalla alueella. Espoon kaupunginhallituksen 3.5.2021 tehdyn kaavarajauksen myötä osuus on oletettavasti vieläkin pienempi.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisesti kaavassa korostuu hajarakentaminen. Esimerkiksi yleiskaavan ilmastovaikutusarvio toteaa: *"Yleiskaava mahdollistaa merkittävän kasvun (12 000 uutta asukasta) olemassa olevien ja uusien keskusten ulkopuolelle. Matalimman tehokkuuden asumisen alueita (A3-alueet) on kaavaratkaisussa pinta-alaltaan kaikista asumisen alueista eniten."*

ELY-keskus totesi lausunnossaan kaavan rakentamisen sijoittumisen olevan ristiriidassa sekä voimassa olevan että Uusimaa-kaava 2050:n määräysten kanssa: *"Voimassa olevan maakuntakaavan valkoisen alueen kehittämismääräyksen mukaan asuminen tulee ohjata kyliin (maakuntakaavan) ja taajamatoimintojen alueille. Myös Uusimaa-kaavan yleiset määräykset ohjaavat sijoittamaan uuden asumisen ensisijaisesti taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeille, keskustoihin tai palvelukeskittymiin."* ELY-keskus totesi A3-alueiden osalta myös, että niihin *"sisältyy paljon myös ennestään rakentamattomia alueita ja että A3-alueista huomattava osa sijoittuu myös yli 500 metrin päähän joukkoliikenteen runkoyhteydestä"*.

Uudenmaan ELY-keskus onkin katsonut A3-alueiden osalta, että kaavaehdotus ei täytä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, Uusimaa-kaava 2050:n tavoitteita eikä yleiskaavan sisältövaatimuksia.

Kylien (AT) osalta Uudenmaan ELY-keskus on todennut mm. että ottaen huomioon voimassa olevan maakuntakaavan ja Uusimaa-kaava 2050:n ratkaisut, kylien osalta kehittämisen tulee kohdistua nykyisellään kylän tunnuspiirteet täyttäviin alueisiin. ELY-keskus totesi, että nyt esitettyssä muodossa kaavaehdotus ei täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia kylien osalta.

Valittajat toteavat, että kaavoittaja ei ole ELY-keskuksen lausunnon perusteella tehnyt sen edellyttämiä muutoksia eikä kyläalueiden määrää ole vähennetty. Lisäksi valittajat huomauttavat, että AT-merkintään liittyvä rakennusoikeutta osoittava kaavamääräys on maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n vastainen: *"Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella"*. Kaavoittaja on itsekin kaava-aineistossa todennut kyläalueiden kohdalla pääsääntöisen tarkemman suunnittelun tarpeen ja ohjaustarpeen tai on jo käynnistänytkin asemakaavoituksen. Näin on mm. Högnäsissä, jonka asemakaavamuistutuksessa Espoon ympäristöyhdistys on huomauttanut lainvastaisuudesta.

Valittajien käsitys on, että asukasluvultaan ja ilmastovaikutuksiltaan tarkemmin määrittelemättömien kyläalueiden runsas määrä on tietoinen valinta kaavan pientaloalueiden lisäämiseksi sivuuttaen vaikutustarkastelun, jota edellytetään A3-merkinnän osalta. Kyläluo-merkinnän merkittävä osuus koko kaavan pinta-alasta tekee vaikutuksesta kestävämmän yleiskaavakokonaisuuden hallinnan kannalta.

Kyläalue-merkintää ja sen rakennusoikeuden osoittavaa määräästä käytetään lainvastaisesti ja puhtaasti pientaloalueiden toteuttamistarkoituksessa myös ennestään rakentamattomille alueille. Näiden ns. kyläluo-merkinnän todellinen toteutuminen tarkoituksesta poiketen eli pientaloalueina yksityiskohtaisessa suunnittelussa on selvästi rakennettu sisään sitä edistävissä kaavamääräyksessä. Tämä on yksi yleiskaavan merkittävimmistä ongelmista, sillä näin suuressa mittakaavassa toteutettuna se vääristää täysin kaavan vaikutusten arvioinnin velvoitteen ja vaikeuttaa olennaisesti maankäyttö- ja rakennuslain 35 §:n asettamaa yleiskaavan tarkoitusta alueen toimintojen yhteen sovittamisesta.

Laajoja uusia rakentamisalueita metsäisille tai muille merkittäviä luontoarvoja sisältäville alueille ohjaava yleiskaava ei ole huolehtinut riittävästi luonnon monimuotoisuuden varjelusta. Kaavaehdotuksen mukaisessa ratkaisussa ollaan ohjaamassa suuri määrä rakentamista luonnon monimuotoisuuden ja uhanalaisen lajiston kannalta arvokkaille luontoalueille. Useiden, mm. pölyttäjiin, lintuihin ja lepakoihin kuuluvien lajien, kato on maailmanlaajuisesti tunnustettu ongelma ja ilmastonmuutoksen veroinen ja siihen kytkeytyvä megatrendi. Lajeja ei voi suojella suojelematta niille tärkeitä elinympäristöjä, olivatpa nämä pieni- tai laaja-alaisia. Myös Suomi ja Espoo ovat sitoutuneet kansainvälisesti pysäyttämään lajikadon, mutta tavoite on karannut joka vuosi kauemmas. Siksi on vakavasti otettava ongelma, että kaavaehdotuksen maankäyttöratkaisu faktisesti edistää lajikatoa osoittamalla arvokkaita elinympäristöjä rakentamiselle.

Ekologisten verkostojen ja monimuotoisuuden tarkastelua suositellaan myös kaavaehdotuksen 8/2020 tehdyssä luontovaikutusarvion johtopäätöksissä. Yksittäisissä selvityksissä tietoon tuodut, mutta luontovaikutusarviosta puuttuvat monimuotoisuuteen liittyvät luontoarvot puoltavat tarvetta.

Valittajat katsovat kaavan rakentamisen sijoittumisen, pinta-alan ja nykytilaa muuttavan maankäytön vaikutusten olevan niin merkittäviä, että vahvoin perustein suositellun ekologisten verkostojen ja monimuotoisuuden tarkastelun tekemättä jättäminen on sekä maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaista. Ilman tällaista tarkastelua ei kaavan yhtä merkittävintä kokonaisvaikutusta voida arvioida ja hallita.

Valittajat yhtyvät ELY-keskuksen lausuntoon ja sen perusteluihin ja pitävät kaavaa lausunnon ja muun edellä esitetyn pohjalta ylempien kaavojen, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maankäyttö- ja rakennuslain ja erityisesti sen 39 §:n sisältövaatimusten vastaisena.

Valitusperuste 4: Yleiskaava on maakuntakaavan vastainen

Kaavassa esitetään uusia A3- ja AT-pientaloalueita ja ohjataan siten merkittävää asukasmäärää alueille, jotka eivät ole voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmän mukaisia ensisijaisia rakennusalueita, esimerkkeinä Bodominjärven ranta-alueet Kalmarissa ja Kunnarlassa. Uusimaa-kaava 2050:en verrattaessa rakentamisesta suurin osa kohdistuu jo kaavamääräyksen vastaisesti valkoiselle alueelle. Valituksenalaisenakin Uusimaa-kaava 2050:n tulisi olla yleiskaavan aikajänne huomioiden edes pääpiirteisesti viitoittamassa kaavaratkaisua. Valittajat pitävät kaavaratkaisua sekä yksittäisten alueiden että maankäytön ohjaamisen kannalta kokonaisuutena ylempien kaavojen vastaisena.

Maakunnalliset ekologiset yhteystarpeet on kaavassa esitetty maakuntakaavassa edellytetyn verkoston toteutettavuuden ja alempien kaavojen ohjausvaikutuksen kannalta liian ylimalkaisesti tai liian heikkoina. Yhteyksien kohdalle on osoitettu sekä yleiskaavassa että myös jo vireillä olevissa asemakaavoissa niiden tarkoituksen ja toimivuuden kannalta ristiriitaista maankäyttöä. Kaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia. Esimerkkinä Högnäs, jonka eteläosan maakunnallinen ekologinen yhteys on yleiskaavassa osoitettu pellolle, vaikka toimivuus edellyttäisi pientaloalueen metsäisen eteläosan varaamista laajasti jatkossakin mm. Natura-alueen lajiston moninaisille liikkumistarpeille. Pelto tai pientalokortteli eivät voi toimia maakunnallisena viheryhteytenä, jonka tulisi palvella mm. saukon, viitasammakon tai lepakoiden liikkumistarpeita.

Maakuntakaavan ohjeellisesti osoittaman viheryhteyden jatko Matalajärveltä pohjoiseen Vestran suuntaan kaventuu yleiskaavan maankäyttöratkaisuilla täysin olemattomiin, ja Högnäsin esimerkki ennakoii, ettei sen tilanne parane yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Myös yhteys Vestran ja Nuuksion Natura-alueiden välillä heikkenee kestävästi uuden massiivisen rakentamisen vaikutuksesta. On selvää, että tällainen nimellinen yhteyksien tulkinta ei voi täyttää kaikkien selvitystenkin tunnistamien lajien tarpeita lain edellyttämällä tavalla, joten kaava on luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain vastainen.

Valitusperuste 5: Yleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimusten vastainen

Valittajat katsovat, että kaava on usean tämän valituksen kohdan osalta yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) vastainen:

- yhdyskuntarakennetta ja liikennettä koskevien vaatimusten osalta siten kuin valitusperusteessa 3 (*Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen*) tarkemmin perustellaan,
- luonnonarvojen vaalimisen osalta (ks. valitusperusteessa 2 kuvatut vaikutukset haapatyttöperhoseen ja valitusperusteessa 9 kuvatut Bodominjärven maisema- ja virkistysarvot),
- kulttuuri- ja maisema-arvojen osalta: vaatimukset eivät täyty mm. siltä osin kun Kaupunginmuseon lausunnon (**liitteet 14-16**) vaatimukset on laiminlyöty (ks. Valitusperuste 9),
- koska tärkeitä, selvityksissä todettuja liito-oravan tai lepakoiden elinympäristöjä (luokat I ja II) jää rakentamisen alle mm. Kalajärvellä, Högnäsissä ja Nupurissa,
- luonnonsuojelualueiden yhteyteen rakentamisen ja mm. siihen liittyen riittävien virkistysalueiden puuttumisen osalta (ks. *Valitusperuste 8: Yleiskaava ohjaa suojelualueita vaarantavaa rakentamista suojelualueiden yhteyteen*).

Valitusperuste 6: Yleiskaava on luonnonsuojelulain vastainen

Yleiskaava on luonnonsuojelulain 42 §:n vastainen rauhoitettujen lajien suojelun osalta (**Liite 2 Aluekohtaiset valituskohteet**):

- valituskohteet 1, 3 ja 10 uhanalaisten lahoaviosammaleesiintymien ja rakkosammalen osalta
- valituskohde 11 Kuusikodin metsän alueen liito-oravan ja lahoaviosammalen esiintymisalueiden osalta
- valituskohde 13 Nupurin liito-oravaan ja lahoaviosammaleeseen liittyvien suojelunvelvoitteiden laiminlyöminen takia.

Nupurin metsien tavanomaista korkeampi luonnonsuojelubiologinen arvo tekee kaavasta myös osin luonnonarvojen vaalimisvelvoitteiden vastaisen.

On ilmeistä, että puuttuvien luontoselvitysten takia on jäänyt luonnonsuojelullisesti merkittäviä luontoarvoja löytymättä, mikä on vastoin yleiskaavan sisältövaatimuksia.

Valitusperuste 7: Yleiskaavaratkaisu on ilmastovelvoitteiden vastainen

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava ei vastaa Espoon tavoitteeseen saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. Kaavaratkaisu on myös kansallisten tavoitteiden ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen, sillä se ei ohjaa pienentämään maankäytön muutoksen kasvihuonekaasupäästöihin ja hiilensidontaan liittyviä nettovaikutuksia. Kuten Uudenmaan ELY-keskus on lausunnossaan (**liite 17**) todennut, tehty ilmastovaikutusten arvio on selvityksenä monelta osin erittäin puutteellinen ja siitä puuttuu monia keskeisiä laskelmia, tai ne on tehty vertailukelpoisten menettelyiden vastaisesti. Arvio ei suurpiirteisyydestään ja puutteistaan johtuen kykene osoittamaan, miten kaavan tavoitteena olevat väitetyt ilmastovaikutukset toteutuisivat. Myös vaihtoehtojen ja seudullisten vaikutusten tarkastelu on laiminlyöty. Kaavaan nähtävillä olon jälkeen tehdyt merkittävät muutokset (ks. *Valitusperuste 1: Kaavan uudelleen nähtävälle asettaminen on laiminlyöty*) jo sinällään edellyttäisivät myös arvioinnin uudelleen tekemistä.

Kuten ELY-keskuksen lausunnossa, johon valitusperusteen 3 (*Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen*) ohella tässä viittaamme, tarkemmin perustellaan, kaavaratkaisu on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja hiilineutraaliustavoitteiden vastainen mm. koska se

- lisää kaupunki- ja yhdyskuntarakenteen haitallista hajautumista
- lisää liikkumistarvetta ja henkilöautoliikenteen kasvua
- vähentää merkittävästi kaupungin hiilivarastoina ja -nieluinä toimivia metsäisiä alueita.

Valitusperuste 8: Yleiskaava ohjaa suojelualueita vaarantavaa rakentamista suojelualueiden yhteyteen

Kaavassa osoitetaan erittäin paljon ja monessa kohteessa uutta rakentamista luonnonsuojelualueiden yhteyteen. Tämä toteutetaan joko täysin uusina tai laajennettavina alueina tai olemassa olevien alueiden rakennusoikeuden ja asukasmäärän merkittävän lisäämisen kautta.

Metsähallitus on kritisoinut suunnitelmaa voimakkaasti lausunnossaan (**liite 12**): *”Metsähallitus katsoo luonnosvaiheen lausuntonsa mukaisesti, että suoraan luonnonsuojelualueisiin rajautuvilla alueilla ei tule kaavoittaa uutta asutusta tai loma-asutusta, ja luonnonsuojelualueiden välittömässä läheisyydessä tulisi edelleen vähentää suunniteltua asumista tai teollisuutta, jotta suojelualueiden*

luontoarvot voitaisiin turvata ja niihin nähden olisi riittävän leveä puskurivyöhyke. Tällaisia alueita ovat Nuuksiossa etenkin Ketunkorpi, Velskola, Matalajärvi, Brobacka/Nupuri, Hista, Siikajärvi ja Högnäs / Matalajärven ympäristö. Näillä alueilla ja Nuuksion järviylängöllä on myös edelleen hyvä tarkastella suojelualueiden merkintöjä ja niiden lähiympäristöjen olevien alueiden luontoarvoja sekä kaavamerkintöjä.”

Metsähallitus totesi lausunnossaan myös: *”Ekologisten yhteyksien osalta tulee varmistaa, että kaavamerkinnät turvaavat yhteydet erilaisten kaavamerkintöjen alueilla ja että yhteydet eivät katkea.”*

Valittajat toteavat, että kaavoittaja ei ole ottanut huomioon Metsähallituksen luonnonsuojelualueista vastaavana tahona esittämiä vaatimuksia suojelualueiden luontoarvojen turvaamisesta jättämällä niihin riittävän leveä puskurivyöhyke. Puskurivyöhykkeet ovat keskeinen käytännön keino panna toimeen luonnonsuojelulain 64 a §:n vaatimus, jota kaava nyt ei noudata. Vaatimus katkeamattomien ekologisten yhteyksien turvaamisesta erilaisten kaavamerkintöjen alueilla ei myöskään toteudu kaavassa. Tämä on selvää esim. Matalajärven Natura-alueen osalta, jossa yhteys toteutuu tällä hetkellä metsäisen ja rauhallisen Högnäsin kannaksen eteläosan kautta. Yleiskaava- ja asemakaavaehdotus pientaloalueesta muuttaisi yhteyden käyttökelttomaksi tai heikentäisi sitä vakavasti useiden Natura-alueen lajien osalta (ks. mm. *Valitusperuste 4: Yleiskaava on maakuntakaavan vastainen*).

Valittaja toteaa myös, että suojelualueiden yhteyteen kaavoittaminen lisää niihin kohdistuvaa virkistyskäyttöpainetta alueiden suojelutavoitteiden vastaisesti. Mitä lähemmäs suojelualueita asutus tulee, sitä suurempi on haittavaikutus. Esimerkiksi Högnäsissä Metsähallitus on asemakaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa (**liite 13**) todennut, että *”Nuuksion kansallispuiston osa-alueet Högnäsin asemakaava-alueella kuuluvat kansallispuiston rajoitusosaan, jolla ihmisten liikkumista pyritään rajoittamaan alueiden luontoarvojen turvaamiseksi. Högnäsin asemakaavassa tulisikin Metsähallituksen näkemyksen mukaan pystyä tarjoamaan asukkaille virkistyskäyttömahdollisuuksia ja -yhteyksiä ilman tarvetta em. alueiden merkittävään hyödyntämiseen.”* Metsähallitus toteaa myös, että *”Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa Metsähallitus on esittänyt, että luonnonsuojelualueisiin rajautuville alueille ei tulisi kaavoittaa uutta asuin tai lomarakentamista. Lisäksi Metsähallitus on lausunnossaan esittänyt, että luonnonsuojelualueille tulisi jättää riittävät puskurivyöhykkeet alueiden suojeluarvojen turvaamiseksi. Högnäsin asemakaavaehdotuksessa esitetyt korttelialueet sijoittuvat pääosin Matalajärven alueen yhteyteen, mikä väistämättä lisää myös ihmistoiminnasta aiheutuvia vaikutuksia luonnonsuojelualueella.”* ELY-keskus taas totesi omassa lausunnossaan (**liite 17**) em. virkistyspainetta lieventämään tarvittavien virkistysalueiden riittämättömyyden.

Kun edellä mainittujen syiden taustalla on nimenomaan sekä rakentamisesta että maankäyttötavan muutoksesta ja asukasmäärän moninkertaistumisesta aiheutuvat monenlaiset häiriöt (melu, liikenne, kotieläimet jne.), on perusteltua edellyttää Metsähallituksen lausunnossaan vaatimia suojavyöhykkeitä uuden rakentamisen ja suojelualueiden välille.

Pelkkää yleiskaavamääräystä, joka kieltää merkittävän heikentämisen, ei voida pitää mitenkään riittävänä tai toimivana, kun alueista vastaava taho ei pidä sitä riittävänä ja kun kaavassa osoitettu maankäyttö ei määräyksen toteutumista käytännössä mahdollista. Metsähallitus on Högnäsin asemakaavasta 21.5.2021 antamassaan lausunnossa myös yksityiskohtaisen suunnittelun tasolla toistanut perustellun kielteisen kantansa luonnonsuojelualueen yhteyteen rakentamisesta (**liite 13**).

Metsähallitus toi yleiskaavalausunnossaan esiin myös suojelualueiden lähialueiden luontoarvoihin ja kaavamerkintöihin liittyvän selvitys- ja huomiointitarpeen. Esimerkiksi Högnäsin elinympäristöt ja lajisto kuuluvat, kuten Espoon ympäristöyhdistys on asemakaavaprosessissa osoittanut, Espoon monimuotoisimpiin alueisiin ja ovat jatkumoa Natura-alueen ja kansallispuiston luonnolle. Valittajat yhtyvät Metsähallituksen lausuntoon ja toteavat sen olevan sekä suojelualueiden että kaavoitettavien alueiden muodostaman kokonaisuuden kannalta erittäin perusteltu. Koska luonnonsuojelualueiden reuna-alueet ovat Högnäsin lisäksi lukuisissa muissakin yleiskaavan kohteissa luontoarvoiltaan yhteisiä ja suojelualueita tukevia, on niiden esitetty erityishuomiointi tarpeellinen myös, jotta kaavaa voitaisiin pitää maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisena.

Valitusperuste 9: Yleiskaava on Nuuksion järviylängön luonto- ja virkistysarvoja merkittävästi heikentävänä MRL 39 § ja Nuuksion järviylänköä koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen vastainen

Nuuksion järviylänkö on Uudenmaan laajin ja luonnonarvoiltaan tärkein yhtenäinen saloalue. Valtioneuvosto teki 1.6.1989 periaatepäätöksen Nuuksion järviylängön kehittämistä ulkoilun ja luonnonsuojelun tarpeisiin. Sen mukaan alueen maankäytön suunnittelun lähtökohtina tulee olla alueen luonnon tarjoamat edellytykset sekä seudun asukkaiden virkistyskäytön tarpeet. Alueelle ei tule sijoittaa luonnon kestokyvyn ylittävää virkistyskäyttöä eikä muutakaan luontoa tai maisemaa haittaavia toimintoja. Arvokkaat maisema- ja kulttuurihistorialliset alueet tulee säilyttää. Periaatepäätöksen perusteella Eduskunta hyväksyi 4.2.1994 lain Nuuksion kansallispuistosta (118/1994). Hallituksen esityksen (1993 vp - HE 111) alussa todetaan "Esityksellä toteutettaisiin ensisijaisesti valtioneuvoston vuonna 1989 tekemää periaatepäätöstä Nuuksion järviylänköalueen kehittämistä ulkoilun ja luonnonsuojelun tarkoituksiin".

Kaava-aineisto osoittaa, että VNP:stä ei ole huomioitu millään lailla, vaikka sen tarkastelualue käsittää laajasti koko ylänköä eli myös Nuuksion kansallispuiston ulkopuolisia alueita. Valtioneuvoston periaatepäätös on luonteeltaan valmisteleva päätös, eikä sillä ole silloin välittömiä oikeudellisia vaikutuksia. Kuitenkin valittajat katsovat, että se on jatkosuunnittelussakin keskeinen julkinen ja huomioon otettava valmisteluasiakirja. Lisäksi sen merkitystä korostaa se, että se on tehty yksimielisesti valtakunnan korkeimmalla poliittisella foorumilla. Näin ollen sen tulisi loogisesti ohjata alueen maankäytön suunnittelua eli tässä tapauksessa Espoon pohjoisosien yleiskaavan maankäyttöä. Espoon valmistelijat eivät ole valtioneuvoston päätöstä mitenkään huomioineet ja valittajat katsovat, että valmistelu on näin ollen ollut tämänkin yksityiskohdan osalta lainvastaista. Seuraavassa esitetään niitä asioita, jotka ovat ristiriidassa valtioneuvoston periaatepäätöksen kanssa.

Kaavassa osoitettu pientaloalueiden rakentaminen suoraan Bodominjärven rantamaisemaan erityisesti sen länsirannalla ja Högnäsissä sekä Backbyn lähellä on suoraan periaatepäätöksen vastaista, ennen muuta vaatimukselle rajata luonnolle, virkistykselle ja maisemalle haitalliset toiminnot. Järvi on ylängön keskeisimpiä maisemallisia elementtejä ja Espoon tärkein sisävirikstysvesi, jolla erityisesti talvella liikkuu tuhansittain virkistyskäyttäjiä. Kaava aiheuttaa vahvasti virkistykseen ja sille keskeiseen maisemaan liittyviä heikennyksiä päätöksen vastaisesti. Espoon kaupunginmuseon lausunnon (**liitteet 14-16**) vaatimusta A3-alueen poistamisesta kulttuurihistoriallisen ympäristön vaalimiseksi maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n edellyttämällä tavalla Kunnarlantien yhteydessä Bodominjärven länsirannalla ei ole toteutettu.

Kaupunginmuseo on vastaavasti edellyttänyt Vanha-Nuuksion maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön A3-merkinnän poistamista, mitä ei myöskään ole tehty. Sama koskee Korsbackan historialliseen ympäristöön suunniteltua A3-aluetta. Kyseisten alueiden luontoarvot ovat

myös erittäin merkittäviä ja valittajat katsovat kaavan maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n sisältövaatimusten vastaiseksi niin kulttuuri-, maisema- kuin luontoarvojenkin vaalimisen osalta.

Järviylängölle Hepokorpeen suunniteltu Espoon suurin teollisuusalue Espoon suurimpine rakennusmassoineen (käyttö tarkasti määritelty jo nähtävillä olleessa asemakaavaehdotuksessa) sijoittuu Paciuksen huvilakokonaisuuden suoraan yhteyteen. Espoon kaupungin museon yleiskaavalauseunnossaan esille nostaman arvokkaan kulttuurihistoriallisen kohteen vaaliminen ei voi toteutua jättimäisen teollisuuskompleksin välittömässä näköyhteydessä sen korvatta ikaikaisen viljelymaiseman. Museon esittämän A3-alueen muuttamisen AT-alueeksi ko. kohdassa valittaja katsoo perustuvan samoihin perusteluihin, joihin suunnitellun mittainen teollisuusalue aiheuttaisi vielä paljon suuremman heikennyksen.

Suunniteltu teollisuuskäyttö heikentää Oittaaan erittäin suositun virkistysalueen ja sille välttämättömän itäsuuntaisen ja keskeisen virkistysyhteyden laatua erittäin merkittävästi. Tämä on sekä periaatepäätöksen että maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n vastaista. Kaavassa samanaikaisesti vähennetään virkistysalueita ja lisätään niiden käyttöpainetta uudella asutuksella. Tämä on vastoin MRL:n 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimusta turvata virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Suunniteltu teollisuuskäyttö lisää jo riskiksi todettua kuormitusta lähistön Natura-alueille. Vireillä olevassa asemakaavassa suunnitellun datakeskuksen elinkaari-vaikutukset läheisen Hanabäckvikenin vedenlaadulle ja suojellulle pesimälintulajistolle (esimerkiksi taivaanvuohi, kurki ja laulujoutsen) sekä viitasammakoille ovat tuhoisia.

Valitusperuste 10: Matalajärven Natura-suojelu erityisesti sen valuma-alueen osalta ei toteudu yleiskaavassa

Euroopan yhteisön tuomioistuimen tulkinnan ja siihen perustuvien viimeaikaisten Korkeimman hallinto-oikeuden päätösten valossa korostuu tarve vaikutusarvion asianmukaisuudelle sekä täyden varmuuden saamiselle siitä, että merkittävät haitalliset vaikutukset tunnistetaan ja suljetaan pois. Hanke tai suunnitelma voidaan hyväksyä vasta silloin, kun ei ole olemassa tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä hankkeen tai suunnitelman vahingollisista vaikutuksista Natura 2000 -alueen valinnan perusteisiin. Vaikutusten arviointiin tulee soveltaa varovaisuusperiaatetta.

Yleiskaavan Natura-vaikutusarvio perustuu sen selostuksen mukaan aiempiin selvityksiin kuten yleiskaava-alueen asemakaavoista tehtyihin vaikutusarvioihin.

Alustavassa Natura-arviossa esitettiin suositus yleiskaavassa suunnitellun rakentamisen kokonaiskuormituksen ymmärtämiseksi (ote arvion päivityksestä): *”Suosituksina esitettiin, että rakentamisalueiden laskennallinen vesistöihin kohdistuva kuormitusvaikutus laskettaisiin, jolloin Natura-alueisiin (Matalajärvi, Espoonlahti-Saunalahti) kohdistuva vesistökuormitus ja siitä mahdolliset aiheutuvat vaikutukset voitaisiin arvioida tarkemmin.”*

Suosituksen mukaan ei ole toimittu, mutta Natura-arviopäivitys ei käsittele asiaa mitenkään. Valittajat pitävät tuon tarkastelun tekemistä yhtenä kaikkein tärkeimmistä kaavan vaikutusten selvitystarpeista ja sen laiminlyöntiä selvästi maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisena, koska katsovat, että arvio kaavan aiheuttamasta kuormituksesta pohjaa selvitysten puuttuessa pelkkiin oletuksiin.

Natura-vaikutusarvio ja sen päivitys 2020 käsittelevät väärin vaikutusten merkitystä Matalajärven ekologiseen tilaan – merkitystä tulee arvioida objektiivisesti ja suhteessa kohteen tosiasialliseen tilanteeseen eikä irrallaan siitä. Vesistön tila on yksi Natura-suojeluarvojen keskeisimpiä tekijöitä,

johon vaikuttaa eniten valuma-alueelta vesistöön kohdistuva ravinnekuormitus. Kuormituksen on monessa yhteydessä jo nyt todettu ylittävän järven kestokyvyn ja siten järven tilanne on heikkenevä (**liite 6:** Matalajärven kuormitus selvitys, Espoon ympäristökeskus 2007).

Edellä mainitun perusteella mikään kuormitusta lisäävä päästö ei voi olla merkitykseltään vähäinen Natura-vesistöille, jonka jo nykyisellään kestokyvyn ylittävä kuormitus edellyttää päinvastoin päästöjen aktiivista vähentämistä. Jokainen eri hankkeissa aiheutuva, niissä säännönmukaisesti vähäiseksi tulkittu heikkennys on merkittävä, koska se vie lain edellyttämää Natura-suojeluperusteiden varjelua yhä kauemmaksi tavoitteesta. Sekä yksittäiset kuormitusmuutokset että niiden yhteisvaikutukset on niitä (jossain määrin mahdollisesti) lieventävien, mutta ei poistavien, keinojen johdosta epäasianmukaisesti tulkittu arviossa Matalajärven osalta hyväksyttäväksi. Prosenttienkin lisäys kuormitukseen on lisäys ja liikaa Matalajärven suojelutavoitteiden toteutumiseen nähden.

Järven ylikuormituksen jatkaminen ja sitä edelleen kasvattavien hankkeiden edistäminen on Natura-suojelun tavoitteiden vastainen tilanne, ja myös siksi lukuisissa selvityksissä on edellytetty järven kuormitusta vähentäviä toimia. Mm. Espoon kaupungin teettämän Matalajärven valumavesien hallintasuunnitelman 2011 (**liite 7**) kymmenestä toimenpiteestä vain yksi on tehty. Toteutustilanteen on Espoon ympäristöyhdistys varmistanut selvityksen tekijältä (**liite 10:** sähköposti Kuusisto-Hjort 2.12.2020). Siinä korostettiin erityisesti, etteivät toimenpidesuosituksot ole velvoittavia eivätkä kaupungin vallassa. Valittaja näkee kuitenkin, että sitä suuremmalla syyllä juuri yksinomaan kaupungin hallitsema kaavoitus tulisi sitoa edellytykseen veden tilan kohentumisesta. Toteuttamattomia hankkeita ei voida pitää lievennyksinä uusille päästöille, kuten vaikutusarvio tekee.

Matalajärvi on sisällytetty vesipuidedirektiivin mukaiseen suojelualueiden rekisteriin. On myös vesipuidedirektiivin vastaista hidastaa vesistön tilan kohenemistä. Direktiivin tavoitteena oli estää vesien tilan heikkeneminen ja saavuttaa vuoteen 2015 mennessä vähintään hyvä tila. Uudellamaalla kyseiseen tavoitteeseen ei ole päästy. Tavoitetilan saavuttaminen Uudenmaan vesistöissä on siten asetettu osalle pintavesistä vuosille 2021 tai 2027. Direktiivin toimeenpanoa koskeva suunnitelma, Ehdotus Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaksi vuosille 2022–2027 (<https://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B77D8672F-107E-4DF0-8E3A-AFC001D5386A%7D/162995>), edellyttää Matalajärven osalta jo 2010 tunnistettujen toimenpiteiden toteuttamiseen ryhtymistä (taulukko alla).

81.055.1.003_001	Matalajärvi	Pienen rehevöityneen järven kunnostus	Matalajärven kunnostustyösuunnitelma 2010–2012 - Natura-arviointi. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 2/2010. Siinä toimenpide-ehdotuksia sekä sisäisen että ulkoisen kuormituksen vähentämiseksi, mikä edelleen tarpeellista. Suunnitelma tulisi päivittää ja sen toteuttamiseen ryhtyä.
------------------	-------------	---------------------------------------	---

Valittajat painottavat, että kyse on toimenpiteistä, joiden käynnistäminen on edelleen tekemättä ja joita tulee siten tulkita hankkeena, jolla tekemättömänä on kielteinen vaikutus vesistön kannalta, koska tilan edellytetty parantuminen estyy. Arvio kuitenkin jättää huomiotta sen, että tämä keskeinen hanke on toteuttamattomana ongelma (taulukko alla, ote yhteisvaikutusten arviosta):

Vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat	Espoo / Uusimaa	Espoonlahti-Saunalahti Matalajärvi	Suunnitelmat ja toimenpideohjelmat eivät käsitä toimenpiteitä, joilla olisi kielteisiä vaikutuksia Natura-alueisiin. <i>Ei huomioida yhteisvaikutusten arvioinnissa.</i>
---	-----------------	------------------------------------	---

Vaikutusarvio tekee epäasianmukaisia oletuksia ja päätelmiä vaikutuksista päästöihin, päätyen ilmeisen tarkoituksellisesti siihen, että rakentaminen aiheuttaisi jopa positiivisen vaikutuksen

järveen. Esimerkiksi hulevesien osalta arvio oikaisee päätelmään sivuuttaen vallitsevan nykytilanteen ja päättelee, että kaavan edellyttämä hulevesien käsittely vähentää päästöjä nykytilaan verrattuna.

Matalajärveen ei nykyisestä maankäytöstä todellisuudessa tule juuri asumisen jätevesiä. Siten niiden sinänsä itsestään selvä viemärointi uusilla asuinalueilla ei ole nettoparannus nykytilanteeseen. Uusien asuinkiinteistöjen aiheuttamien, mm. liukoisia lannoitteita (joihin viivytyks ja laskeutus ei tehoa) sisältävien hulevesien käsittely ei koskaan ole nettoparannus nykytilaan, vaan parhaimmillaankin uusien haittavaikutusten vain osittainen lievennys.

Valittajat korostavat, että valuma-alueen uusien POKE-aluevarausten nykyisen maankäytön (enimmäkseen metsäinen) hulevesipäästö on olematon - toisin kuin yleiskaavan tuomien jopa satojen rakennettujen ja hoidettujen pientalo-kiinteistöjen - joista lähimmät jopa rajautuisivat suoraan järveen Högnäsin uudella pientaloalueella. Käsittely voikin korkeintaan jossain määrin vähentää yleiskaavan tuomaa, järveen päätyvää merkittävää lisäpäästöä, joka vaikeuttaa järven toipumista, vaikka vanhojakin parannussuunnitelmia alettaisiin joskus toteuttaa.

Edellä mainittu valumavesien hallintasuunnitelma toteaaakin loppupäätelmässään: *”Aivan järven lähiympäristössä rakentaminen ei kuitenkaan ole suotavaa, koska liian lähellä Natura-alueita hulevesien hallinta ja käsittely riittävällä tehokkuudella voi osoittautua vaikeaksi. Metsäalueille ja Natura-alueen välittömään läheisyyteen painottuvalla lisärakentamisella olisi siten kaikkein suurin haitallinen vaikutus Matalajärven ja siihen laskevien purojen tilaan.”* Tämä johtopäätös on täysin vastakkainen Natura-vaikutusarvion päätelmien ja useiden POKE:en sisältyvien rakentamiskohteiden kanssa. Valittajat toteavat, että koska myös selvityksen mukaan *”hulevesien hallinta ja käsittely riittävällä tehokkuudella voi osoittautua vaikeaksi”*, ei vaikutusarvion yleispätevänä käyttämää päätelmää haittavaikutuksen estämisestä sen avulla - eikä siten koko arviota - voida pitää asianmukaisena.

Myös rakentamisen aikaisen päästön vaikutuksen arvio päättelee vähäiseksi, oletetun hulevesien käsittelyn ansiosta, mihin kuitenkin liittyy edellä mainitun tehokkuusepävarmuuden ohella kaiken lisäkuormituksen hyväksyttävyysohjelma. Arvio myös jättää käsittelemättä sen pohjana olevissa asemakaavojen Natura-arvioissa kehitellyn, keskeisimmän päästölievennyskeinon, eli maanmuokkausta vaativan rakentamisen rajoittamisen vain sulan, sateettoman kauden aikaan touko-elokuussa. Lievennys on valittajien faktoihin perustuvan näkemyksen mukaan kuitenkin sekä epäasianmukainen että toteutuskelvoton seuraavista syistä:

- Osa alueista on vaikeasti tai erittäin vaikeasti rakennettavaa, joko meluisaa ja päästöjä aiheuttavaa paalutusta tai erityisesti rantakiinteistöillä louhintaa vaativaa.
- Ilmatieteidenlaitoksen mukaan elokuu on sateisin ja heinäkuu usein toiseksi sateisin kuukausi Espoossa, ja jaksoon osuvat myös voimakkaimmat ukkossateet suurine valumineen.
- Meluisia töitä ei saa ajoittaa lintujen pesimä- ja muuttokaudelle. Mainittu jakso ajoittuu kuitenkin Matalajärven lajisto huomioiden kokonaisuudessaan sen metsä- ja vesilintujen rauhoitettavalle pesimäajalle. Arvio rajaa suojelutavoitteiden vastaisesti ajasta pois osalle lajistoa olennaisen osan keskikesää (ks. esim. **liite 11** Suosituksia lintujen pesimärauhan turvaamiseksi, Pirkanmaan ELY-keskus).
- Rakentaminen ei väitetysti ole lyhytkestoista, vaan useat alueet rakentuvat jatkuvasti ja vuosia kestäen, joten päätelmät häiriön merkityksestä ovat perusteettomia.

Kuten arvion pohjatietona olevat asemakaavojen Natura-arviot itsekin toteavat, ei valuman estämisen ja rakentamismelun linnustohäiriön yhteen sovittavaa ajankohtaa ole selkeästi osoitettavissa. Tämä johtuu siitä, että niiden ajoittamisen vaatimukset ovat edellä kuvatusti täysin ristiriitaiset. Kuitenkin johtopäätöksissä tämäkin ongelma on kuin itsestään hävinnyt. Päätelmään

liittyy niin vakavia virheitä ja ristiriitaisuuksia, että yhtä keskeisintä haittavaikutuksen hallintakeinoa on pidettävä ilmiselvästi toteutuskelvottomana.

Myös järven tilasta huolestunut Matalajärven suojeluyhdistys ry siteeraa järven huolestuttavasta tilasta todistavia tutkimuksia jäsenkirjeissään 7 ja 8 (**liitteet 8 ja 9**).

Yhteenvetona valittajat toteavat, että vaikutusarvion päätelmät eivät ole asianmukaisia ja johtavat vaikutusten virheelliseen arviointiin. Karrikoiden mutta syystä voidaan sanoa, että Matalajärven valuma-alueen rakentamisen moninkertaistavan yleiskaavan suunnitteluperusteena on ennestään heikkenevässä tilassa olevan Natura-järven käyttäminen uuden rakentamisen ja asumisen hulevesien purkualtaana.

Hentonäkinruoho on erittäin uhanalainen ja Suomen vastuulaji, jonka vain kahdesta esiintymästä Uudellamaalla toinen on Matalajärnessä.

Natura-tietolomake toteaa järven tilasta ja sen merkityksestä yhdelle sen tärkeimmistä suojeluarvosta, hentonäkinruoholle, näin: *”Matalajärvi on ravinnekuormituksen seurauksena ylitsehuuhtunut. Muun muassa Matalajärven ympärillä sijaitsevien peltojen, golfkentän ja asutuksen ravinnekuormitus kiihdyttävät järven umpeenkasvua. Rehevöitymisen seurauksena järvellä on esiintynyt viime vuosina mm. voimakkaita viherlevien massaesiintymiä, jotka saattavat heikentää hentonäkinruohon elinmahdollisuuksia.”*

SYKE:n internet-sivuilla todetaan lajin suhteen mm. seuraavaa [[https://www.syke.fi/FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Uhanalaisten_nakinruohojen_suojelua_teho\(2169\)](https://www.syke.fi/FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Uhanalaisten_nakinruohojen_suojelua_teho(2169))]:

”Ravinnekuormitusta vähennettävä myös valuma-alueella.

Näkinruohojen turvaaminen edellyttää niiden kasvujärvien veden laadun hyvää tilaa. Se saavutetaan vain kokonaisten vesiekosysteemien ja valuma-alueiden tilan parantamisella.”

Lajista ei ole tehty viime vuosina enää havaintoja, mutta on tiedossa, että se saattaa elpyä veden laadun parantuessa. Lajin ollessa edelleen Natura-alueen keskeisimpiä suojeluperusteita tulisi sen menestymisedellytyksenä olevan vedenlaadun parantumisen olla täysin ehdoton vaatimus, jota ei saa vähäisimmissäkään määrin vaarantaa. Siten on loogista edellyttää, että lajille välttämättömät, jo tunnistetut, kuormitustilanteen parantamistoimenpiteet toteutettaisiin ennen uusia, vähäisiksikään nähtyjä heikennyksiä.

Kuten edellä on todettu, jää kaavan osalta perusteltu epäily veden laadun heikkenemisestä. Valittajat eivät pidä vaikutusarviota ja sen päätelmiä Luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämällä tavalla asianmukaisina, ja katsovat POKE:ssa alueelle suunnitellun maankäytön olevan luonnonsuojelulain 64 a §:n vastaista.

Yhteenveto

Valittajat katsovat, että edellä olevien perustelujen mukaisesti kaava on voimassa olevien asetusten, LSL:n ja MRL:n vastainen.

Kaavan käsittelyssä ei ole noudatettu hyvää hallintotapaa ja vuorovaikutusmenettelyä kuntalaisten ja yhdistysten sekä viranomaisten vaikutusmahdollisuuksien osalta, kun kaavaa on nähtävillä olon jälkeen osin muutettu ja siitä on jätetty pois olennaisia osia kaava-alueesta.

Yleiskaava on valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden ja MRL:n yleiskaavan sisältövaatimusten sekä maakuntakaavan vastainen. Luonnonsuojelualueet vaarantuvat, kun rakentamista on ohjattu suojelualueiden yhteyteen. Matalajärven Natura-suojelu ei toteudu yleiskaavassa riittävästi.

Yleiskaavan valmistelu on ollut puutteellista, kun kaikkia tarvittavia luontoselvityksiä ei ole tehty tai niitä ei ole otettu huomioon kaavan laadinnassa. Kaava-alueen monet uhanalaiset tai vaarantuneet eliölajit ovat siten vaarassa jäädä rakentamisen alle.

Valittajat vaativat ensisijaisesti Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan kumoamista kokonaisuudessaan.

Siinä tapauksessa, että oikeus ei hyväksyisi ensisijaista vaatimustamme koko yleiskaavan kumoamisesta, vaadimme kumottaviksi **liitteessä 2** yksilöidyt arvokkaille luontokohteille sijoittuvat, muuttuvaa maankäyttöä edustavat kaavavaraukset LSL:n ja MRL:n ja vastaisina.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä paikallisella ja alueellisella yhteisöllä on toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Espoon ympäristöyhdistys ry:n tarkoituksena on mm. luonnon ja ympäristön sekä kulttuuriperinnön suojelu ja niiden toimialueet kattavat Espoon kaupungin alueen.

Lisätietoja antavat

- Lauri Kajander, lauri.kajander@sll.fi, puhelin 045 1140 088
- Jyri Mikkola, jyri.mikkola@sll.fi, puhelin 0400 372 433

Espoossa, Kirkkonummella ja Sipoossa 22. heinäkuuta 2021

Espoon ympäristöyhdistys ry

Anni Simola
puheenjohtaja

Rainer Lahti
varapuheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluyhdistyksen Uudenmaan piiri ry

Laura Räsänen
puheenjohtaja

Lauri Kajander
va. toiminnanjohtaja

LIITTEET (17 kpl)

Liite 1 - Espoon kaupunginvaltuuston pöytäkirja 7.6.2021, §77 ja todistus tiedoksisaantipäivämäärästä sivu 4, Julkaistu yleisessä tietoverkossa 15.6.20219. (<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021351-9.PDF>)

Liite 2 - Aluekohtaiset valituskohteet liitteineen B1 – B17

Liite 3 - Espoon kaupunginhallituksen 3.5.2021 § 154
[<https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021315-18>]

Liite 4 - Espoon kaupunginhallituksen 10.5.2021 § 171
[<https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021319-17>]

Liite 5 - Sähköpostiviesti / haapatyttöperhonen

Liite 6 - Matalajärven kuormitus selvitys, Espoon ympäristökeskus 2007

Liite 7 - Matalajärven valumavesien hallintasuunnitelma 2011

Liite 8 - Matalajärven suojeluyhdistyksen jäsenkirje 7

Liite 9 - Matalajärven suojeluyhdistyksen jäsenkirje 8

Liite 10 - Sähköposti Kuusisto-Hjort 2.12.2020

Liite 11 - Suosituksia lintujen pesimärauhan turvaamiseksi, Pirkanmaan ELY-keskus

Liite 12 - Metsähallituksen lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta

Liite 13 - Metsähallituksen lausunto Högnäsin asemakaavan (alue 633300) kaavaehdotuksesta 17.5.2021

Liite 14 - Espoon kaupunginmuseon lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta

Liite 15 - Espoon kaupunginmuseon lausunto, liite 1 - kartta muutosehdotuksista

Liite 16 - Espoon kaupunginmuseon lausunto, liite 2 - lista muutosehdotuksista

Liite 17 - Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksesta

Valituskohde 1. Vaadimme kumottavaksi Vihdintien etelä- ja pohjoispuoliset, liitekartalla (liite B1) yksilöidyt Örkkiniitty-Metsämaan A2-varauksen, tähän pohjoiskoillispuolelta liittyvän A3-varauksen sekä itäpuolisen TP-varauksen länsiosan.

Vihdintien etelä- ja pohjoispuolella Örkkiniityn kohdalla on säilynyt merkittävä keskittymä (noin 12 ha) luonnonsuojelubiologisesti arvokkaita kangas- ja lehtometsiä, jotka samalla toimivat tärkeänä ekologisena yhteytenä tien ylitse. Voimassa olevassa, joskin hiljalleen vanhentuvassa, yleiskaavassa noin kolmannes valituksenalaisesta alueesta on V-alueita, loppuosa on AP-aluevarausta tai T-varausta.

Alueen keskeisimmät luontotyyppihin ja liito-oravaan liittyvät luontoarvot on todettu ja yksilöity Keijo Savolan keväällä 2016 tekemän maastokäynnin yhteydessä ja välitetty tuolloin tiedoksi Espoon kaupungille muistion ja sen liiteaineistojen muodossa (liitteet B2a-B2d). Kaavavalitus kohdentuu muistion osa-alueisiin 2 ja 4.

Vihdintien molemmilta puolilta paikallistettiin kevään 2016 selvityksessä merkittäviä kangas-, lehto- ja korpimetsiin liittyviä METSO-arvoja, jotka osaltaan edustavat myös uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä. Tien eteläpuolelta paikallistettiin myös ilmeinen vesilain 11 § kriteerit täyttävä luonnontilaisen kaltainen noro. Vihdintien pohjoispuolelta paikallistui keväällä 2016 myös liito-oravan vahvasti asuttama ydinalue kolopuineen. Liito-oravaoloa oli myös Vihdintien eteläpuolisella osa-alueella, joskaan varmoja asuttuja kolopuita ei tuolloin havaittu.

Vuonna 2020 valituksenalaiselta alueelta on paikallistettu Olli Mannisen maastokäynnillä huomattavan tiheä, luonnonsuojelulain 42 § mukaisiin rauhoitettuihin lajeihin kuuluvan lahojaviosammalen esiintymiskeskittymä (Liitteet B3a ja B3b). Lajin esiintymien yksilömäärä alueella on Espoon oloissa poikkeuksellinen, jolloin sitä on syytä varovaisuusperiaatteen mukaisesti pitää lajin suotuisan suojelutason säilyttämisen kannalta ilmeisen tärkeänä.

Valituksenalaisella metsäalueella on selvää merkitystä eteläpohjoissuuntaisena metsäekologisen yhteytenä Niipperin Myllypuron sekä Vestra-Tremanskärren suojelualuekokonaisuuksien välillä. Tämä on osin tunnistettu myös yleiskaavassa esittämällä kaavan liitekartalla alueen poikki *paikallinen ekologinen yhteys*. Tämä ei kuitenkaan alueiden käytöllisesti riitä turvaamaan tämän noin 12 ha laajuisen alueen keskeisimpiä luontoarvoja, koska niiden turvaaminen edellyttää myös merkittävää säilytettävää metsäpinta-alaa. Valituksenalaisen metsäalueen arvoa eteläpohjoissuuntaisena metsäekologisen yhteytenä lisää osaltaan se, että yleiskaavan pääkartalla yhtenäisenä virkistysalueena esitetty Kringelkärrin ekologinen yhteys muutamia satoja metrejä länteen valituksenalaisesta alueesta on jo puolittain asemakaavoitettu pientalotonteiksi.

Kaavassa esitetty maankäyttö on luonnonsuojelulain vastaista lahojaviosammaleeseen (LSL 42 §) ja liito-oravaan (LSL 49 §) liittyvien suojelu- ja huomiointivelvoitteiden laiminlyönnin takia. Koko rajattu alue on nykytietojen perusteella poikkeuksellisen merkittävä lahojaviosammalkeskittymä, mistä kertovat sadat havaitut lajin esiintymät. Vihdintien pohjoispuolen esitettyä rakentamista ei puolestaan ole käytännössä mahdollista toteuttaa ilman valtaosan alueesta käsittävän lajin ydinalueen tuhoamista tai vähintäänkin olennaista heikentämistä.

Vihdintien eteläpuoliselta alueelta havaittu, kevään 2016 maastokäynnin yhteydessä osin luonnontilaisen kaltaiseksi todettu noro/pikkupuro täyttäneenä myös vesilain 11 § suojellun luontotyyppin kriteerit, jolloin alueelle esitetty raskas rakentaminen on mitä ilmeisimmin vesilain suojeluelvoitteiden vastainen.

Kaavaratkaisu ei huomio riittävässä määrin yleiskaavan sisältövaatimuksissa edellytetyt yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyys- ja luonnonarvojen vaalimisen velvoitteita. Osaltaan kaavaratkaisu myös vaarantaa virkistykseen soveltuvien, varsinaisten lähivirkistysalueiden riittävyyden nopeasti rakentuvalla Metsämaa-Kortesmäen ydinosaalla.

On perusteita arvioida kaavaratkaisu sellaiseksi, että sen osalta ei kaavan yhteydessä ole tehty mahdollisten merkittävien luontovaikutusten osalta riittäviä selvityksiä eikä vaikutusarviointeja siinä määrin kuin MRL 9 § ja MRA 1 § edellyttävät.

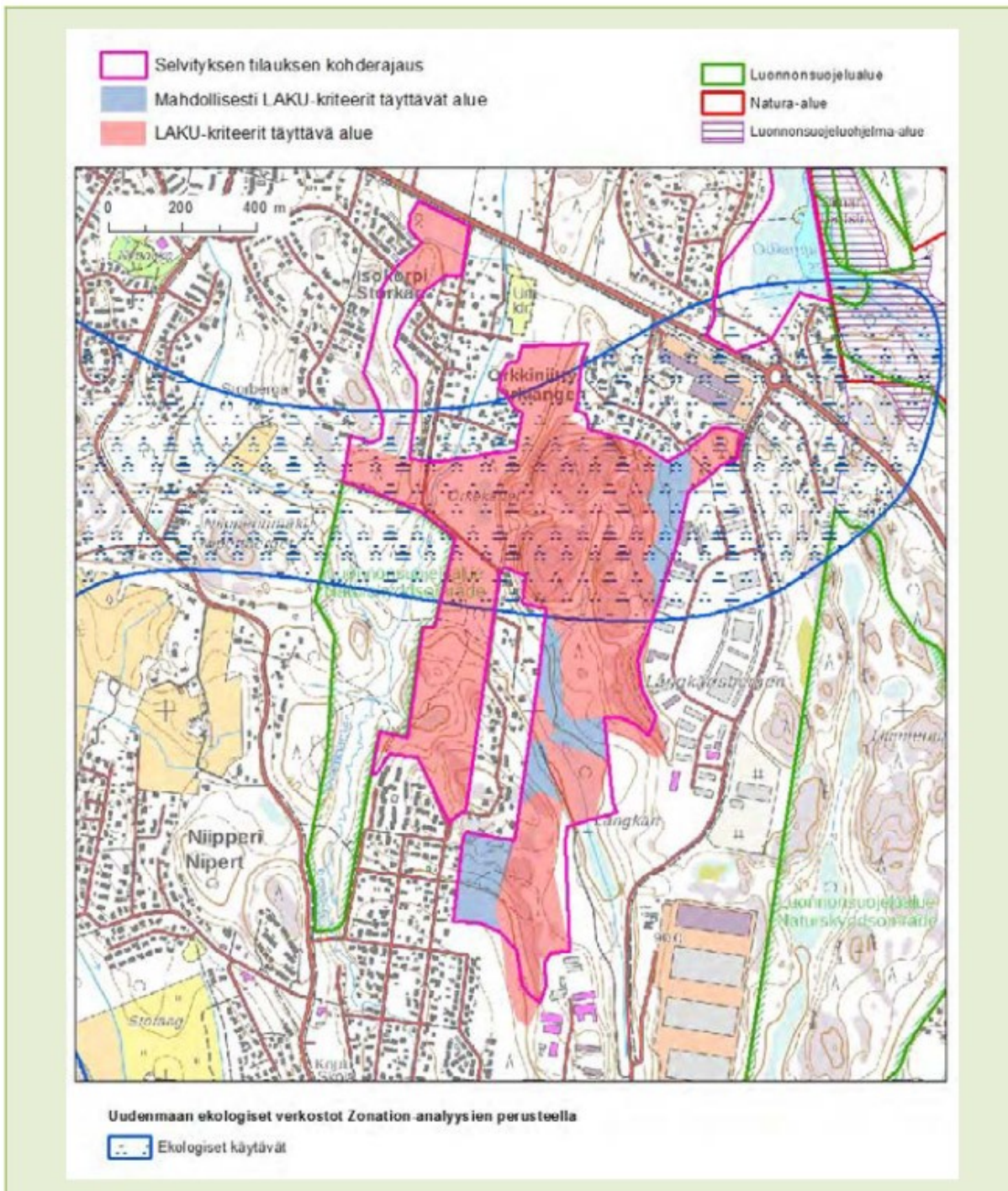
Kaavaratkaisu on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (*”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä”*) kanssa vaarantaessaan keskeisen tärkeän ekologisen yhteyden, jonka alueella sijaitsevat metsät ovat lajisto- ja luontotyyppi-arvojen perusteella ilmeisen arvokkaita.

Valituskohte 2. Vaadimme kumottavaksi Örkkiniityntien itä- ja kaakkoispuoliset uudet A3-varaukset sekä Juvanmalmin teollisuusalueen pohjois- ja luoteisosan TP-varauksen laajennukset (Liite B4).

Uudessa yleiskaavassa A3-varauksia on laajennettu voimassa olevan yleiskaavan virkistysalueelle (V). Osa näistä valituksenalaisista alueista on asemakaavoissa VL-alueita, osa on asemakaavoittamatonta. Lisäksi Juvanmalmin teollisuusalueen TP-alueen varausta on pohjoisessa ja luoteessa laajennettu alueelle, joka on voimassa olevassa yleiskaavassa ja asemakaavassa virkistysalueita.

Kaavaratkaisu supistaa olennaisesti Juvanmalmin teollisuusalueen luoteis- ja pohjoispuolista, seudulliselle viherrakenteelle keskeisen tärkeää Niipperin luonto- ja virkistysmetsien kokonaisuutta. Merkittäväällä osalla valituksenalaisista alueista on luonnonsuojelullista arvoa niillä tavattavien luonnontilaisen kaltaisten ja/tai lahpuustoisten kangas- ja lehtometsien takia,

Osa Itäniityntien itäpuolisista A3-varauksista sekä osa Juvanmalmin teollisuusalueen pohjoispuolisesta TP-varauksen laajennuksesta sisältyy Uudenmaan liiton selvityksessä maakunnallisesti merkittäväksi arvioituun Örkkiniitty-Långkärrin luontoalueen rajaukseen (kuva 1). Kohteen luontoarvot on yksilöity selvityksen (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden_maakunnallinen_arvo.pdf) sivuilla 74-77.

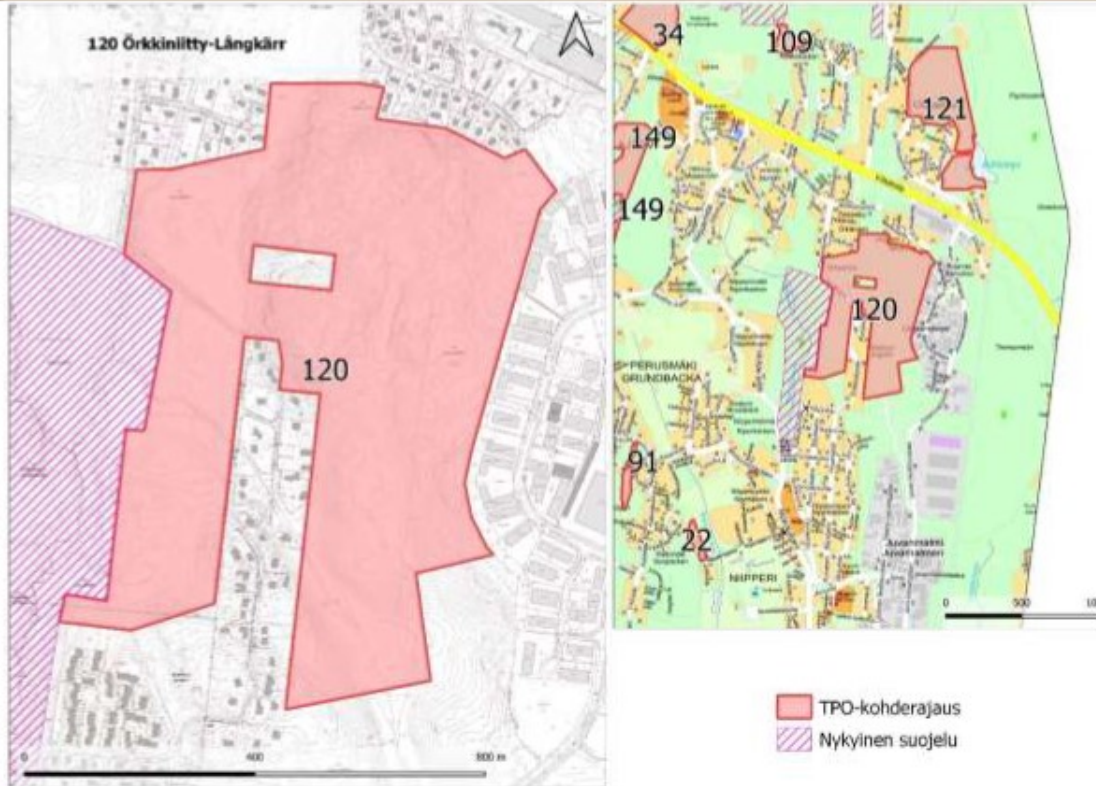
Kuva 1. Örkkiniitty-Långkärrin maakunnallisesti arvokkaaksi todetun luontoalueen rajaus (Uudenmaan liitto 2019). Valituskohteen eteläisin osa-alue sisältyi tehtyyn arvottamistarkasteluun vain osin.

Osa Itäniityntien itäpuolisista A3-varauksista on sisällytetty Örkkiniitty-Långkärrin arvokkaan luontoalueen rajaukseen myös Espoon ympäristökeskuksen keväällä 2021, useita kuukausia ennen kaavan valtuustokäsittelyä, julki tuomassa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma

ja selvitys -julkaisussa (<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021317-5-55732.PDF>). Alueen esittely ja lakisääteiseksi suojelualueeksi esitetyn alueen muokattu rajausesitys (kuva 2) löytyvät kyseisen selvityksen sivuilta 58-59.

120 Orkkiniitty-Längkärr

Osio 1, lk. 1. Pinta-ala 50,5 ha. Aikataulu: 2026-2027

Kuva 2. Örkkiniitty-Längkärrin luonnonsuojelualueeksi esitettävän alueen rajaus julkaisussa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Espoon ympäristökeskus 2021).

Kaavaratkaisu heikentää myös laajemman alueen kannalta keskeisiä ekologisia yhteyksiä. Luoteessa, Yläjuoksu -tien kohdalla esitetty maankäyttö katkaisee edellisessä yleiskaavassa selvästi varjellun metsäekologisen yhteyden Niipperin Myllypuron suojelualueen suuntaan. Etelässä vaarantuu puolestaan vakavasti Juvanmalmin teollisuusalueen ja Niipperin asuinalueiden välinen eteläpohjoissuuntainen metsäekologinen yhteys. Kyseinen yhteys on kaavassa länsiosasta A3-varausta ja itäosasta laajennettua TP-aluetta. Lisäksi alueen poikki kulkee kaavan pääkartan mukainen ulkoilun viheryhteystarvemerkinä. Viimeksi mainittu ei riitä turvaamaan yhteyden metsäluontoarvoja.

Kaavaratkaisu ei riittävässä määrin huomioi yleiskaavan sisältövaatimuksen edellyttämiä yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyuden sekä luonnonarvojen vaalimisen velvoitteita. On myös perusteita arvioida kaavaratkaisu sellaiseksi, että sen osalta ei kaavan yhteydessä ole tehty mahdollisten merkittävien luontovaikutusten osalta riittäviä selvityksiä eikä myöskään vaikutusarviointeja siinä määrin kuin MRL 9 § ja MRA 1 § edellyttävät. Kaavaratkaisussa on joka tapauksessa tietoisesti jätetty huomioimatta Uudenmaan liiton vuoden 2019 selvityksen sekä Espoon ympäristökeskuksen valmisteleman Luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelman (2021)

keskeisiä johtopäätöksiä Örkkiniitty-Långkärrin luonnonsuojelullisesti arvokkaimman ydinalueen rajauksen osalta.

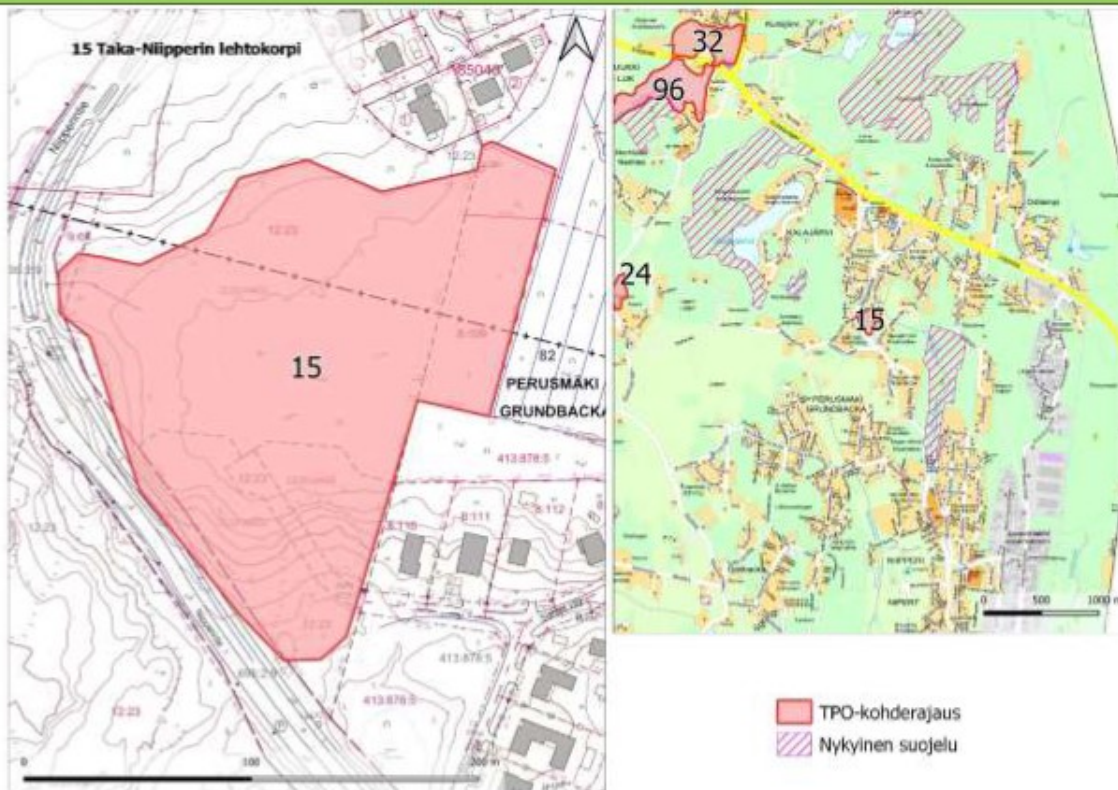
Kaavaratkaisu on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (*”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä”*) kanssa vaarantaessaan tärkeitä ekologisia yhteyksiä sekä ohjatesaamalla rakentamista luonnonsuojelullisesti arvokkaisiin metsiin.

Valituskohte 3. Vaadimme, että Niipperinmäen alueelle esitetty A3-varaus kumotaan Niipperintien itäreunasta sekä varsinaisen Niipperinmäen metsäisen alueen osalta (liite B5).

Niipperintien varressa A3-varaus kaventaa merkittäväällä tavalla voimassa olevassa maakuntakaavassa sekä Uusimaa 2050-kaavassa osoitettua maakunnallisesti tärkeää itälänsisuuntaista ekologista runkoyhteyttä. Samalla se ohjaa rakentamisvarauksen kaupungin itsensä arvokkaaksi toteaman luontoalueen (*Taka-Niipperin lehtokorpi*) päälle. Kyseisen, osittaisen korpiluonteensa (varsinkin vesitalous) takia ympäröivälle maankäytölle erityisen herkän luontoalueen arvo on todettu Espoon ympäristökeskuksen keväällä 2021, useita kuukausia ennen kaavan valtuustokäsittelyä, julki tuomassa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys-julkaisussa (<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021317-5-55732.PDF>). Alueen esittely ja arvokkaaksi todetun alueen rajaus (kuva 3) löytyvät kyseisen selvityksen sivuilta 190-191.

15 Taka-Niipperin lehtokorpi

Osio 2, lk. 7. Pinta-ala 2,8 ha

Kuva 3. Taka-Niipperin lehtokorven arvokkaan luontokohteen rajausta julkaisussa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Espoon ympäristökeskus 2021).

Valituksenalaisen A3-varauksen itäosa (varsinaisen Niipperinmäen itäreuna) sisältää Keijo Savolan alueelle keväällä 2016 tekemän maastokäynnin perusteella luonnontilaisen kaltaisia (ja siten erityisen arvokkaita) vanhoja METSO I- ja II-luokan tuoreen ja kuivahkon kankaan havusekametsiä, joissa osassa on runsaasti lahoppua. Sama alue on todettu merkittäväksi myös luonnonsuojelulain rauhoitettuihin lajeihin kuuluvan lahokaviosammalten esiintymisalueena (liitteet B3a ja B3b). Varsinaisella Niipperinmäen lakiosalla sekä siihen liittyvillä kalliomailla vallitsevia ovat luontoarvojen kannalta merkittävät, luonnontilaisen kaltaiset vanhapuustoiset kalliometsät (osin METSO I, osin II). Niihin liittyvät kangasmetsälaikut ovat puolestaan luontoarvojen kannalta kehityskelpoisia, pääosin aikoinaan harvennettuja METSO III-luokan vanhapuustoisia havusekametsiä. Ståhlentien itäpuolisten tonttien itäpuolella on lisäksi säästynyt toista hehtaaria METSO-arvoiltaan merkittäviä (luokkaa I ja II) luonnontilaisen kaltaisia vanhapuustoisia lehto- ja kangasmetsiä. Niipperinmäen pohjoisrinne on puolestaan melko lahoppuista, joskin aikoinaan harvennettua vanhaa havusekametsää (METSO II), josta on tehty runsaasti lahokaviosammalhavaintoja.

Kaavassa esitetty pientalovaltaisen rakentamisen laajentaminen valituksen liitteessä yksilöidyille luontoalueille on osaltaan luonnonsuojelulain vastaista lahokaviosammaleeseen liittyvien suojeluvuoroitusten laiminlyönnin takia. Valituksenalaisesta A3-varauksesta ainakin varsinaisen Niipperinmäen pohjoisrinne sekä samaisen mäen itäpuoliset kangasmetsät ovat ilmeisen merkittäviä lajin suojelun kannalta. Niipperinmäen pohjoisrinteen lähialueelta sekä Taka-Niipperin lehtokorven alueelta on myös useilta vuosilta liito-oravahavaintoja, joten osa rakentamisvarausten alle jäävistä, puuston rakenteen puolesta lajille soveltuvista metsistä on todennäköisesti jollakin tasolla merkityksellisiä myös liito-oravan suojelun kannalta.

Kaavaratkaisu ei huomio riittävässä määrin yleiskaavan sisältövaatimuksissa edellytettyä yhdyskuntarakenteen ekologista kestävyttä sekä luonnonarvojen vaalimista. On myös perusteita arvioida kaavaratkaisu sellaiseksi, että sen osalta ei kaavan yhteydessä ole tehty mahdollisten merkittävien luontovaikutusten osalta riittäviä selvityksiä eikä myöskään vaikutusarviointeja siinä määrin kuin MRL 9 § ja MRA 1 § edellyttävät. Oma lukunsa on se, että Niipperintien varren A3-varauksen osalta ei ole haluttu huomioida kaupungin oman ympäristökeskuksen tuottamaa tietoa Taka-Niipperin lehtokorven luontoarvoista, vaikka tämä tieto Espoon kaupunkisuunnittelun käytössä on ollutkin.

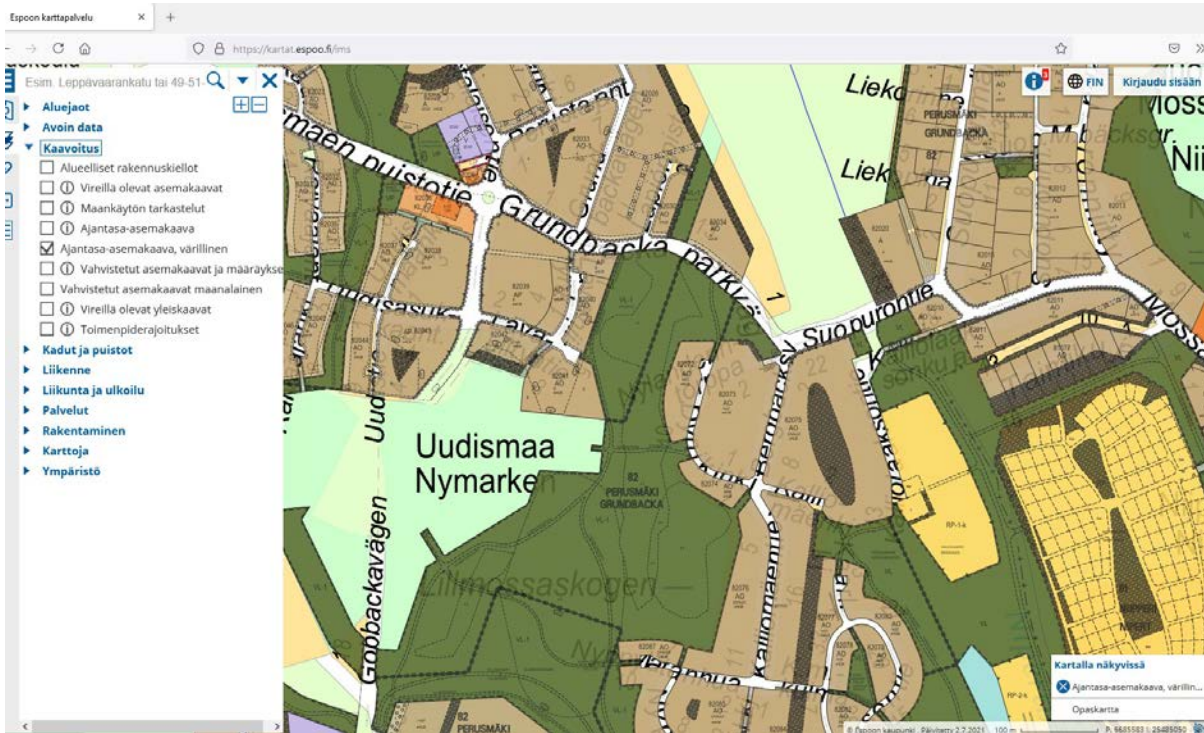
Kaavaratkaisu on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ("*Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä*") kanssa vaarantaessaan osaltaan maakunnallisesti tärkeän ekologisen yhteyden, jonka alueella sijaitsevat metsät ovat lajisto- ja luontotyyppiarvojensa perusteella muutenkin arvokkaita.

Valituskohte 4. Vaadimme Perusmäen Liselottin SL-varauksen ympärille esitetyn A3-varauksen kumoamista liitteessä (liite B6) yksilöidyltä osin.

Yleiskaavassa on osoitettu melko lailla kattavasti A3-aluevarausta pienen, ympäristön maankäytölle herkän luonnonsuojelun aluevarauksen ympärille. Alue on ollut rauhoitettuna määräaikaikaisella sopimuksella, mutta rauhoitusaika on päättynyt 28.2.2021. Alueen luontoarvot ovat kuitenkin säilyneet, mistä syystä se on sisällytetty uuteen yleiskaavaan SL-varauksena. Alue sisältyy myös luonnonsuojelun alueeksi esitettävänä alueena Espoon luonnon monimuotoisuuden

toimenpideohjelmaan (Espoon ympäristökeskus 2021).

Suojelualuevarauksen länsi-, luoteis-, pohjois-, koillis-, kaakkois- ja eteläpuolella A3-varaus on laajennettu myös voimassa olevan asemakaavan VL-varauksille (kuva 4).

Kuva 4. Voimassa oleva asemakaavatilanne Liselottin SL-varauksen ympäristössä (kuvankaappaus Espoon karttapalvelusta 12.7.2021).

Esitetty maankäyttö vaarantaa suojelualuevarauksen luontoarvojen pidempiaikaisen säilymisen mahdollistaessaan lisärakentamisen pienen suojelualan kupeeseen useista suunnista.

Kaavaratkaisu on yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen, sillä se laiminlyö luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen yhden keskeisimmän luontoarvon (=perustetut ja perustettavaksi tarkoitetut suojelualuevaraukset) osalta. Kaavaratkaisu eli mittavat uudet A3-varaukset huonojen joukkoliikenneyhteyksien äärelle ja pienen suojelualan reunaan eivät myöskään edusta sisältövaatimuksien edellyttämää huolehtimista kaavan ekologisesta kestävydestä. Kumottavaksi esitetyt A3-varaukset ovat myös osa Perusmäen ympäristön laajemminkin ongelmallista asumisvarausten levittämisestä olemassa olevan, tiiviimmän yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle. Ongelman on nostanut esille mm. Uudenmaan ELY-keskus kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa.

Kaavan yhteydessä ei ole myöskään riittävällä tarkkuustasolla arvioitu yleiskaavan mahdollistaman lisärakentamisen vaikutuksia pienen suojelualuevarauksen luontoarvoihin. Tältä osin kaava on myös MRL 9 § ja MRA 1 § vastainen.

Kaavaratkaisu on perusteltua nähdä myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisena, koska se vaarantaa luonnonsuojelualueeksi esitetyn, itsestään selvästi luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaan alueen arvojen säilymisen.

Valituskohde 5) Vaadimme kumottavaksi Kalajärvenkallioiden luonto- ja virkistysalueen reunoille esitetyt A3- ja AT-varaukset liitteessä (liite B7) yksilöidyssä laajuudessa.

Kalajärven kallioiden luonnonsuojelualue, siihen suoraan pohjois-, länsi- ja eteläpuolelta liittyvät monipuoliset metsät sekä itse Kalajärvi muodostavat Kalajärven kaupunkikeskuksen luonnoltaan ja maisemiltaan vetovoimaisimman viheralueen. Alueen merkitys virkistyskäytön kannalta on jo tällä hetkellä maakunnallinen, mistä syystä aluekokonaisuuden ydinosa on huomioitu maakuntakaavoissa suojelu- ja virkistysalueina sekä voimassa olevassa yleiskaavassa virkistysalueena. Kalajärven kaavailtu kasvu lisää olennaisesti alueen virkistysarvoa ja -käyttöä aiheuttaen samalla lisäpainetta myös Kalajärven kallioiden suojelualueita sekä muita lähialueen suojelualueita kohtaan.

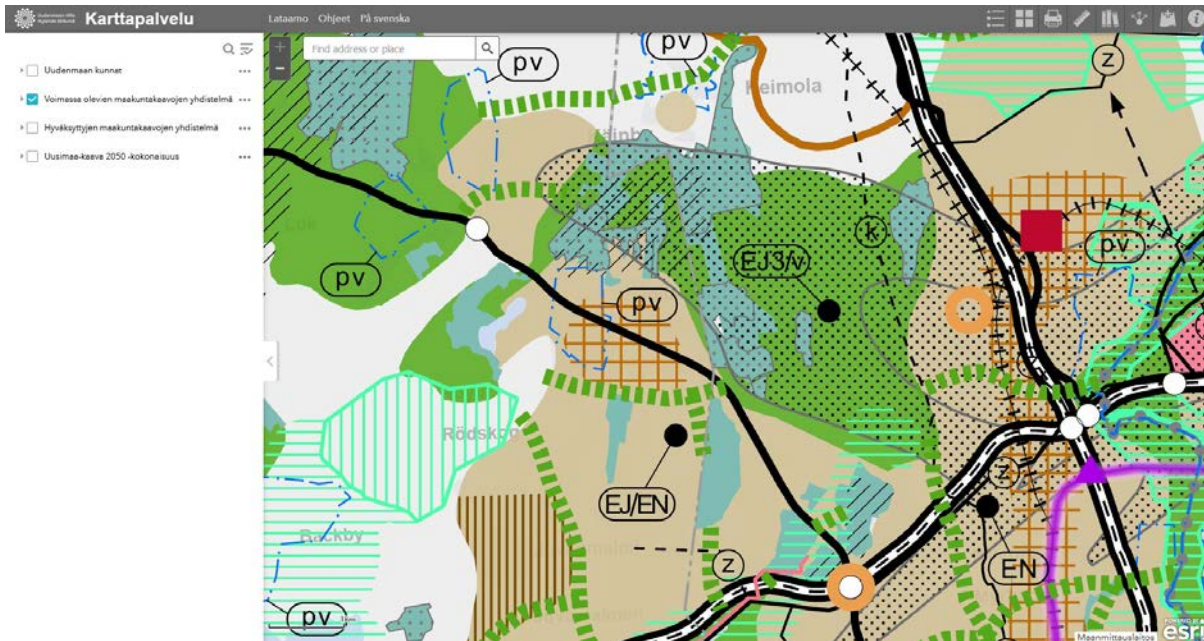
Kaava mahdollistaa nykyisen Kalajärven yhtenäisen luonto- ja viheralueen merkittävän supistumisen lännessä Vanhan Lahnuksentien ympäristössä (A3- ja AT-varauksia) sekä alueen etelä- ja lounaisosassa (AT-varauksien merkittävä laajentaminen). Lisäksi Vihdintien ylitse on ilmeisesti teknisten syiden takia ulotettu pohjoispuolisen A3-varauksen tarpeeton ”piikki”, joka mahdollistaa maakunnallisesti erittäin tärkeän ekologisen yhteyden supistamisen myös Vihdintien eteläpuolella. Samaan yhteyteen kohdistuu mittavia pirstoutumisuhkia myös Vihdintien pohjoispuolella varsinkin uusien tiekaavailujen takia.

Rakennettavaksi esitettyjen alueiden luontoarvoja ei ole kaavan yhteydessä kaupungin toimesta selvitetty ilmeisesti lainkaan, mistä johtuen on syytä kyseenalaistaa kaavaratkaisun laillisuus selvitysten ja vaikutusarviointien riittävyyden osalta (MRA 1 §, MRL 9 §).

Luontoharrastajien maastokäyntien (mm. Keijo Savola, useita käyntejä 2003-2016) perusteella valituksenalaisista metsistä noin kolmasosa on luontoarvoiltaan merkittäviä METSO I-III luokan kallio-, kangas- korpi- ja rämemetsiä loppujen edustaessa lähinnä erilaisia nuoria ja varttuneita, ajallaan hoidettuja talousmetsiä. Erityisistä kaavan uhkaamista luontoalueista on syytä nostaa esille merkittävän osan räme- ja korpiarvoistaan säilyttänyt laaja Nemlaxmossenin suoalue suojelualueen ja Lahnuksen koulun välissä.

Heterogeenisestä luonteestaan huolimatta valituksenalaiset metsät ovat luontoarvojen säilymisen ja jatkokehittymisen kannalta tärkeitä erityisesti siksi, että ne sijaitsevat pääosin luonnontilaisen kaltaisista kangas- ja kalliometsistä koostuvan Kalajärven kallioiden laajan (yli 50 ha) suojelualueen kyljessä toimien sen lajistolle myös selvänä tulevaisuuden tukialueena.

Kalajärvenkallioiden etelä- ja lounaispuoliset AT-alueiden laajennukset ovat maakuntakaavan vastaisia ohjatessaan mahdollista lisärakentamista voimassa olevan maakuntakaavan sekä samalla hyväksytyyn, mutta oikeuskäsittelyssä olevan Uusimaa 2050-kaavan virkistysaluevaraukselle (kuva 5).

Kuva 5. Kuvankaappaus (12.7.2021) Uudenmaan liiton sivulta voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmästä. Kalajärven luontoalue sijaitsee kartan länsiosassa, Rödskog-sanan pohjoispuolella.

Kaavassa ei myöskään ole huomioitu Uusimaa 2050-kaavassa Kalajärven kallioiden luonnonsuojelualueen sekä Luukinjärven rantametsien luonnonsuojelualueen välille osoitettua maakunnallista viheryhteystarvetta.

Kaavaratkaisu on Kalajärvenkallioiden pohjois- länsi- ja etelälaidan metsiin osoitettujen A3-varausten sekä AT-varausten laajennusten osalta useiden yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen. Ratkaisu vaarantaa osaltaan virkistysalueiden riittävyden, laiminlyö luontoarvojen vaalimisvelvoitteen sekä hajottaa yhdyskuntarakennetta tavalla, joka ei edistä ekologista kestävyyttä eikä tukeudu riittävästi nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen.

Kalajärvenkallioiden pinta-alallisesti laaja ja luonnoltaan monipuolinen aluekokonaisuus on juuri sellainen maakunnallisesti, mahdollisesti jopa valtakunnallisesti arvokas luontovirkistysalue, jollaisien säilymisen edistämistä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät. Kaavaratkaisu onkin näiltä osin alueidenkäyttötavoitteiden monimuotoisuustavoitteiden sekä virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyyden turvaamista koskevan tavoitteen vastainen. AT-varauksen mittava laajentaminen Vanhan Lahnuksentien itäpuolella heikentää osaltaan myös kahden merkittävän luonnonsuojelualueen (Kalajärven kallioiden ls-alue, Luukinjärven rantametsien ls-alue) välisen ekologisen yhteyden säilymisedellytyksiä alemmassa kaavoituksessa. Tämäkin edustaa alueiden käyttötavoitteiden riittämätöntä huomiointia.

Valituskohte 6. Vaadimme kumottavaksi Sorvalammen länsirannan metsän päälle ulotettua RA-varausta liitteessä (liite B8) yksilöidyltä osin.

Kaavassa esitetään kaupungin omistama Sorvalammen länsirannan noin 1,8 ha laajuinen rantametsäalue osaksi laajaa RA-varausta. Voimassa olevassa yleiskaavassa rantametsäalue on V- aluetta. Luonnoltaan monipuolinen metsä on selkeästi osa osin suojeltua ja lopuilta osin

virkestysalueena esitettyä Sorvalammen-Häklajärven luontovirkistysaluetta. Voimassa olevassa maakuntakaavassa sekä hyväksytyssä, mutta vailla oikeusvaikutteisuutta vielä olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa (Uusimaa 2050-kaava) se on osa Nuuksion ydinosan laajaa virkestys- ja suojelualueiden kokonaisuutta.

Valituksenalainen metsäalue (kuvio 365) on todettu luontoarvoiltaan merkittäväksi (METSO II-luokan runsaslahopuustoinen metsä) jo Pohjois-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmassa 2015-2024 (file:///C:/Users/user/AppData/Local/Temp/Lohko_3.pdf). Kyseisen kuvion puuston ikä sekä hakkuu- ja hoitotoimien ulkopuolelle jääminen huomioiden on todennäköistä, että silloinen lahopuumäärä (7 kuutiometriä/ha v. 2015) on kuudessa vuodessa noussut yli 10 kuutiometriin/ha, jolloin se edustaa nykyisin luokan I METSO-metsää.

Kaavaratkaisu on yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen erityisesti luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen laiminlyönnin takia. Kaavaratkaisu eli virkestys- ja luontokohteena tärkeän rantametsän osoittaminen rantarakentamiskohteeksi ei myöskään edistä erityisemmin ympäristöhaittojen vähentämistä. Kaava-aineistoista ei myöskään löydy selvityksiä, joilla olisi avattu syyt muuttaa nykyisen kaavan virkestysaluetta tällä sijainnilla RA-alueeksi. Pelkkä kaavan strategisuuden kasvu ei riitä perustelemaan tehtyä ratkaisua. Tehty muutos ei myöskään ohjaa rakentamattomien rantametsien maankäyttöä maakuntakaavan kaavamerkinnän ja kaavamääräysten mukaisesti.

Valituskohte 7. Vaadimme kumottavaksi Kunnarlan Myllyjärven etelä- ja lounaispuolisia AT-varauksen laajennuksia liitekartalla (liite B9) yksilöidyltä osin.

Yleiskaavassa on esitetty Myllyjärven virkestys- ja luontoalueen etelä- ja lounaisosan virkestysaluevarauksien merkittävää supistamista eli muuttamista AT-varaukseksi.

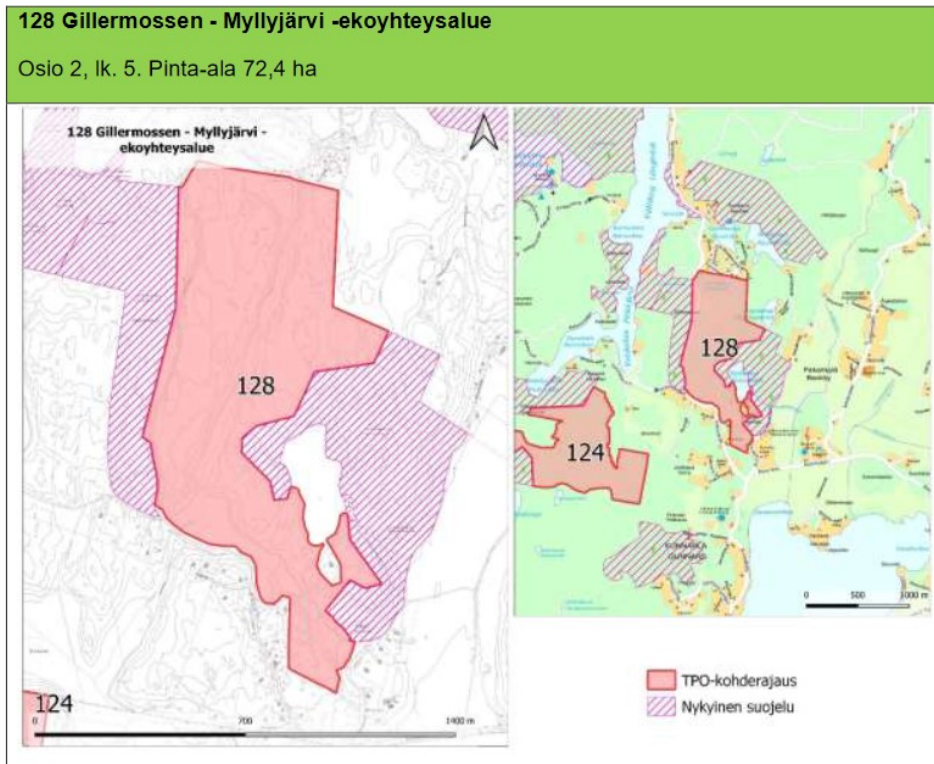
Luonto- ja virkestysarvojen kannalta vakavin muutos koskee Kunnarlan Myllyjärven luonnonsuojelun lounaispuolisen alueen muutosta. Vaadittu AT-laajennuksen kumoaminen koskee tältä osin vain Espoon kaupungin omistuksessa olevaa muutosalueen pohjoisosaa. Lähempänä risteystä sijaitseva, muussa omistuksessa oleva muutosalueen eteläosa on pääosin avohakattu, mistä syystä sen virkestysaluestatuksen poistaminen on perusteltavissa.

Kaupungin omistama suojelun lounaispuolella sijaitseva metsäalue on todettu Pohjois-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman 2015-2024 teon yhteydessä luontoarvoiltaan merkittäväksi. Alueella on merkittävä keskittymä (noin 3,5 ha, luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman kuvat 462, 464, 467, 468, 469 470, 471 ja 472) pääosin luonnontilaisen kaltaisia, vanha- ja lahopuustoisia METSO I ja II-luokan kallio- ja kangasmetsiä sekä yksi puustoltaan monipuolinen METSO-kriteerit täyttävä lehtokuvio. Alueen luonto- ja virkestysmerkitystä lisää sen suora liittyminen luontoalueena edustavaan ja virkestysalueena erittäin suosittuun Myllyjärven ympäristön suojelun kokonaisuuteen (Kunnarlan Myllyjärven suojelun alue, Myllyjärvi-Hepolammen suojelun alue).

Lisäksi esitämme kumottavaksi AT-varauksia siltä osin kuin niitä on laajennettu Velskolantien pohjois- ja koillispuoliselle alueelle (Lappmossenin suon etelä- ja kaakkoisosaa). Tämä osa-alue on luontoarvoiltaan edellistä vähäarvoisempaa varsinkin länsiosan suhteen, kaakkoisosan vanhapuustoisella rämemuuttumalla on sen sijaan kohtalaisia luontoarvoja vanhapuustoisuuden sekä osin säilyneen vesitalouden takia. Metsien sijainti sekä alueella kulkevat ulkoilupolut tekevät ne kuitenkin virkestyskäytön näkökulmasta itsestään selväksi ja vakiintuneeksi osaksi Myllyjärven

virkestys- ja luontoaluetta.

Kaikki edellä yksilöidyt muutosalueet on sisällytetty osaksi ns. Gillermossen-Myllyjärven ekoyhteysaluetta, jonka arvo on todettu Espoon ympäristökeskuksen valmistelemissa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys-julkaisussa (<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021317-5-55732.PDF>). Kyseinen selvitys on ollut julkisesti nähtävillä jo useita kuukausia ennen valtuustopäätöstä ja se on ollut valmisteluaineistona tiedossa myös kaupungin yleiskaavoituksesta vastaavilla. Alueen esittely ja arvokkaaksi todetun alueen rajaus löytyvät kyseisen selvityksen sivuilta 153-154.

Kuva 6. Gillermossen-Myllyjärven ekoyhteysalueen rajaus julkaisusta Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Espoon ympäristökeskus 2021).

Kaavaratkaisun osalta ei ole tehty tuoreita luontoselvityksiä tai hyödynnetty muuta olemassa olevaa aineistoa, jolloin varsinkin suojelun alueen lounaispuolinen arvokas METSO-metsien keskittymä on jäänyt huomiotta. Kaavaratkaisu on tältä osin MRA 1 § ja MRL 9 § vastainen selvitysten ja vaikutusarviointien riittävyyden osalta.

Myllyjärven suojelun alueen lounaispuolisen arvometsäkeskittymän kaavoittaminen AT-varaukseksi on myös yleiskaavan sisältövaatimuksien edellyttämän luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen vastaista. Mahdollisen lisärakentamisen ohjaaminen Nuuksion ydinosiin, huonojen joukkoliikenneyhteyksien varrelle, on myös yhdyskuntarakennetta hajauttavaa, ekologisesti kestäväyttä laiminlyövää sekä ympäristöhaittoja aiheuttavaa. Osaltaan ratkaisu mahdollistaa myös hyvin suositun virkistysaluekokonaisuuden supistumisen sekä muita haittoja kyseiselle aluekokonaisuudelle ja sen käytölle, jolloin ratkaisu on ristiriidassa myös sisältövaatimusten virkistysalueiden riittävyyden turvaamista edellyttävän momentin kanssa.

Luonto- ja virkistysarvoiltaan valtakunnallisesti tärkeän Myllyjärvi-Gillermossenin luonto- ja virkistysalueen supistaminen on perusteltua nähdä myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisena (valtakunnallisesti arvokkaiden luonnonperinnön arvojen turvaaminen, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden säilymisen edistäminen sekä virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä huolehtiminen).

Valituskohte 8) Vaadimme kumottavaksi Himmelbergetin arvokkaalle luontoalueelle osoitetut AT- ja P-varauksien laajennukset liitteessä (liite B10) yksilöidyltä osin.

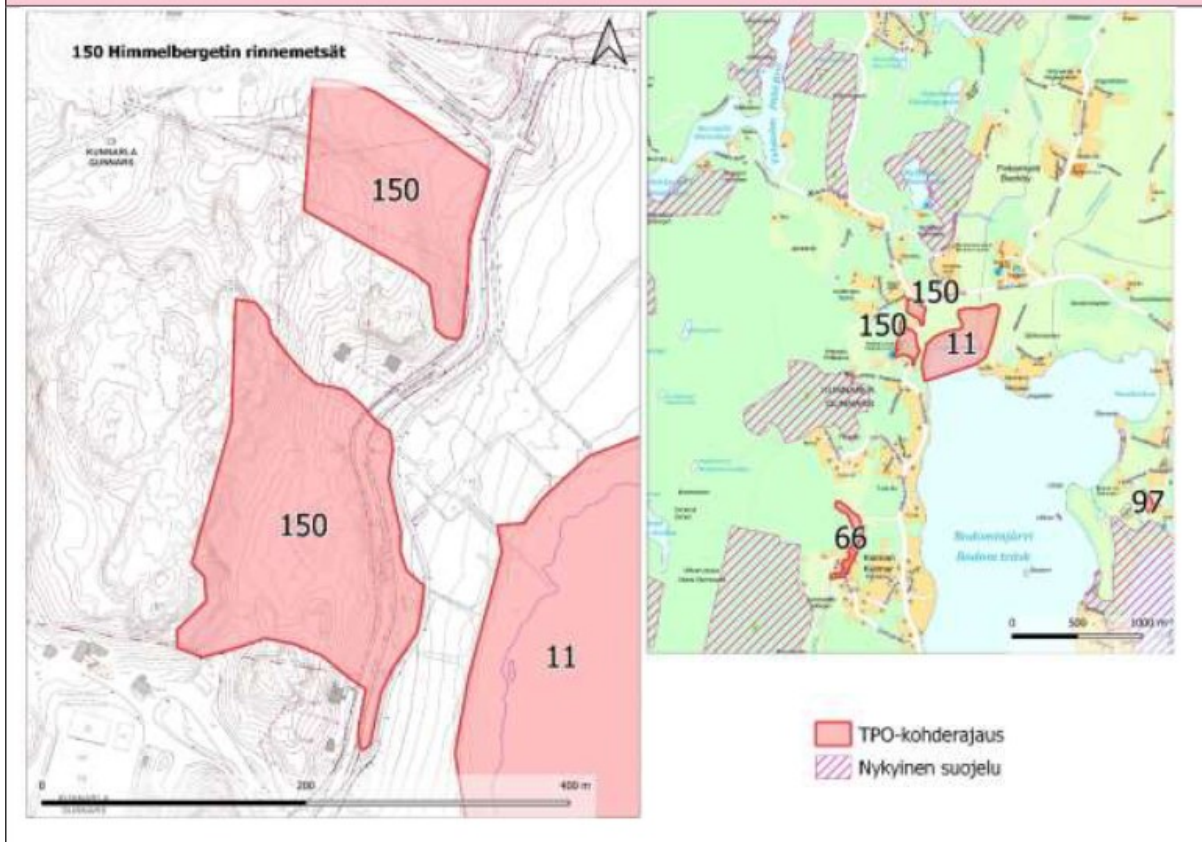
Himmelberget on arvokas luontoalue, jonka arvot lähenevät maakunnallisesti merkittävää. Alueen länsi- ja eteläosalla on erityismerkitystä vanha- ja lahoppuustoisten kangas- ja kalliometsien suojelulle (arvot todennettu mm. luontoharrastaja Keijo Savolan maastokäynneillä 2006 ja 2014 sekä osin myös Pohjois-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmassa 2015-2024), itäosassa on monipuolisia kangas- ja lehtometsiä (METSO-arvoja, jaloppuuston runsaus) sekä luonnonmuistomerkkinä suojeltu, isoja jaloppuita sisältävä puukujanne. Alueen koillisrinteen alla on merkittävän kokoinen kallionaluslehto. Aluekokonaisuuden arvoa lisää sen sijainti Nuuksion järviylängön reunalla sekä valtakunnallisesti arvokkaan Pirttimäen suojelumetsän läheisyys.

Yleiskaavassa on pidetty voimassa Himmelbergetin koillisosan AT-varaukset. Lisäksi alueen etelä- ja kaakkoisosassa on esitetty laajennettavaksi P-varausta sekä AT-varausta luontoarvoiltaan merkittäviin metsiin. Länsiosassa kumottavaksi esitetyt varaukset sisältävät luonnontilaisen kaltaisia vanha- ja lahoppuustoisia kangas- ja kalliometsiä (pääosin METSO I). Kallioalueen ja Kunnarlantien välissä on puolestaan vanhoppuustoisia METSO I ja II luokan lehtomaisia kankaita ja lehtoja, joissa on myös paikoin merkittävästi eri-ikäisiä jaloppuita. Tien varressa on lisäksi luonnonmuistomerkkinä suojeltu, vanhoja jaloppuita sisältävä puukuja.

Alueen koillis- ja itäosan luontoarvot on tunnistettu Espoon ympäristökeskuksen valmistelemassa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys -julkaisussa (<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021317-5-55732.PDF>). Kyseinen selvitys on ollut julkisesti nähtävillä jo useita kuukausia ennen valtuustopäätöstä ja se on ollut valmisteluaineistona tiedossa myös kaupungin yleiskaavoituksesta vastaavilla. Alueen esittely ja arvokkaaksi todetun alueen rajaus (kuva 7) löytyvät kyseisen selvityksen sivuilta 145-146.

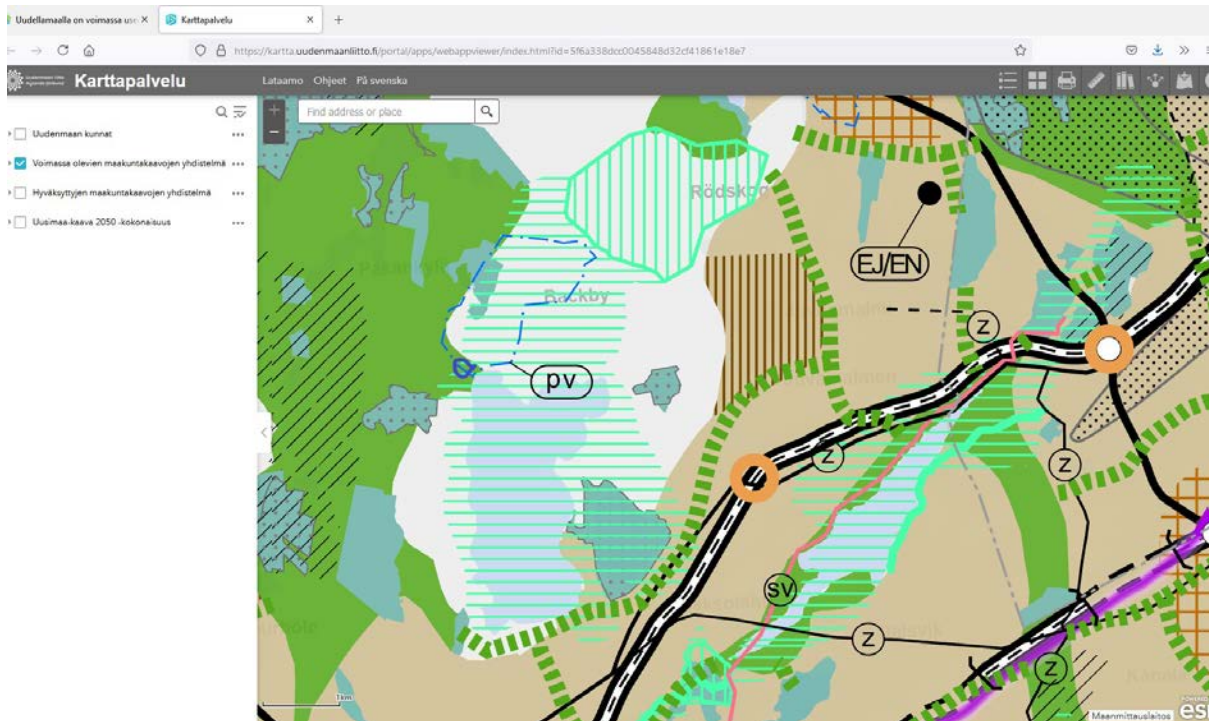
150 Himmelbergetin rinnemetsät

Osio 2, lk. 4. Pinta-ala 4,8 ha

Kuva 7. Himmelbergetin rinnemetsien rajaus julkaisusta Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Espoon ympäristökeskus 2021). Rajauksesta puuttuvat länsipuolisen kalliomäen luontoarvoiltaan merkittävät metsät.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa (kuva 8) Himmelbergetin luontoalue on rajattu osaksi Nuuksion ydinosan laajaa virkistys- ja suojelualuetta, mikä sille oikea status sijainnin, virkistyskäytön ja luontoarvojen takia onkin. Vanhassa yleiskaavassa luontoalueen ydinosassa on V- aluetta, koillis- ja luoteisosat osin AT-varausta.

Kuva 8. Kuvankaappaus Uudenmaan voimassa olevasta maakuntakaavayhdistelmästä. Himmelberget on osoitettu sinisellä ympyrällä. Alue on selvästi tunnistettu maakuntakaavassa osaksi Nuuksion ydinosa.

Yleiskaavaedotus on Himmelbergetin osalta maakuntakaavan vastainen esittäessään AT- ja P-varausta maakuntakaavan virkistysalueelle.

Lisäksi ratkaisu laiminlyö yleiskaavan sisältövaatimuksien edellyttämän luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen. Kaava-aineiston selvityksistä ja vaikutusarvioinneista ei löydy myöskään ajantasaisia Himmelbergetin kallioalueen eteläosaa koskevia selvityksiä. Espoon kaupungin luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelmankin (Espoon ympäristökeskus 2021) arviot erityisen arvokkaista Himmelbergetin (koillis- ja itäosan) rinnemetsistä on aineistona jätetty huomioimatta kaavaratkaisussa. Kaavaratkaisun osalta on kyseenalaista, pohjautuuko se mahdollisten merkittävien luontovaikutusten osalta riittäviin selvityksiin siinä mielessä kuin MRA 1 § ja MRL 9 § edellyttävät.

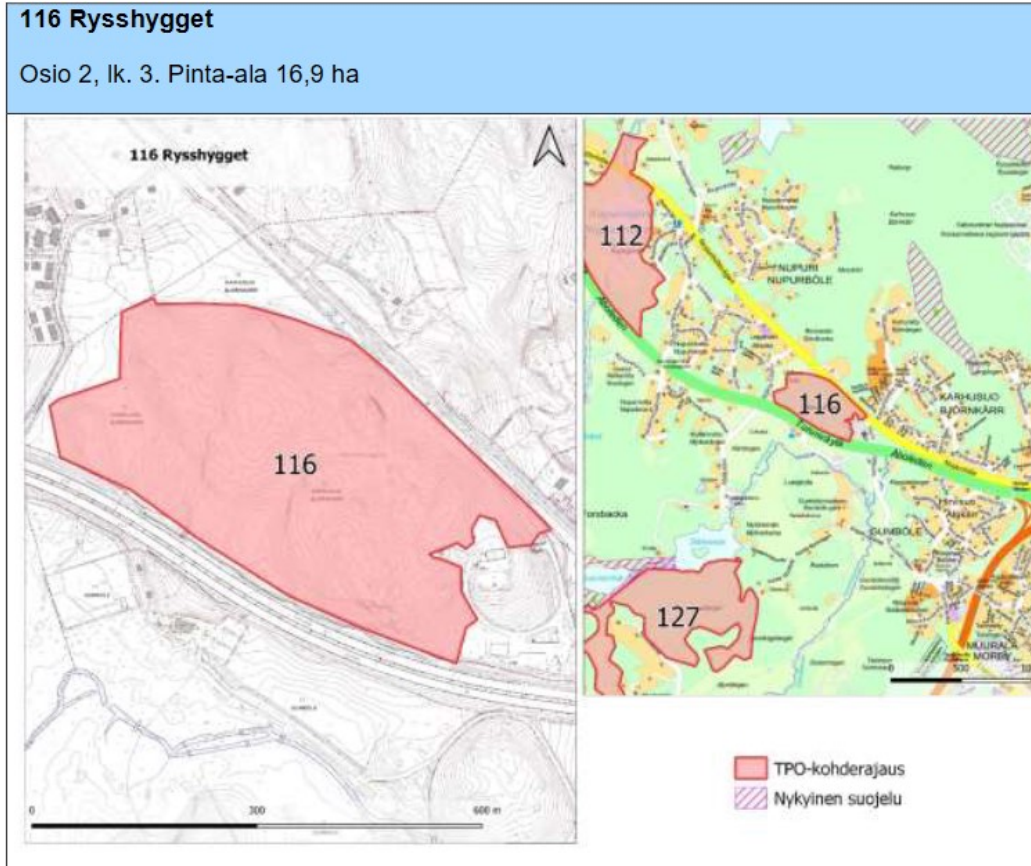
Valituskohte 9. Vaadimme kumottavaksi Rysshyggetin maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen päälle sen itäosassa esitetyn ET-varauksen sekä länsiosan päälle esitetyn TP/A-varauksen liitteessä (liite B11) yksilöidyltä osin.

Rysshyggetin metsäalue on Espoon viherverkoston kytkeytyneisyyden kannalta strategisesti erittäin tärkeällä sijainnilla toimiva merkittävä ”askelkivimetsä” Turunväylän ja Nupurintien välissä. Metsäalueen merkityksen takia se on osoitettu virkistysalueeksi myös Uudenmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa.

Rysshyggetin luontoarvot on arvioitettu ammattimaisesti Uudenmaan liiton toimesta Uusimaa 2050-kaavan laadinnan yhteydessä ([https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo.pdf](https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden_maakunnallinen_arvo.pdf)). Alue on todettu luontoarvojen osalta selvästi maakunnallisesti merkittäväksi. Arvojen yksilöinti

Rysshyggetin osalta löytyy kyseisen selvityksen sivuilta 100-102.

Alueen maakunnalliset luontoarvot on vahvistettu myös Espoon ympäristökeskuksen valmistelemissa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys -julkaisussa (<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021317-5-55732.PDF>). Kyseinen selvitys on ollut julkisesti nähtävillä jo useita kuukausia ennen valtuustopäätöstä ja se on ollut valmisteluaineistona tiedossa myös kaupungin yleiskaavoituksesta vastaavilla. Alueen esittely ja arvokkaaksi todetun alueen rajaus (kuva 9) löytyvät kyseisen selvityksen sivuilta 145-146. Rajaus on yhtenäinen Uudenmaan liiton selvityksen maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen rajauksen kanssa.

Kuva 9. Rysshyggetin rajaus julkaisussa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Espoon ympäristökeskus 2021).

Esitetyt turhan laajat ET- ja TP/A-varaukset kattavat noin viidenneksen maakunnallisesti arvokkaasta luontoalueesta. Alueen supistuminen näin merkittävästi vaarantaa selvästi arvojen säilymistä maakunnallisesti merkittävänä. Kaavaratkaisu on perusteltua nähdä tältä osin maakuntakaavan vastaisena.

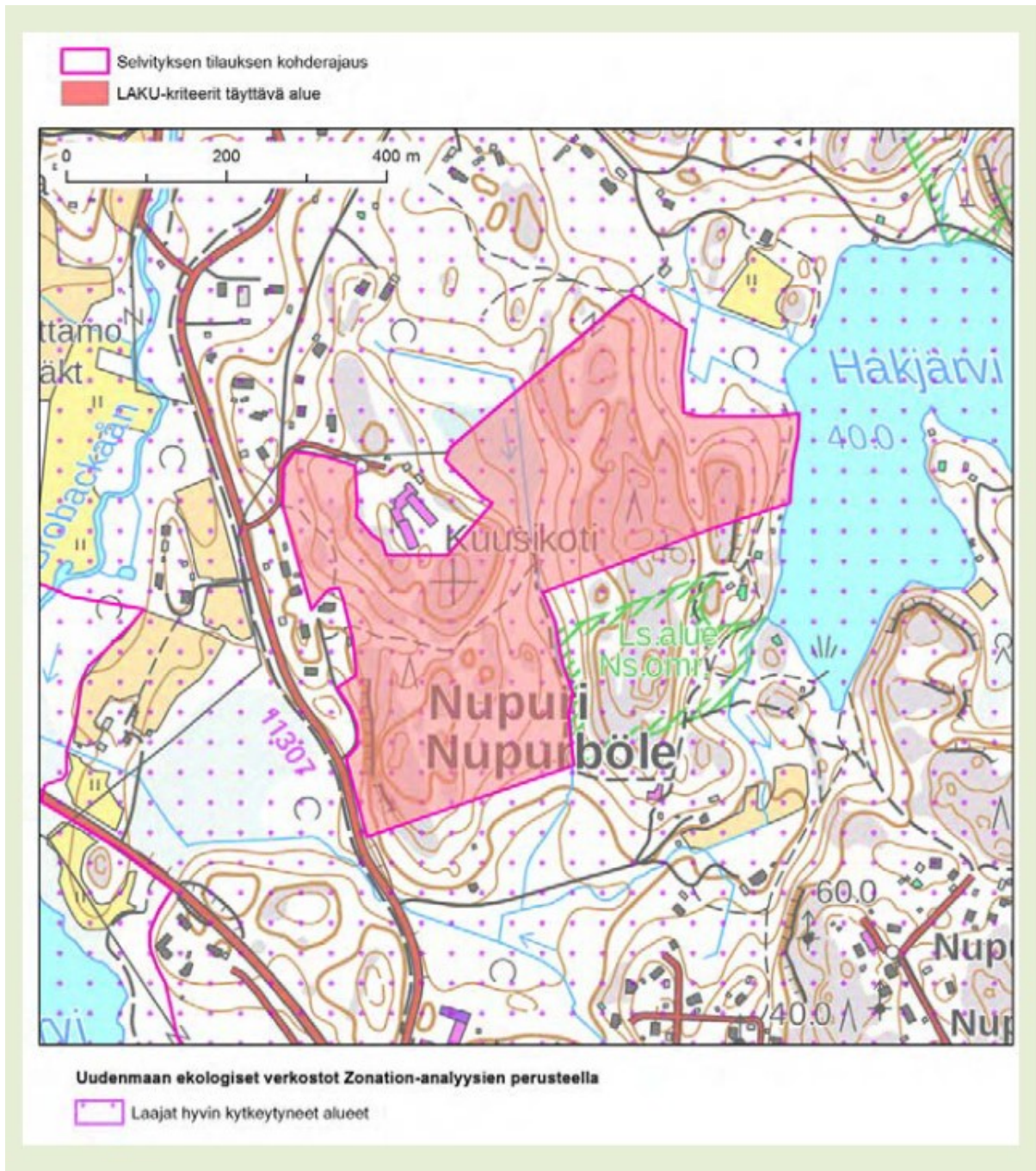
Kaavaehdotus on ristiriidassa yleiskaavan sisältövaatimuksien edellyttämän luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen kanssa. Kaava-aineiston selvityksistä ja vaikutusarvioinneista ei löydy myöskään ajantasaisia Rysshyggetiä koskevia tuoreita vaikutusarviointeja, joilla olisi avattu kaavaratkaisun suhdetta kaupungin tiedossa olleisiin luontoarvoihin. Niin Uudenmaan liiton kuin Espoon kaupungin oman ympäristökeskuksen prosessoimat tietoaineistot alueen arvoista on siis

jätetty aineistona huomioimatta. On kyseenalaista, pohjautuuko kaavaratkaisu keskeisten aineistojen käytön laiminlyönnin takia riittäviin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin siinä mielessä kuin MRA 1 § ja MRL 9 § edellyttävät.

Luonnoltaan maakunnallisesti arvokkaaksi tiedetyn alueen pinta-alallisesti merkittävä ohjaaminen rakentamisvarausten alle laiminlyö myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämän luonnonperinnöstä, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista sekä ekologisista yhteyksistä huolehtimisen.

Valituskohte 10. Vaadimme kumottavaksi Kuusikodin maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen päälle esitetyn A3-varauksen liitteessä (liite B12) yksilöidyltä osin.

Kuusikodin etelä- ja länsipuolella esitetty rakentaminen kohdistuu arvokkaisiin metsiin, jotka on todettu osaksi maakunnallisesti arvokasta luontoaluetta (kuva 10) Uudenmaan liiton Uusimaa 2050-kaavan yhteydessä teettämässä luontokohteiden monilähdearviointiin pohjautuneessa selvityksessä (Uudenmaan liitto 2019). Kohteen luontoarvot on yksilöity selvityksen (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden_maakunnallinen_arvo.pdf) sivuilla 94-96.

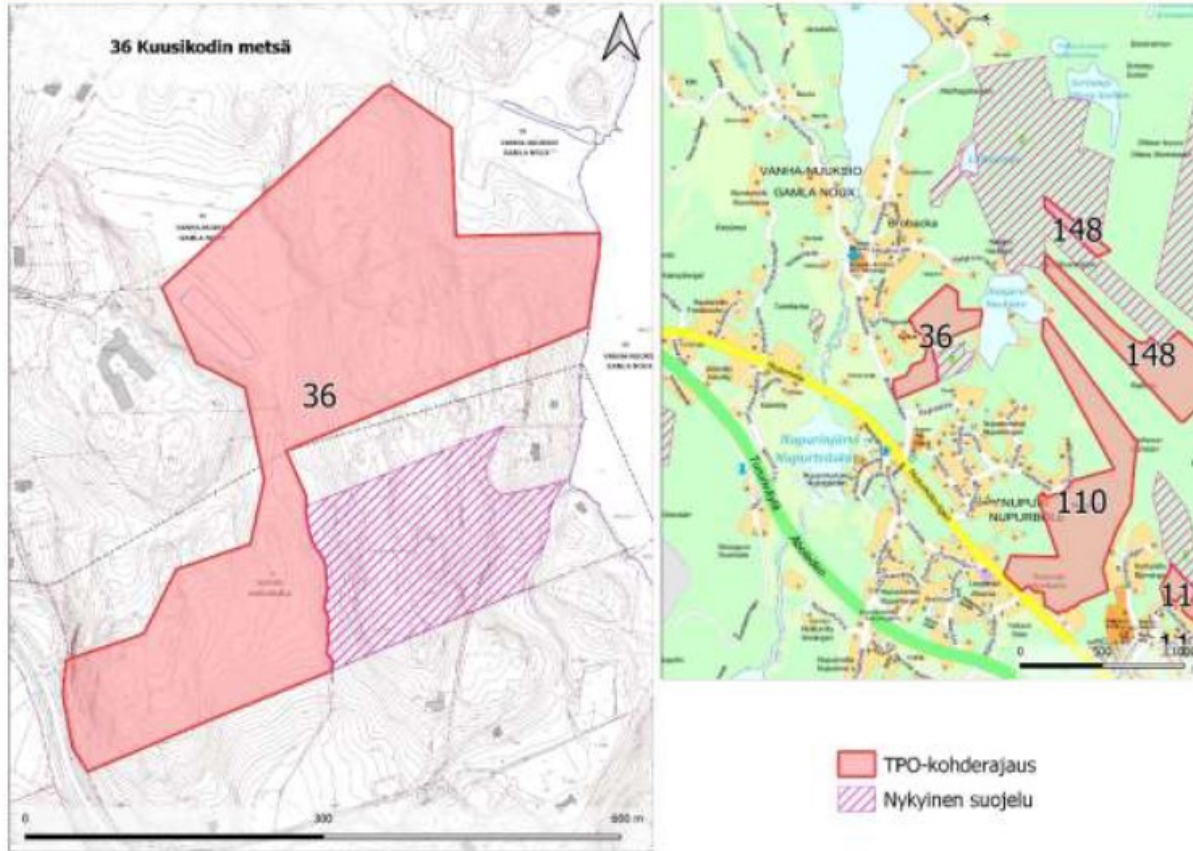

Kuva 10. Kuusikodin metsän maakunnallisesti arvokkaaksi todetun luontoalueen rajausta julkaisussa *Uusimaa 2050-kaava. Luontaselvityskohteiden maakunnallinen arvo* (Uudenmaan liitto 2019).

Kuusikodin metsä on sisällytetty myös Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelmaan (<https:// espoo.oncloudos.com/kokous/2021317-5-55732.PDF>). Kohteen kuvaus, keskeiset suojeluarvot sekä rajausta (kuva 11) löytyvät selvityksen sivuilta 50-51. Alueen huomattavien luontoarvojen takia kohde on nostettu toimenpideohjelmaan niihin harvoin kohteisiin, joiden suojelukeinoksi esitetään lakisääteistä suojelua. Rajaukseen sisältyy lounaisosassa jonkin verran A3-varauksen alle jääviä metsiä, mutta pääosa yleiskaavan rakentamisvarauksista on jätetty rajauksen ulkopuolelle yleiskaavan maankäyttöesitysten huomioimiseksi.

36 Kuusikodin metsä

Osi 1, lk. 1. Pinta-ala 19,5 ha. Aikataulu: 2024-2025

Kuva 11. Kuusikodin metsän rajausta julkaisussa Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Espoon ympäristökeskus 2021).

Valituksenalaiset metsät ovat maast selvitysten (Keijo Savola 2016, 2020) perusteella luonnonsuojelullisesti arvokkaita, puustoltaan luonnontilaisen kaltaisia vanhapuustoisia kangas- ja kalliometsiä. Pääosa metsistä on vielä melko maltillisen lahopuumäärän takia luokan II METSO-metsiä, runsaslahopuustoisin osa täyttää luokan I METSO-metsän kriteerit. Kalliomaista erityisen komea on A3-varauksen eteläosan alle jäävä maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen lounaisosan kallioalue 200-vuotiaine kilpikaarnamäntyineen sekä Brobackantien suuntaan laskevine jyrkänteineen. Kyseisen jyrkänteen alta paikallistui keväällä 2020 myös liito-oravan asuttama metsäalue kolopuineen (Savolan käynnillä pipana- ja kolopuuhavainnot kertyi myös hieman liitekartalla B13a esitettyä pohjoisempaa jyrkänteen alta). Liito-oravat käyttivät ainakin 2016 keväällä Savolan maastokäynnin havaintojen perusteella myös valituksenalaisen alueen luoteisosan sekametsiä Kuusikodin palvelukeskuksen länsipuolella.

Valituksenalaiselta alueelta on havaittu (Ida Korhonen 2020, liitteet B13a ja B13b) liito-oravan ohella myös useita luonnonsuojelulailta rauhoitetun lahokaviosammalen esiintymiä sekä alueellisesti uhanalaisen rakkosammalen esiintymä.

Alueen halki kulkee maakunnallisesti tärkeä, myös maakuntakaavassa viheryhteystarpeena osoitettu maakunnallinen ekologinen yhteys Nupurinjärven luontoalueen sekä Hakjärven suojelualueen välillä. Kuusikodin valituksenalaisella alueella virkistysaluepikseleillä osoitettu yhteys ohjautuu tarpeettoman laajasti luontoarvoiltaan heikkolaatuiselle, pellolle istutetulle koivikkoalueelle (eteläosa) sekä osin rakennetulle yksityismaapalstalle (pohjoisosa), jonka metsät ovat pääosin selvästi hoidetumpia ja luontolaadultaan heikompia kuin A3-varauksen alle jäävät, Espoon kaupungin omistamat metsät.

Kaavaratkaisu ei turvaa riittävässä määrin maakuntakaavassa osoitetun maakunnallisen viheryhteystarpeen toteutumista. Virkistysalueena osoitettu yhteys on sinällään leveyden osalta lähes riittävä, mutta se painottuu vahvasti luontolaadultaan heikkoihin metsiin, jolloin se palvelee lähinnä kauris- ja hirvieläinten liikkumistarpeita. Luontotyyppitason kytkeytyneisyyden ja mm. liito-oravan takia säilyvän alueen tulisi sisältää myös maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen lounaisosan monipuolisesti erilaisia arvobiotooppeja (mukaan lukien liito-oravan ydinalue) sisältävä osa.

Kaavassa esitetty maankäyttö on luonnonsuojelulain vastaista liito-oravaan (LSL 49 §) liittyvien suojelu- ja huomiointivelvoitteiden laiminlyömisestä. A3-varauksen lounaisosassa varauksen alle jää lajin ydinaluetta ja luoteisosassa lajille soveltuvia, ajoittain sen käytössä olevia metsiä. Ilmeistä ristiriitaa liittyy myös laho-kaviosammaleen (LSL 42 §) riittävään huomiointiin.

Kuusikodin maakunnallisesti arvokkaalle luontoalueelle osoitettu A3-varaus on ristiriidassa myös yleiskaavan sisältövaatimuksiin kuuluvien yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyuden sekä luonnonarvojen vaalimisen velvoitteiden kanssa. Kaavaratkaisu ei myöskään edistä uuden rakentamisen ohjaamista olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tukemaan, vaan lähinnä hajottaa sitä entisestään. Alueen kaavailtu pientalovaltainen lisärakentaminen on ristiriidassa myös joukkoliikenteen kestävään järjestämiseen liittyvien yleiskaavan sisältövaatimusten kanssa.

Kaava-alueelta on sinänsä ollut kaavoittajan käytössä riittävästi eri konsulttien, viranomaisten ja luontoharrastajien tuottamia luontotietoja, mutta nämä eivät näy kaavaratkaisussa. Kaava-aineistoista puuttuvat perusteet siitä, miksi A3-rakentamista on katsottu tarpeelliseksi ohjata näin suuressa mitassa maakunnallisesti arvokkaalle luontoalueelle. Tällainen olemassa olevien ”ulkopuolisten” tietoaineistojen (varsinkin, jos tiedon tuottajana on Uudenmaan liitto, luontoharrastajat tai -järjestöt) tietoinen sivuuttaminen kaavaratkaisuissa on hyvin tyypillinen piirre Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa. Valikoiva luontotietojen käyttö vaarantaa asialliset vaikutusarvioinnit ja synnyttää siten ristiriitaa myös MRA 1 § ja MRL 9 § tavoitteiden kanssa.

Kaavaratkaisu on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (*”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä”*) kanssa vaarantaessaan keskeisen tärkeän ekologisen yhteyden, jonka alueella sijaitsevat metsät ovat lajisto- ja luontotyyppi-arvojen perusteella itsessäänkin hyvin arvokkaita.

Valituskohte 11. Vaadimme kumottaviksi Karhusuon koulun luoteis-, länsi- ja lounaispuolen metsien A3-varauksen sekä sen eteläpuolisen ET-varauksen pohjoispään liitteessä (liite B14) yksilöidyltä osin.

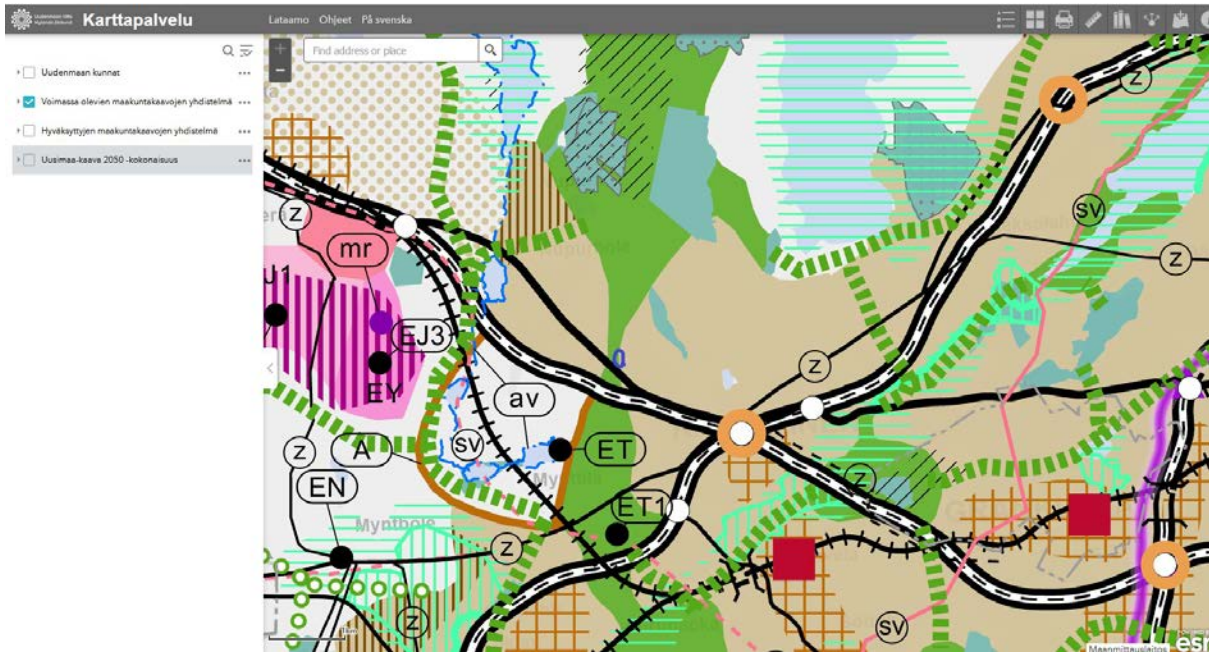
Alueella on tehtyjen luontoharrastajaselvitysten (Keijo Savola 2016, Ida Korhonen 2020) perusteella merkittäviä METSO-elinympäristöihin (lehdot, lehtomaiset, tuoret ja kuivahkot

kangasmetsät), uhanalaisiin luontotyyppeihin (lehdot) sekä lajistoon (mm. liito-orava, lahokaviosammal) liittyviä luontoarvoja. Lisäksi alue on merkittävä eteläpohjoissuuntaisten metsäekologisten yhteyksien säilyttämisen kannalta. Alueen luonnonsuojelullista arvoa lisää sen suora liittyminen pohjoisluoteispuoliseen Masskärrin maakuntakaavan ja yleiskaavan suojelualuevaraukseen ja siten Nuuksion järviylängön ydinosaan.

Rajatusta alueesta noin kaksi kolmasosaa on vuoden 2016 maast selvityksen perusteella luontoarvoiltaan merkittävää ja kolmasosa jonkin verran arvoja sisältävää. Alueen eteläosassa on puustoltaan luonnontilaisen kaltaista tuoretta keskiravinteista lehtoa (=vaarantunut luontotyyppi), jonka alueelta löytyi myös useita liito-oravan pipanoimia haapoja. Samalta alueelta on jo aikaisempien vuosien luontoharrastajaselvityksissä paikallistettu liito-oravan asuttama ydinalue. Kumottavaksi esitetyn alueen keskiosassa on länsipuoliskolla kohtalaisesti lahoppua sisältäviä eri-ikäisrakenteisia kangasmetsiä (METSÖ II) ja idempänä, koulun lähellä, aikanaan harvennettua, vanhaa mäntyvaltaista kangasmetsää. Pohjoisosassa on kallioista, puustoltaan luonnontilaisen kaltaista ja melko lahoppuustoista (METSÖ II) vanhaa havusekametsää.

Alkukesällä 2020 alue osoittautui merkittäväksi myös rauhoitetun lahokaviosammalen suojelun kannalta (liitteet B15a ja B15b). Lisäksi alueelta havaittiin alueellisesti uhanalaista rakkosammalta sekä merkkejä liito-oravasta.

Alueen halki kulkee maakunnallisesti tärkeä, sekä voimassa olevassa maakuntakaavassa että myös Uusimaa 2050-kaavassa virkistysalueena osoitettu maakunnallinen ekologinen yhteys. Voimassa olevassa kaavassa alue sijoittuu virkistysalueen ja itäpuolisen taajamatoimintojen aluevarauksen reunalle (kuva 12). Uusimaa 2050-kaavassa (kuva 13) yhteyden tarkka sijoittuminen ja metsäinen luonne on selkeämmin hahmotettavissa (mm. Masskärrin suojelualuevarauksen avulla), jolloin havaitsee sen koskevan juuri tätä valituksen kannalta keskeistä aluetta.

Kuva 12. Voimassa olevassa maakuntakaava (kuvankaappaus 14.7.2021). Kumottavaksi osoitettu alue rajattu sinisellä, sijoittuu virkistysalueen ja taajamatoimintojen alueen rajalle.

Kuva 13. Muutoksenhakualue hyväksytyssä Uusimaa 2050-kaavassa (kuvankaappaus 14.7.2021). Alue on osoitettu selvemmin osaksi merkittävää eteläpohjoissuuntaista virkistys- ja suojelualueiden jatkumoa.

Kaavassa esitetty maankäyttö on luonnonsuojelulain vastaista liito-oravaan (LSL 49 §) liittyvien suojelu- ja huomiointivelvoitteiden laiminlyömisestä takia. Ilmeistä ristiriitaa liittyy myös laho-kaviosammaleen (LSL 42 §) huomiointiin.

Kaavaratkaisu ei myöskään turvaa riittävästi maakuntakaavassa virkistysaluevarauksena osoitetun keskeisen tärkeän etelä-pohjoissuuntaisen ekologisen yhteyden säilymistä. Käytännössä osa kumottavaksi esitetyistä varauksista ulottuu virkistysalueen puolelle. Vielä selvempi ristiriita on yleiskaavaratkaisun ja Uusimaa 2050-kaavan välillä. Jälkimmäisessä Uudenmaan liitto on selvästikin selkeyttänyt jo voimassa olevassa kaavassa esitetyn virkistysaluevarauksen todellista sijaintia vastaamaan paremmin sen päätehtävää eli eteläpohjoissuuntaisen metsäekologisen yhteyden turvaamista. Maakuntakaava ei ole selvästikään ollut riittävästi ohjeena yleiskaavaratkaisua tehtäessä.

Luontotyyppi- ja lajistoarvoiltaan merkittäviin metsiin osoitettu A3-varaus on ristiriidassa myös yleiskaavan sisältövaatimuksiin kuuluvien yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyuden sekä luonnonarvojen vaalimisen velvoitteiden kanssa. Kaavaratkaisu ei myöskään edistä uuden rakentamisen ohjaamista olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tukemaan, vaan lähinnä hajottaa sitä entisestään. Alueen kaavailtu pientalovaltainen lisärakentaminen on ristiriidassa myös joukkoliikenteen kestävään järjestämiseen liittyvien sisältövaatimusten kanssa.

Kaava-aineistoon ei sisälly luontoselvityksiä kumottavaksi esitetyltä alueelta, joten kaavaratkaisu ei vastaa riittävien selvitysten ja vaikutusarviointien osalta MRA 1 § ja MRL 9 § vaatimuksia.

Kaavaratkaisu on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (*”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä”*) kanssa vaarantaessaan keskeisen tärkeän ekologisen yhteyden, jonka alueella sijaitsevat metsät ovat lajisto- ja luontotyyppiarvojensa perusteella arvokkaita.

Valituskohte 12. Vaadimme kumottaviksi Nupurintien ja Brobackan risteyksen luoteispuoliselle arvokkaalle luontoalueelle osoitetut kaksi erillistä A3-varausta liitteessä (liite B16) yksilöidyltä osin.

Yleiskaavassa Nupurintien ja Brobackantien risteyksen luoteispuoliselle luontoalueelle on osoitettu kaksi erillistä A3-aluetta, näiden väliin sijoitettu kapea V-alue sekä maakunnallinen ekologinen yhteys -merkintä. Kevään 2020 maastokäynnillä (Keijo Savola, Ida Korhonen) alue (noin 9 ha) on todettu luontoarvoiltaan erittäin merkittäväksi niin luontotyyppien kuin lajistonkin osalta.

Alueella on säilynyt merkittävä, maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteerit täyttävä luontokohde, jonka alueella on pinta-alallisesti merkittävä keskittymä lahoppuustoisia ja lajistorikkaita lehto- ja kangasmetsiä sekä usean hehtaarin laajuinen, ainakin eteläosaltaan edustava luhtabiotooppi. Alueelta paikallistettiin runsaasti merkkejä liito-oravasta (ilmeinen ydinalue) kummallakin kevään 2020 käynnillä. Liito-oravasta on alueelta myös aikaisempia harrastajahavaintoja. Ida Korhosen lajistopohjainen maastokäynti osoitti alueen muutenkin lajistonsuojelullisesti merkittäväksi (liitteet B13a ja B13b). Alueelta paikallistui muun muassa rauhoitetun lahokaviosammalen merkittävä esiintymiskeskittymä. Lisäksi alueelta tehtiin useita havaintoja vaarantuneesta ryväsjäkälestä sekä alueellisesti uhanalaisesta rakkosammalesta.

Alueen halki kulkee maakunnallisesti tärkeä, sekä voimassa olevassa maakuntakaavassa että Uusimaa 2050-kaavassa viheryhteystarpeena osoitettu maakunnallinen ekologinen yhteys. Yleiskaavan mahdollistama rakentaminen kaventaa olennaisesti yhteyden leveyttä ja heikentää sen luonnonuojelubiologista laatua, monipuolisuutta ja toimintakykyä.

Luoteisosan A3-varaus tuhoaa käytännössä kokonaan arvokkaan luhtabiotoopin, jonka alueella on eteläosassa hyvin lahoppuustoisia koivuluhtia ja kosteita lehtoja sekä muualla lähinnä pajuluhtaa. Lounaisosan A3- varaus tuhoaa puolestaan merkittävän keskittymän pitkään luonnontilassa kehittyneitä METSO I ja II-luokan monipuolisia vanhapuustoisia kangas- ja lehtometsiä. Merkittävässä osassa osa-alueen metsistä on runsaasti (10-20 kuutiometriä/ha) kuusi- ja lehtilahoppuuta, mikä tekee alueesta ilmeisen elinympäristön runsaalle joukolle vaateliaita ja uhanalaisia metsälajeja.

Kaavassa esitetty maankäyttö on luonnonsuojelulain vastaista liito-oravaan (LSL 49 §) liittyvien suojelu- ja huomiointivelvoitteiden laiminlyömisestä. Ilmeistä ristiriitaa liittyy myös lahokaviosammaleen (LSL 42 §) heikkoon huomiointiin.

Kaavaratkaisu ei myöskään turvaa riittävästi maakuntakaavassa osoitetun itälänsuuntaisen ekologisen yhteyden laadun ja toimintakyvyn säilymistä, joten kaavaratkaisu on maakuntakaavan vastainen.

Kaava-aineistoon ei sisälly luontoselvityksiä kumottavaksi esitetyltä alueelta, joten kaavaratkaisu ei vastaa riittävien selvitysten ja vaikutusarviointien osalta MRA 1 § ja MRL 9 § vaatimuksia.

Luontotyyppi- ja lajistoarvoiltaan merkittäviin, ekologisella yhteydellä sijaitseviin metsiin ja luhtiin osoitetut A3-varaukset ovat ristiriidassa myös yleiskaavan sisältövaatimukseen kuuluvien yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyuden sekä luonnonarvojen vaalimisen velvoitteiden kanssa. Kaavaratkaisu ei myöskään edistä uuden rakentamisen ohjaamista olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tukemaan, vaan lähinnä hajottaa sitä entisestään. Alueen kaavailtu pientalovaltainen lisärakentaminen on ristiriidassa myös joukkoliikenteen kestävään järjestämiseen liittyvien sisältövaatimusten kanssa.

Kaavaratkaisu on ristiriidassa myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (*”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä”*) kanssa vaarantaessaan keskeisen tärkeän ekologisen yhteyden, jonka alueella sijaitsevat metsät ovat lajisto- ja luontotyyppiarvojensa perusteella arvokkaita.

Valituskohte 13. Vaadimme kumottaviksi Nupurin alueelle esitettyjä A3-varauksia liitteessä (liite B17) yksilöidyltä osin.

Kaavassa esitetään pinta-alallisesti huomattava määrä Nupurin ympäristön nykyisiä metsiä A3-varausten alle. Pääosa näistä metsistä (yli 50 ha) on luonnonsuojelubiologisesti arvokkaita kallio-, kangas- ja lehtometsiä. Alueen luontoselvitykset ovat varsinkin metsäluontoarvojen (METSO-arvot, uhanalaiset luontotyypit, mahdolliset maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteerit täyttävät alueet, vanhojen metsien lajistoarvojen kannalta keskeiset lahottajalajiryhmät) aliselvitettyjä tai sitten tehdyt viralliset luontoselvitykset ovat vanhentuneita sekä tarkasteltujen luontoarvojen osalta suppea-alaisia.

Alueen metsissä on tehty 2000-luvulla jonkin verran luontoselvityksiä luontojärjestöjen ja yksittäisten luontoharrastajien toimesta. Uusimpia näistä (Ida Korhonen 2020, Keijo Savola 2020, Keijo Savola 2016) on pystytty hyödyntämään myös tämän valituksen teossa. Erityisiä luontoarvokeskittymiä on paikallistettu luontoharrastajien toimesta

a) Nupurintien ja Vanhatien väliseltä metsäalueelta (merkittävä keskittymä METSO-

elinympäristöjä, liito-oravaa, rikas lahottajalajisto)

b) Nupurintien ja Ykköstien väliseltä metsäalueelta (METSO-elinympäristöjä, liito-orava, rikas lahottajalajisto)

c) Veikkaustien itä- ja eteläpuolelta (merkittävä keskittymä erilaisia, pääosin luonnontilaisen kaltaisia METSO-elinympäristöjä, rikas lajisto, osittainen liittyminen Masskärrin suojelualuevaraukseen)

ja

d) Voittontien itäpuoliselta kallioalueelta (laaja METSO elinympäristökeskittymä, huomattavan edustavia kalliometsiä).

Kaikkien luonnontilaisen kaltaisten, merkittäviä METSO-arvoja omaavien kangas-, kallio-, korpi- ja rämealueiden kokonaismäärä alueella on maakunnallisesti erittäin merkittävä (yli 50 ha) eli lähenee arvoluokaltaan valtakunnallista tasoa. Metsien arvoa lisää se, että merkittävä osa niistä liittyy suoraan Nuuksion järviylängön ydinosan luonnonsuojelullisesti arvokkaisiin metsiin.

Valituksen liitteinä (liitteet B13a ja B13b) on Ida Korhosen kevään 2020 maastokäynteihin perustuvat havaintoaineistot eräiltä muutoksenhakualueilta havaituista vaateliaisista ja uhanalaisista metsälajeista. Pelkästään tämä epäkattava ja otosluonteinen aineisto indikoi aluekokonaisuuden metsien hyvin korkeaa luonnonsuojelubiologista merkitystä.

Alueen metsiin esitetty mittava pientalorakentaminen on juuri sellaista kestäväntä, olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hajauttavaa maankäyttöä, jota nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet pyrkivät suitsimaan. Ongelmaan on kiinnittänyt huomiota myös Uudenmaan ELY-keskus, jonka kaavaehdotuksesta antamassa lausunnossa (Uudenmaan ELY-keskus 23.11.2020) on nostettu juuri Nupurin alueen A3-varaukset esille yhtenä kaavaehdotuksen vakavista ongelmista: ”*Sekä Myntinmäen että Histan ympärille, sekä Nupurintien läheisyyteen on osoitettu huomattavat määrät osin ennestään rakentamattomia A3-alueita, jotka eivät sisälly raideliikenteeseen tukeutuvan asemansseudun rasteriin, eikä niihin näin ollen kohdistu myöskään rataan liittyvät ajoitusmääräykset. Nämä alueet sijoittuvat Uusimaa-kaavassa 2050 osoitetun taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle.*

Maakuntakaavan yleisten määräysten mukaan ympärivuotista asumista tulee ohjata ensisijaisesti taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille. ELY-keskus katsoo, että mainitut A3-alueet eivät ole Uusimaa-kaavan 2050 mukaisia. Etenkin toteutuessaan ennen uusia asemansseutuja, ne hajauttavat yhdyskuntarakennetta, eivätkä täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia yhdyskuntarakenteen toimivuudesta, taloudellisuudesta ja ekologisesta kestävydestä”.

Nupurin rakentamattomiin metsiin esittyjä A3-varauksia koskee osaltaan myös ELY-keskuksen lausunnon seuraava osuus: ”*Yleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksen mukaan olemassa olevia pientaloalueita halutaan kehittää. A3-alueisiin sisältyy kuitenkin paljon myös ennestään rakentamattomia alueita. A3-alueista huomattava osa sijoittuu myös yli 500 metrin päähän joukkoliikenteen runkoyhteydestä (selostuksen liite B13). Tämä on jossain määrin ristiriidassa kaavaselostuksen kanssa, jonka mukaan uusi maankäyttö sijoittuu pääasiassa alueille, joilla on hyvä henkilöauton kanssa kilpailukyinen joukkoliikenteen palvelutaso.*

ELY-keskus katsoo, että kaavaehdotus ei nyt esitetyssä muodossa täytä A3-alueiden osalta

valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, Uusimaakaavan 2050 tavoitteita eikä yleiskaavan sisältövaatimuksia. Ratkaisu ei myöskään vastaa MAL-sopimuksen tavoitteita uusien asukkaiden sijoittamisesta kestävän liikkumisen vyöhykkeille”.

Kaavassa Nupurin alueelle esitetty maankäyttö on osalla alueista luonnonsuojelulain vastaista liito-oravaan (LSL 49 §) ja lahokaviosammaleeseen (LSL 42 §) liittyvien suojelu- ja huomiointivelvoitteiden laiminlyömisestä.

Kaava-aineistoon ei sisälly ajantasaisia luontoselvityksiä kumottavaksi esitettäviltä alueilta, joten kaavaratkaisu ei vastaa riittävien selvitysten ja vaikutusarviointien osalta MRA 1 § ja MRL 9 § vaatimuksia. Kaupungin tietoon kaavaprosessin aikana toimitetut lajistoaineistot sekä luontojärjestöjen kaavamielipiteen ja -muistutuksen huomiot Nupurin alueen metsien erityismerkityksestä eivät ole myöskään millään tavalla vaikuttaneet kaavaratkaisuihin eikä niiden pohjalta ole teetetty kaupungin toimesta täydentäviä selvityksiä.

Pinta-alallisesti näin mittava A3-varausten osoittaminen Nuuksion järviylängön metsiin on monella tapaa ristiriidassa myös yleiskaavan sisältövaatimuksien kanssa. Metsien tavanomaista korkeampi luonnonsuojelubiologinen arvo Nupurin ympäristössä tekee ratkaisusta luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen vastaisen. Lisärakentamista huonojen joukkoliikenneyhteyksien ja nykyisen yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle keskittävä kaavaratkaisu ei myöskään täytä sisältövaatimuksia yhdyskuntarakenteen toimivuuden, taloudellisuuden ja ekologisen kestävyuden osalta. Ristiriita on ilmeinen myös liikenteen kestävään järjestämiseen liittyvien sisältövaatimusten osalta.

Kaavaratkaisu on Nupurin A3-varausten osalta vakavassa ristiriidassa myös ainakin seuraavien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa:

- 1) Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä
- 2) Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- 3) Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Liitteet aluekohtaisiin vaatimuksiin

Liite B1	Valituskohde 1
Liite B2a	Muistio Örkkiniitty-Metsämaa
Liite B2b	Metsämaa-Örkkiniitty. Osaalueiden rajaukset
Liite B2c	Metsämaa-Örkkiniitty Liito-oravan pipana ja kolopuuhavainnot
Liite B2d	Espoo, Metsämaa-Örkkiniitty Liito-oravan kolopuuhavainnot
Liite B3a	Örkkiniitty-Niipperinmäki lajihavainnot
Liite B3b	Örkkiniitty-Niipperinmäki lajihavainnot 7.5.2020 laskentataulukko
Liite B4	Valituskohde 2
Liite B5	Valituskohde 3
Liite B6	Valituskohde 4
Liite B7	Valituskohde 5

Liite B8	Valituskohde 6
Liite B9	Valituskohde 7
Liite B10	Valituskohde 8
Liite B11	Valituskohde 9
Liite B12	Valituskohde 10
Liite B13a	Nupurintien ympäristön lajihavainnot 2020
Liite B13b	Nupurintien ympäristön lajilöydöt 1.5.2020
Liite B14	Valituskohde 6
Liite B15a	Karhusuon koulun länsipuoliset lajihavainnot
Liite B15b	Karhusuon koulun länsipuoli lajilöydöt 1.5.2020
Liite B16	Valituskohde 12
Liite B17	Valituskohde 13

Helsingin hallinto-oikeudelle

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
helsinki.hao@oikeus.fi
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

- 1. Vaadimme, että Espoon valtuuston 7.6.2021 tekemä päätös Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta kumotaan siltä osin, kuin se koskee kaupunkisuunnittelulautakunnan 14.4.2020 Nuuksion Brobackan kylässä tekemää A3-merkinnän laajentamista alueella, joka rajautuu lännessä Siltaniitynlaitaan - Nuuksiontiehen ja idässä viheralueeseen sekä luonnonsuojelualueeseen.**

A3-merkintä on valituksen kohteena olevalla alueella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan vastainen.

Kyseinen alue on säilytettävä viheralueena eikä asutusta saa laajentaa maakuntakaavassa määritellyille viheralueille.

- 2. Espoon valtuuston päätös on todettava lainvastaiseksi, koska sen valmistelussa ei ole asianmukaisesti noudatettu maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia osallisuudesta ja vuorovaikutteisuudesta.**

Valituksen kohteena oleva alue:

Brobackan kylä sijaitsee Nuuksion järviylängöllä Nuuksion pitkäjärven eteläpäässä. Alue on maisemaltaan ja luontoarvoiltaan merkittävä. Itäpuolella on laaja luonnonsuojelualue ja Natura 2000-alue. Pohjois-etelä suuntaan kulkee luonnonkaunis 80-metriä korkea kallioharjanne, joka muodostaa luonnollisen rajan Nuuksion eteläosan ulkoilualueelle ja erottaa nyt rakennetun alueen luonnosta. Kalliomuodostelman päällä on ikaikainen hirvieläinten kulkuväylä. Alueella on myös suosittu Sorlammen luontopolku. Kylän läpi kulkee Nuuksiontie kevyen liikenteen väylä.

Brobackassa ei ole kunnallista vesihuoltoa. Haltian luontokeskusta varten rakennetun vesi- ja viemäryhteyden runkolinja on Nuuksiontien varrella.

Yleiskaavaluonnoksen valmistelu:

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos oli nähtävillä 3.4.–3.5.2018. Yleiskaavaluonnoksessa kyseisen alueen A3 ja V-alueiden rajaus vastasi silloin voimassa olleen yleiskaavan AP ja V-alueiden rajauksia.

Kaavaluonnoksesta annettiin useita lausuntoja ja mielipiteitä. Viranomaisten lausuntojen ja tehtyjen selvitysten mukaan kaavaluonnos oli maakuntakaavan mukainen myös viheralueiden osalta. Lausunnoissa korostettiin viheralueiden tärkeyttä ja säilyttämistä.

Brobackan aluetta koskeviin asukkaiden mielipiteisiin annetussa virkamiesten vastauksessa esitettiin laajennettavaksi A3-aluetta kahdella lisärudulla Nuuksiontien itäpuoleiselle metsäalueelle. Tämän alueen arvioitiin kestävän pienimuotoista laajentumista infrastruktuurin, rakentamisolosuhteiden ja maisemakuvan näkökulmasta.

Virkamiesten vastauksen mukaan uutta asuntovaltaista aluetta ei kuitenkaan ole syytä laajentaa lähemmäs itäpuolesta luonnonsuojelualuetta tai Natura 2000-aluetta. Tämä valitus kohdistuu nimenomaan tähän alueeseen.

Virkistysalueita koskevassa mielipiteiden yhteenvedossa nostettiin esille mielipide, joka perustui Roseniuksen suvun arkkitehti Joakim Breitensteiniltä tilaamaan asiakirjaan nimeltä Brobacka 2050 – Visio kylän kehittämiseksi. Asiakirjan mukaan se oli Brobackan alueen asukkaiden yhteinen mielipide. Koosteen mukaan mielipiteessä on mukana useita allekirjoittajia. Tosiasiassa kyseinen visio esitettiin 40 maanomistajalle ovelta-ovelle menetelmällä vuonna 2014, siis vuotta ennen kuin yleiskaavaa alettiin edes valmistella. Tavoitetuista noin puolet kannatti visiota. Suurin osa heistä ei asu nyt kysymyksessä olevalla alueella. Visiota on vuoden 2014 jälkeen päivitetty ja muutettu kolmeen kertaan. Kaavaluonnoksesta annettuna mielipiteenä esitettiin vuonna 2018 päivitetty visio, joka vastaa huonosti alkuperäistä visiota eikä sitä ole lainkaan esitetty maanomistajille. Espoon kaupungille toimitetun mielipiteen liitteenä oleva nimilista koostuu vuonna 2014 alkuperäistä visiota koskevaan kyselyyn vastanneista henkilöistä.

Edellä kuvattu Brobacka 2050-visio ei edusta laajasti alueella asuvien näkemystä. Kaavavalmistelijoiden tekemässä koosteessa on virheellisesti todettu, että kyseisessä mielipiteessä on useita allekirjoittajia.

Tähän mielipiteeseen annetussa virkamiesten vastauksessa ei otettu kantaa Brobackan itäpuolen osalta A3-alueen laajentamiseen tai V-alueen kaventamiseen.

Vuonna 2019 tehdyt selvitykset (Alustava yleiskaavaehdotuksen vaikutusten arviointi, Espoon kaupunki ja Ramboll, ja Luontovaikutusten arviointi, Sitowise Oy) eivät tue A3-alueen laajentamista eikä viheralueiden kaventamista. Vaikutusten arviointia koskevan selvityksen mukaan laajojen, yhtenäisten rakentamattomien alueiden pirstomista ja pinta-alan pienentämistä on vältettävä erityisesti taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla. Luontovaikutusten arviointiselvityksen mukaan kyseisellä alueella näyttää olevan metsää, jossa puusto on yli 120 vuotta vanhaa ja alueella saattaa olla myös luonnonsuojelualuetta (s. 12, kuva 7).

Kaupunkisuunnittelulautakunta yhtyi kokouksessaan 14.4.2020 lausuntojen vastineisiin ja mielipiteiden vastauksiin kokouksessa tehdyin muutoksin. Lautakunta päätti äänestyksen jälkeen laajentaa merkittävästi Brobackassa A3 aluetta viheralueille sekä itään että pohjoiseen. Lautakunnan jäsen Donner perusteli muutosesitystään sillä, että alue sijaitsee joukkoliikenneyhteyksien varrella ja kunnallistekniikka kulkee alueen läpi. Laajennuksesta äänestettiin kaupunginhallituksessa 18.5.2020, mutta A3-aluetta ei palautettu ennalleen.

Yleiskaavaehdotuksen valmistelu:

Yleiskaavaehdotus oli nähtävillä 7.9.2020-20.10.2020. Yleiskaavaehdotuksesta saatiin 750 muistutusta, joista valtaosa koski asumista.

Uudenmaan ELY-keskus totesi lausunnossaan, että kaavaehdotus ei nyt esitettyssä muodossa täytä A3-alueiden osalta valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, Uusimaakaava 2050 tavoitteita eikä yleiskaavan

sisältövaatimuksia. Ratkaisu ei myöskään vastaa MAL-sopimuksen tavoitteita uusien asukkaiden sijoittamisesta kestävästi liikkumisen vyöhykkeille.

Metsähallitus totesi lausunnossaan, että suoraan luonnonsuojelualueisiin rajautuvilla alueilla ei tule kaavoittaa uutta asutusta tai loma-asutusta ja luonnonsuojelualueiden välittömässä läheisyydessä tulisi edelleen vähentää suunniteltua asumista tai teollisuutta, jotta suojelualueiden luontoarvot voitaisiin turvata ja niihin nähden olisi riittävän leveä puskurivyöhyke. Tällaisia alueita ovat Nuuksiossa etenkin Ketunkorpi, Velskola, Matalajärvi, Brobacka/Nupuri, Hista, Siikajärvi ja Högnäs / Matalajärven ympäristö. Näillä alueilla ja Nuuksion järviylängöllä on myös edelleen hyvä tarkastella suojelualueiden merkintöjä ja niiden lähiympäristöjen olevien alueiden luontoarvoja sekä kaavamerkintöjä.

Virkamiesten lausuntoihin tekemässä vastauksessa todettiin, että useat lausunnossa mainituista alueista ovat luonnonsuojelualueisiin rajautuvia voimassa olevan yleiskaavan mukaisia kyläalueita. Kyläalueiden ja loma-asuntoalueiden mahdollinen pienimuotoinen lisärakentuminen ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa, jossa rakentamisen määrään ja sijoittumiseen vaikuttavat mm. siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset. Yleismääräyksen mukaan luonnon monimuotoisuuden ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet tulee ottaa huomioon maankäytönjatkosuunnittelussa ja turvata arvojen säilyminen.

Valituksen kohteena olevan alueen 19 lähinaapurit vaativat 10.10.2020 päivättyssä yhteisessä muistutuksessa, että A3-merkintää ei saa laajentaa viheralueelle.

Muistutuksiin annetuissa yhteysvastauksessa todettiin koko laajan Brobackan ja Nupurin alueen osalta, että asuntovaltaisten A3-alueiden kaavamääräys mahdollistaa monenlaisia alueita. Kaavakartta koostuu 100 m x 100 m:n ruuduista, joista muodostuvat alueet kuvaavat maankäytön pääkäyttötarkoitusta. Alueiden minimikoko on noin 4 hehtaaria eli neljä ruutua. Kiinteistöjen tarkempi jaottelu käyttötarkoituksittain, kuten asuin- ja viheralueisiin, päätetään asemakaavoituksen yhteydessä. Asemakaavoituksen tueksi voidaan tehdä lisäksi mm. alueellisia maankäyttötarkasteluja, joissa voidaan arvioida tarkemmin mahdollisten luontopolkujen, tieyhteyksien tai muiden toimintojen sijoittelua laajempaan kokonaisuutena. Mahdollisen uuden rakentamisen sijoittuminen ja määrä ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Kaavan yleismääräysten mukaan ”luonnon monimuotoisuuden ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet tulee ottaa huomioon maankäytön jatkosuunnittelussa sekä turvata arvojen säilyminen.” Asemakaavoituksen yhteydessä laaditaan tarvittavat luontoselvitykset ja Natura-selvitykset.

Luontoarvojen osalta annetussa virkamiesten yhteysvastauksessa todetaan, että yleiskaava on strateginen ja merkintätavaltaan varsin yleispiirteinen yleiskaava. Kaavassa osoitettua maankäyttöä tulee tarkastella aluekokonaisuuksina, joiden tarkempi sisältö ja aluerajaukset ratkaistaan jatkosuunnittelussa. Esimerkiksi asuntovaltaisille alueille tulee jatkosuunnittelussa varata riittävät alueiden sisäiset virkistysalueet. Yleiskaavan rakentamisen alueet on inventoitu luontoarvojen osalta ja tunnistettu alueiden keskeiset luontoarvot sekä arvioitu kaavan vaikutukset niihin. Jatkosuunnittelussa tulee päivittää alueiden luontotiedot ja huomioida myös pienialaiset arvokohteet ja -alueet, lajien elinympäristöt sekä muun muassa ekologisten yhteyksien tarkempi sijainti.

Yleiskaavan Natura-arviossa on todettu, että asuinalueiden laajentumisella ei arvioida olevan osoitettavissa olevia, voimakkaampia kielteisiä vaikutuksia Nuuksion Natura-alueen Sorlammen osa-alueen suojeluperusteisiin, sillä väliin jää noin 300 metrin puskurivyöhyke, jossa on hyvä nykyinen polkuverkosto. Maankäytön jatkosuunnittelussa virkistysverkoston suunnittelussa tulee kuitenkin luoda kattava virkistysverkosto, joka ei arkiliikunnassa tukeudu Natura-alueisiin. Kaavamääräyksen mukaan asuntovaltaisilla alueilla tulee turvata riittävät ja hyvin saavutettavat lähivirkistysalueet sekä laadukkaat virkistysyhteydet laajemmille viheralueille. Lisäksi maankäytön jatkosuunnittelussa veloitetaan Natura-vaikutuksien arviointiin sekä kielletään suojeluperusteena olevien luontoarvojen merkittävä heikentäminen luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittely:

Kaupunkisuunnittelulautakunta antoi 16.12.2020 valmistelukehotuksen, jonka mukaan yleiskaavaehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset järjestetään lautakunnan jäsenten saataville.

Lautakunta käsitteli yleiskaavaehdotusta 14.4.2021. Lautakunnan puheenjohtaja Särkijärvi teki kannatetun muutosesityksen uudeksi päätöskohdaksi, jossa todettaisiin, että "lautakunnalle ei ole esitelty muistutuksia ja niihin annettavia vastauksia yksityiskohtaisesti. Siten on mahdollista, että muistutusten suuren määrän vuoksi jokin yksittäinen muistutus on jäänyt vaille ansaitsemaansa huomiota. Näin olleen lautakunta ei pysty käsittelemään ehdotusta vastineiksi lausuntoihin ja muistutuksiin, vaan kirjaa tiedoksi esittelijän niistä tekemän yhteenvedon." Lautakunta hylkäsi äänestyksen jälkeen muutosesityksen.

Puheenjohtaja Särkijärvi jätti eriävän mielipiteen, jonka mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n mukaan tulee jokaiselle muistutuksen ja osoitetietonsa jättäneelle ilmoittaa kunnan perusteltu kannanotto esitettävyyden mielipiteeseen. Lautakunnalle ei pääosin esitelty maanomistajien pieniä asioita koskevia muistutuksia, joista olisi tarvittu muutoksen sisältämä ongelma kartalle sijoitettuna. Lautakunnan jäseniltä edellytettiin siten henkilökohtaista paneutumista satoihin muistutuksiin. Tämän edellyttämän työn määrä on suuri kaavoituksen ammattilaisellekin, saati sitten lautakunnan jäsenille, joiden roolina on luottamushenkilöinä ottaa kantaa valmistelun tuloksiin. Vastineissa löytyy mm. viittaus kaavamääräykseen, jota ei ole olemassa, viittaus vanhentuneeseen KEKO-laskentamalliin sekä perustelu oikeusvaikutuksettoman liitekartan pohjalta.

Nähtävillä olon tiedottamista koskeneeseen muistutukseen esitetystä vastauksesta ei käy ilmi, miten MRL:n 19 §:n velvoite tavallista laajempaan tiedottamiseen on täytetty. Valmistelu oli näin ollen jäänyt kesken. Esittelijän ehdotus vastineiksi ei täytä lain vaatimusta perustellusta kannanotosta. Useiden muistutusten sisältöä ei ole esitelty yhteenvedossa; kaikkiin muistutuksiin ei ole ehdotusta vastaukseksi; esimerkiksi vastine puuttui useista muistutuksista, joiden pohjalta lautakunta teki pieniä muutoksia kaavakarttaan; ainakin yksi muistutus koski muuta aluetta kuin sitä, jonka kartan alle se oli kirjattu. Lautakunnan jäsenillä ei siten ole ollut tietoa siitä, mitkä ovat esittelijän perustelut sille, että kyseisiä muutoksia ei olisi tullut tehdä. Niihin noin 500 muistutukseen, jotka kohdistuivat pientaloalueen kaavoittamisesta kerrostaloalueeksi, ehdotettiin epäloogista perustelua "asumisen A2-merkintä mahdollistaa alueelle kaikkia talotyyppejä", kun muistutuksissa nimenomaisesti haluttiin estää kerrostalorakentaminen pientaloalueelle.

Särkijärven eriävän mielipiteen mukaan lautakunnan olisi tullut jättää vastineet hyväksymättä, jolloin olisi ollut mahdollista valmistella ne asianmukaisina uudelleen ja tehdä päätökset niistä myöhemmin. Kaupungin vastaukset muistutuksen tehneille toimitetaan vasta, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiskaavan.

Lautakunnan jäsenten eriävissä mielipiteissä tuotiin esille, että yleiskaavaehdotus ei lautakunnan päättämässä muodossa ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen ja liian suuri osa yleiskaavaehdotuksessa osoitetusta rakentamisesta sijoittuu luonto- ja metsäalueille.

Tiettävästi edellä mainittua, 10.10.2020 päivättyä 19 lähinaapurin yhteistä muistutusta ei käsitelty lainkaan.

Kaupunginhallituksen käsittely:

Tämän jälkeen asia siirtyi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. Kunnallisvaalien siirron vuoksi kaupunginhallitus päätti 26.4.2021, että yleiskaava valmistellaan vielä nykyisen valtuustokauden aikana valtuustolle hyväksyttäväksi ja päätettäväksi mahdollisimman laajana kokonaisuutena. Kaupunginhallitus käsitteli yleiskaavaa erilaisissa epävirallisissa kokoonpanoissa ja vielä kokouksessaan 3.5.2021, 10.5.2021, 24.5.2021, 31.5.2021, jolloin sitä muutettiin merkittävästi ja sen ulkopuolelle rajattiin laajoja alueita.

Valtuuston päätös:

Valtuusto hyväksyi 7.6.2021 yleiskaavan kaupunginhallituksen muutosten mukaisesti merkittävästi muutettuna.

Perustelut vaatimukselle palautta Brobackassa A3-merkintä V-merkinnäksi:

Brobackassa tehty A3-alueen laajennus on valituksen kohteena olevalla alueella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan vastainen, kuten myös Uudenmaan ELY-keskus toteaa kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostetaan muun ohella eheytyvää yhdyskuntarakennetta, elinympäristön laatua sekä luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisiä aluekokonaisuuksia.

Maakuntakaavassa kyseinen alue on merkitty viheralueeksi.

Metsähallituksen kaavaehdotuksesta antaman lausunnon mukaan suoraan luonnonsuojelualueisiin rajautuvilla alueilla ei tule kaavoittaa uutta asutusta ja luonnonsuojelualueiden välittömässä läheisyydessä tulisi edelleen vähentää suunniteltua asumista, jotta suojelualueiden luontoarvot voitaisiin turvata ja niihin nähden olisi riittävän leveä puskurivyöhyke.

Kyseisen A3 alueen laajennuksesta ja V-alueen kaventamisesta päätettiin lautakunnan kokouksessa ilman mitään taustaselvityksiä. Edes sitä ei selvitetty, onko laajennus maakuntakaavan mukainen. Syntyy pakostakin mielikuva, että lautakunnan muutosta esittäneet ja kannattaneet jäsenet ovat halunneet suosia yhtä suurta maanomistajasukua. Tällainen menettely on maankäyttö- ja rakennuslain vastaista sekä jyrkässä ristiriidassa asukkaiden tasapuolisen kohtelun vaatimuksen kanssa.

Asukkaiden näkökulmasta tämä näyttää toiminnalta, joka ohittaa kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ja tekee mahdolliseksi yhden osapuolen omien etujen ajamisen ilman muiden huomioimista ja kontrollia. Laajennus mahdollistaa yksittäisen pienen asemakaavan laatimisen alueelle, jossa ei ole kasvavan asukasmäärän tarpeita vastaavia julkisia palveluita. Palveluiden rakentaminen vaatii huomattavat lisäinvestoinnit, koska mm. nykyiset koulut ja päiväkodit ovat jo täynnä.

Brobackassa A3-alueen laajennus toisi itäpuolella uutta asutusta alle 100 metrin päähän luonnonsuojelualueesta kallioharjanteen laelle rakennettujen tonttien yläpuolelle. Kunnallistekniikan ja kulkuyhteyden rakentaminen vaikeakulkuiselle kallioharjanteelle vahingoittaisi luontoa ja tulisi erittäin kalliiksi.

Kaavaluonnoksen mukainen A3-rajaus antaa jo nyt runsaasti rakennusoikeutta eikä A3-aluetta ole tarpeen enää laajentaa. Mahdollinen tiivistäminen tulisi kohdistaa kyläalueen keskusta, ei sen reuna-alueille.

Jos alue merkitään yleiskaavassa A3-alueeksi, siihen on vaikea vaikuttaa enää asemakaavan valmisteluvaiheessa.

Perustelut osallisuuden ja vuorovaikutuksen laiminlyönnille:

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) tavoitteena on turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa. Lain 5 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää muun ohella luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä, ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä, luonnonvarojen säästeliästä käyttöä sekä yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista.

Lain mukaan asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön heikkenemistä eikä asettaa maanomistajalle kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa kohtuutonta haittaa.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmistelussa ei noudatettu maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia asukkaiden osallistumisen, vuorovaikutteisen suunnittelun ja riittävän vaikutusten arvioinnin osalta. Kuntavaalien siirto avasi kaupunginhallituksen käsityksen mukaan mahdollisuuden saada kaava läpi vanhassa valtuustossa, mutta tarkoitti samalla, että asukkaiden näkemyksiä ei voitu ottaa huomioon lain mukaisesti. Tämä tulee yksiselitteisesti esille kaupunkisuunnittelulautakunnan puheenjohtaja Särkijärven lautakunnan kokouksessa 14.4.2021 tekemässä muutosesityksessä ja eriävässä mielipiteessä.

Asukkaita ei kuultu lain mukaisesti, koska asukkaat kokivat, että heidän mielipiteillään ja muistutuksillaan ei ole ollut mitään vaikutusta.

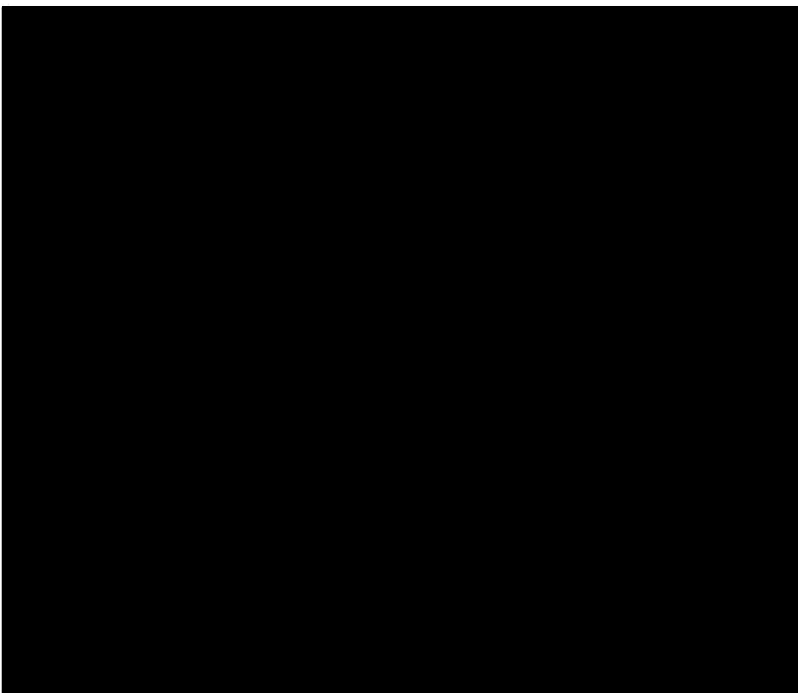
Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkistettu versio on tehty 29.11.2017. Siinä todetaan, että koko yleiskaavan alue on pääosin yksityisessä omistuksessa. Tämän tulisi nimenomaan lisätä osallisuuden ja vuorovaikutuksen tärkeyttä. Suunnitelmassa myös korostetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamista sekä maakuntakaavan viheralueita.

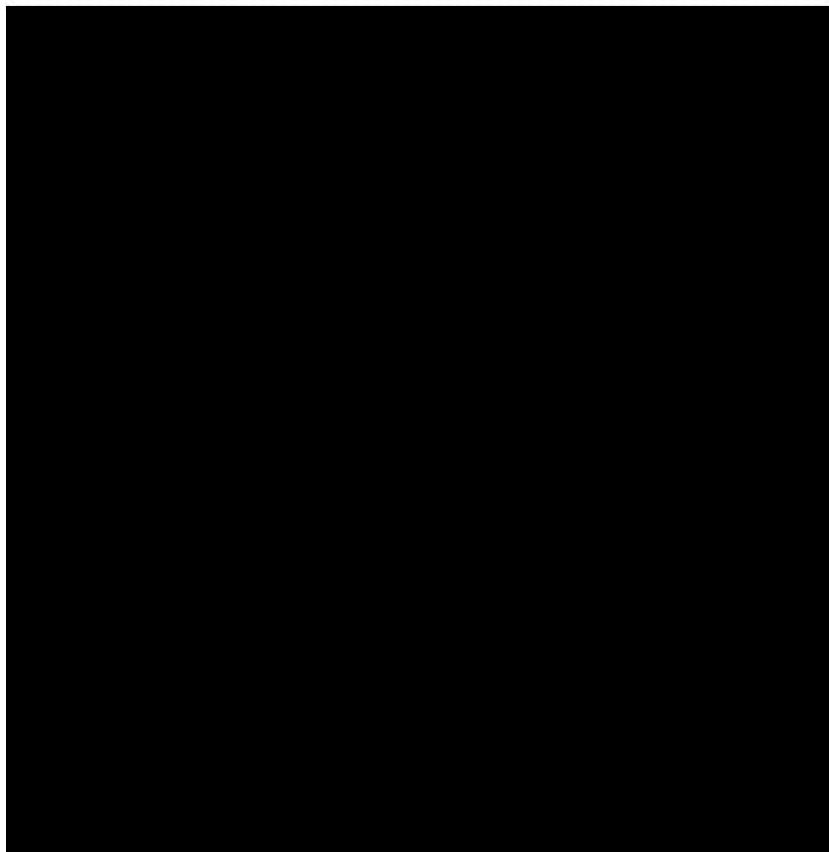
Suunnitelman mukaan, jos yleiskaavaehdotukseen tehdään oleellisia muutoksia, ehdotus pidetään uudelleen nähtävänä. Muussa tapauksessa kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto käsittelevät yleiskaavan ja siitä mahdollisesti saadut lausunnot ja muistutukset.

Yleiskaavan valmistelussa ei noudatettu yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava oli alun perin suunnitelmallinen kokonaisuus, jota loppuvaiheessa ilman asianmukaista valmistelua, lausuntojen ja muistutusten jättämisen jälkeen muutettiin merkittävästi. Yleiskaavaehdotusta ei kuitenkaan laitettu muutosten jälkeen uudelleen nähtäväksi, mikä loukkaa kaikkien kuntalaisen asianmukaista vuorovaikutusoikeutta ja maanomistajien maankäyttöä oikeutta.

Tämän vuoksi yleiskaava pitää palauttaa kokonaisuudessaan uudelleen valmisteltavaksi.

Espoossa 19 päivänä heinäkuuta 2021

Laativat valtakirjalla:

Hannele Kerola
Varatuomari
Nuuksion kansalaisapu Oy

Timo Rauhanen
Kauppatieteiden tohtori
Nuuksion kansalaisapu Oy

Ykköstie 8, 02820 Espoo
0408289901
hannelekerola@gmail.com

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

VALITUS ESPOON KAUPUNGIN VALTUUSTON HYVÄKSYMÄSTÄ POHJOIS- JA KESKI-ESPOON YLEISKAAVASTA (jäljempänä ”POKE-yleiskaava”) Lahnuksen Ketunkorven/Lepsämänjoentien AT-alueiden osalta.

Espoon kaupungilta saadun tiedon mukaan valitusaika päättyy 22.7.21. Valitusajan kokonaispituus on $7 + 30 = 37$ päivää

Valitusajan laskeminen alkaa siitä kun päätös on julkaistu yleisessä tietoverkossa 15.6.2021.

Kaavamateriaali on nähtävillä Espoon kaupungin nettisivuilla

<https://www.espoo.fi/fi->

[FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaavoitus/Yleiskaava/Vireilla_olevat_yleiskaavat/Espoon_pohjois_ja_keskiosien_yleiskaava_722300/Hyvaksyminen](https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaavoitus/Yleiskaava/Vireilla_olevat_yleiskaavat/Espoon_pohjois_ja_keskiosien_yleiskaava_722300/Hyvaksyminen)

TILANNE

Ilmaston muutoksen estäminen POKE-yleiskaavan tavoiteena edellyttää lisärakentamista, jolloin saadaan enemmän asukkaita, jotta voidaan järjestää toimiva joukkoliikenne.

”Tähtäimessä hiilineutraali Espoo 2030

Uusi yleiskaava luo edellytykset riittävälle asuntotuotannolle, hyvälle joukkoliikenteelle ja tulevalle Länsiradalle. Niiden tarkempi sijainti ja suunnittelu tapahtuu asemakaavoilla.”

POKE-yleiskaava ei tuo edellytyksiä hyvälle joukkoliikenteelle ellei lisärakentamista sallita.

Yksityisautoilun lisääntyminen ja jatkuminen tuo päästöjä. Maltillinenkin lisärakentaminen parantaa mahdollisuutta lisätä asukasmäärää ja siten joukkoliikennettä.

Päätäjät (Espoon kaupungilta ja HSL:stä) ovat asukastilaisuuksissa tuoneet esille, ettei joukkoliikennettä lisätä tai yhteyksiä paranneta nimenomaan Ketunkorven vähäisen asukasmäärän takia.

Ketunkorpeen on mahdollista järjestää toimiva joukkoliikenne, jos niin halutaan, vaikkapa ajamalla joitain vuoroja bussia 345 Lahnuksentietä kääntöpaikalle

Nurmijärven rajalla. Lepsämänjoentietä pitkin on lyhyt kävelymatka Lahnuksentien pysäkille Kytömaa.

POKE-yleiskaavasta päätöksen tehneet valtuutetut tai sen valmistelleet virkamiehet tuskin ovat vierailleet Ketunkorvessa katsomassa alueen todellista väljyyttä ja tilaa.

Ketunkorvessa pitää järjestää katselmus, jossa voidaan arvioida todellista tilannetta ja täydentämISRakentamista. Katselmukseen pitää olla myös alueen asukkailla mahdollisuus osallistua.

Ketunkorven asemakaava on ollut jo kauan vireillä.

Asemakaavoituksen aloittamista ja etenemistä ei Nuuksion luonnonsuojelualue/Natura-alue millään lailla estänyt ja tarvittavat luontoselvitykset sitä varten tehtiin.

Asemakaavavalmistelussa ei ole todettu estäitä väljälle omakotitalojen lisärakentamiselle. Rakennuspaikan kooksi on suunniteltu 1000 m², kun se nyt POKE-yleiskaavassa on AT-kyläalueella vähintään 2000 m².

Ketunkorven asemakaava tavoitteena on mahdollistaa vanhan väljästi rakennetun pientaloalueen täydennysrakentaminen ja vähäinen laajentaminen ja vahvistaa Kalajärven keskustan toimintaedellytyksiä tiivistämällä kaupunkirakennetta.

7.6.21 Espoon valtuuston hyväksymä POKE-yleiskaava

Kaavakartta ja määräykset

Lahnus, Ketunkorpi

AT-Kyläalue

”Aluetta kehitetään kylämäisenä asumisen ja siihen soveltuvien muiden toimintojen alueena. Rakentamista ohjaavassa yksityiskohtaisessa kaavassa kyläalueiden korttelitehokkuus on pääasiassa alle 0,2. Ilman yksityiskohtaista kaavoitusta alueella sallitaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja kylämiljööseen soveltuva rakentaminen. Alueella sallitaan kylää ja sitä ympäröivää asutusta palvelevien ympäristöön soveltuvien työtilojen rakentaminen. Ilman alueelle laadittua yksityiskohtaista kaavaa asuntojen rakentamismahdollisuuksien enimmäismäärä on • 2000 m² - 4999 m² kiinteistöille enintään yksi, • 5000 m² - 20 000 m² kiinteistöille enintään kaksi, • Yli 2 hehtaarin kiinteistöille enintään kolme. Lisärakentamisen myöntämisessä huomioidaan olemassa olevat asuin- ja lomarakennukset.”

Ei mainita, että alue tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Asuntovaltainen alue A3

Asemakaavoituksessa aluetta kehitetään pientalovaltaisena asuinalueena. Aluetta kehitetään asumisen sekä sitä palvelevien toimintojen ja lähipalvelujen sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien elinkeinotoimintojen alueena. Alueen pinta-alasta keskimäärin 60 % on kortteli-alueita. Korttelitehokkuus voi vaihdella alueella huomioon ottaen alueen nykyinen rakenne, sijainti ja saavutettavuus. Alueella tulee turvata riittävät ja hyvin saavutettavat lähivirkistysalueet sekä laadukkaat virkistysyhteydet laajemmille viheralueille.

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Lahnuksentieltä käännytään Lepsämänjoentielle ja Lepsämänjoentien alku on POKE-yleiskaavassa kaavoitettu tiivistyväksi A3-alueeksi mutta sen jälkeen loppuosa Lepsämänjoentien varren alueesta on AT-Kyläaluetta, vaikka kaikki, kuten meidän, kiinteistöt eivät ole lähellä tai rajoitu Natura-alueeseen/Nuuksion kansallispuistoon. Meidän kiinteistö sijaitsee toisella puolella Lepsämänjoentietä kuin mitä Natura-alueeseen rajoittuvat kiinteistöt.

POKE-yleiskaavaa on laadittu virheellisen tiedon perusteella

Kaava-aineistossa on virheellisesti merkitty lehdoksi alue, joka on pelkkää ryteikköä. Tämä alue rajoittuu Ketuntiehen ja Ketunkujaan.

VAATIMUKSET

Pyydämme, että Helsingin hallinto-oikeus kumoaa Espoon kaupungin valtuuston tekemän POKE-yleiskaavan hyväksymispäätöksen Lahnuksen Ketunkorven osalta. Koko Ketunkorven alue tulisi kaavoittaa A3-alueeksi.

PERUSTELUT

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Ketunkorpeen tarvitaan asemakaava ja Lepsämänjoentien rakentaminen kaduksi

Ketunkorven kauan vireillä ollut asemakaava todennäköisesti jää toteutumatta POKE-yleiskaavan Lepsämänjoen AT-kyläalueilla. Silloin jää myös kunnallistekniikka ja kadunrakennus jalkakäytävineen toteutumatta.

Lepsämänjoentie on vilkasliikenteinen, kapea, mutkainen ja hengenvaarallinen. Nurmijärven puolelta tulee paljon kauttakulkuliikennettä.

Lepsämänjoentiellä liikkuvat samaan aikaan koululaisbussi numero 349, jalankulkijat, pyöräilijät, moottoripyörät, kävelijät, lastenvaunujen ja koirien ulkoiluttajat jne. Vaaratilanteita on ollut ja esimerkiksi jalankulkija on joutunut hyppäämään ojaa, ettei olisi jäänyt auton alle.

HYVÄN HALLINNON PERIAATTEITA EI OLE NOUDATETTU

Kunnan on viranomaisena toimittava hyvän hallinnon tavoitteiden mukaisesti.

Kun kunta laatii kaavoja, se käyttää julkista valtaa. PL 2.3 §:n mukaisesti julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Vaikka kaavoituksessa kyse on MRL:n säädösten noudattamisesta, on kunnan viranomaisena toimittava hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Hyvän hallinnon periaatteita ovat mm. yhdenvertaisuus ja suhteellisuus.

Maanomistajien tasapuolinen kohtelu ja oikeus mm. kunnallistekniikkaan asemakaavan voimaan tultua ei toteudu kaikkien Espoon Lepsämänjoentien varren kiinteistöjen osalta, kun hyväksytyssä POKE-yleiskaavassa Lepsämänjoentien alkupuolen (Lahnuksentieltä päin) maanomistajille ollaan kaavoitettu mahdollisuus lisärakennusoikeuteen tulevassa Ketunkorven asemakaavassa, kun taas Lepsämänjoentien muiden maanomistajien kiinteistöt on jätetty POKE-yleiskaavassa AT-kyläalueeksi.

Perustelut ja eityiset syyt puuttuvat

POKE-yleiskaavan aineistosta ei löydy perusteluja sille miksi osasta Lepsämänjoentien varren kiinteistöistä halutaan muodostaa ikäkuin suoja-alue Nuuksion kansallispuistolle/Natura-alueelle kun taas muille samanlaisille Lepsämänjoentien kiinteistöille on tulossa lisärakentamista A3-alueena. Päätös on syrjivä, suhteeton ja perusteeton.

(Vrt. Kerrostaloja ei sallittu rakennettavan 50 metrin päähän lintukosteikoista KHO:2021:56 4.5.2021/325)

Maltillinen muutaman uuden omakotitalon rakentaminen Ketunkorpeen ei millään lailla tulisi kuormittamaan Nuuksion luonnonsuojelualuetta. Luonnonsuojelualan kävijät tulevat pääasiassa muualta Espoosta ja pääkaupunkiseudulta. Heitä varten pitäisi rakentaa palveluja ja parkkipaikkoja.

Mahdollisuus poikkeusluvan saamiseen eli suunnittelutarveratkaisu ei ole riittävä keino turvata maanomistajien yhdenvertaisuus. Poikkeuslupa voidaan myöntää yhdelle mutta ei sitten toiselle ilman mitään hyväksyttäviä perusteita.

Poikkeuslupa myönnetään rakennuspaikan minimikoon ja voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti, jolloin poikkeusluvan rakentamiseen voisi saada AT-alueella vain vähintään 2000 m²:n rakennuspaikalle. Tämän estää monessa tapauksessa väljänkin lisärakentamisen.

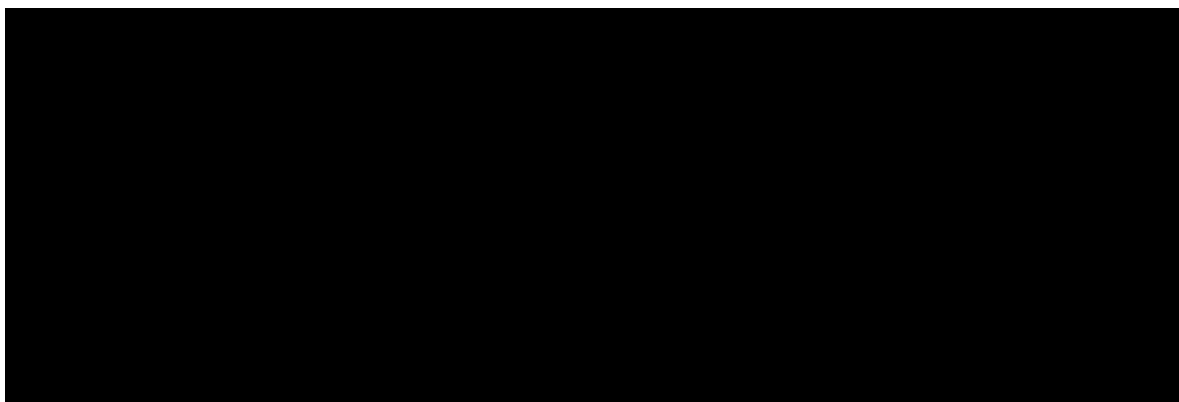
<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021340-13-65602.PDF>

Sivu 42 Suunnittelutarveratkaisumenettely rakentamisessa

” Kaavaselostukseen lisätään täydentävät perustelut rakentamisen periaatteista ja vaikutuksista asemakaavoittamattomien alueiden asuntorakentamisen lisäämisen mahdollisuuksiin, vaikka poikkileikkausajankohtana ranta-alueiden ulkopuolella käytettäisiin poikkileikkausajankohtana vuotta 1994.”

Kaavaselostuksen perustelut ovat yleisiä ja ympäröiväitä eivätkä tue omakotirakentamisen lisäämisen mahdollisuuksia.

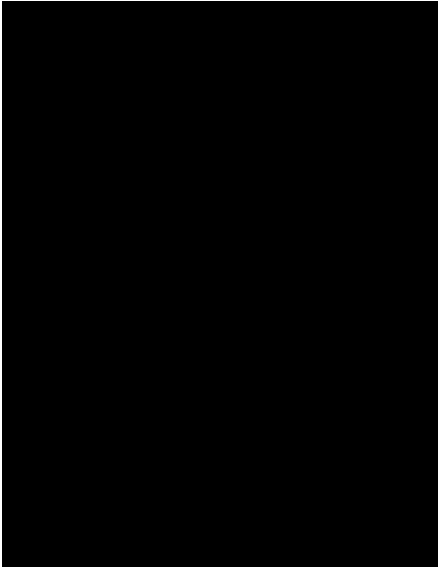
Espoossa 21.7.21

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
Helsinki.hao@oikeus.fi

Päätös, josta valitetaan: Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemä päätös (77 §) hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava 722300

Muutoksenhakijat:

VAATIMUKSET

Espoon pohjois- ja keskiosien vireillä oleva yleiskaava 722300 (POKE) on kumottava, koska se on maakuntakaavan, Maankäyttö- ja rakennuslain, maanrakennusasetuksen, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, luonnonsuojelulain, luonnonsuojeluasetuksen, lain vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä, asetuksen vesienhoidon järjestämisestä ja valtioneuvoston Nuuksion järviylänköä koskevan periaatepäätöksen vastainen.

PERUSTELUT

Kaavaa ei asetettu uudelleen nähtävillä, vaikka siihen tehtiin merkittäviä muutoksia nähtävillä olon jälkeen

Espoon kaupunginhallituksen 3.5.2021 ja Espoon kaupunginhallituksen 10.5.2021 hyväksymät muutokset yleiskaavaehdotukseen sen nähtävillä olon jälkeen olivat suuria ja merkittäviä. Kaavasta mm. rajattiin pois alueita, joille sijoittuvalla asutuksella ja palveluilla oli jo määränsä ja sijaintinsa puolesta keskeinen osa nähtävillä olleen kaavan perusteille ja tavoitteille ja siten koko kaavan toimivuudelle. Kaupunginhallitus päätti 3.5.2021 kuulla muutoksista vain niiden alueiden maanomistajia, joiden etuun se katsoi muutosten vaikuttavan. Muutokset vaikuttavat kuitenkin niin merkittävästi myös yleiskaavaratkaisun kokonaisuuteen, ettei uudelleen nähtävillä asettamista olisi tullut rajata ainoastaan yksittäisten maanomistajien kuulemiseen.

Kaavan uusi rajaus ja muutokset vaikuttavat kuitenkin olennaisesti yleiskaavan tarkoitukseen yhteensovittaa alueen toimintoja Maankäyttö- ja rakennuslain 35 §:n edellyttämällä tavalla mm. liikenteen ja palvelujen osalta. Muutettu kaava ei myöskään täytä 39 § mukaisia yleiskaavan sisältövaatimuksia, kun siinä ei oteta huomioon mm. yhdyskuntarakenteen toimivuutta, ja mahdollisuuksia mm. liikenteen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla eikä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttöä.

Rajausten myötä entistäkin pienempi osuus uudesta rakentamisesta sijoittuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja MAL-sopimuksen mukaisesti tehokkaan ja tiivistyvän maankäytön ja kestävä liikkuksen piiriin. Kaavasta rajattiin pois nimenomaan tiivistävän ja tehokkaamman maankäytön alueita ja joukkoliikenteen piiriin suunniteltu uusi asutus. Muutos hajauttaa edelleen yhdyskuntarakennetta ja kasvattaa kaavan kielteisiä ilmastovaikutuksia.

Näin merkittävällä muutoksella kaavan rakentamisen tapaan ja rakentamisen sijoittumisen tasapainoon on vaikutusta myös virkistyspaineen kohdentumiseen koko kaava-alueella. Muutoksen myötä kaavan vaikutukset kohdentuvat entistäkin voimakkaammin kaava-alueen herkille Natura-alueille. Virkistysalueet ja suojelutavoitteet olivat jo ennestään huonoja, mutta virkistysalueiden ja maa- ja metsätalousalueiden muuttaminen eri puolilla kaava-alueita kyläalueeksi heikentää virkistysaluetarjontaa ja lisää painetta suojelun tarpeessa oleville alueille. Kaavan muuttaminen sisälsi myös yksittäisiä muutoksia, jotka ovat kaavan jo ennestään alimitoitettua virkistysaluetarjontaa ja suojelutavoitteita huonontavia.

Kaavakokonaisuuteen ja sen keskeisiin jo ennestään ongelmallisiin kohtiin kielteisesti vaikuttaneiden muutosten tekeminen olisi edellyttänyt uutta nähtävälle panoa maanrakennusasetuksen 32§:n mukaisesti. Kuntalaisilla ja järjestöillä sekä viranomaisilla ei ollut mahdollisuutta esittää kantansa pitkään käsittelyssä olevan kaavan uusiin ja merkittäviin muutoksiin Maankäyttö- ja rakennuslain 6§:n edellyttämällä tavalla.

Puutteellinen ja riittämätön vaikutusten selvittäminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan yleiskaavan ja vaihtoehtoisten kaavaratkaisujen merkittäviä ympäristövaikutuksia mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset vaikutuksia olisi tullut selvittää kaavan tarkoitus ja tehtävät huomioon ottaen. Kaavan tavoitteena oli mahdollistaa noin 60 000 uuden asukkaan ja noin 11 000 uuden työpaikan sijoittumisen alueelle, tiivistää voimassa olevan yleiskaavan rakentamisen alueet sekä eheyttää kaupunkirakennetta ohjaamalla uutta väestöä keskustoihin ja joukkoliikenteen varrelle sekä edistää kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä.

Vaikutusten selvitykset monella tapaa puutteellisia, eivätkä ota huomioon aiemmin tehtyjä selvityksiä ja tiedossa olleita seikkoja mm. siten kuin alla tuodaan esille. Puutteet koskevat koko kaavaratkaisua tai merkittäviä osia kaavasta.

Ilmastovaikutusten arvio käytännössä puuttuu. Lausuntoihin annetun vastineen mukaan ilmastolaskelmia kaavan vaikutuksista ei voitu tehdä, koska käytettävissä ei ollut sopivaa menetelmää eikä Espoosta käytettävissä oleva tietopohjakaan olisi riittänyt laskelmien tekemiseen. Kuitenkin esim. Tampereella on yleiskaavasta teetetty ilmastovaikutusten laskelmaan perustunut arviointi ja tuskinpa Espoossa tietopohja olisi ainakaan huonompi. Vaikuttaa siltä, ettei pohjois- ja keski-Espoon yleiskaavan ilmastovaikutuksia haluttukaan selvittää, koska ilman laskelmiakin näyttää selvältä, että valittu hajautettu kaupunkirakenne lisää merkittävästi yksityisautoilua ja päästöjä. Parhaiten joukko- ja kevyen liikenteen verkostoon sijoittuvien alueiden poistaminen ja haja-asutuksen lisääminen kaavan hyväksymisvaiheessa vielä kasvattaa päästöjä kaavaluonnokseen verrattuna. Hiilinieluja merkittävästi vähentävä Helsinki-Turku ratalinjaus kuitenkin pidettiin kaavassa, vaikka rata ei palvele lainkaan nyt hyväksytyssä kaavassa kaavoitettua aluetta.

Yleiskaavan Natura-vaikutusten arvio ja sen pohjana olevat arviot eivät ole luonnonsuojelulain 65§:n mukaisia eivätkä varmista luonnonsuojelulain 64§:n mukaisen suojelun toteutumista.

Kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset ovat Museoviraston lausunnon mukaan Maankäyttö- ja rakennuslain 9§:n vastaisesti puutteelliset. Sen lisäksi kaava jättää selvitykset yksityiskohtaisen suunnittelun tehtäväksi. Tämä on kestäväntöntä kaavassa, jossa suuri osa kulttuurialueiden maankäytöstä on hyvin hajauttavaa ja suuriin pinta-aloihin kohdistuvaa, eikä sitovasti yksityiskohtaisen suunnittelun piirissä.

Luontoselvitykset. Hyvin rajatusti tehtyjen selvitysten takia kaava ei pysty vaalimaan riittävästi luontoarvojen säilymistä etenkin erittäin runsaan hajarakentamisen (kyläalueet) kohdalla, jolla ei ole sitovaa yksityiskohtaisen suunnittelun tarvetta. Tällöin on todennäköistä, että yleiskaavassa laiminlyödyt luontoselvitykset jäävät kokonaan tekemättä. Kaava lisää hajarakentamista ja suuntaa merkittävästi

pientalorakentamista myös täysin uusille kyläalueille. Niiden luontoarvojen selvittämättä jättäminen on Maankäyttö- ja rakennuslain 9§:n vastaista.

Useat aluekohtaiset luontoselvitykset rajautuvat vain rakentamattomille alueille ja kattavat liian suppean osan lajistosta. Esimerkiksi lahoppuusta riippuvaisia lajeja ei ole selvitetty, vaikka niitä on yli 5000 eli noin kolmannes metsälajeista. Erityisesti lajisuojelun kannalta luontovaikutusten arvio on puutteellinen rakennettaviksi suunniteltujen alueiden osalta. Kun rakentaminen kohdistuu kaavassa korostetusti metsäisille ja luonnontilaisille alueille, tulisi arvion pohjana olevien selvitysten ottaa riittävästi huomioon relevantti lajisto, mitä nyt ei ole tehty.

Selostuksen ”keskeiset luontoarvot”- liitekartassa 11 on otettu kantaa vain hyvin valikoidusti alueen tunnettuihin, tärkeimpiinkin luontoarvoihin. Siten esimerkiksi yleisesti noudatetun suosituksen mukaan rakentamisen ulkopuolelle rajattavaksi kuuluvat II-luokan lepakkoalueet sekä myös todennäköiset I-luokan lepakkoalueet jäävät liitekartan ulkopuolelle. Nämä ja selvityksissä esitetyksi väitetyt viitasammakkoesiintymät puuttuvatkin kartalta mm. Högnäsin alueella. Todennäköisesti viitasammakoita esiintyy edelleen myös mm. Halujärven alueella. Esiintymät olisi tullut selvittää kaavoituksen yhteydessä. Espoon teettämä päivitetty Natura-vaikutusarvio ei virheellisesti tunnista kyläalueita rakentamisalueiksi, joten se ei varmista Natura-suojelua Luonnonsuojelulain 65§:n mukaisesti.

Kokoavan luontovaikutusarvion ja luontoarvojen liitekartan puutteellisuus korostuu siksi, että erityisesti strategisessa yleiskaavassa kokoava arvio on päätöksentekijöille ja osallisille yksittäisiä selvityksiä merkittävämpi ja siten oikeellisuusvaatimukseltaan korostetun tärkeä dokumentti, jonka puutteilla voi olla merkittävä vaikutus päätöksentekoon.

Yleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) vastainen

Kaavaratkaisu on selkeästi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen mm. seuraavien yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, kestävästä liikkumisesta ja palvelujen saavutettavuutta edistävien tavoitteiden osalta:

- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Uudenmaan ELY-keskus toi lausunnossaan esille, että yleiskaava ei ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen ja että se on ristiriidassa MAL-sopimuksen kanssa, jossa Espoon kaupunki on sitoutunut kaavoittamaan vähintään 90 % uusista asunnoista ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeille ja että väestöstä 85 %:n tulisi sijoittua kestävästä liikkumisesta vyöhykkeelle. Yleiskaavaselostuksen mukaan vain yli 75 % uusista asukkaista sijoittuisi asumaan kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteeseen tukeutuvalla alueella. 3.5.2021 tehdyn kaavarajauksen myötä osuus on vielä pienempi.

Tavoitteiden vastaisesti kaavassa korostuu hajakenttäminen. Mm. yleiskaavan ilmastovaikutusarvio toteaa: ”Yleiskaava mahdollistaa merkittävän kasvun (12 000 uutta asukasta) olemassa olevien ja uusien keskustusten ulkopuolelle. Matalimman tehokkuuden asumisen alueita (A3-alueet) on kaavaratkaisussa pinta-alaltaan kaikista asumisen alueista eniten.” Keskustatoimintojen alue sekä tiiviimmälle asuntorakentamiselle osoitettuja A1, A2 alueita pienennettiin ja pientalovaltaiselle rakentamiselle osoitetut A3 alueita sekä kyläalueita lisättiin verrattuna kaavaluonnokseen. Nuo muutokset johtavat hajanaisempaan yhdyskuntarakenteeseen, mikä lisää yksityisautoilua ja liikenteen päästöjä.

ELY-keskus totesi lausunnossaan kaavan rakentamisen sijoittumisen olevan ristiriidassa sekä voimassa olevan että Uusimaa 2050 -kaavan määräysten kanssa: ”Voimassa olevan maakuntakaavan valkoisen alueen

kehittämismääräyksen mukaan asuminen tulee ohjata kyliin (maakuntakaavan) ja taajamatoimintojen alueille. Myös Uusimaa-kaavan yleiset määräykset ohjaavat sijoittamaan uuden asumisen ensisijaisesti taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeille, keskustoihin tai palvelukeskittyisiin.” ELY-keskus totesi A3-alueiden osalta myös, että niihin ”sisältyy paljon myös ennestään rakentamattomia alueita ja että A3-alueista huomattava osa sijoittuu myös yli 500 metrin päähän joukkoliikenteen runkoyhteydestä”.

Uudenmaan ELY-keskus onkin katsonut A3-alueiden osalta, että kaavaehdotus ei täytä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, Uusimaa-kaava 2050:n tavoitteita eikä yleiskaavan sisältövaatimuksia.

Kyliin (AT) osalta Uudenmaan ELY-keskus on todennut mm., että ottaen huomioon voimassa olevan maakuntakaavan ja Uusimaa-kaava 2050:n ratkaisut, kylien osalta kehittämisen tulee kohdistua nykyisellään kylien tunnuspiirteet täyttäviin alueisiin. ELY-keskus totesi, että nyt esitetystä muodosta kaavaehdotus ei täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia kylien osalta.

Kaavaan ei tehty ELY-keskuksen edellyttämiä muutoksia eikä kyläalueiden määrää ole vähennetty. Lisäksi AT-merkintään liittyvä rakennusoikeutta osoittava kaavamääräys on lainvastainen: ”Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella (MRL 44 §)”. Kaava-aineistossa todetaan tarve kyläalueiden tarkempaan suunnitteluun ja sen ohjaustarve, mutta siihen ei sitouduta. A3-merkinnän alueilta edellytetään vaikutusten tarkastelua, toisin kuin AT-määräyksen kyläalueilta. Kaavassa on lisätty AT-alueita kaavan pientaloalueiden lisäämiseksi ilman, että tarvitsee selvittää pientaloalueiden vaikutuksia, mitä edellytetään A3-merkinnän osalta. Kyläaluemerkinnän merkittävä osuus koko kaavan pinta-alasta tekee vaikutuksesta kestävämmän yleiskaavakokonaisuuden hallinnan kannalta.

Kyläalue-merkintää ja sen rakennusoikeuden osoittavaa määräästä käytetään lainvastaisesti ja puhtaasti pientaloalueiden toteuttamistarkoituksessa myös ennestään rakentamattomille alueille. Näin suuressa mittakaavassa toteutettuna se vääristää täysin kaavan vaikutusten arvioinnin velvoitteen ja vaikeuttaa olennaisesti MRL 35 §:n mukaista yleiskaavan tarkoitusta alueen toimintojen yhteen sovittamisesta.

Laajoja uusia rakentamisalueita metsäisille tai muille merkittäviä luontoarvoja sisältäville alueille ohjaava yleiskaava ei myöskään varjele riittävästi luonnon monimuotoisuutta. Suuri määrä rakentamista ohjataan luonnon monimuotoisuuden ja uhanalaisen lajiston kannalta arvokkaille luontoalueille. Lajien, kuten pölyttäjien, lintujen ja lepakoiden kato on maailmanlaajuisesti tunnustettu ongelma ja ilmastonmuutoksen veroinen ja siihen kytkeytyvä megatrendi. Lajeja ei voi suojella suojelematta niille tärkeitä elinympäristöjä, olivatpa nämä pieni- tai laaja-alaisia. Myös Suomi ja Espoo ovat sitoutuneet kansainvälisesti pysäyttämään lajikadon, mutta tavoite on karannut joka vuosi kauemmas. Siksi on vakavaa, että kaavaehdotuksen maankäyttöratkaisu faktisesti edistää lajikatoa osoittamalla arvokkaita elinympäristöjä rakentamiselle.

Kaavan vaikutukset rakentamisen sijoittumiseen, pinta-alaan ja maankäytön nykytilan muutokseen ovat merkittäviä. Siksi on tehtävä kaavan sisältöä vastaava ekologisten verkostojen ja monimuotoisuuden tarkastelu MRL 9 §:n ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti.

Yleiskaava on maakuntakaavan vastainen

Kaavassa esitetään uusia A3- ja AT-pientaloalueita ja ohjataan siten merkittävää asukasmäärää alueille, jotka eivät ole voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmän mukaisia ensisijaisia rakennusalueita, esimerkkeinä Bodominjärven ranta-alueet Kalmarissa ja Kunnarlassa. Uusimaa-kaava 2050:en verrattaessa rakentamisesta suurin osa kohdistuukin jo kaavamääräyksen vastaisesti valkoiselle alueelle. Valituksenalaisenakin Uusimaa-kaava 2050:n tulisi olla yleiskaavan aikajänne huomioiden edes pääpiirteisesti viitoittamassa kaavaratkaisua. Kaavaratkaisu on sekä yksittäisten alueiden että maankäytön ohjaamisen kannalta kokonaisuudessaan ylempien kaavojen vastaisena.

Maakunnalliset ekologiset yhteystarpeet on kaavassa esitetty maakuntakaavassa edellytetyn verkoston toteutettavuuden ja alempien kaavojen ohjausvaikutuksen kannalta ylimalkaisesti tai liian heikkoina. Siksi yhteydet ovat ristiriidassa niiden kohdalle sekä yleiskaavassa että myös jo vireillä olevissa asemakaavoissa osoitetun maankäytön kanssa.

Halujärven koillis- ja pohjoispuolelle voimassa olevan maakuntakaavan mukainen yhdistetty virkistys- ja ekologinen käytävä yhdistää Espoon keskusmetsät Kirkkonummen metsiin. Kaavassa on kuitenkin laajennettu Kulmakorven maa- ja kiviainesaluetta tuon käytävän päälle. Kulmakorven E-alueella louhinta-, murskaus- ja maankaatopaikkatoiminnot kestävät todennäköisesti vuosisadan lopulle. Lisäksi vallitsevan oikeuskäytännön mukaisesti vuosikymmeniä kestävien maa- ja kiviaineshankkeiden katsotaan muodostavan ko louhinta-, murskaus ja maankaatopaikkatoimintaan otettavalle alueelle vain tilapäisen poissaolon M-merkinnän mukaisesta eli metsätalouskäytöstä. Kaava siis mahdollistaa Kulmakorven lounaispuolen M-alueelle Esbogårdin jo siellä omistamalleen metsäalueelle hakeman kiviaineshankkeen, kun M-alueen käyttöä kiviaineshankkeisiin ei yleiskaavan kaavamääräyksiin ole rajoitettu.

Varmistaakseen kiviainesalueen laajentamisen ja samalla myös Esbogårdin kiviaineshankkeen toteuttamisen kaavoittaja lisäsi yleiskaavaan ”vaihtoehtoisen” ekologisen käytävän, joka haaraantuu Halujärven pohjoispuolella maakuntakaavan reitistä länteen ja kulkee Talli Fagerängin laidunten eteläpuolitse ja loppupäässä Halujärvenkujaa pitkin omakotitonttien ja kalliojyrkänteen välitse ja lopuksi pellon yli. Näin korvataan maakuntakaavassa osoitettu yhdistetyn ekologisen ja virkistyskäytävän reitti. Se kulkee metsäistä aluetta Kulmakorven vieritse kohti Ämmässuon aluetta Talli Fagerängin laidunten itä- ja pohjoispuolelta. Läntisempi reitti ei ole koko matkalta metsäinen, kulkee osin ahtaasti tiellä ja omakotitonttien välissä ja joutuu ylittämään puuttoman viljapellon. Puuttomuuden ja kapeuden vuoksi se ei sovellu mm. isommille eläimille ja liito-oraville – eikä riitä leveydeltään yhdistetyn virkistys- ja ekologiseen käytävään. Kaavoittaja on kuitenkin selkeästi halunnut mahdollistaa maa- ja kiviaineshankkeiden laajenemisen aina maakuntakaavassa osoitetun maakunnallisen virkistys- ja ekologisen käytävän päälle osoittamalla sille toisen, vaikka tähän käyttöön soveltumattoman reitin.

Kulmakorven E-alueella ja Ämmässuon alueella suuret ja pitkäaikaiset ympäristövaikutukset

Kulmakorven kiviainesalueen laajentaminen ja sen E-merkinnällä sallitut maa- ja kiviainestoiminnot merkitsevät suuria ja pitkäaikaisia haitallisia vaikutuksia edellä käsitellyn ekologisen käytävän toiminnan lisäksi ilmanladulle, ilmastolle, pohja- ja pintavesille ja virkistystoiminnoille. Ämmässuon ja Kulmakorven tulevien toimintojen yhteisvaikutukset on selvitetty erittäin puutteellisesti. Lisäksi heti Kulmakorven pohjoispuolelle sijoittuvan Kulmakorpi I -teollisuusalueen vaikutukset puuttuvat kaavan Ämmässuo-Kulmakorpi vaikutusten arvioinnista.

Koko kaavan vaikutukset liikennemääriin on selvitetty puutteellisesti, sillä kuljetusliikennettä ei ole otettu mukaan liikennemääriin. Kaava lisää erityisesti Kulmakorven-Ämmässuon alueelle/alueelta suuntautuvia raskaita kuljetuksia maa- ja kiviainestoimintojen ja muiden toimintojen lisääntyessä merkittävästi. Liikenne kohdistuu koko pääkaupunkiseudulle ja tieverkkoon laajemmallekin alueelle. Raskaan kuljetusliikenteen puuttuminen selvityksestä tarkoittaa, ettei Ämmässuo-Kulmakorpi -alueen ilmastovaikutuksia ole käytännössä lainkaan mukana liikenteen päästöjen osalta. Eikä kaavassa ole selvitetty riittävästi tieverkon kapasiteettia ja raskaan liikenteen vaikutusta liikenneturvallisuuteen mm. Histan alueen liikenteen käyttäessä samoja väyliä. Helsinki-Turku tunnin radan kapasiteetin on arvioitu sallivan ruuhka-aikana lähijunien pysähtyvän Histassa vain korkeintaan kaksi kertaa tunnissa, mikä johtaa huomattavasti kaavassa arvioitua suurempiin yksityisautoliikenteen määriin Histasta Helsinkiin ja Espoon keskustaan.

Melu

Kulmakorven-Ämmässuon melulaskenta (Rambolin 4.9.2018) osoitti, että melu ylittäisi melurajat monilla kiinteistöillä, maakunnallisella virkistysreitillä ja lähivirkistysalueilla. Halujärven lähistöllä 45 dB ylittyy 13 loma-asunnolla ja Forsbackan tien varressa kahdella. Halujärvellä, kylän virkistysalueella ylittyy 50 dB. Maakunnallisella virkistys- ja ekologisella käytävällä Kulmakorven lounaispuolella melu ylittää lähes kauttaaltaan 50 dB, osittain jopa 55 dB ja kaakkoispuolella lähes koko matkalta 55 dB. Jos melulaskennassa olisi otettu huomioon mahdollinen Esbogårdin kiviaineshankkeen suurin osa-alue Höggerget, joka poistaisi talli Fagerängin suuntaan meluesteen muodostavan mäen ylittyisi tallilla ja sen toisella asuinkiinteistöllä 50 dB:n sijaan oletettavasti vähintään 55 dB. Impulssimaisuuden vuoksi laskennallista melutasoa olisi tullut ainakin lähellä louhinta-alueita korottaa 5 dB:llä. Maakunnallinen virkistys- ja ekologinen reitti ei voi kunnolla toimia, jos melu reitillä ylittää yli kilometrin matkalla 60 dB, niin kuin se tekee Kulmakorven etelä-

ja kaakkoispuolella.

Sen sijaan, että kaavaan olisi otettu määräykset, joilla turvattaisiin melurajojen alittuminen näillä alueilla kaavaan piirrettiin säteeltään noin 1,5 km alue, joka kattoi mm. Halujärven kylän, Kulmakorven vieritse kulkevan maakunnallisen virkistys- ja ekologisen käytävän, Talli Fagerängin laitumineen sekä Halujärven rannalle osoitetun lähivirkistysalueen ja järven kaakkoispuolelle osoitetun pientaloalueen. Alueen merkintänä oli melualue. Kaavaehdotukseen merkintä muutettiin meluselvitysalueeksi, mutta sitä koskevat määräykset pysyivät samoina:

”Alue, jolla on jatkosuunnittelussa erityisesti tarpeen selvittää erityisalueen toiminnoista aiheutuvat melutasot. Maankäytön sijoittumisen edellytykset tarkastellaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon ajantasaiset melutiedot. Rajaukset osoittavat likimääräisesti alueen, jolla melulle annetut alimmat ohjearvot voivat ylittyä. Muusta melusta poikkeavat äänet voidaan kokea häiritsevänä myös melualueen ulkopuolella.”

Maailmalla mm. Tukholman keskustasta on runsaasti esimerkkejä siitä, kuinka ympäristöä pystytään suojaamaan tehokkaasti maa- ja kiviainestoinnin aiheuttamalta melulta. Espoossa päätettiin kuitenkin poistaa kaavasta se vähäinenkin suojavyöhyke, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta oli osoittanut ja sijoittanut Kulmakorven alueen sisälle. Maakunnallinen virkistys- ja ekologinen käytävä joutuu näin toimimaan suojavyöhykkeenä Halujärven kylään päin.

Merkinnän ”jatkosuunnittelu” tarkoittanee Halujärven tienoilla rakennuslupavalvontaa, sillä Halujärven kylä ei ole ollut kaupungin asemakaavoitusohjelmassa. Tarkoitus lienee suunnittelutarveratkaisulla estää rakentamista. Vastuu meluntorjuntatoimista osoitetaan myönnettävissä rakennusluvuissa rakentajalle. Halujärven lähellä olevilla lomakiinteistöillä oleskellaan ahkerasti, kun etäisyys varsinaiseen asuntoon pääkaupunkiseudulla on lyhyt. Kiviainestoinnin rajoittaminen lupavaiheessa edes koko kesän ajalta ei lähes ympäri vuoden vierailuilla loma-asunnoilla riitä turvaamaan siedettävää melutasoa. Kun loma-asuntojen osalta kyse on kuitenkin pitkälti ulkoilmaelämään keskittyvästä asumismuodosta, ei melulta pystytä suojautumaan piholla, rannalla ja järvellä oleskeltaessa – paitsi tietysti korvasuojaimilla.

Alueiden käytön suunnittelussa, kuten yleiskaavoituksessa tulee MRL 5 § mukaan edistää mm. terveellisen, viihtyisän elin- ja toimintaympäristön luomista, ympäristöhaittojen ehkäisemistä. Luonnonvarojen säästeliästä käyttöä. Melua aiheuttavaa maa- ja kiviainestoinninta suojellaan osoittamalla Kulmakorven ympärille laaja alue, jolla asukkaiden ja toiminnanharjoittajan valitukselta melu-, pöly-, pintavesi- ja pohjavesivaikutuksia.

Kulmakorven lähistöllä mm. Halujärven rannalla sijaitsevilla lomakiinteistöillä kaavan sallima melurajan ylittyminen merkitsee kaavan myötä epävihtyisää ja terveydelle haitallista ääniympäristöä, ajoittain myös pölyä sekä kiinteistöjen arvon romahdusta. Talli Fagerängille melutason merkittävä nousu voi merkitä jopa koko elinkeinotoiminnan loppumista, sillä virkistymistä hakevat asiakkaat kaikkoavat meluisasta ympäristöstä. Varsinkin äkillinen melu tuo lisäksi riskejä ratsastustoimintaan ja hevosten hoitoon. Yleiskaavalla ei kuitenkaan saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa (MRL 39 §). Talli Fageräng sijaitsee Kulmakorven E-alueen ja Ämmäsuon alueen läheisyydessä, muutaman sadan metrin päässä niistä. Tallin omistaja hankki kiinteistön vuonna 1982 ja aloitti tallitoiminnan jo ennen Ämmäsuon kaatopaikkatoiminnan ja Kulmakorven kiviainestoinnintojen aloittamista. Tallilla on yli 30 hevosta ja se toimii lähinnä pääkaupunkiseudulta tulevien ratsastajien ja päiväkotiryhmien virkistyskohteena. Kaavan sallima Kulmakorven maa- ja kiviainesalueen laajeneminen lähemmäs ja toiminnan lisääntyminen siellä merkitsee tallin toiminnalle monia haittoja. Melu tallilla ja osalla käytetyistä ratsastusreiteistä ylittää virkistysalueiden melurajan. Hevosten varsomisalueena käyttämällä osalla laidunta, joka on lähinnä Kulmakorpea melu tulee haittaamaan varsontaa. Saaliseläimenä hevonen reagoi voimakkaasti mm räjäytysten aiheuttamaan äkilliseen meluun, mikä aiheuttaa vaaratilanteita ratsastaessa ja hevosia hoidettaessa.

Vaikutukset pintavesiin

Kaavan mahdollistama Kulmakorven maa- ja kiviainestoinnintojen laajentaminen sekä Ämmäsuon toimintojen kasvattaminen tuo lisäpäästöjä jo ennestään ekologisesti huonossa tilassa olevaan Loojärveen. Ympäristönsuojelulla sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetulla

lailla on pantu täytäntöön vesipolitiikan puitedirektiivi. Direktiivin mukaan on kiellettyä sallia uusia lisäpäästöjä ennestään huonossa tilassa olevaan pintavesimuodostumaan.

Vesipuitedirektiivin mukaan kansallinen viranomaislainen ei saa myöntää lupaa toiminnalle, jonka seurauksena pintavesimuodostuman jonkun laadullisen tekijän tilaluokka heikkenisi tai jonka päästöt kohdistuisivat ennestään joltain osin huonossa tilassa olevaan pintavesimuodostelmaan. Direktiivin perusteella annetussa ns. Weser-tuomioissa (Unionin tuomioistuimen 1.7.2015 antama tuomio asiassa C-461/13) ja KHO:n Kuopion Finnpulp-päätöksessä (KHO:219:166) on vahvistettu tulkinta, jonka perusteella ympäristöluvalla ei voida sallia toimintaa, jonka seurauksena ennestään huonossa ekologisessa tilassa olevaan (Loo)järveen tulisi lisäpäästöjä, jotka voivat estää järven tilan paranemisen.

Yleiskaavan Kulmakorven E-alue- ja kiviainesalue (joka laajentaa maa- ja kiviainesaluetta) ja E-alueen koskevat määräykset (mahdollistaa maa- ja kiviainestoiminnat koko alueella lähes rajoituksitta) sekä sen etelä-lounaispuoleista M-alueen koskevien maa- ja kiviaineshankkeita rajoittavien määräysten puute sekä laajan alueen kattavan ”meluselvitysalueen” määräykset merkitsevät yhdessä sitä, että kaava lisää maa- ja kiviainestoimintaa alueella ja lisää ennestään päästöjä pintavesiin. Ympäristölupaviranomaisella ei käytännössä ole yleiskaavavarausten ja -määräysten ja niiden puuttumisen vuoksi mahdollisuutta evätä maa- ja kiviaineshankkeita Kulmakorvessa ja viereisellä M-alueella, kun kyse ei ole arvokkaista maisemista. Jos kaava vahvistetaan Espoon valtuuston hyväksymässä muodossa, merkitsee se käytännössä automaattisesti myönnettäviä lupia, jos toiminta katsotaan kestoltaan tavanomaiseksi ja se täyttää best practice -vaatimukset. Kaksi uutta hanketta on jo pitkällä lupaprosessissa: Kulmakorven eteläreunaan sijoittuva Lankasuon hanke ja sen länsipuolelle M-alueelle sijoittuva Esbogårdin hankkeen isoin osa-alue.

Esimerkiksi kumpikin yllä mainituista maa- ja kiviaineshankkeista lisää ravinne-, kiintoaines- ja muita päästöjä Loojärveen. Uusia lisäpäästöjä järveen tulisi mm. Ämmässuon alueelle suunnitellusta jätteiden rinnakkaispolttolaitoksesta, jonka ympäristöluvasta on valitettu. Yleiskaavahan ei jatkossakaan estä Ämmässuon alueelle pystyttämistä toimintoja, joista syntyy haitallisia pintavesi- ja muita päästöjä. Jos kaavalla halutaan estää Loojärveen ja muihin pintavesiin Ämmässuolta ja Kulmakorvesta päätyviä päästöjä, täytyisi näitä alueita koskeviin kaavamääräyksiin ottaa vähintään ehtoja päästöjen estämiseksi ja käsittelemiseksi. Yleiskaavoituksessa tehokkaampaa päästöjen ehkäisyä olisi määrittellä, että alueilla sallitaan vain toiminnot, joista ei tule uusia vesistöjä alueen laskupuroihin ja Loojärveen.

On tarpeen harkita, onko jo tässä yleiskaavapäätöksessä kyse vesipuitedirektiivin tarkoittamasta kansallisen viranomaisen päätöksestä, jonka seurauksena Loojärven tilan paraneminen estyy, sillä kaavan Ämmässuota ja Kulmakorpea koskevat aluevaraukset ja määräykset johtavat tilanteeseen, jossa lupaviranomaisella ei voi olla myöntämättä lupia parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja menetelmiä käyttäviin maa- ja kiviainestoimintoihin. Ja sellaisista tulee ja saa laskea päästöjä pintavesiin. Näin kyse saattaisi olla vesipuitedirektiivin vastaisesta päätöksestä, jonka lainmukaisuus olisi tarpeen selvittää perusteellisesti. Kyse on kuitenkin direktiivissä tarkoitettu kansallisen viranomaisen päätöksestä, joka tosiasiallisesti voi johtaa maa- ja kiviaineshankkeita koskevan nyky-lainsäädännön perusteella siihen, että Loojärven vesienkertymäalueelle tulee uusia toimintoja, joista tulee päästöjä järveen.

Kaavan sallima maa- ja kiviaineshankkeiden kasvaminen Kulmakorvessa kasvattaa myös Mankinjoen ja Peringinojan uhanalaisten vaelluskalojen lisääntymistä haittaavia ja mukanaan ravinteita ja muita haitta-aineita kantavia kiintoainespäästöjä. Ämmässuonpurosta on kesällä 2021 tulossa potentiaalinen vaelluskalojen lisääntymispuro, kun kalojen nousueste Loojärventien alittavan tierummun kohdalta korjataan.

Espoon hyvänä pitämää linjaa eli suuren keskitetyn maankaatopaikka-alueen järjestämistä. Lähikierrätyksen mahdollistavien välivarastointi- ja käsittelypaikkojen osoittamista eri puolille kaava-aluetta ei toteutettu, vaikka kaupunkisuunnittelulautakunta sitä edellytti. Vaihtoehtoista kaavaratkaisua koko seutua palvelevan maa- ja kiviainestoinnin keskittämiseksi Kulmakorpeen ei edes selvitetty.

Ylijäämämassojen lähikierrätyksen turvaaminen nimenomaan varastointi- ja käsittelypaikkojen aluevarauksilla yleiskaavassa olisi valtion ohjeistuksen mukaista. Helsinki on jo vuosia noin kahdeksan alueellisen varastointi- ja käsittelypaikan avulla säästänyt kustannuksia, kuljetuksia, luonnonvarojen kulutusta ja päästöjä merkittävästi. Kulmakorvessa otetaan vastaan ylijäämämassoja kaikkialta. Viime vuosina siellä on jouduttu louhimaan kiireesti monttuja, jotta ylijäämämassoille olisi riittävästi tilaa. Samanaikaisesti kalliokiviaineksen tarjonta on ylittänyt sen kysynnän huomattavasti mm. mittavan maanalaisen rakentamisen vuoksi.

Maa- ja kiviainestoinnin laajentaminen ja keskittäminen Kulmakorpeen yleiskaavan mukaisesti merkitsee huomattavasti enemmän liikennettä ja liikenteen päästöjä kuin vaihtoehto, jossa kaavassa osoitettaisiin välivarastointi- ja käsittelypaikkoja eri puolille kaava-aluetta. Niiden avulla säästettäisiin neitseellistä kalliota, hyödynnettäisiin syntyneitä massoja tehokkaasti vähäisin kuljetuksin ja päästoin sekä vältettäisiin lisäpäästöt Loojärven, Mankinjokeen ja puroihin.

Kulmakorven E-alueen vesistö päästöt vaikuttavat reitillä Peringinoja-Mankinjoki ja Ämmäsuonpuro-Loojärvi- Mankinjoki ja lopulta Espoonlahteen. Myös Kulmakorven nykyiset ja aiemmat laajat louhinta-, murskaus- sekä maan- ja lumankaatopaikkatoiminnot vaikuttavat Peringinoja-Mankinjoki -reitillä.

Ämmäsuon alueelta puolestaan vesiin (mm. Ämmäsuonpuro-Loojärvi-Mankinjoki) kohdistuu mm. suljetun kaatopaikan, ongelmajätteen ja rakennusjätteen käsittelyn, pilaantuneiden maiden sekä tuhkien ja kuonien käsittelyn ja varastoinnin päästöt.

Ämmäsuon-Kulmakorven alueen vesien yhteistarkkailun perusteella alueen toimintojen haitalliset vaikutukset pintavesiin ovat olleet nähtävissä jo pitkään kaikilla vesientarkkailupisteillä, mm. kohonnut sähkönjohtavuus sekä kloridi-, sulfaatti- ja typpipitoisuus. Maanläjitysalueiden alapuolisilla pisteillä on raportoitu edellisten lisäksi mm. kohonneita rauta- ja bariumpitoisuuksia sekä kemiallisen hapenkulutuksen arvoja, jotka johtuvat huuhtoutuvista orgaanisista yhdisteistä.

Mankinjoesta Peringinojan liittymän jälkeen mitatut pitoisuudet ovat olleet suuremmat kuin ennen liittymää mitatut. Kulmakorven päästöt siis huonontavat Mankinjoen veden laatua.

Tarkkailuraporttien mukaan vuodesta 2012 alkaen kuormitusvaikutus alkoi näkyä selvästi. Vuoden 2019 raportista käy ilmi, että Takapellon louhinta- ja täyttöalueen valumavedet on vasta tulevaisuudessa tarkoitus johtaa selkeytysaltaaseen.

Kulmakorvesta jatkossa tulevan kiintoaineksen yhteismäärää ei selvitetty kaavoituksen yhteydessä, kuten olisi pitänyt ottaen huomioon, että kiintoaines päättyy suurelta osin uhanalaisten vaelluskalojen lisääntymisjokeen Mankinjokeen ja potentiaalsiin lisääntymispuroihin Ämmäsuonpuroon ja Peringinojaan.

Raporteista käy ilmi, että päästöpiikkejä on syntynyt, kun runsaiden sateiden myötä on jouduttu johtamaan vesiä suoraan maastoon. Myös muualta tuotavan louheen mukana tulee haittoja: vuoden 2016 Peringinojan sähkönjohtavuuden ja merkittävä typpipitoisuuden kohoaminen johtuivat vuoden 2015 loppupuolella käynnistyneestä räjähdysainejäämiä sisältävän louheen vastaanotosta Kulmakorvessa.

Toiminnallisesti ja teknisesti Lankasuon louhintaan liittyvän ylijäämämassojen läjityksen lupa olisi tullut käsitellä samanaikaisesti louhinta- ja murskausluvan kanssa. Tämä olisi tuonut näkyviin näiden osahankkeiden samoihin vesiin kohdistuvat yhteisvaikutukset. Lisäksi olisi tullut tarkastella

yhteisvaikutusta myös myös Esbogårdin louhinnan ja maankaatopaikan kanssa. Koska erityisesti maankaatopaikkatoiminnasta pääsee runsaasti kiintoaineksia, on näin laajojen ja pitkäkestoisten läjityshankkeiden vaikutuksella suuri merkitys Mankinjoen äärimmäisen harvinaisen vaelluslohen lisääntymiselle. Kun Ämmässuonpurossa nyt oleva noususte saadaan suunnitellusti korjattua, on vaelluskalojen mahdollista nousta myös puroon kutemaan. Lankasuon ja Högbergetin hankkeiden kiintoainespäästöt estäisivät kudun onnistumisen.

Yleiskaavaratkaisut ovat yhdyskuntatalouden kannalta kestävämpiä

Yleiskaavaa laadittaessa tulee MRL 39 § mukaan ottaa huomioon yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys sekä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen on yleensä myös taloudellista ja ekologisesti kestävä. Espoon yleiskaava kuitenkin perustuu suurelta osin neitseelliseen ympäristöön rakennettavista Histan ja Myntinmäen alueista. Kaavan yhdyskuntataloudellisuus pyrittiin osoittamaan laskelmalla, josta jätettiin pois olennaiset yhteiskunnalliset kustannukset. Esimerkiksi Histan asuinalueen lämmitys-, vesi-, jätevesi- ja sähköverkostojen sekä ulkoisten liikenneyhteyksien (esim. liittymä moottoritille ja Histan ja Myntinmäen raideyhteydet asemineen) toteutuskustannukset jätettiin pois laskelmasta. Jo näiden kaikkien verkostojen rakennuskustannusten mukaan ottaisi kaavan suurimman uuden lähiön eli Histan yhteiskuntataloudellisesti kestävämmäksi. Kaavan hajautetun pientalorakentamisen tuomaa yksityisautoilun lisääntymistä ei myöskään ole otettu mukaan yhdyskuntataloudelliseen laskelmaan.

Kaava ei täytä MRL:n sisältövaatimusta edellä kerrotuilta osin. Lisäksi kaavaratkaisua mm. Histan, Myntinmäen ja Kulmakorven E-alueen osalta on väitetty perusteltu väärin toteutetuilla yhdyskuntataloudellisuutta mittaavilla laskelmilla.

Yleiskaava on luonnonsuojelulain vastainen

Yleiskaava on luonnonsuojelulain 42 §:n vastainen rauhoitettujen lajien suojelun osalta Espoon ympäristöyhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin 21.7.2021 kirjatussa kaavavalituksessa esitetyllä tavalla.

Yleiskaavaratkaisu on ilmastovelvoitteiden vastainen

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava ei vastaa Espoon tavoitteeseen saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. Kaavaratkaisu on myös kansallisten tavoitteiden ja valtakunnallisten alueidenkäyttö-tavoitteiden vastainen, sillä se ei ohjaa pienentämään maankäytön muutoksen kasvihuonekaasupäästöihin ja hiilensidontaan liittyviä nettovaikutuksia. Kaavan ilmastovaikutuksista ei käytännössä ole mitään hyväksyttäviin menetelmiin ja tietoihin perustuvaa laskelmaa ja tehty arvio perustuu vääriteltyihin tietoihin ja menetelmään, jota ei ole edes dokumentoitu siten, että voitaisiin ymmärtää miten arvio on voitu muodostaa. Näin on menetely ilmeisen tarkoituksellisesti ”oikean” lopputuloksen saamiseksi. Siitä todistaa myös se, ettei kaavoittaja ole lausunnoissa ja muistutuksissa esitetystä kritiikistä ja vaatimuksista huolimatta suostunut tekemään arviointia käyttäen hyväksyttäviä menetelmiä, laskelmia ja oikeita lähtötietoja. On selvää, että kaavan tavoitteena olevat väitetyt ilmastovaikutukset eivät toteudu. Myös vaihtoehtojen ja seudullisten vaikutusten tarkastelu puuttuvat. Kaavaan nähtävillä olon jälkeen tehdyt merkittävät muutokset jo sinällään edellyttäisivät – itse kaavan uudelleen nähtävillä panon ohella – arvioinnin uudelleen tekemistä.

Kaavaratkaisu on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja hiilineutraaliustavoitteiden vastainen mm. koska se lisää yhdyskuntarakenteen haitallista hajautumista ja henkilöautoliikenteen kasvua sekä vähentää merkittävästi kaupungin hiilivarastoina ja -nieluinä toimivia metsäisiä alueita.

Nuuskion järviylänpäästä koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen vastaisuuden ja suojelualueiden yhteyteen kaavassa osoitetun suojelualueita vaarantavan rakentamisen osalta yhdymme Suomen

luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiriin ja Espoon ympäristöyhdistyksen 21.7.2021 kirjattuun valitukseen.

Espoossa 21 heinäkuuta 2021

LIITE

Espoon kaupunginvaltuuston pöytäkirja 7.6.2021, pykälä 77
<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021351-9.PDF>

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA Valitus Espoon kaupunginvaltuuston päätöksestä 7.6.2021 § 77 koskien Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksymistä (alue 722300). Päätösote valitusosoituksineen on liitteenä 1.

VALITTAJAT

- 1) [REDACTED] Espoon kaupungin jäsenenä kaava-alueelta viimevaiheessa pois jätetyn kiinteistön Forsbacka 49-411-1-16 omistajana;
- 2) [REDACTED] Espoon kaupungin jäsenenä kaava-alueelta viimevaiheessa pois jätetyn kiinteistön Forsbacka gård 49-411-1-17 omistajana;
- 3) [REDACTED] Espoon kaupungin jäsenenä kaava-alueelta viimevaiheessa pois jätetyn kiinteistön Enebacken 49-411-1-15 omistajana ja
- 4) [REDACTED] Espoon kaupungin jäsenenä kaava-alueelta viimevaiheessa pois jätetyn kiinteistön Aurorabacken 49-408-1-437 omistajana.

ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja Juha Sario

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy, Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8,

PL 208, 00131 Helsinki, puh. (09) 2511 1620, faksi (09) 2511 1621

VALITUSAIKA

Pöytäkirjan otteen mukaan se on ollut nähtävillä Espoon kaupungin internetsivuilla 15.6.2021, joten valitusosoituksen mukaisesti kaavan hyväksymistä koskeva päätös on tullut asianosaisen tietoon 7 päivän kuluttua sen julkaisemisesta internetsivuilla. Tiedoksianto, josta 30 päivän valitusaika lasketaan, on siis tapahtunut 22.6. ja valitusaika päättyy täten 22.7.2021.

VALITUS JA VAATIMUKSET:

- 1) Vaadimme, että koko valituksenalainen yleiskaava kumotaan MRL 39 §:n mukaisten sisältövaatimusten vastaisena. Kaavaratkaisu on lainvastainen myös siksi, ettei se perustu MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n edellyttämiin riittäviin selvityksiin sen vaikutuksista.
- 2) Vaadimme lisäksi, että Espoon kaupunki veloitetaan lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §:n nojalla korvaamaan meille tästä valituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti laillisine korkoineen. Erittely kustannuksista esitetään vastaselitysvaiheessa.

PERUSTELUT:

1. Valituksenalaisesta kaavaratkaisusta

Espoon kaupunginhallitus rajasi aivan kaavavalmistelun viimevaiheessa kokouksessaan 3.5.2021 Länsiradan varteen kaavaehdotuksessa sijoitetun Myntinmäen rautatieaseman vaikutusalueen kokonaan valituksenalaisen yleiskaavan ulkopuolelle. Syynä tähän ratkaisuun ilmoitettiin päätöksen perustelujen mukaan olevan vain sen, että ehdotuksen mukaiset varaukset perustuvat Uudenmaan maakuntakaavan 2050 ratkaisuihin, eikä tämä kaava ole vielä lainvoimainen. Tähän poistettuun Myntinmäen osa-alueeseen kuuluvat myös valittajien kiinteistöt. Muuten poistetulle alueelle on kuitenkin osoitettu varsinainen Länsiradan ratavaraus.

Rajausratkaisun muutoksen (poiston) vaikutuksia koko valituksenalaisen yleiskaavan osalta on arvioitu hyväksymiskäsittelyn pöytäkirjassa (liite 1, s. 11) muun muassa seuraavasti:

”Edellä mainituista rajauksista huolimatta Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava muodostaa tasapainoisen kokonaisuuden, joka mahdollistaa kaupungin pohjoisten alueiden strategisen kehittämisen kaavan tavoitteiden mukaisesti. Voimassa olevat yleiskaavat mahdollistavat myös Rantiradan ratakäytävässä Espoon kaupunkiradan jatkeen Kauklahteen. Espoon keskuksen ja sitä ympäröivien pois rajattujen alueiden lähitulevaisuuden kehitys on mahdollista voimassa olevan yleiskaavan ja vireillä olevien asemakaavojen mukaisesti. Yleiskaavan yleispiirteisyys ja suunnitteluvара huomioon ottaen kaavan kokonaisväestönmitoitusta ei ole tarpeen tarkistaa.

”Pois rajatuilla alueilla ei Myntinmäkeä lukuun ottamatta ole merkittävää vaikutusta Espoon pohjois- ja keskiosien työpaikkakehitykseen. Aiemman kaavaehdotuksen mukaiset 10 000 Myntinmäen asukasta olisivat synnyttäneet noin 450 yksityisten ja julkisten palveluiden työpaikkaa. Espoon keskuksen ja Lommilan työpaikkakehitys on mahdollista samassa mittakaavassa myös voimassa olevalla yleiskaavalla.” (alleviivaukset tässä)

Toisaalla päätöspöytäkirjassa (s. 19) kuitenkin todetaan vanhojen voimassa olevien yleiskaavojen uudistamistarpeesta seuraavaa:

”Alueella on voimassa Espoon pohjoisosien yleiskaava, osa I, osittain myös Espoon pohjoisosien yleiskaava, osa II ja Espoon eteläosien yleiskaava. Alueella voimassa olevien yleiskaavojen uudistaminen on tarpeen, koska niiden asukasmitoitus ei vastaa pitkän aikavälin väestökehitysarviota eikä mahdollista esimerkiksi Länsirataa eikä sen uusien asemantuntujen rakentamista. Sen sijaan Länsirata paikallisliikenteen asemantuntuineen on sekä voimassa olevassa maakuntakaavassa että vielä vahvistamattomassa Uusimaa2050-kaavassa.”

Myntinmäen alueen poistaminen yleiskaavasta tarkoittaa sitä, että yksi kaava-alueelle suunnitelluista neljästä uudesta keskuksesta (Hista, Myntinmäki, Viiskorpi ja Kalajärvi) jää pois kaavan mitoituksesta. Keskusalueista Myntinmäki (10.000 asukasta) oli suunniteltu toiseksi suurimmaksi Histan (15.000 asukasta) jälkeen. Viiskorven mitoituksen ollessa 8.000 asukasta ja Kalajärven 5.000 asukasta. Myntinmäen poistaminen kaavasta tarkoittaa siten merkittävää muutosta koko kaava-alueen mitoitukseen ja täten sen vaikutus kaavan muodostamaan kokonaisuuteen on merkittävä. Myntinmäen ja Histan pohjoisten alueiden poistaminen kaavasta on myös tehnyt koko kaava-alueesta hyvin ”repaleisen” kokonaisuuden, jossa erilaiset yhteydet, kuten liikenne- tai ekologiset yhteydet katkeavat.

Poistamista koskevan päätöksen vaikutusarviot ovat edellä esitettyjen eri lainausten mukaisesti hyvin selvässä ristiriidassa kaavan yleisten tavoitteiden kanssa, kun vanhojen kaavojen osalta todetaan yksiselitteisesti, etteivät ne täytä tulevaisuuden asukasmitoituksia eivätkä mahdollista Länsiradan uusien asemantuntujen rakentamista. Toisaalla taas Myntinmäen poistamisen kaavasta ei katsota vaikuttavan kaavan tavoitteiden toteutumiseen ja työpaikkakehityksen osalta Myntinmäen alueen poiston katsotaan olevan koko kaava-alueen mittakaavassa merkittävä, mutta että sama kehitys on saavutettavissa voimassa olevilla vanhoilla kaavoilla. Näiden lausumien perusteella voitaneen todeta, että viimevaiheessa poistopäätöstä tehtäessä sen vaikutuksista ei ollut olemassa minkäänlaisia riittäviä selvityksiä.

2. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan lainvastaisuudesta

2.1 Sisältövaatimukset (MRL 39 §) ja riittävät selvitykset (MRL 9 § ja MRA 1 §)

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä on määritelty yleiskaavan sisältövaatimukset seuraavasti:

”Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;*
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;*
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;*
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;*
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;*
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;*
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;*
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä*
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.*

Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.”

Nähdäksemme yhden hyvin merkittävän ja vielä ratayhteyden varrella sijaitsevan osa-alueen poistaminen kaava-alueen keskeltä rikkoo lähes kaikkia edellä lainattuja yleiskaavan sisältövaatimuksia, mutta keskeisimmin ehkä 2 momentin 1 kohdan vaatimusta yhdyskuntarakenteen toimivuudesta, taloudellisuudesta ja ekologisesta kestävydestä.

Kaavan valmistelun yhteydessä edellytettäviä selvityksiä koskevan MRL 9 §:n 1 ja 2 momentin säännökset kuuluvat seuraavasti:

”Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitelmaan ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.”

Tätä MRL 9 §:n säännöstä täsmentää MRA 1 §:ssä esitetty luettelo kaavan vaikutuksista, jotka tulee selvittää. Näitä ovat suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

”1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;

2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;

3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;

4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;

5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;

6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.”

Tosiasiassa tilanne valituksenalaisen yleiskaavan suhteen on se, että yhdyskuntarakenteen ja kaava-alueen toimintojen kannalta hyvin merkittävän alueen poistaminen

kaavasta eli tämän osan kaavaratkaisujen jättäminen täysin avoimeksi, aiheuttaa sen, että yleiskaavan vaikutuksia ei pystytä riittäväällä tavalla arvioimaan ollenkaan. Näin erityisesti esimerkiksi yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, liikenteen järjestämiseen, luonnonarvoihin, ekologisiin yhteyksiin liittyvien vaikutusten sekä kaavan ilmasto-vaikutusten selvittämisen osalta. Tätä kysymystä on hyvin vastaavassa tilanteessa Östersundomin yhteisen yleiskaavan osalta arvioitu seuraavassa selostettavissa tuomioistuinratkaisuissa.

2.2 Oikeuskäytäntöä

Östersundomin yhteisen yleiskaavan kumoamista koskevat Helsingin hallinto-oikeuden päätös 29.11.2019 No 19/0777/5 (jälj. hallinto-oikeuden päätös) ja korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisu KHO 2021:60 (jälj. KHO:n päätös). Östersundomin kaavan kumoamiseen johti keskeisesti sen keskelle jätetty valkoinen Salmenkallion suunnittelualue. Aluetta ei oltu jätetty kokonaan kaava-alueen ulkopuolelle ja sitä koskivat tietyt suunnittelumääräykset, mutta alueen varsinaiset kaavaratkaisut oli jätetty tulevan yksityiskohtaisemman maankäytön suunnittelun varaan. Niin hallinto-oikeus kuin KHO katsoivat, että Salmenkallion alueen maankäytön jääminen yleiskaavassa sitovasti ratkaisematta aiheutti siinä määrin riittämättömyyttä ja epävarmuutta kaavan vaikutusten arviointiin, ettei sen vaikutuksia erityisesti läheisille Natura-alueille oltu luotettavasti voitu selvittää. Lainvastaisuus kohdistui siis erityisesti Salmenkallion selvitysalueeseen, mutta Östersundomin yhteinen yleiskaava päädyttiin kuitenkin kumoamaan kokonaisuudessaan. Hallinto-oikeus, jonka perusteluihin myös KHO tältä osin viittaa, perusteli tätä ratkaisua seuraavasti:

”Koska kaava-alueelle osoitettujen maankäytöllisten ratkaisujen on tarkoitettu muodostavan suunnittelullinen kokonaisuus, on yhteinen yleiskaava kumottava kokonaisuudessaan.”

Jossain määrin analogisen tilanteen valituksenalaisen yleiskaavan kanssa muodostaa myös ratkaisu KHO 8.7.1997 t.1724 jolla kumottiin Vuosaaren sataman seutukaava-varaus kokonaisuudessaan. Tässä tapauksessa ympäristöministeriö oli vahvistanut varsinaisen sataman varauksen, mutta jättänyt kaikki sinne johtavat liikenneyhteydet vahvistamatta Natura 2000 -säätelyn vastaisina. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että

satama ja sen liikenneyhteydet muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, jossa toista elementtiä ei ole mahdollista ottaa kaavaan ilman toista tämän kokonaisuuden välttämätöntä osaa. Silloisen lainsäännön (RakL) perusteella katsottiin, etteivät liikennejärjestelyt perustu riittäviin selvityksiin, eikä kaava tältä osin myöskään täytä sille asetettuja liikenteen järjestämistä koskevia sisältövaatimuksia. Ratkaisussa korostui siis se, että liikenneyhteydet ja sen asemat (satama) muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, joka tulee täydellisenä osoittaa kaavassa.

2.3 Toiminnallinen kokonaisuus / yhdyskuntarakenteen toimivuus

Kuten edellä on jo useaan otteeseen todettu, Länsiradan varressa olevan keskusta-alueen poistaminen yleiskaavasta aivan hyväksymiskäsittelyn lopulla on merkinnyt koko kaava-alueen toiminnallisen kokonaisuuden rikkoutumista ja sitä, että yhdyskuntarakenteen toimivuus on jäänyt tulevan täysin avoimen maankäytön suunnittelun varaan. Tilanne on vielä avoimempi kuin yllä selostetussa Östersundomin yhteisen yleiskaavan tapauksessa, koska Salmenkallion valkoista, avointa suunnittelualuetta koskivat kuitenkin tietyt alueen jatkosuunnitteluun liittyvät kaavamääräykset. Kun taas Myntinmäen ja Histan pohjoiset alueet on poistettu kokonaan valituksenalaisesta yleiskaavasta, on niiden maankäytön suunnittelu jätetty kokonaan avoimeksi. Valituksenalaisen kaavan sirpaloituminen hyvinkin pieniin erillisiin ”enklaaveihin” juuri poistetun Myntinmäen alueen eteläpuolella havainnollistaa myös hyvin sen ongelman, että yleiskaava ei muodosta yhtenäistä toiminnallista kokonaisuutta.

Yhdyskuntarakenteen toimivuuden kannalta hyvin keskeinen kysymys on se, sijoitetaanko Myntinmäen alueelle rautatieasema ja yleiskaava-alueen toiseksi suurin uusi keskusta-alue ja mihin ne tarkkaan ottaen sijoittuvat. Mitenkään itsestään selvää ei ole, että ne lopulta tulisivat juuri samaan paikkaan kuin kaavaehdotuksessa oli esitetty, koska silloista ratkaisua on kritisoitu voimakkaasti esimerkiksi luontoarvojen huomioon ottamisen puutteiden osalta. Erityisesti on muistettava, että kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta annetuissa (esim. ELY-keskus) lausunnoissa on korostettu sitä, että ratasuunnittelun edetessä ei ole ollenkaan varmaa, että Länsiradan varteen Espooseen saadaan molemmat nyt suunnitellut Histan ja Myntinmäen asemat.

Toinen merkittävä ongelma on se, että poistetun osan alueella kulkevat useat maakunnallisesti tärkeät ekologisten käytävien alueet, jotka nyt katkeavat. Kysymyksessä ovat hyvin tärkeät yhteydet etelästä keskuspuistosta Nuuksion kansallispuiston Natura 2000 -alueille.

Edellä esitetyn perusteella pidämme selvänä, että yleiskaava ei täytä MRL 39 §:n mukaisia sisältövaatimuksia. Erityisesti lainvastaisuus koskee mainitun pykälän vaatimusta siitä, että kaavaa laadittaessa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys.

2.4 Yleiskaavan vaikutusten riittävä selvittäminen

Kun yhdyskuntarakenteen ja kaavan maankäytön suunnittelun kannalta keskeiselle alueelle tehdään valkoinen reikä, jonka muuhun kaava-alueeseen kiinteästi liittyvät kaavoitusratkaisut jätetäänkin tekemättä, on selvää, ettei myöskään koko kaavan vaikutuksia voida riittäväällä tavalla ja tarkkuudella arvioida MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n edellä lainattujen säännösten edellyttämin tavoin.

Östersundomin yhteisen yleiskaavan osalta ”riittämättömyys” selvityksissä ja ”epävarmuus yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa” valkoisen selvitysalueen seurauksena riittivät siihen, että kaava kumoutui kokonaisuudessaan. Pidämme tässä tapauksessa erityisesti Länsirataan liittyvän yhdyskuntarakentamisen vaikutusten selvitys- ja arviointimahdollisuuksien puuttumista vielä vaikeampana / mahdottomampana kuin Östersundomin tapauksessa. Tämä siitä jo edellä mainitusta syystä, että maankäytön ratkaisut kaavasta kokonaan poistetuilla alueilla ovat jääneet täysin avoimiksi. Tässä tilanteessa vaikutusten arviointia ei voida millään tapaa oikeudellisesti ottaen kestäväällä tavalla perustaa nähtävillä olleen kaavaehdotuksen perusteella tehtyihin selvityksiin.

Valituksenalainen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on nähdäksemme siten kiistatta myös MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n vaikutusarviointia koskevien säännösten vastainen.

3. Yhteenveto ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että valituksenalainen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksymistä koskeva kaupunginvaltuuston päätös tulee kumota kokonaisuudessaan MRL 9 ja 39 §:ien sekä MRA 1 §:n vastaisena.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan osalta on päädytty samankaltaisiin ajoitusongelmiin suhteessa maakuntakaavaan kuin Östersundomin alueella. On selvää ja tarkoituksenmukaistakin, että maakuntakaavaa ja sen ohjausvaikutuksen kohteena olevaa yleiskaavaa valmistellaan samanaikaisesti, mutta alemman asteisen kaavan hyväksymiskäsittelyn suhteen olisi oikeudellisesti ottaen kestävämpää, että maltetaan odottaa sitä ohjaavan ylemmän asteisen kaavan lainvoimaisuutta.

Tässä tapauksessa maakuntakaavasta tehdyt valitukset ovat johtaneet selvästi kaupunginhallituksen hätiköityyn ratkaisuun, jonka seurauksena Länsiradan vaikutusalueen yhtenäinen maankäytön suunnittelu on pirstottu. Lainmukainen ratkaisu olisi saattanut olla se, että yleiskaava olisi 7.6.2021 hyväksytty vain itäisen puolen osalta ja läntisen osan kanssa olisi jääty odottamaan maakuntakaavavalituksia koskevia ratkaisuja varsinkin tilanteessa, jossa myöskin yhdyskuntarakenteen ja kaavan toiminnallisuuden kannalta hyvin keskeinen Espoon keskuksen alue on jouduttu viimevaiheessa jättämään kaava-alueen ulkopuolelle.

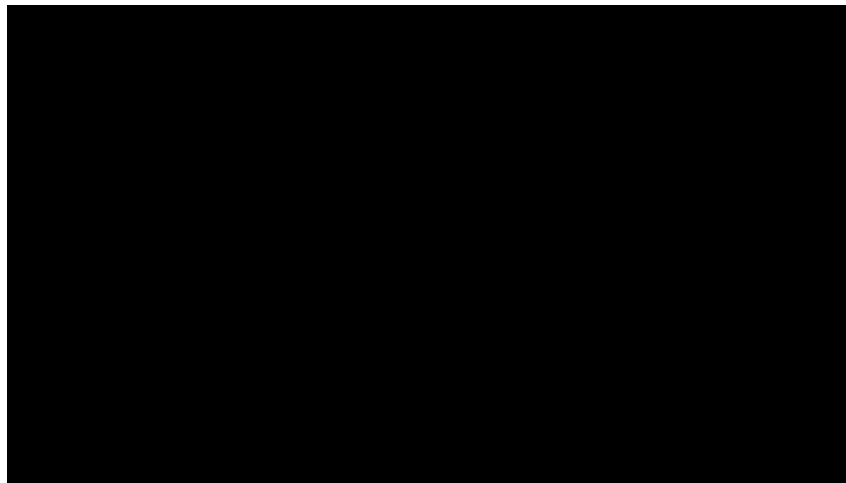
Lainvastaisesta yleiskaava-alueen pirstomisesta on meille alueen kiinteistönomistajina aiheutunut merkittävää haittaa ja oikeudenmenetystä, kun kiinteistömme on tässä samassa yhteydessä Myntinmäen asema-alueen kanssa rajattu perusteetta kokonaan kaava-alueen ulkopuolelle, joten olisi lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §:n tarkoittamin tavoin kohtuutonta, jos meidän tulisi pitää meille tästä valitusasiasta aiheutuvat oikeudenkäyntikulumme omana vahinkonamme.

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

ASIA Valitus Espoon kaupunginvaltuuston päätöksestä 7.6.2021 § 77, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksyminen, alue 722300.

Päätös liitteenä, pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 17.6.2021.

VALITTAJAT

Pohjois-Espoossa sijaitsevien kiinteistöjen omistajina

ASIAMIES

VT Helena Ålgars
Maanomistajien Arviointikeskus Oy
Revontulentie 8 A, 02100 Espoo
p. 020 7411 060 tai 0500 665 655
helena.algars@arviointikeskus.fi

VAATIMUKSET

Vaaditaan, että hallinto-oikeus kumoaa kaupunginvaltuuston päätöksen kaavan hyväksymisestä siltä osin, kun välille Espoon asemasta on osoitettu päärata (länsirata), ja palauttaa kaavan uuteen valmisteluun.

Mikäli pääradan linjaus jää voimaan, vaaditaan että kaava joka tapauksessa palautetaan uuteen valmisteluun, jolloin kaavaan tulee sisällyttää määräys ekologisen yhteyden turvaamiseksi Kvarnträskin/Stampforsenin luonnonsuojelualueen alueen ylityksen kohdalla sekä määräykset radan estevaikutusten minimoimiseksi Stampforsenin pohjoispuolella.

PERUSTELUT

Taustaa

Kiinteistöyhtymä omistaa noin 60 ha metsää Espoossa, Dämman – ja Kvarnträskjärvien pohjoispuolella, mm. rekisteriyksiköt Römåla 49-416-3-346, Römåla III 49-437-1-44, Römåla IV 49-437-2-43.

Espoon kaupunki omistaa järvien eteläpuolella sijaitsevat alueet, jotka nykykaavassa ovat virkistysaluetta.

Raideliikenneyhteydelle tällä alueella on vuosien saatossa ollut eri yhteyksissä esillä eri vaihtoehtoja. Maakuntakaavassa Uusimaa 2050 on osoitettu Mynttilän alueelle mm. päärata, perustuen v. 2002 tehtyihin suunnitelmiin. Maakuntakaavasta tehtiin useita valituksia, mukaan lukien muutoksenhakijoiden toimesta. Valitukset koskevat mm. pääradan linjausta ja niiden käsittely on vielä kesken.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan (jäljempänä POKE-kaava) 7.6.2021. Hyväksymiskäsittelyn ulkopuolelle rajattiin kaavaprosessissa alueet länsiradan kehityskäytävällä, jotka perustuivat vielä vahvistumattomaan Uusimaa 2050 -maakuntakaavaan ja poikkeavat voimassa olevasta maakuntakaavasta

sekä alueet, jotka olisivat muutoin edellyttäneet yleiskaavaehdotuksen uutta nähtävälle asettamista. Nähtävillä olleesta yleiskaavaehdotuksesta hyväksymiskäsittelyn ulkopuolelle jäivät Histan lähialueelta Siikajärven, Kolmirannan ja Vanha-Nuuksion alueet ja Myntinmäen asemanseutuun kytkeytyvä alue sekä Espoon keskus ympäristöineen.

POKE-kaavaan kuitenkin jäi nähtävillä olleen yleiskaavaehdotuksen länsiradan linjaus. Tämä tarkoittaa, että rata kulkisi toistaiseksi vahvistamattomien alustavien suunnitelmien mukaisesti tunnelissa tai vuoden 2010 alustavan yleissuunnitelman mukaan 25-30 m syvässä leikkauksessa.

Kaavan vaikutusten selvittäminen ja sen edellyttämät tutkimukset ja selvitykset sekä vaihtoehtojen tarkastelu

Valittajat katsovat, että kaavan vaikutuksia ei ole selvitetty ja arvioitu riittävästi lain vaatimusten mukaisesti, jotta voitaisiin arvioida raideyhteyden merkittävät vaikutukset mm. eläinlajeihin ja luonnon monimuotoisuuteen. Kaavaprosessin yhteydessä ei myöskään ole tarkasteltu vaihtoehtoja länsiradan linjaukselle Espoossa. Joissain analyyseissa kylläkin todetaan, että radalla on ns. estevaikutus eläinlajeille ja luonnonympäristöjen yhtenäisyydelle, mutta vaihtoehtoja linjaukselle ei siitä huolimatta ole tutkittu.

Kaavan vaikutusten selvittämisestä säädetään mm. maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §, 1 ja 2 mom. Tämän mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 § sisältää asiaan liittyvä tarkempaa säännöstöä, jonka mukaan kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon aikaisem-

min tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön; kulttuuriperintöön, eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

Hallituksen esityksessä maankäyttö- ja rakennuslaiksi (HE:101/1998) s. 63 lausuttiin tarpeesta selvittää ja arvioida kaavan vaikutuksia näin: Kaavoituksessa sovitetaan yhteen erilaisia alueidenkäyttötarpeita. Alueiden käytön ja eri toimintojen ympäristövaikutukset on tarpeen selvittää ja arvioida riittävän aikaisessa vaiheessa kaavaa laadittaessa. Riittävän laaja-alainen ja perusteellinen vaikutusten arviointi kaavoituksen yhteydessä on välttämätöntä jo senkin vuoksi, että ne, joiden olosuhteisiin ratkaisu saattaa vaikuttaa, voivat arvioida eri vaihtoehtojen vaikutuksia.

Teoksessa Maankäyttö ja rakennuslaki s. 73 (Hallberg et al. 2020) todetaan näin: ”Muutoin vaikutusselvitysten riittävyttä harkittaessa on ensinnäkin lähdettävä siitä, että vaikutusselvitysten perusteella tulee voida arvioida kaavan vaikutuksia kokonaisuutena. Tähän kuuluvat myös eri vaikutustekijöiden väliset vuorovaikutussuhteet ja yhteisvaikutukset. Lisäksi tulee voida arvioida, minkälaisia yhteisvaikutuksia kaavalla kokonaisuutena voi olla yhdessä sellaisten hankkeiden tai toimintojen kanssa, joita kaava ei suoranaisesti koske. Vaikutusten kokonaisarvioinnin lisäksi tulee voida arvioida kaavan yleispiirteisyydestä tai yksityiskohtaisuudesta riippuen mm. eri maankäyttömuotojen vaikutuksia ja kaavan eri osien mahdollisen erilaisen toteutusjärjestyksen tai tietyn osan toteutumatta jäämisen vaikutuksia”.

Vaihtoehtojen selvittelystä em. teoksessa lausutaan näin: ”Maakunta-kaavaa tai laaja-alaista yleiskaavaa laadittaessa suoritettavassa arvioinnissa olennaista on usein eri vaihtoehtojen määrittely ja niiden vaikutusten selvittäminen. Laki ei nimenomaisesti edellytä eri vaihtoehtojen selvittämistä kaavaa laadittaessa. Hallituksen esityksessä on kuitenkin todettu, että riittävä vaikutusten selvittäminen ja arviointi edellyttää yleensä ainakin mahdollisten maankäytön muutosten ja olevan tilanteen välistä vaikutusten vertailua. Kaavan tavoitteiden ja sisällön

riittävä arviointi edellyttää usein useampienkin vaihtoehtojen selvittämistä (HE s. 63).”

Ympäristöministeriön ohjeessa 10/2006 todetaan mm. näin s. 21 vaihtoehtoista arvioinnin kohteena: ”Vaihtoehtojen tarkastelu on olennainen osa kaavan valmistelua. Vaihtoehtojen avulla ”haarukoidaan” suunnitteluongelman ratkaisuun liittyviä erilaisia mahdollisuuksia. Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi tuottaa arvokasta tietoa, jonka avulla voidaan joko valita perustellusti parhaiten soveltuva kaavaratkaisu vaihtoehtojen joukosta tai kehittää ratkaisuja edelleen. Vaihtoehtojen vaikutuksia voidaan arvioida esimerkiksi osana suunnittelutyötä, erillisissä vaikutusselvityksissä tai kaavaluonnosten kootussa arvioinnissa. Vaihtoehdot voivat koskea koko kaavaa tai sen osaratkaisua alla olevan tekstilaatikon mukaan:

KAAVAN OSARATKAISUJA KOSKEVAT VAIHTOEHDOT

Kaavan osaratkaisuja koskevat vaihtoehdot kannattaa muodostaa siten, että päästään arvioimaan etenkin sellaisia tekijöitä, joihin liittyy olennaisia muutoksia maankäytössä, merkittäviä vaikutuksia tai olennaisia näkemuseroja. Suunnittelutyön yhteydessä tarkasteltavat vaihtoehdot voivat olla luonteeltaan hyvinkin luonnosmaisia.

KOKO KAAVAA KOSKEVAT VAIHTOEHDOT

Koko kaavaa koskevat vaihtoehdot mahdollistavat sen tarkastelun kokonaisuutena sekä kaavan yhteisvaikutusten arvioinnin.

- **Periaatteellisia kaavaluonnoksia koskevat vaihtoehdot** mahdollistavat kaavaa koskevien rakenteellisten ratkaisujen arvioinnin jo valmistelun alkuvaiheessa ennen varsinaisen kaavan laatimista. Tarkastelun pohjana voivat olla esimerkiksi rakennemallit tai erilaiset alueenkäyttösuunnitelmat.
- **Kaavamerkintöjä ja -määräyksiä käyttäen esitettyjä kaavaluonnoksia koskevat vaihtoehdot** mahdollistavat niiden yksityiskohtaisen arvioinnin. Tällaisten vaihtoehtojen muodostaminen on usein kuitenkin työlästä ja olennaiset kysymykset saattavat hukkuu yksityiskohtien runsauteen. Siksi varsinkin laaja-alaisissa yleispiirteisissä kaavoissa tarkastellaan yleensä periaatteellisia kaavaluonnoksia ja osaratkaisuja.

Länsiradan linjaukselle, joka perustuu vuonna 2002 tehtyihin suunnitelmiin, ei ole koskaan tutkittu vaihtoehtoja Espoon alueella, eikä Mynttilän ja Myntinmäen alueen luontoarvoja ole kaavaratkaisussa otettu huomioon.

Alueen luontoarvoista on tehty vuoden 2002 alustavan suunnitelman ja vielä vuoden 2010 YVA:n jälkeenkin runsaasti selvityksiä. Esim. ns. Mynttilän metsän (Högaberget) luontoarvot on todettu vähintään maakunnallisesti merkittäväksi Uudenmaan liiton, 10.9.2019 päivitetystä luontokohteiden koosteraportista: [https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo.pdf](https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden_maakunnallinen_arvo.pdf)

Luontoarvojen merkittävyys on myös vahvistunut Espoon kaupungin omissa konsulttiselvityksissä. Kyseisestä alueesta esim. kaupungin toimesta tilattu Luontotieto Keiron Oy:ltä 30.10.2019 päivätty selvitys, jonka mukaan Myntinmäen alueella on tärkeitä luontoarvoja ja suojeltavia lajeja, esim. liito-oravia, kts. https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ ja_ ymparisto/ Kaavoitus/ Yleiskaava/ Vireilla_ olevat_ yleiskaavat/ Espoon_ pohjois_ ja_ keskiosien_ yleiskaava_ 722300/ Selvitykset

Keiron Oy:n selvitystä 30.10.2019 ei kuitenkaan ole otettu huomioon yleiskaavan raidelinjauksessa. Liitteenä 2 Keiron Oy:n selvitys, ja karttapiirros (liite 3), joka havainnollistaa luontoarvojen ja liito-oravayhdyskunnan sijoittumisen alueella.

Valittajat ovat jättäneet muistutuksen kaavaehdotuksesta, johon kaupunki on vastannut (liite 4, sivut 33 ja 53) . Vastaus ei kuitenkaan ole kattava, koska siinä myönnetään että on tehtävä arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja selvitykset, mutta missään ei viitata siihen että näitä todella olisi tehty. Vastauksessa sysätään vastuu selvityksistä väylävirastolle ja tulevaisuudessa esitettävään ratasuunnitelmaan, vaikka MRL 9 § nimenomaan edellyttää, että jo kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Ratalain 10 §:n mukaan rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Näiden säännösten nojalla ei kuitenkaan voi olla niin, että maakuntakaava,

yleiskaava ja ratasuunnittelu kehää kiertäen vapauttavat kaikki toimijat velvollisuudesta selvittää hankkeen vaikutukset.

Kaavan vaikutusten arviointia on täydennetty 4.5.2021 (Sitowise). Arvioinnin täydennys perustuu kaava-aineistoon, joka poikkeaa valtuuston 07.06.2021 hyväksymästä. Täydennysraportissa arvioidaan vaikutukset viitaten tunneleihin ja siltoihin, joita ei kaavassa ole laillisesti sitovalla tavalla esitetty. Ekologisten yhteyksien parantamistarvetta koskevat merkinnät on poistettu kaavasta. Täydennysraportissa viitataan toistuvasti "Myntinmäkeen", joka on, kunnes toisin päätetään, kallionnyppylä Myntinmäentien päässä. Kaavaehdotuksesta poistettu alue vastaa voimassaolevan maakuntakaavan selvitysaluetta, jota toistaiseksi on kaavoitustyössä kutsuttu nimellä "Forsbackan-Mynttilän alue". Täydennysraportissa on, kuten muissakin selvityksissä, jätetty huomioimatta sekä Uudenmaan liiton selvitys Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo (10.09.2019) että Myntinmäki luontoselvitys 2019 (Luontotieto Keiron Oy, 31.10.2019)

Täydennysraportin analyysien lähtökohtana näyttää olevan, että nyt kyseessä oleva kaavaversio on vain välivaihe, ja Myntinmäki-niminen asema ja taajama kyllä toteutetaan aikanaan alkuperäisen suunnitelman mukaan. Jos taajamaa ei sittenkään voida toteuttaa, kaavaa on muutettava myös nyt hyväksyttäväksi esitetyllä alueella (esim. uudet kokoojakadut, jotka nyt päättyvät alueen rajalle) Täydennysraportin päätelmissä esitetään, vailla perusteita, että luonnon kannalta ratalinjaus olisi positiivinen asia. (liite 5) Kuitenkin kaupungin käyttämät konsultit (Sitowise) päätyvät erilaisiin tuloksiin tekemässään Länsiradan YVA-raportissa (Helsinki-Turku nopean junayhteyden hankekokonaisuuden YVA, Väyläviraston julkaisu 55/2020). YVA-raportin mukaan radan vaikutukset mm virkistykseen, suojelalueverkostoon, lajistoon ja ekologisiin yhteyksiin ovat merkittävät välillä Espoo-Hista. Jostakin syystä tätä raporttia ei kuitenkaan ole käytetty lähteenä yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa.

YHTEENVETO

Kaavassa ei ole huomioitu muutoksenhakijoiden muistutuksessaan esittämiä puutteita. Kaavan tavoitteiden ja sisällön riittävä arviointi olisi edellyttänyt useampien vaihtoehtojen selvittämistä ratalinjalle. Raide-
linjaus ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin, eikä linjauksen vaikutusten selvityksestä ole näyttöä. Aikaisemmin tehtyjen selvitysten puutteita ei ole korjattu, ja 4.5.2021 päivätty täydennysraportti perustuu niinkään puutteellisiin selvityksiin ja sen johtopäätökset ovat virheellisiä.

Kaavasuunnittelussa on myös jätetty selvittämättä voitaisiinko Kvarnt-räsk/Stampforsenin luonnonsuojelualue kiertää samalla tavalla kuin kaupungin omistama Kakarlammen luonnonsuojelualue. Perustuslain 6 § edellyttää, että maanomistajia kohdellaan yhdenvertaisesti myös tämänkaltaisissa yhteyksissä.

Kaavaratkaisu on näin ollen lainvastainen, ja tulee kumota ratalinjauksen osalta.

Espoossa, 8 päivänä heinäkuuta 2021

Helena Ålgars, VT, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja
Helsinki

Liitteet:

- 1) Valituksenalainen päätös
- 2) Luontotieto Keiron Oy:n selvitys Myntinmäki 30.10.2019
- 3) Karttapiiirros
- 4) Espoon kaupungin vastineet kaavasta tehtyihin muistutuksiin
- 5) Täydennysraportin (4.5.2021 Sitowise) päätelmät

Helsingin hallinto-oikeudelle

Asia Valitus koskien Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa, joka on hyväksytty Espoon kaupunginvaltuuston kokouksessa 7.6.2021 (pöytäkirja 6/2021, 77 §).

Valittaja ja prosessiosoite

Vaatimukset Valittaja pyytää, että valituksen kohteena oleva Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava kumotaan.

Lisäksi valittaja pyytää, että valituksenalaisen kaavapäätöksen täytäntöönpano määrätään keskeytettäväksi.

Edelleen valittaja pyytää, että Espoon kaupunki velvoitetaan korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut korkolain mukaisine viivästyskorkeineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut hallinto-oikeuden ratkaisun antamisesta.

Perustelut Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 hyväksymä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava peittää noin 3 600 m² suuruisen osan valittajan omistamasta kiinteistöstä Esala II (49-441-5-44) Nupurin kylässä, entinen Nuuksio. Kyseisen kiinteistön pinta-ala on 1,2528 ha, ja sillä sijaitsee vuonna 1954 rakennettu ja vuonna 2001 peruskorjattu omakotitalo sekä ulkorakennus. Lisäksi valittaja omistaa Nupurin kylässä, entisessä Nuuksiossa kiinteistön Esala (49-441-13-10), jonka pinta-ala on 0,16909 ha, josta Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava peittää noin 1 100 m² suuruisen osan.

Valituksenalaisessa yleiskaavassa Esala II ja Esala ovat, siltä osin kuin ne kuuluvat kaavoitettuun alueeseen, merkitty tieliikennealueeksi ja osin tieliikenteelle varatuksi alueeksi.

Valittajan ja Espoon kaupungin käymissä keskusteluissa on tullut esille, että Espoon kaupunki tulisi lunastamaan kokonaisuudessaan nämä molemmat kiinteistöt. Neuvottelut on aloitettu vuonna 2010.

Valittajalla on valitusoikeus kunnan jäsenenä sekä sen vuoksi, että kaava välittömästi vaikuttaa valittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun.

Kaavasta aiheutuva kohtuuton haitta valittajalle

Valittajan asuinkäytössä olevan kiinteistön kaavoittaminen tieliikennealueeksi ja osin liikennealueeksi merkitsee kokonaisuudessaan kiinteistön arvon olennaista alentumista. Lunastushintana valittajalla on mahdollisuus saada kiinteistöstä vain murto-osa siitä arvosta, joka sillä olisi asuinkäyttöön tarkoitettuna. Pahimmassa tapauksessa valittajalla ei olisi lunastushinnalla mahdollisuutta edes uuden asuinkiinteistön tai muun asunnon hankintaan.

Tosiasiassa kaavan eri tieliikennealueet kuitenkin toimivat ”mahdollistajina” Espoon kaupungin omille hankkeille, vaikka niiden lunastushinta jää yleistä ja käypää hintatasoa huomattavasti alemmaksi. Kun ne myöhemmin mahdollisesti kaavoitetaan asuinalueiksi tai elinkeinotoiminnan käyttöön, niiden arvo jälleen nousee, mutta tämänhetkiset omistajat kärsivät nyt menetyksen lunastuksen yhteydessä, eivätkä pääse osalliseksi mahdollisesta myöhemmästä arvonnoususta.

Maanmittauslaitoksen julkaisemien yleisten markkinahintojen ja vahvistetun mediaanihinnan sekä maanomistajan toteuttaman arviokirjan mukaisesti valittajan kiinteistöjen lunastusarvon tulisi olla vähintään 1.000.000,00 euroa. Maanmittauslaitoksen tilastojen mukaan Espoossa asemakaava-alueiden rakentamattomien kiinteistöjen mediaanihinta oli muun kuin kunnan luovuttajana 219,08 euroa / m² ajalla 1.1. – 28.6.2021 keskiarvon ollessa 224,74 euroa / m². Valittajan saaman käsityksen ja käytyjen neuvottelujen mukaan Espoon kaupungin maksama lunastushinta olisi vain murto-osa edellä mainituista arvoista. Valittajan Espoon kaupungilta saama korkein vapaaehtoisin kaupan ostotarjous on 210.000,00 euroa.

Valittaja kiinnittää huomiota myös siihen, että hänen kiinteistönsä sijaitsevat alueen kehitystä silmälläpitäen merkittävällä paikalla. Ne sijaitsevat n. 20 km päässä Helsingistä ja ovat sijaintinsa puolesta hyvin monikäyttöisiä alueen kehityksen kannalta. Esimerkiksi kiinteistöt soveltuvat sijaintinsa puolesta erinomaisesti elinkeinoelämälle, joka nyt hyväksytyssä yleiskaavasta on jätetty vahvistetun alueen ulkopuolelle vahvistettavaksi myöhemmin. On epätodennäköistä, että tätä liikemahdollisuutta ei olisi alueen suunnittelussa jo otettu huomioon.

Ensimmäisessä kaavaluonnoksessa valittajan kiinteistön nyt tieliikennealueeksi merkitty osa oli merkitty työpaikka-alueeksi.

Kaikkiaan valittajan jo asuinkäytössä olevan ja rakennetun kiinteistön kaavoittaminen tieliikennealueeksi on edellä mainituin perustein omiaan aiheuttamaan valittajalle kiinteistön omistajana maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Lisäksi valittajaa on kohdeltu kaavassa epäyhdenvertaisesti niihin maanomistajiin nähden, joiden asuinkäytössä ovat ja rakennetut kiinteistöt on myös kaavoitettu asuinalueiksi tai joiden kiinteistöistä on maksettu kaavamuutoksista johtuen käypä hinta. Näiden maanomistajien osalta alueen maan arvo kasvaa tai saaneet lainmukaisen korvauksen menetyksistään, kun taas valittajan tavoin tieliikennealueiksi kaavoitettujen alueiden omistajat kärsivät taloudellisen asemansa menetyksestä.

Kaavoitetusta alueesta noin kolmannes on määritelty tieliikennealueiksi ja osa tieliikenteelle varatuksi alueeksi. Kun tämän lisäksi otetaan huomioon, että kaavoitetun alueen sijainti elinkeinoelämälle on keskeinen suhteessa maakunnallisesti merkittävään tie- ja liikenneverkostoon (Valtatie 1 sekä Maantie 110), ei ole pidettävä tarpeellisena, että myös valittajan jo asuinkäytössä oleva kiinteistö kaavoitettaisiin miltään osin tieliikennealueeksi. Tältäkin kannalta arvioituna kaava aiheuttaa kohtuutonta valittajalle haittaa. Oikeuskäytännöstä valittaja viittaa ratkaisuihin KHO 2012 67 ja KHO 25.8.2016/3539.

Kaavan valmistelusta ja asukkaiden kuulemisesta

Asian valmistelua ei valittajan käsityksen mukaan ole hoidettu asianmukaisesti. Kaavan suunnittelusta informointi on jäänyt lähinnä yleisten kuulemistilaisuuksien ja verkkotiedotuksen varaan. Alueen asukkaat, joihin kaavalla on vaikutusta, eivät ole saaneet asiasta mitään tietoa henkilökohtaisesti. Jokaisen on täytynyt oma-aloitteisesti selvittää kaavan vaikutukset omaisuuteensa, vaikka kaavassa on merkitty paljon alueita tieliikennealueiksi, mikä taas antaa kaupungille mahdollisuuden lunastaa alueet selvästi alle markkinahintojen.

Vaikka kiinteistöjen merkitseminen tieliikennealueiksi johtaa merkittäviin taloudellisiin menetyksiin niiden omistajille, on kaupungin taholta annettu ymmärtää, ettei asukkaiden olisi tarpeen tehdä mitään, jos alueet jäävät tieliikennealueiksi. Kun valittaja oli pyytänyt kaupungin kaavoitukselta selvitystä omien kiinteistöjensä kohtalosta ja siitä, miten tilanteessa tulisi toimia, ainoa hänen saamansa ohje oli käydä neuvottelut tonttiyksikön kanssa vapaaehtoisesta kaupasta. Valittaja katsoo, että kaupunki on jopa suoranaisesti johtanut asukkaita harhaan sen suhteen, millaiset kaavan vaikutukset näille tosiasiasa ovat.

Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta

Valittajan kannalta olisi kohtuutonta, että hän joutuisi vastaamaan oikeudenkäyntikuluista asiassa, joka johtuu Espoon kaupunginvaltuuston lainvastaisesta päätöksestä. Tämän vuoksi on Espoon kaupunki velvoitettava korvaamaan valittajan kulut.

Espoossa heinäkuun 22. päivänä 2021

maanomistajana, Espoo

Liitteet

Valituksenalainen päätös

Yleiskaavakartta, hyväksytyt alueet, johon valittajan kiinteistöt on merkitty

Tiedoksisaantitodistus

20.12.2021

Helsingin hallinto-oikeus
helsinki.hao@oikeus.fi

Valitus päätöksestä, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava, alue 722300, valtuusto 15.11.2021 § 153

ASIA

Valitus Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa koskevasta päätöksestä

VALITTAJA JA PROSESSIOSOITE

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristövaikutukset ja alueidenkäyttöyksikkö
PL 36, 00521 HELSINKI
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi (prosessiosoite)

VALITUKSEN KOHTEENA OLEVA PÄÄTÖS

Espoon kaupunginvaltuuston päätös 15.11.2021 § 153 Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava, alue 722300

Espoon kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 7.6.2021 päätöksellään Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan, alue 722300. Uudenmaan ELY-keskus teki Espoolle 8.7.2021 maankäyttö- ja rakennuslain 195 §:n nojalla oikaisukehotuksen. Oikaisukehotuksen johdosta Espoon kaupunginvaltuusto on 15.11.2021 tehnyt yleiskaavaa koskevan päätöksen, johon ELY-keskus hakee nyt muutosta.

VAATIMUKSET

- Uudenmaan ELY-keskus vaatii, että päätös kumotaan seuraavilta osin:
- Histan raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun merkintä ja määräys sekä kyseisen merkinnän alle jäävät merkinnät (TP-, A1-, A2-, A3-, V- ja P-alueita sekä keskuksen kohdemerkintä, kadut ja asema), lukuun ottamatta Rautatie -merkintää; sekä
 - Ketunkorven asuntovaltainen alue (A3).

VAATIMUKSEN PERUSTELUT

Espoon kaupunginvaltuuston päätös 15.11.2021 § 153 Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava, alue 722300, ei jäljempänä tarkemmin kerrotuilla perusteilla ole Histan raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun ja

20.12.2021

Ketunkorven asuntovaltaisen alueen (A3) osalta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, jäljempänä MRL) mukainen.

RAIDELIIKENTEeseen TUKEUTUVA ASEMANSEUTU HISTASSA

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa on Histan alueelle osoitettu uuteen ratayhteyteen ja asemaan tukeutuen uusi 15 000 asukkaan kaupunginosa, joka sijoittuu olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta irralleen (Uusimaa-kaavan 2050 selostus, kuva 17, ks. ote edempänä).

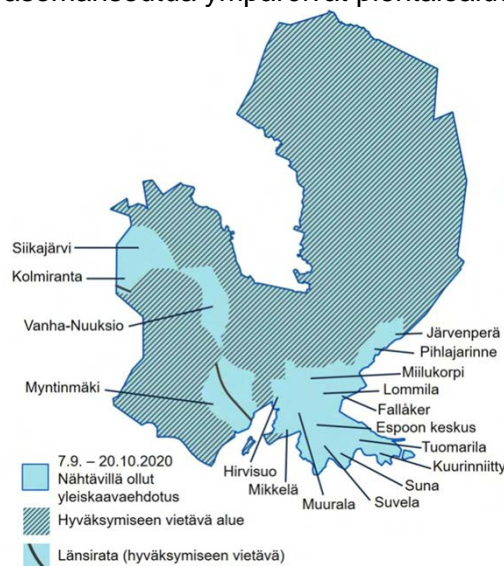
Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa Histaan on osoitettu uuden asuinalueen edellyttämät merkinnät sekä näiden lisäksi merkintä "Raideliikenteeseen tukeutuva asemanseutu". Merkintää koskee ELY-keskuksen tekemän oikaisukehotuksen käsittelyn jälkeen seuraava määräys:

"Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan raideliikenteeseen tukeutuvat aseman seudut.

Ennen alueiden toteuttamista asemanseutujen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota asuntorakentamisen monimuotoisuuden, asemien toimivien liityntäyhteyksien, jalankulkijoiden esteettömien kulkuyhteyksien sekä riittävän liityntä- ja saattopysäköinnin suunnitteluun. Aluetta voidaan lähteä rakentamaan sen jälkeen, kun raideliikenneyhteydestä ja asemasta on tehty sitova toteuttamispäätös."

Histaa koskien ei ole annettu muita ajoitusmääräyksiä. Nykyinen ajoitusmääräys mahdollistaa monia tulkintoja eikä siksi ole riittävä varmistamaan, että Histan aluetta lähdetään kehittämään vasta kun raideliikenneyhteys sen tosiasiallisesti mahdollistaa. Määräys ei myöskään kata kaikkia ajoitusmääräystä edellyttäviä teemoja.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta on hyväksymisvaiheessa jätetty pois Espoon keskus lähialueineen, Myntinmäki sekä Histan asemanseutua ympäröivät pientaloalueet.

20.12.2021

ELY-keskus katsoo, että muutoksenhaun kohteena olevassa yleiskaavassa esitetty Histan alue ei täytä MRL 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimuksia maakuntakaavan huomioon ottamisen, yhdyskuntarakenteen toimivuuden, taloudellisuuden ja ekologisen kestävyuden eikä olemassa olevan rakenteen hyväksikäytön osalta, eikä liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaisen järjestämisen osalta ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla.

Histan kaavoittamisessa huomioitavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava ja kaavaa koskevat selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

MRL 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Voimassa olevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (Valtioneuvoston päätös 14.12.2017) edellyttävät luomaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Lisäksi edellytetään suurilla kaupunkiseuduilla vahvistamaan yhdyskuntarakenteen eheyttä, edistämään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä sijoittamaan merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Espoon hyväksymässä yleiskaavassa Histan alueen kaavoituksessa ei ole ELY-keskuksen näkemyksen mukaan otettu riittävästi huomioon näitä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Maakuntakaavatilanne

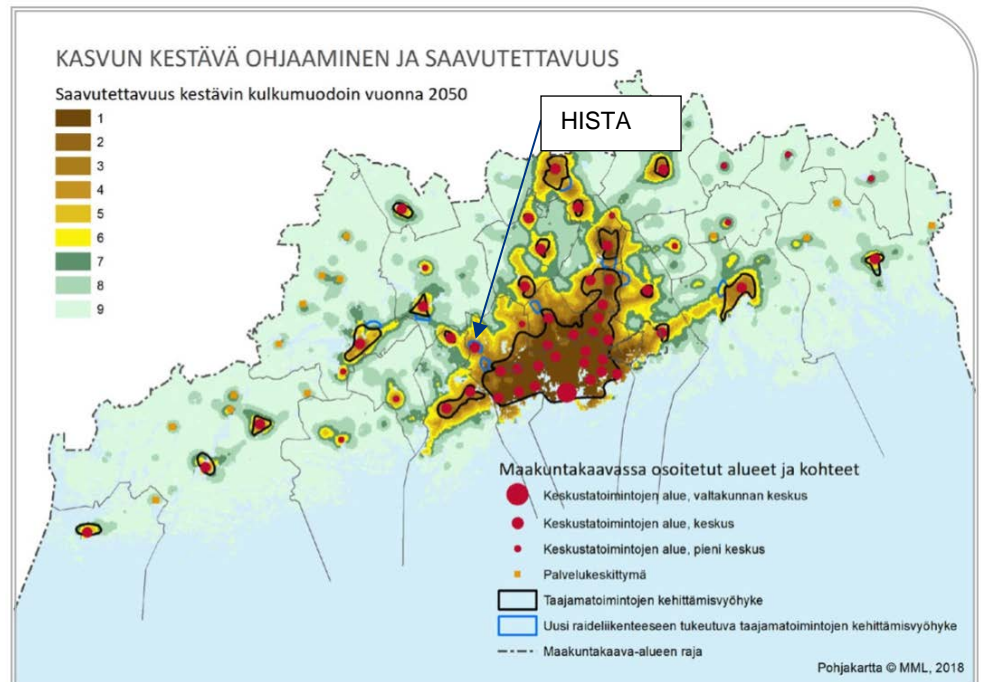
Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksymishetkellä voimassa olleessa maakuntakaavassa (Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava) on osoitettu Histaan Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue. Suunnittelumääräyksen mukaan: "Aluetta koskee taajamatoimintojen aluetta koskevan suunnittelumääräyksen lisäksi seuraava määräys: Kuntakaavoituksessa alueen maankäyttö on suunniteltava ja mitoitettava raideliikenteen toimintaedellytyksiä suosivaksi. Uuden aseman tarkempi sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Uuden raideliikenneyhteyden ja aseman suunnittelu sekä alueen maankäyttö tulee kytkeä toisiinsa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen toteuttaminen tulee kytkeä uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen."

Länsiradan asemanseutujen kehittämisedellytyksiä on tarkasteltu myös voimassa olevassa, valituksenalaisessa Uusimaa-kaavassa 2050. Uusimaa-kaavan selostuksen sivulla 50 todetaan seuraavaa:

20.12.2021

”Uusien raideliikenteeseen tukeutuvien taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden toteutus tulee ajankohtaiseksi vasta sitten, kun nykyisen rakenteen tehostamisen lisäksi alue- ja yhdyskuntarakenteen laajentamiselle uusille alueille on todelliset edellytykset ja tarve. Kaavalla on haluttu varmistaa, että tulevilla, uusilla asemansuodilla säilyvät toteuttamisedellytykset riittävän tiiviille, aidosti raideliikenteeseen tukeutuville taajamille. Nämä alueet (mm. Hista) sijaitsevat irrallaan ja kauempana olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta ja niiden kestävän liikunnan järjestämisen edellytykset ovat siten riippuvaisempia uuden raideliikennehankkeen ja aseman toteuttamisesta. Lisäksi ne avaavat kunnan yhdyskuntarakenteen kehittämisessä kokonaan uuden pääsuunnan, jonka kehittäminen raideliikenteen vaatimalla tehokkuudella sitoo paljon resursseja.

Siten on erityisen tärkeä varmistaa, että yhdyskuntarakenteen kokonaan uusi kehittäminen painopiste toteutuu kestäväällä tavalla rataan tukeutuen ja sen vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen, talouteen ja ympäristöön ovat positiiviset.”

Uusimaa-kaavan selostus, kuva 17. Kasvun kestävä ohjauksen kaavaratkaisu suhteessa saavutettavuuteen kestävin kulkumuodoin vuonna 2050. Saavutettavuuteen liittyvä aineisto perustuu Uudenmaan saavutettavuusanalyysiin (Uudenmaan liitto 2018).

Selvitykset

Muutoksenhaun alaista Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa varten laaditun ilmastovaikutusten arvioinnin mukaan uudet alueet Histassa ja Myntinmäessä eivät suoraan tukeudu nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen, mutta rata mahdollistaa kasvun sijoittamisen kestävästi korkean palvelutason joukkoliikenteen välittömään läheisyyteen.

20.12.2021

kouluihin kasvaa. Hista on tunnistettu tällaiseksi alueeksi. Histan toteuttaminen edellyttää uutta vesihuollon runkolinjojen toteutusta. Kaukolämpöverkko ulottuu tällä hetkellä noin 5 kilometrin päähän Histan alueesta.

Ilmastovaikutusten osalta kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että yleiskaava vähentää kaava-alueen metsäisiä alueita noin neljänneksellä nykytilaan nähden ja pinta-alallisesti Histan alueen metsiä poistuu eniten. Kaavaselostuksen mukaiseen rakentamiseen liittyvä metsäkato ja hiilivarastojen ja -nielujen vähenemä on suurinta länsiradan vyöhykkeellä. Yksittäisistä aluevarauksista suurin vaikutus on Histan A1- ja elinkeinotoimintojen alueilla, Nupurin A3-alueella sekä Kulmakorven erityisalueella.

Kaavaselostuksen mukaan uusien alueiden avaaminen samanaikaisesti eri suunnilla, ja alueiden mahdollinen vajaa toteutuminen esimerkiksi kasvuvauhdin hidastuessa, heikentäisi merkittävästi alueen ekotehokkuutta ja kasvattaisi ilmastopäästöjä. *Kaavaselostuksen mukaan rakentaminen kannattaa ensisijaisesti aloittaa olemassa olevilta alueilta, joissa hyödynnetään nykyistä rakennetta, verkostoja ja muuta infrastruktuuria.*

Ilmastovaikutusten arvioinnissa tuodaan esiin, että yleiskaava-asiakirjat sisältävät arvion kaavan toteuttamisen skenaarioista, mutta toteuttamisen vaiheistus ei kuitenkaan ole jatkosuunnittelua sitova. *Arvioinnin mukaan sitovan toteutusohjelman puuttuminen jättää yleiskaavan toteuttamisjärjestykselle liikkumavaaraa ja sen myötä ilmastovaikutusten arviointiin epävarmuutta.*

Kaavaa varten laaditun Toteuttamisen lähtökohtia ja skenaarioita -selvityksen mukaan *Histan keskustaa ja A1-aluetta ei voida lähteä toteuttamaan ennen ESA-radana/Länsiradan mahdollistamaa joukkoliikenneyhteyttä sekä Turunväylän parantamistoimia.*

ELY-keskus katsoo, että edellä olevat selvitykset osoittavat, että yleiskaavassa on annettava määräykset rakentamisen ja lähijunaliikenteen sekä muiden infrastruktuuri-investointien ajoittamisesta, jotta maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n sisältövaatimukset täyttyvät. Yleiskaava on viimesijainen taso, jossa tästä voi määrätä. Yksittäisillä asemakaavoilla tätä ei pysty tekemään.

Muutoksenhaun kohteen oleva kaavaratkaisu suhteessa maakuntakaavaan, saatuihin selvityksiin ja yleiskaavan sisältövaatimuksiin

Muutoksenhaun kohteena oleva kaavaratkaisu suhteessa maakuntakaavaan

ELY-keskus katsoo, että kaavan hyväksymishetkellä voimassa ollut Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava eikä myöskään valituksenalainen, tuoreempi Uusimaa-kaava 2050, ole ollut maankäyttö- ja rakennuslain 32

20.12.2021

§:n ja 39 §:n edellyttämällä tavalla riittävästi ohjeena yleiskaavaa laadittaessa.

Uusimaa-kaavassa 2050 on tuotu esiin, että Histan alue tulee ottaa käyttöön vasta, kun sille on todelliset edellytykset ja tarve, rata ja asema ovat olemassa sekä vaikutukset ovat yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen, talouteen ja ympäristöön kestävyiden kannalta positiiviset. Myös yleiskaavan selvitysten perusteella pohjois- ja keskiosien yleiskaavan toteuttaminen tulee aloittaa olemassa olevista alueista.

Annettu ajoitusmääräys (*Aluetta voidaan lähteä rakentamaan sen jälkeen, kun raideliikenneyhteydestä ja asemasta on tehty sitova toteuttamispäätös*) ei turvaa Histan kestävää toteuttamista koko Espoon näkökulmasta ja laajemman kaupunkiseudun näkökulmasta. Histan käyttöönottoa ei ole sidottu sellaiseen ajoitusmääräykseen, joka varmistaisi yhdyskuntarakenteen laajentamisen alueelle vasta kun olemassa oleva yhdyskuntarakenne on hyödynnetty. Pelkästään Espoossa on jo tällä hetkellä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen piirissä hyväksyttyä tai vireillä asema- ja yleiskaavoja yli 140 000 uuden asukkaan mahdollistamiseksi. Maakuntakaavan edellyttämää ajoitusmääräyksen sisältöä ei ole tarkennettu yleiskaavataso huomioon ottaen siten, että tehty kaavaratkaisu ja annetut kaavamääräykset varmistaisivat Histaan suunnitellun alueen ja sen uusien asukkaiden tukeutumisen toimivaan raidejoukko liikenteeseen alusta asti.

Maakuntakaavan huomioon ottamiseksi ei riitä maakuntakaavamääräyksen ja aluevarausten toistaminen, vaan yleiskaavatasolla tulee ratkaista maakuntakaavan edellyttämät asiat yleiskaavan sisältövaatimukset huomioon ottaen. Yleiskaava on viimesijainen taso, jolla voidaan varmistaa maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisesti yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys; olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö; mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukko liikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla.

Hyväksytystä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta on jätetty pois se Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue, joka sijaitsee valituksenalaisen Uusimaa-kaavan 2050 osoittaman uuden raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolella. Näillä alueilla voimaan jäisi Espoon pohjoisosien yleiskaava I, jossa alueelle on osoitettu laajoja pientaloalueita.

20.12.2021

Vasemmalla hyväksytty yleiskaavan pienennös, keskellä ote Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavasta ja oikealla ote Uusimaakaavan 2050 ehdotuksesta.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan selostuksen mukaan Länsiradan kehityskäytävää tullaan pitkän aikajänteen vuoksi "edistämään vaiheittain alkaen vyöhykkeestä, joka ei ole sidoksissa tulevien juna-asemien toteutumiseen". Edelleen kaavaselostuksen mukaan "Uusia asumisen alueita on erityisesti Histan asemanseudulla. Asumisen merkinnällä (A2) on osoitettu myös kehittyviä olemassa olevia asumisen alueita, joissa asukasmäärän kasvu mahdollistaa mm. paremman joukkoliikennetarjonnan". Mainitut alueet on nyt siis leikattu pois yleiskaavasta.

Kaava-alue ei Histassa muodosta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta, kun siihen oleellisesti kuuluvat alueet on jätetty kaavan ulkopuolelle ja voimassa oleva yleiskaava mahdollistaa niiden kehittämisen etupainotteisesti suhteessa muuhun asemanseutuun. Voimassa oleva yleiskaava ei kuitenkaan ole ottanut huomioon aseman läheisyyden edellyttämää maankäytön tehokkuutta, eikä ole voinutkaan sen laatimis- ja hyväksymisajankohdan (kv 19.1.1994) vuoksi. Maakuntakaava ei ole Histan raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun laajuuden osalta ollut riittävästi ohjeena. Koko alueen maankäyttö on syytä suunnitella yhtenä tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena yleiskaavan sisältövaatimukset huomioon ottaen ja varmistaa maakuntakaavassa osoitetun raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun riittävän tehokas maankäyttö.

ELY-keskus myös huomauttaa, että kaavasta on rajattu pois Espoon keskus ja sen lähialueet, vaikka tätä aluetta pidetään selvityksissä kaavan kestävimmin kehitettävänä alueena. Myös kaavasta poisrajatun Myntinmäen kehittäminen on selvitysten perusteella kestävä liikunnan kannalta järkevämpää kuin Histan.

Histan aluetta koskevan yleiskaavan suhde saatuihin selvityksiin ja yleiskaavan sisältövaatimukseen

Kaavaa varten laaditut selvitykset osoittavat, että yleiskaavassa on annettava määräykset rakentamisen ja lähijunaliikenteen sekä muiden infrastruktuuri-investointien ajoittamisesta, jotta maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n sisältövaatimukset täyttyvät ja kaava luo edellytykset Histan kestäväälle kehittämiselle.

Selvitysten johtopäätökset eivät kuitenkaan ole välittyneet kaavaratkaisuun, sillä kaavassa ei ole annettu riittäviä ajoitusmääräyksiä haitallisten ympäristövaikutusten minimoimiseksi tai poistamiseksi maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n ja 41 §:n edellyttämällä tavalla.

Kaavassa annettu ajoitusmääräys koskee ainoastaan rakentamisen aloittamisen kytkemistä radan ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Määräyksiä esimerkiksi olemassa olevan rakenteen tiivistämisestä ennen Histan maankäytön avaamista, Histan alueen käyttöönotosta toimivaan lähijunaliikenteeseen perustuen tai Turunväylän ja Histan eritasoliittymän

20.12.2021

parantamistoimien toteuttamisesta ennen alueen käyttöönottoa ei ole annettu.

Kaava-aineistosta ei käy ilmi mikä ajoitusmääräyksessä mainittu sitova toteuttamispäätös on, mikä taho sen tekee ja kuinka kauan radan ja aseman sitovasta toteuttamispäätöksestä kestää, että alue on toimivan raidejoukkoliikenteen piirissä. Annetun määräyksen myötä syntyy tilanne, jossa alue jää epämääräiseksi ajaksi henkilöautoliikenteen varaan, vaikka yhdyskuntarakenteen avaamista Histan perusteellaan nimenomaan sillä, että alue tukeutuu seudulliseen lähijunaliikenteeseen.

Kaavan selvitysten perusteella jää epävarmuus, voidaanko Histan lähijunaliikenne ylipäänsä saada riittävän houkuttelevaksi, jos vuoroväli jää kaavoituksesta riippumattomista syistä esimerkiksi puoleen tuntiin. Selvityksistä käy myös ilmi, että Histan eritasoliittymä ja Turunväylän kolmannet kaistat lisäävät Histassa henkilöauton käytön houkuttelevuutta. Histan uuden väestön tukeutuminen lähijunaliikenteen sijaan henkilöautoliikenteeseen voi aiheuttaa tilanteen, jossa Turunväylän kolmansien kaistojen hyödyt kumoutuvat ennakoimattomasti lisääntyvien liikennemäärien takia.

Kaavan vaikutusten arvioinnissa ei ole arvioitu ajoitusmääräykseen liittyviä epävarmuustekijöitä, eikä niitä ole poissuljettu kaavamääräyksillä. Kaavamääräyksen epäselvän muotoilun takia jää tulkintamahdollisuus, että sitovan toteuttamispäätöksen tekisi valtion sijaan esimerkiksi hankeyhtiö tai muu taho. Tätä kautta on suurempi riski, että esimerkiksi taloudellisista syistä Histan rakentamisen laukaisevan "sitovan toteuttamispäätöksen" jälkeen muodostuisi tilanne, jossa ratahanke tai sen lähijunaliikenne kaatuisi. Ajoitusmääräyksessä käytetty termi "sitova rakentamispäätös" on epäselvä eikä yleiskaava esitetystä muodosta anna ohjetta asemakaavoitukseen ajoitusmääräyksen tulkinnasta.

Lisäksi kaava-aineistosta käy ilmi, että yhdyskuntarakenteesta irrallisen uuden merkittävän asuinalueen rakentaminen edellyttää radan ja aseman rakentamisen lisäksi huomattavia satsauksia muuhun infrastruktuuriin (esim. vesihuolto ja kadut) ja selvityksissä korostetaan olemassa olevan rakenteen hyödyntämistä ensin. Selvitysten mukaan Histan edellyttämillä investoinneilla on merkittävä päästövaikutus ja esimerkiksi henkilöautoliikenteen odotetaan Histan rakentamisen myötä lisääntyvän merkittävästi. Yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyuden näkökulmasta Histan aiheuttama metsäkato on myös syytä ottaa huomioon.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen, ELY-keskus katsoo, että Histan raideliikenteeseen tukeutuvaa asemanseutua koskevat merkinnät ja määräykset eivät täytä maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:ssä säädettyä maakuntakaavan huomioon ottamisesta, eikä kaavaratkaisu ota huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisia yleiskaavan sisältövaatimuksia yhdyskuntarakenteen toimivuuden taloudellisuuden ja ekologisen kestävyuden eikä olemassa olevan rakenteen hyväksikäytön osalta, eikä varmistaa liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaista

20.12.2021

järjestämistä ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla.

Kaavassa ei myöskään ole Histan osalta annettu maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n mukaisesti riittäviä määräyksiä ympäristöhaittojen vähentämiseksi tai poistamiseksi.

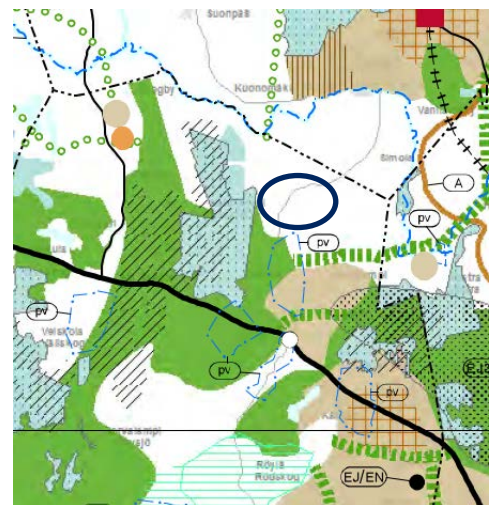
KETUNKORVEN A3-ALUEET

Alue sijoittuu kaavan hyväksymishetkellä voimassa olleen maakuntakaavan taajamatoimintojen alueen ulkopuolelle henkilöautoliikenteen varaan.

ELY-keskus on oikaisukehotuksessaan edellyttänyt kaavaa oikaistavan siten, että A-3 -alueiden muodostama kokonaisuutta sisältäen merkinnän ja kaavamääräyksen tarkennetaan täyttämään MRL 39 §:n sisältövaatimukset. Erityistä huomiota tulee kiinnittää A3-alueiden kestäväan ja suunnitelmalliseen kehittämiseen osana kaupungin muuta rakennetta. Alueiden rakentuminen eri puolilla kaupunkia henkilöautoliikenteeseen tukeutuen ei edistä ilmastotavoitteiden toteutumista, eikä kaupungin kehittämistä kestäväällä ja taloudellisella tavalla. ELY-keskus toi myös esiin, että kaavaselostuksen mukaan näiden alueiden toteuttamiseen liittyy useita ratkaistavia kysymyksiä. Tämä oli tunnistettu myös A3-alueita koskevassa kehittämissuosituksessa: "Alueelle tulee laatia kokonaisuuden toimivuuden huomioivia maankäytön jatkosuunnittelua tukevia selvityksiä ja tarkasteluja."

Kaupunki ei ole oikaisukehotuksesta huolimatta tehnyt ELY-keskuksen esittämiä muutoksia A3-alueita koskeviin merkintöihin ja määräyksiin. Oikaisukehotuksen jälkeen yleiskaavan oikeusvaikutuksettomiin kehittämissuosituksiin on täsmennetty seuraavaa: "Maankäytön jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon oleva vesihuoltoverkosto ja investointitarpeet."

ELY-keskus katsoo, että kaavan hyväksymishetkellä voimassa ollut maakuntakaava (ote epävirallisesta yhdistelmästä vieressä) ja selvitysaineistona huomioon otettava Uusimaa-kaava 2050 eivät ole olleet maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n ja 39 §:n edellyttämällä tavalla riittävästi ohjeena yleiskaavaratkaisulle Ketunkorven A3-alueen osalta. Alue sijoittuu maakuntakaavan valkoiselle alueelle, jonka kehittämismääräyksen mukaan asuminen tulee ohjata kyliin ja taajamatoimintojen alueille.

20.12.2021

Ratkaisu ei myöskään täytä maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisia yleiskaavan sisältövaatimuksia siltä osin kuin yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon olemassa olevan yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys, olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö, asumiset tarpeet ja palveluiden saatavuus sekä mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla.

Alue sijoittuu etäälle Espoon keskuksista, ja lisää henkilöautoliikenteeseen tukeutuvaa asumista. Alue sijoittuu noin 4 km päähän yleiskaavan liitekartalla esitetystä joukkoliikenteen runkoyhteydestä. A3-alueita koskevassa kaavamääräyksessä ei ole eroteltu rakentamisen tehokkuutta eri A3-alueilla esimerkiksi suhteessa palveluiden läheisyyteen, eikä määräys myöskään varmista alueiden käyttöönoton ajoitusta silloin kun se on muun yhdyskuntarakenteen, infrastruktuurin ja palveluiden näkökulmasta kestävä.

Kaavan ilmastovaikutusten arvioinnin mukaan liikenteen näkökulmasta suurin haitallinen vaikutus on matalan tehokkuuden laaja-alaisten asuntoalueiden (A3- alueet) toteuttamisella kauaksi keskustoista ja joukkoliikennekäytävistä.

Kaupunki on perustellut A3-alueita mm. sillä, että ne ovat voimassa olevassa yleiskaavassa. ELY-keskus toteaa, että se, että alueet ovat olleet voimassa olevassa yleiskaavassa ei voi olla perusteena, koska voimassa oleva kaava on tehty kumoutuneen rakennuslain aikana. Nyt hyväksytyyn kaavan sisällön tulee täyttää nykyisen lainsäädännön sisältövaatimukset.

Ratkaisu ei myöskään vastaa hyväksytyyn Uusimaa-kaavan ja MAL-sopimuksen tavoitteita uusien asukkaiden sijoittamisesta kestävä liikumisen vyöhykkeille, vaan lisää henkilöautoliikenteeseen tukeutuvaa asumista.

Edellä mainittu huomioon ottaen, ELY-keskus katsoo, että Ketunkorven A3-alue ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:ssä säädettyä maakuntakaavan huomioon ottamisesta eikä 39 §:ssä säädettyä yleiskaavan sisältövaatimuksista. Merkintä tulee kumota.

YHTEENVETO

Uudenmaan ELY-keskus katsoo edellä esitetyn perusteella, että Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava ei esitetystä muodosta toteutaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita eikä se täytä sille maankäyttö- ja rakennuslaissa asetettuja vaatimuksia Histan raideliikenteeseen tukeutuvan asemansuodun ja Ketunkorven asuntovaltaisen alueen (A3) osalta seuraavasti:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät toteudu (MRL 24.2 §):

20.12.2021

- Kaava ei luo edellytyksiä vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

Maakuntakaava ei ole ollut riittävästi ohjeena (MRL 32 §):

- Maakuntakaavassa Histan seudulle osoitettua kokonaisratkaisua ei ole otettu riittävästi huomioon, kun yleiskaavasta on rajattu osia pois, eikä koko alueen toteutumista riittäväällä tehokkuudella ole turvattu.
- Maakuntakaavan ajoitusmääräystä ei ole tarkennettu yleiskaavatasolle siten, että määräys varmistaisi yhdyskuntarakenteen ja liikenteen yhteensovittamisen kestävästi.
- Uusia asumisen alueita (Ketunkorpi) on osoitettu maakuntakaavan taajamatoimintojen alueen ulkopuolelle etäälle joukkoliikenteen runkoyhteydestä.

Yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §) eivät täyty:

- Maakuntakaavaa ei ole otettu riittävästi huomioon.
- Kaavaratkaisu ei Histan ja Ketunkorven osalta luo toimivaa, taloudellista ja ekologisesti kestävästä yhdyskuntarakennetta
- Kaavaratkaisu ei Histan ja Ketunkorven osalta tukeudu olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen, eikä kaavamääräyksillä varmisteta olemassa olevaa yhdyskuntarakenteen hyödyntämistä ensisijaisesti.
- Liikennettä ei ole järjestetty ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla.
- Myöskään energia, vesi- ja jätehuoltoa ei ole järjestetty ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla.

Kaavaa varten on tehty riittävät selvitykset. Niiden sisältö ei kuitenkaan ole välittynyt kaavaratkaisuun MRL 9 §:n edellyttämällä tavalla.

Edellä olevilla perusteilla ELY-keskus katsoo, että Espoon kaupunginvaltuuston päätöksestä tulee lainvastaisina kumota Histan raideliikenteeseen tukeutuvaa asemanseutua koskevat merkinnät rataa lukuun ottamatta sekä Ketunkorven asuntovaltainen alue (A3).

VALITUSOIKEUDEN PERUSTE JA SELVITYS PÄÄTÖKSEN NÄHTÄVILLE ASETTAMISESTA

Uudenmaan ELY-keskuksella on asiassa MRL 191 §:n 1 momentin ja 196 §:n 1 momentin nojalla valitusoikeus (MRL 18 §).

Päätöspöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäville 22.11.2021 yleisessä tietoverkossa.

LOPUKSI

Valituksen laatimiseen ovat osallistuneet alueidenkäyttöpäällikkö Brita Dahlqvist-Solin sekä johtava lakimies Maija Norokorpi.

20.12.2021

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Elina Kuusisto ja ratkaissut Ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen johtaja Satu Pääkkönen. Merkintä asiakirjan sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Liitteet

1. Valituksenalainen päätös valitusosoituksineen: Espoon kaupunginvaltuuston päätös 15.11.2021 § 153 Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava, alue 722300

Tämä asiakirja UUELY/7157/2015 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/7157/2015 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kuusisto Elina 20.12.2021 11:40

Ratkaisija Pääkkönen Satu 20.12.2021 11:55

Espoon ympäristöyhdistys ry
www.sll.fi/espoo

VALITUS
28.12.2021

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
helsinki.hao@oikeus.fi

**Päätös, josta valitetaan: Espoon kaupunginvaltuusto kokous 15.11.2021 §153
Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksyminen alue 722300 (liite 18)**

Espoon kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 7.6.2021 päätöksellään Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan, alue 722300. Uudenmaan ELY-keskus teki Espoolle 8.7.2021 maankäyttö- ja rakennuslain 195 §:n nojalla oikaisukehotuksen. Oikaisukehotuksen johdosta Espoon kaupunginvaltuusto on 15.11.2021 tehnyt yleiskaavaa koskevan uuden päätöksen, johon Espoon ympäristöyhdistys ry hakee nyt muutosta.

Prosessiosoite:

Puheenjohtaja Anni Simola, Espoon ympäristöyhdistys ry

YLEISTÄ

Espoon ympäristöyhdistys ry yhdessä Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n kanssa valitti ja haki muutosta 22.7.2021 Espoon kaupunginvaltuuston ensimmäiseen 7.6.2021 tekemään hyväksymispäätökseen. Kyseinen valitus (liite 19) vaatimuksineen ja perusteluineen sekä omine liitteineen on edelleen voimassa. Sen lisäksi esitämme tässä valituksessa täydennyksenä uudet valitusperusteet 11-15. Lisäksi niiden jälkeen esitämme vaatimuksen päätöshetkellä olleen muuttuneen maakuntakaavatilanteen huomioonottamisesta täydennyksenä aiempaan valitusperusteeseen 4.

Espoon ympäristöyhdistys on selvittänyt ja havainnut, että sen esittämiin vaatimuksiin ja muutostarpeisiin ei uudessa esityksessä ole reagoitu. Tämän johdosta aiemmat vaatimukset pysyvät entisellään ja muutoksena on vain se, että ne kohdistuvat nyt tähän uusimpaan valtuuston 15.11.2021 tekemään päätökseen.

UUDET VAATIMUKSET JA LISÄPERUSTELUT

Espoon pohjois- ja keskiosien vireillä oleva yleiskaava 722300 (POKE) tulee kumota maakuntakaavan, maankäyttö- ja rakennuslain, maankäyttö- ja rakennusasetuksen, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, luonnonsuojelulain sekä luonnonsuojeluasetuksen vastaisena. Perusteet on esitetty aiemmassa valituksessa ja niitä on tässä edelleen täydennetty. Valittaja pyytää siis ensisijaisesti Espoon Pohjois- ja Keskiosien yleiskaavan palauttamista kokonaisuudessaan uudelleen valmisteltaviksi.

Siinä tapauksessa, että oikeus ei hyväksyisi ensisijaista vaatimustamme koko yleiskaavan palauttamisesta, vaadimme kumottaviksi aikaisemman valituksen liitteessä 2 yksilöityjä arvokkaille luontokohteille sijoittuvia, muuttuvaa maankäyttöä edustavia kaavavarauksia LSL:n ja MRL:n ja vastaisina.

Täydentäviä valitusperusteita

Uusi valitusperuste 11: Luontoarvojen huomioiminen uhanalaisten lajien osalta ja erityisesti koskien uutta kiireellisesti suojeltavien lajien listausta (Syke 2021)

Espoo kuuluu elonkirjoltaan maamme rikkaimpiin seutuihin. Se sijaitsee hemi- ja eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen rajalla, jossa erityisesti lehtometsät ovat lajistollisesti arvokkaita. Luonnollisesti myös kalliot, vedet ja perinneympäristöt, samoin kangasmetsät ja suot on kattavasti inventoitava silloin kun rakentaminen tai muu kaavoituksellinen maankäyttö niitä koskettaa. Erittäin tärkeää on kartoittaa uuden ratalinjan alue kokonaisuudessaan, huomioiden myös mahdolliset louheen läjitysalueet.

Aikaisemmassa valituksessamme on todettu valitusperuste 2:n kohdalla, että aluekohtaiset luontoselvitykset kattavat vain valitettavan suppean osan lajistollisesta monipuolisuudesta. Kaupunki on laiminlyönyt täysin mm. kaikki lahoppulajistoon liittyvät selvitykset. Ero mm. naapurikaupunkeihin Helsinkiin ja Vantaaseen on ilmeinen. Lahoppuusta riippuvaisia lajeja on kuitenkin yli 5000 eli noin kolmannes metsälajeista, ja niistä merkittävä osa on uhanalaisia.

Erittäin lajisuojelun kannalta onkin luontovaikutusten arviota ja huomiointia pidettävä hyvin puutteellisena kaavassa rakennettaviksi suunniteltujen alueiden osalta. Kun rakentaminen kohdistuu kaavassa korostetusti metsäisille ja luonnontilaisille alueille, tulisi arvion pohjana olevien selvitysten ottaa riittävästi huomioon relevantti lajisto, mitä nyt ei ole tehty.

Erittäin moitittavana rajauksena on pidettävä, että selostuksen ”keskeiset luontoarvot”- liitekartassa 11 on otettu kantaa vain hyvin valikoidusti alueen tunnettuihin, tärkeimpiinkin luontoarvoihin. Siten esimerkiksi yleisesti noudatetun suosituksen mukaan rakentamisen ulkopuolelle rajattavaksi kuuluvat II-luokan lepakoalueet sekä myös todennäköiset I-luokan lepakoalueet jäävät liitekartan ulkopuolelle. Nämä ja selvityksissä esitetyksi väitetyt viitasammakoesiintymät puuttuvatkin kartalta hyvin merkittävinä mm. Högnäsin alueella, samoin kuin esim. esitetty haapatyttöperhosen esiintymä Viiskorvessa.

Espoon ympäristöyhdistys korostaa, että alkuperäisessä Valituskohdassa 2 mainitut haapatyttöperhosta koskevat selvitykset ovat edelleen antamatta valittajalle, eikä niitä ole huomioitu mitenkään uudessakaan kaavapäätöksessä. Valittaja katsoo menettelyn ja siten valtuuston uuden 15.11. asemakaavapäätöksen olevan em. lainkohtien ohella myös hallintolain 31 § selvitys- ja 45 § perusteluelvoitteen vastainen.

Suomen ympäristökeskus SYKE on v 2021 julkaissut uhanalaisista lajeista (Suomen lajien Punainen lista 2019) lajisuojelutyön priorisointia varten uuden listan Kiireellisesti suojeltavat lajit: (https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/lajit/lajien_suojelutyo/Kiireellisesti_suojeltavat_lajit). Listalla on

kaikkiaan 574 uhanalaista lajia. Osalla niistä on tiedossa olevia esiintymiä Espoon POKE-alueella. Julkisella Laji.fi –sivustolla näiden lajien esiintymät yleensä esitetään karkeistetusti, eli tarkkoja havaintopaikkoja ei ilmoiteta. Yleislevinneydeltään eteläisillä listan lajeilla on suuri potentiaali esiintyä sopivilla habitaateilla Espoon POKE-alueella.

Toimenpiteet uusien esiintymien löytyessä päätetään ELY-keskuksessa tapauskohtaisesti (suojelualuerajaus, ennallistamistoimet, muut mahdolliset rajoitukset)

Seuraavassa on listattu lyhyin kuvauksin joukko tiedossa olevia ja potentiaalisesti POKE-alueella esiintyviä, kiireellisesti suojeltavien listan lajeja, joita on syytä pitää silmällä kaikissa POKE-alueen luonnonympäristöjä muuttavissa maankäyttöhankkeissa. **Huolelliset ja monia lajiryhmiä kattavat luontoinventoinnit on sisällytettävä yleiskaavaan yleisinä ja kattavina kaavamääräyksinä.**

SAMMALET

Rannikkorahkasammal, *Sphagnum affine*. Järvien rantakallioilla (Nuuksiosta löytöjä)

PUTKILOKASVIT

Ojakaali *Lythrum portula*, useita esiintymiä, rannoilla, ojissa

Hentonäkinruoho *Najas tenuissima*, uposkasvi kirkasvetisissä järvissä, Matalajärvi (suojeltu, Natura); myös Luukinjärvi, havaintoja 1960-luvulla

Lietetatar, *Persicaria foliosa*, Oittaa ym

Lehtonata (*Schedonorus giganteus*, *Festuca gigantea*, *Lolium giganteum*), suurikokoinen lehtoheinä, useita äskettäisiä havaintoja Espoosta ja Kauniaisista.

HYÖNTEISET - PERHOSET

Haapatyttöperhonen *Archiearis notha*, Runsaasti havaintoja vanhoissa haavikoissa, mahdollisesti Suomen runsain kanta Espoossa. Lentää varhain keväällä, huhti-toukokuussa. Tästä tarkemmin liitteenä olevassa Espoon ympäristöyhdistyksen aiemmassa valituksessa.

Isoraanumittari, *Epirrhoe tartuensis*, etelärannikolla, vetisillä mataraa kasvavilla kurjenjalkaniityillä, lentoaika heinäkuussa, iltaisin

Ketosiilikäs, *Hyphoraia aulica* (*Arctia aulica*), paikallinen, Suomessa lounainen, kuivilla kedoilla, lentää kesäkuun alkupuolella, aamupäivisin auringossa.

Kirjopapurikko, *Pararge achine*, esiintymiä etelärannikolla ja Etelä-Hämeessä, avoimissa metsissä, usein soiden reunoilla, lentoaika kesä-heinäkuussa. Rauhoitettu Suomessa

Lehtohopeatäplä, *Boloria titania*, paikallisia esiintymiä mm Keski-Uudellamaalla, valoisissa lehtometsissä, lentää heinäkuussa. Rauhoitettu Suomessa

Pantterimittari, *Pseudopanthera macularia*, eteläinen ja kaakkoinen laji, mm Länsi-uudellamaalla, lentoaika alkukesästä, kosteilla niityillä ja valoisissa metsissä

Pikkuvyömittari, *Cyclophora quercimontaria*, etelärannikolla, matalakasvuisissa tammimetsissä, havaintoja mm Inkoosta ja Virolahdelta, lentää öisin, alkukesällä, toinen sukupolvi elokuussa, toukka elää tammen vesoilla ja tällainen esiintymisaluepotentiaali on mm. Bodom-järven alkuperäisissä tammilehdoissa.

HYÖNTEISET – KOVAKUORIAISET

Halavasepikkä, *Hylocharus cruentatus*, kuvattu tieteelle uutena Vantaalta; havaintoja rantaluhdistista Espoossa, elää kookkaissa halavissa

Purohyrrä, *Bembidion monticola*, Erittäin harvinainen virtavesissä elävä kovakuoriainen, Suomesta vain 9 havaintoa (Laji.fi), tunnetuin paikka Espoon Glomsinjoki

NILVIÄISET

Soukkasulkukotilo, *Ruthenica folograna*, lehdot; lukuisia havaintoja Vihdistä, ei inventoitu Espoossa?

JÄKÄLÄT (tässä vain kookkaita, suhteellisen helposti tunnettavia lajeja)

Lehtokarve, *Cetrelia cetrarioides*, sammaleisilla kallionseinämillä

Röyhelökarve, *Cetrelia olivetorum*, silikaattikivien kosteilla pystypinnoilla

Reikäkarve, *Menegazzia terebrata*, puolivarjoisilla kosteilla kallionseinämillä ja kivenlohkareilla

Lahoparvikas, *Multiclavula mucida*, vanhan metsän kuoretomilla maapuilla

Kalliomunuaisjäkälä, *Nephroma helveticum*, kallionseinämillä varjoisissa jyrkänteissä

Lännenmunuaisjäkälä, *Nephroma laevigatum*, vanhojen lehtipuiden tyvillä, varjoisissa kalliosammalikoissa

Norjanröyhelö, *Platismatia norvegica*, kallioiden pystypinnoilla, etelärannikolla

Kuppirustojäkälä, *Ramalina baltica*, vanhoilla lehtipuilla, katajalla ja kuusella, yleensä kulttuuriympäristöissä, lounainen

Partanaava, *Usnea barbata*, kookas, riippuva, monilla puulajeilla, kosteissa vanhoissa metsissä, mutta myös kulttuuriympäristöissä, kovasti taantunut

Lupponaava, *Usnea chaetophora*, yleensä kuusella kosteissa vanhoissa metsissä

Jauhenaava, *Usnea fulvoreaegens*, leppä ja muut lehtipuut, avoimissa lehti- ja sekametsissä

Uusi valitusperuste 12: LSL 9 § edellyttämä riittävä selvitys ympäristölle aiheutuvista, MRL 39 § edellyttämistä vaikutuksista on tekemättä

Kaavaratkaisussa ei ole huomioitu että

- ylijäämämassojen (kuten kalliokiviaineksen ja maa-ainesten) lähikierrätyksen mahdollistavat välivarastointi- ja käsittelypaikat tulisi olla merkitty kaavakarttaan
- Kulmakorven louhinnan laajeneminen lounaaseen tarkoittaa, että se laajenee maakunnallisen virkistys- ja ekologisen käytävän päälle ja tämän vuoksi maakunnalliselle ekologiselle käytävälle kaavassa esitetty toimimaton "vaihtoehtoinen" reitti tulisi kulkemaan osittain tietä pitkin ok-talojen vieritse ja ylittäisi puuttoman pellon
- louhinnan laajenemisen vuoksi on osoitettu tuon käytävän lisäksi koko Halujärven nykyisin hyvinkin hiljainen kylä melualueeksi

- Kulmakorpeen on keskitetty koko pääkaupunkiseutua palveleva maankaatopaikkatoiminta ja kiviaineslouhinta, jonka vuoksi tehtävät kaivannot ulottuvat pohjavedenpinnan alapuolelle sekä alueen laajentuessa yli 100 m korkeiksi maankaatopaikkakeoiksi. Tästä seuraa haittoja virkistyskäytölle sekä ekologisen käytävän toimivuudelle ja pahimmillaan merkittäviä haittoja vesistöille Loojärnessä ja Mankinjoessa, jonne valumavedet kulkeutuvat.

-ratkaisu tuo lisäksi valtavasti lisää kuljetuksia ja raskaan liikenteen päästöjä sekä mittavan meluhaitan

Uusi valitusperuste 13: Helsingin hallinto-oikeus palautti 24.9 2021 Uusimaa-kaavan suojelualueita ja Korkeimmalta hallinto-oikeudelta on haettu valituslupaa moniin Espoon yleiskaavaan liittyviin ympäristökysymyksiin.

Hallinto-oikeus kumosi päätöksellään 24.9.2021 Uusimaa-kaavan suojelualueita ja Natura 2000 -alueita koskevat kaavaratkaisut siltä osin, kuin niillä oli tarkoitus kumota aiemmissa maakuntakaavoissa esitettyjä suojelu- ja Natura 2000 -alueita.

Näitä suojelualueita on myös Espoon yleiskaavan alueella ja niitä ei ole merkitty virallisiin kaavakarttoihin. Näin ollen Espoon yleiskaava on selkeästi lainvoimaisten maakuntakaavojen vastainen.

Lisäksi Espoon ympäristöyhdistys on hakenut valituslupaa sekä monia ympäristökysymyksiin liittyviä muutoksia 25.10.2021 edellä mainittuihin Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisuihin. Riippuen Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta on mahdollista, että Espoon yleiskaavaan tulee suuria muutoksia.

Uusi valitusperuste 14: Uudenmaan Ely -keskuksen oikaisupyynnön jälkeinen hallinnollinen valmistelu ei ole ollut hallintolainsäädännön mukaista

Ely-keskuksen oikaisupyynnöksi haluttiin käsitellä minimaalisesti ja välttää asiantuntija-arvioita. Siksi sitä ei viety edes käsiteltäväksi Espoon kaupunkisuunnittelulautakuntaan, johon näin merkityksellinen asia olisi hallintosääntöjen perusteella tullut viedä. Asiaa valmisteli ainoastaan suppea tiimi, joka teki vähäisiä korjauksia suoraan kaupunginhallituksen käsittelyyn. Tarkemmin informoitiin ainoastaan ryhmien vetäjiä.

Asiaa ei suostuttu jättämään kaupunginhallituksessa eikä valtuustossa edes pöydälle kuten näin monimutkaisissa asioissa on yleensä käytäntö. Näin ollen, kun asia tuotiin valtuustoon ma 15.11.2021, se tuli siis lähes kaikille uutena asiana, johon oli mahdollisuus perehtyä kirjallisesti vain viikon ajan. Mitään asiantuntijan esittelyä, jossa valtuutetut olisivat voineet kysellä tarkemmin yksityiskohtia, ei tarkoituksella järjestetty.

Ainoa asian avaaminen tapahtui vasta valtuustokokouksessa, jossa yleiskaavapäällikkö Essi Leino diaesityksellä esitteli Ely-keskuksen vaatimia muutoksia ja hänen omia näkemyksiään, miten ne on nyt korjattu ja kokonaisuus on varmasti Elyn hyväksyttävissä. Tämä ei toteutunut, koska tätä kirjoittaessa tiedetään, että myös Ely-keskus on valittanut yleiskaavapäätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinnollisesti on vaikea ymmärtää, että näin tärkeä tulevaisuuden päätös viedään läpi virheellisin tiedoin ja estämällä päättäjiä syventymästä kunnolla asiakokonaisuuteen.

Edellä esitettyä taustoittaa hyvin kaupunginhallituksen puheenjohtajan linjaus Iltalehdessä.

"Henrik Vuornos (kok) sanoo, että kaavaan on tehty niin vähän muutoksia kuin mahdollista.

– Valtuusto on jo kerran hyväksynyt kaavan selvällä enemmistöllä, niin emme ole tehneet mitään ylimääräistä, Vuornos sanoo. Kaava hyväksyttiin kesäkuussa äänin 50-18."

Espoon ympäristöyhdistys katsoo, että päätöksentekoa edeltävä toiminta ei täytä hallintolainsäädännön periaatteita ja koko kaavapäätös tulisi jo tämän takia hylätä. Lisäksi on todettava, että yleiskaavaan tehdyt korjaukset eivät kokonaisuudessaan vastanneet lähellekään sitä, mitä Ely-keskus oikaisukehotuksessaan vaati Espoota tekemään. Tämän osoittaa myös selvästi se, että Uudenmaan Ely-keskus valitti laajasti (13 sivua) hallinto-oikeuteen.

Uusi valitusperuste 15: Teollisuusaluemerkintä Hepokorvessa tulee muuttaa

Espoon ympäristöyhdistys katsoo, että Högnäsin Hepokorven alueelle osoitettu teollisuusalue perustuu suoraan vanhentuneen, rakennuslain aikana hyväksytyyn yleiskaavan merkintään. Tuolloin yleiskaavan sisältövaatimukset eivät vastanneet MRL 39 § mukaisia. Tästä huolimatta merkintä on käytännössä suoraan kopioitu alueelle tekemättä MRL 39 § arvioinnin edellyttämiä riittäviä selvityksiä.

Yhdistys ei vastusta mittakaavaltaan ja tarkoitukseltaan sopivan työpaikka- ja teollisuusrakentamisen osoittamista alueen eteläosaan peltoalueelle Kehä III varteen, jonka toisella puolella jo nyt on vastaavaa maankäyttöä. Sen sijaan POKE:n laajaa merkintää, joka ulottuu Hepokorven luontoarvoiltaan, maisemallisesti ja suojavaikutukseltaan arvokkaan metsäsaarekkeen päälle, länsiosassa arvokkaiisiin metsiin ja pohjoisosassa välittömästi kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden ja virkistysreitistön yhteyteen, yhdistys pitää MRL 39 § edellyttämien arvojen vaalimisen vastaisena. Alueelle vireillä olevan datakeskusta koskevan asemakaavan valmistelun yhteydessä osalliset ovat laajalti perustelleet teollisuusalueen yhteensopimattomuutta sen vaikutusalueen virkistys-, kulttuuri- ja luontoarvojen kanssa.

Viittaamme myös edempänä tässä valituksessa tuotuun täydennykseen maakuntakaavaa koskien, jonka mukaisesti myös Hepokorven alue on Uusimaa-2050 kaavassa, tässä muutettavaksi vaadituilta osin, lähes kokonaan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen, ja siten ensisijaisen rakentamiseen osoitetun alueen ulkopuolella.

Vaadimme, että teollisuusaluemerkintä nykyisessä laajuudessaan kumotaan ja määritellään uudestaan siten rajaten, että teollisuuden luonteen määrittelevien kaavamääräysten osalta kaavan vaikutusalueella voidaan varmistaa MRL 39 § vaatimusten täytyminen. Tämä tulee varmistaa MRL 9 § mukaisiin riittäviin selvityksiin perustuen.

Espoon ympäristöyhdistys toimittaa hallinto-oikeudelle erikseen karttaliitteen, jossa edellä edellytetty aluerajausvaatimus esitetään.

Täydennys alkuperäiseen valitusperusteeseen 4; Yleiskaava on maakuntakaavan vastainen

Alkuperäisessä valituksessaan Espoon ympäristöyhdistys totesi:

”Kaavassa esitetään uusia A3- ja AT-pientaloalueita ja ohjataan siten merkittävää asukasmäärää alueille, jotka eivät ole voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmän mukaisia ensisijaisia rakennusalueita, esimerkkeinä Bodominjärven ranta-alueet Kalmarissa ja Kunnarlassa. Uusimaa-kaava 2050:en verrattaessa rakentamisesta suurin osa kohdistuu jo kaavamääräyksen vastaisesti valkoiselle alueelle. Valituksenalaisenakin Uusimaa-kaava 2050:n tulisi olla yleiskaavan aikajänne huomioiden edes pääpiirteisesti viitoittamassa kaavaratkaisua. Valittajat pitävät kaavaratkaisua sekä yksittäisten alueiden että maankäytön ohjaamisen kannalta kokonaisuutena ylempien kaavojen vastaisena.”

Tilanne on tämän jälkeen muuttunut. Helsingin hallinto-oikeus kumosi 24.9.2021 päätöksellään suurimman osan Uusimaakaavan valituksista. Helsingin HAO:n päätökseen H4582/2021 sisältyi täytäntöönpanoa koskeva määräys, joka em. osilta kumosi hallinto-oikeuden 22.1.2021 täytäntöönpanokiellon.

Vaikka kuulutusta asiasta ei vielä ole annettu, niin Uudenmaan liitto on katsonut tarpeelliseksi antaa maankäyttöä ohjaavan tulkinnan kaavojen tulkinnasta valituskäsittelyn aikana. Tulkinta on seuraava:

”Uudenmaan liiton tulkinta voimassa olevasta maakuntakaavatilanteesta

Uudenmaan liiton tulkinta hallinto-oikeuden päätöksistä ja niiden vaikutuksista maakuntakaavatilanteeseen tarvitaan siksi aikaa, kunnes kaavat on lainvoimaisesti ratkaistu korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Ennen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua on järkevää, että Uudellamaalla käytetään yhteistä tulkintaa asiasta. Liiton tulkinta palvelee paitsi kuntakaavoitusta, myös osallisia ja muita viranomaistahoja. Lopullinen tulkinta hallinto-oikeuden päätösten vaikutuksista maakuntakaavatilanteeseen vahvistuu kuitenkin vasta korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti. Tulkintaa helpottaa epävirallinen voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta sekä merkinnät ja määräykset.

Voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus (Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat):

- *Uusimaa-kaavakokonaisuudesta ovat voimassa ne kaavaratkaisujen osat, joita hallinto-oikeus ei kumonnut.*
- *Uudet suojelualuemerkinnät, jotka eivät sisälly neljännen vaihemaakuntakaavan voimaan jääviin luonnonsuojelualuemerkintöihin.*
- *Uudet Natura 2000 -alueiden merkinnät, jotka eivät sisälly neljännen vaihemaakuntakaavan voimaan jääviin Natura 2000 -alueiden merkintöihin.*
- *Kaupan ratkaisu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä pääkaupunkiseudun ulkopuolella: Maakuntakaavan asettama vähittäiskaupan suuryksiköiden alaraja on 4 000 kerrosalaneliometriä, ellei kuntakaavan yhteydessä tehtävien selvitysten perusteella muuta osoiteta.”*

Tulkinnan mukaan muut lainvoimaiset maakuntakaavat ovat voimassa muilta osin, Uusimaakaavan ollessa voimassa kaikkeen edellä lueteltuun.

https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/voimassa_olevat_maakuntakaavat

Yleiskaavapäätös on tehty Uudenmaan liiton antaman tulkintaohjeen jälkeen, mutta sen vaikutusta ei ole huomioitu. Yleiskaavapäätös oli tekohetkellään valituksenalaisen, mutta em. perusteella huomioon otettavan, Uusimaa-2050 kaavan vastainen. Tässä suhteessa maakuntakaava ei ole ollut ohjeena yleiskaavaa laadittaessa.

Espoon ympäristöyhdistys katsoo, että POKE-kaavan nimenomaisesti tähdätessä vuoteen 2050, tulee uudessa tilanteessa myös Uusimaa-2050 kaavan edellä mainittu Uudenmaan liiton toteama tulkinta ottaa keskeisissä maankäytön ratkaisuisa vahvemmin huomioon. Edellytämme erityisesti, että Uusimaa-2050 kaavan taajamatoimintojen kehitysvyöhykkeen raja- ja yleiset, kehitysvyöhykkeen ulkopuolista rakentamista ohjaavat määräykset huomioidaan rakentamisen ohjaamisessa. Tämän ohjauksen olennainen tarkoitus on ollut panna täytäntöön VAT ja mm. yhdyskuntarakenteen eheyttämisen vaatimuksia, eikä sitä ole uusissa yleiskaavoissa mielekästä sivuuttaa. Nyt kuitenkin tässä suhteessa erittäin merkittävän yleiskaavan rakentamisesta huomattava osa sijoittuu kaavamääräyksen vastaisesti ja on hajauttavaa.

Yhteenveto

Valittajat katsovat, että edellä olevien perustelujen mukaisesti kaava on voimassa olevien asetusten, LSL:n ja MRL:n vastainen.

Kaavan käsittelyssä ei ole noudatettu hyvää hallintotapaa ja vuorovaikutusmenettelyä kuntalaisten ja yhdistysten sekä viranomaisten vaikutusmahdollisuuksien osalta, kun kaavaa on nähtävillä olon jälkeen osin muutettu ja siitä on jätetty pois olennaisia osia kaava-alueesta.

Yleiskaava on valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden ja MRL:n yleiskaavan sisältövaatimusten sekä maakuntakaavan vastainen. Luonnonsuojelualueet vaarantuvat, kun rakentamista on ohjattu suojelualueiden yhteyteen. Matalajärven Natura-suojelu ei toteudu yleiskaavassa riittävästi.

Yleiskaavan valmistelu on ollut puutteellista, kun kaikkia tarvittavia luontoselvityksiä ei ole tehty tai niitä ei ole otettu huomioon kaavan laadinnassa. Kaava-alueen monet uhanalaiset tai vaarantuneet eliölajit ovat siten vaarassa jäädä rakentamisen alle.

Valittajat vaativat ensisijaisesti Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan kumoamista kokonaisuudessaan. Siinä tapauksessa, että oikeus ei hyväksyisi ensisijaista vaatimustamme koko yleiskaavan kumoamisesta, vaadimme kumottaviksi **liitteessä 2** yksilöidyt arvokkaille luontokohteille sijoittuvat, muuttuvaa maankäyttöä edustavat kaavavaraukset LSL:n ja MRL:n ja vastaisina.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä on toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Espoon ympäristöyhdistys ry:n tarkoituksena on luonnon- ja ympäristönsuojelu ja niiden toimialueet kattavat Espoon kaupungin alueen.

Espoossa 28. joulukuuta 2021
Espoon ympäristöyhdistys ry

Anni Simola
puheenjohtaja

Rainer Lahti
varapuheenjohtaja

Lisätietoja antavat

- Rainer lahti [REDACTED]

LIITTEET (2 kpl; täydennyksenä alkuperäiseen valitukseen)

Liite 18 Espoon kaupunginvaltuuston pöytäkirja 15.11.2021, §153 ja todistus tiedoksisaantipäivämäärästä sivu 4, Julkaistu yleisessä tietoverkossa 22.11.2021
(<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021486.PDF>)
(<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021486-6.PDF>)

Liite 19 Espoon ympäristöyhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin valitus 22.7.2021

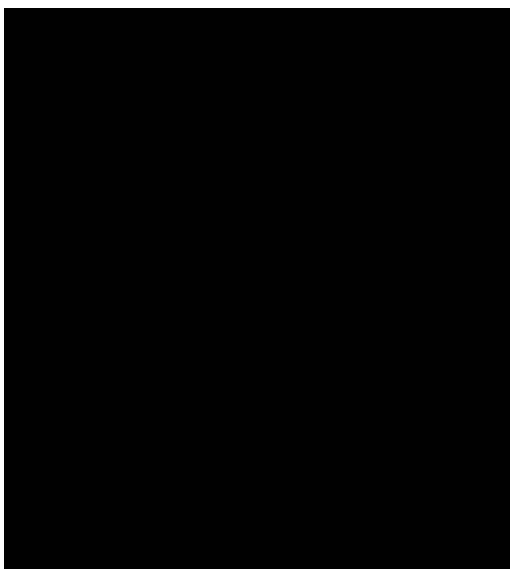
Espoossa 29.12.2021

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
Helsinki.hao@oikeus.fi

Täydennys Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava 722300 -päätöksestä 21.7.2021 jättämäämme muutoksenhakuun.

Päätös, josta valitetaan: Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemä päätös (77 §) hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava 722300

Muutoksenhakijat:

Ympäristöä tuhoava, yhteiskunnallisen erittäin kallis ratayhteys, jolla ei Espoolaisille hyötyä

Uusi ratayhteys Espoosta Turkuun osoitetaan yleiskaavassa. Radan tarvetta Espoon strategisessa suunnittelussa perustellaan kaavassa Mynttilään ja Histaan kaavassa osoitettavan uuden asuinrakentamisen joukkoliikenteen turvaamisella. Kaavassa ei kuitenkaan osoiteta enää mitään uutta rakentamista Mynttilään ja Histankin osalta rakentamismäärää on supistettu. Kaava ei siis toteuttaisi radan tarpeelle esitettyä tarvetta, mutta toisi radan aiheuttamat haitat koko matkalle Espoosta länsi-Uudellemaalle ja Varsinais-Suomeen.

Mynttilän kohdalla aiemmin kaavassa esitetty rakentaminen johtaisi luonnonympäristön, virkistykseen, maiseman, maakunnallisen ekologisen yhteyden jne kannalta kestävämpään tilanteeseen, joten Mynttilän rakentamisen toteutuminen aiemmin kaavassa esitetyssä laajuudessa ja muodossa ei ole mahdollista.

Väyläviraston näkemys Turun rataa koskevilla suunnitelmien ja selvityksien perusteella on, että lähes kaikki Espoon ja Lohjan välille esitetyt paikallisasemat ovat hypoteettisia. Lohjalle ja Vihtiin kaavailluista asemistakin voi toteutua vain toinen. Kaikkien muiden tuon välin asemien toteutumistodennäköisyys on pieni ja jos joku niistä toteutuukin se tapahtuu vuosikymmenten päästä. Uuden radan kannattavuus on Väyläviraston mukaan erittäin pieni (0,44) verrattuna rantaradan parantamisen kannattavuuteen (0,7). Lisäksi aikasäästö Helsinki-Turku -yhteydelle jäisi vähäiseksi huolimatta valtavasta investoinnista. Radan toteutuminen ei ole vain Espoon ja muiden kuntien halusta ja suunnitelmista kiinni, vaan valtakunnan tason päätöksistä ja ne ovat koko uuden

radan toteutumisen suhteen epävarmoja. Siksikään Espoo pohjois- ja keskiosien yleiskaavan rakenneratkaisua Mynttilän ja Histan kokoisten, kaupunkirakenteen ulkopuolella olevien lähiöiden osoittamista ei voi perustella junaliikenteeseen, kevyeen liikenteeseen ja olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen ja palveluihin perustuvana ratkaisuna.

Mynttilään ei saada kohtuudella mahtumaan tiiviisti sellaista junan potentiaalisten käyttäjien määrää, että asemaa olisi järkevää rakentaa. Mynttilä jäisi uusien bussiyhteyksien ja henkilöautoyhteyksien varaan, ja niistä henkilöauto olisi voitolla jo siksi, että Mynttilä olisi vaihtoyhteyden päässä joukkoliikenteellä mutta autoilijoille kätevästi Kehä kolmosen vieressä. Mynttilän aseman ja suunnitellun suuruisen rakentamisen toteutuminen on erittäin pieni.

Kaavasta puuttuvat ylijäämämassojen välivarastointi- ja käsittelyalueet

Yleiskaavassa ei osoiteta kaava-alueen eri puolille tarvittavia lähikierrätyksen mahdollistavia, kuljetustarvetta, kustannuksia ja päästöjä olennaisesti vähentäviä välivarastointi- ja käsittelypaikkoja rakentamisessa syntyville ylijäämämaa- ja kiviainesmassoille.

Uuden radan rakentamisesta syntyy valtava määrä ylijäämämassoja. Väyläviraston ratasuunnitelman mukaan niitä syntyy Espoo- Lohja -välillä 1,3 miljoonaa kuutiota. Erityisesti massoja syntyy tunnelien rakentamisesta. Mynttilän tunneli

Yleiskaavassa ei radan ja asemien ja asemanseutujen ylijäämämassojen määriä ja vaikutuksia ole selvitetty eikä siis otettu huomioon. Väyläviraston ratasuunnitelmassa ei ole suunniteltu ylijäämämassojen sijoituspaikkoja. Ratasuunnitelman vaikutusten arvioinnin mukaan ylijäämämassoista vain pienelle osalle saattaa löytyä hyödyntämiskohde ja kaikki radan rakentamisessa syntyvät ylijäämämassat voidaan joutua läjittämään. Kustannussyistä ne sijoitetaan Väyläviraston mukaan enintään 10 km:n päähän syntypaikastaan. Kun kierrätykseen tarvittavia välivarastointialueita ei ole osoitettu kaavassa ja kun Kulmakorven vastaanottokapasiteetti on jo ylärajoillaan, lienee selvää, että massoja tullaan sijoittamaan radan tuntumassa sijaitseville pelloille ja metsiin, joille sijoittaminen ei ole kiellettyä ja joille sijoittaminen ei vaadi ympäristölupaa.

Väyläviraston ratasuunnitelman YVAN mukaan Mynttilän kohdalla rata asemineen ja tunneleineen aiheuttaa monenlaisia ja merkittäviä haitallisia vaikutuksia:

- maakunnallinen yhdistetty ekologinen ja virkistyskäytävä heikkenee merkittävästi
 - myös alueen lähivirkistyskäyttö kärsii, kun ulkoilu- ja hiihtoreitit katkeavat
- golf-kentän toiminta-alue supistuu ja toimintamahdollisuudet heikkenevät
- muinaisjäänöksille tulee haittaa
 - kulttuurihistoriallisesti arvokas maisema muuttuu täysin ja menettää arvonsa
 - rakennusaikaiset melu, liikenne, pöly jne haitat ovat merkittäviä

Mynttilän alueelta syntyvä ylijäämämassa on pitkän tunnelin rakentamisen vuoksi valtaosin kalliokiviainesta. Jätelaki ja valtakunnallinen jätesuunnitelma edellyttävät, että rakennusjätteen (ml. infrarakentamisessa syntyvät ylijäämämassat) syntyä ehkäistään ja että syntyvät massat hyödynnetään mahdollisimman hyvin. Ratatyöstä syntyvien valtavien määrien hyödyntäminen on mahdollista vain, jos niille osoitetaan riittävän lähellä syntypaikkaa sijaitsevia välivarastointialueita. Ympäristöministeriön ohjeiden mukaan tällaisia alueita tulee osoittaa yleiskaavoissa,

Massojen kierrätyksen mahdollistavia eikä vain läjitykseen kelpaavien massojen läjitysalueita ole osoitettu ratasuunnitelmissa eikä yleiskaavassa.

Espoon ainoa ylijäämämassojen vastaanottoalue on Kulmakorpi Ämmässuon vieressä ja

ratalinjauksen länsipuolella. Siellä voidaan ympäristöluvan mukaan ottaa vastaan massoja koko pääkaupunkiseudulta, mutta tilapulan vuoksi nykyisin otetaan vastaan massoja Espoon lisäksi vain Kirkkonummen ja Kauniaisten alueelta. Teknisen lautakunnan 11.11.2020 kokouksessa esitetyn mukaan maankaatopaikan tuottaamiseen tarvittavan kallion louhintaa ei ole pystytty toteuttamaan niin nopeasti kuin on haluttu Kulmakorven kyky vastaanottaa yMynttilän tunnelin kaivamisesta syntyy valtava määrä ylijäämämassoja, joiden kierrätykseen tarvittavia välivarastointialueita ei ole osoitettu kaavassa. Väyläviraston ratasuunnitelman vaikutusten arvioinnin mukaan kaikki radan rakentamisessa syntyvät ylijäämämassat (Espoo-Lohja väliltä 1,3 milj. m³) voidaan joutua läjittämään max 10 km:n päähän syntypaikastaan.

Yleiskaavalla on tarkoitus järjestää koko keski- ja pohjois-Espoon alueen toiminnot mm. yhteiskuntataloudellisesti, liikenteellisesti ja ympäristön kannalta kestävästi.

Peltoja ja metsiä suojeltava kaavamääräyksillä ylijäämämassojen läjitykseltä ja varastoinnilta

Ylijäämämassojen kierrätyksen edellyttämien välivarastointi- ja käsittelyalueiden puuttuessa kaavasta, Kulmakorven vastaanottokapasiteetin pienennyttyä ja massojen lisääntyessä kaavan mukaisen rakentamisen vuoksi siirrytään läjittämään myös pelloille ja metsiin jos niitä ei suojata toimenpiderajoituksella. Luonnosvaiheessa yleiskaavamääräyksiin avoimen maisematilan alueille (AM) (käytännössä pelloille) oli asetettu MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. AM-alueet muutettiin avoimen maisematilan elinkeinoalueiksi (AME), joilla toimenpiderajoitetta ei enää ole. AME-alueista suuri osa on kaavaehdotuksessa merkitty arvokkaan kulttuuriympäristön merkinnällä, johon toimenpiderajoitus ulottuu. Kaikkia AME-alueita se ei kuitenkaan koske.

Ympäristölautakunnan lausunnon mukaan: ”Toimenpiderajoituksen puuttuminen voi johtaa siihen, että AME-alueille tulee esim. maisemaa haittaavia laajoja maantäyttöjä tai -läjityksiä, mukaan lukien kiviainesten varastointia, jotka eivät mahdollisesti tarvitse mitään viranomaislupia.” MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus tulee palautettaa AME-alueiden kaavamääräyksiin.

Esimerkiksi runsaasti ylijäämämassoja synnyttävän Mynttilän rakentamisen ylijäämämassojen läjityspaine kohdistuu lähistön peltoihin ja metsiin. Esbogårdin vireillä olevassa louhinta-, murskaus- ja maankaatopaikkahankkeessa louhinta- ja läjitys tulisi maakuntakaavassa Kulmakorven lounais-länsipuolta Ämmäsuon eteläpuolitse Kirkkonummelle osoitetun virkistys- ja ekologisen, nyt metsäisen käytävän päälle. Käytävä kulkee nyt yleiskaavassa metsätalousalueeksi osoitetulla alueella. Tuolle metsäalueelle tarvitaan MRL 129 § mukainen toimenpiderajoitus, joka estäisi metsän poistamisen, louhinnan ja lähityksen alueella. Tämä mahdollistaisi osaltaan käytävän toteutumisen ainoassa jäljellä olevalla metsäisellä Espoon keskusmetsät Kirkkonummen metsiin yhdistävällä vyöhykkeellä.

Pintavedet

Kaavan taustamateriaaleissa on todettu Loojärven huono ekologinen tila ja meren ja ja järvien suojeluohjelman mukainen suunnitelma saada järven tila hyväksi. Yleiskaavassa ei kuitenkaan esitetä määräyksiä ja alueidenkäyttöraatkaisuja, jotka estäisivät Kulmakorven ja Ämmäsuon alueilta tulevat lisäpäästöt järveen. Espoon oma tekninen toimi on jo hakenut ja saanut ympäristölautakunnaltaan luvan kallion louhinnalle ja murskaukselle Kulmakorven lounaisosaan Lankasuon hankkeelleen. Hakemuksen pääperusteluna esitettiin tarve saada louhittua tilaa ylijäämämassoille – ei siis louheen ja murskeen tuottamista. Maankaatopaikkalupaa Espoo ei kuitenkaan hakenut samalla kertaa, koska kaatopaikka hakemus piti kokonsa puolesta osoittaa aluehallintovirastolle, mikä olisi merkinnyt tiukempaa ja laajempaa lupatarkastelua. Lupahakemus ja lupaehdot osoittavat, että Kulmakorven louhinnasta ja murskauksesta tulee lisäpäästöjä Ämmäsuonpuron kautta Halujärveen ja edelleen Mankinjokeen sekä Peringinojan kautta

Mankinjokeen. Luvasta on valitettu.

Loojärvelle vesipuidedirektiivin mukaisesti asetettua tavoitetta järven ekologisen tilan paranemisesta ei voida saavuttaa, jos sallitaan uusia päästöjä. Espoo on vastuullinen Loojärven tilan direktiivin velvoittamassa parantamisessa, Ämmässuo-Kulmakorven toimintojen ohjaamisessa kaavoituksella siten, etteivät päästöt järveen lisäänty. Espoo kuitenkin käytännössä sallisi lisäpäästöt Loojärveen itse päästöjä aiheuttavana maa- ja kiviviainestoinnin harjoittajana ja maa- ja kiviviainestointojen luvasta päättävänä viranomaisena. Yleiskaavaan on saatava Kulmakorven ja Ämmässuon alueita koskevat määräykset, jotka estävät lisäpäästöt Loojärveen.

Toinen syy otta yleiskaavaan määräys, joka kieltää kaikkien uusien lisäpäästöjen laskeminen Ämmässuon ja Kulmakorven alueelta pintavesiin on se, että kesällä 2021 poistettiin Ämmässuonpurosta Loojärventien siltarummun muodostanut kalannousueste, joten nyt se on Peringinojan tavoin potentiaalinen vaelluskalojen lisääntymispuro. Mankinjokihan on luokiteltu vaelluskalojen lisääntymisjoeksi.

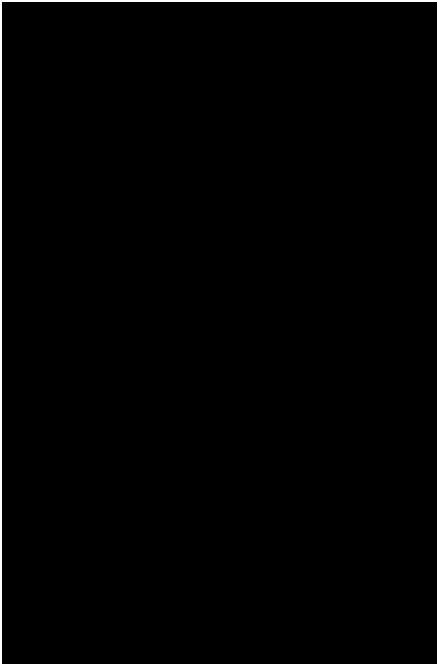
Yleiskaavaprosessi

Kaavaprosessissa ei toteutettu läheskään riittävää tiedonsaantia ja osallistumisen mahdollistavaa menettelyä. Jo lainmukaisesti avoimen ja vuorovaikutteisen prosessin turvaamiseksi kaavoitusprosessi tulee toteuttaa uudelleen riittävällä tiedotuksella

Täydennys 21.7.2021 jättämäämme valitukseen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavapäätöksestä

Päätös, jota valituksemme koski: Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemä päätös (77 §) hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava 722300

Muutoksenhakijat:

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta on jätetty pois lähinnä ne alueet ja ratkaisut, joilla kaava olisi edes osittain vastannut mm MRL:n ja MAL-sopimuksen tavoitteisiin taloudellisesta ja ympäristön kannalta kestävästä ja täydennysrakentamiseen perustuvasta yhdyskuntarakenteesta. Tynkäkaava ohjaa edelleen infran, palveluiden ja joukkoliikenteen palveluiden ulkopuoliseen hajarakentamiseen (12 000 asukasta) ja irrallaan sijaitsevan Histan toteuttamiseen eikä siten toteuta kaavalle asetettuja tavoitteita mm. yhteiskuntataloudellisuuden ja hiilineutraaliuden edistämisestä.

Nyt hyväksytyn supistetusta tynkäkaavasta ei ole tehty muutettua kaavatilannetta vastaavaa yhteiskuntataloudellisten vaikutusten arviota. Karsittua kaavasta tulisi tietenkin olla arvio, joka tulee perustua siihen, että hyväksytty kaava jää sellaisenaan voimaan, vaikka sitä onkin tarkoitus myöhemmin täydentää/muuttaa. Suunniteltujen ”palautusten”, kuten Espoon keskustan ja Mynttilän rakentamisen tuominen yleiskaavaratkaisuna hyväksyttäväksi joskus myöhemmin eivät voi olla perusteena nyt hyväksytyn kaavan arvioinnissa. Siksi kaavan kaikkien vaikutusten, kuten mm. taloudellisten ja ympäristövaikutusten arviointi tulisi nyt perustaa vain tynkäversion vaikutuksiin. Ja kun tällaisia arviointeja ei ole tehty, eivät MRL:n velvoitteet vaikutusten arvioinnista toteudu ja kaava tulee palauttaa vaikutusten selvittämiseksi.

Typistetyistä kaavasta ei tehty ilmastovaikutusten arviointia. Näin ei ole tuotu esiin sitä, kuinka muutos vähensi hyötyjä, joita ilmastomielessä tulisi mm. asuin- ja työpaikkarakentamisen sijoittumisesta verkostojen ja palveluiden lähelle Espoon keskustan tienoolla. Liikenne- ja muun palveluverkoston ulkopuolelle sijoittuvan rakentamisen osuus nousi merkittävästi. Edelleen kuitenkin mm. kaavaselostuksessa väitetään perusteettomasti kaavan tukevan Espoon

hiilineutraaliustavoitetta (ei se sitä tukenut karsimattomanakaan).

Länsirata ei kaavoittajan mukaan alkuvaiheessa palvelisi edes Histaa (ja Mynttilän asemaahan kaavassa ei enää esitetäkään). Kuitenkin ilmastovaikutusten täydennysarvioinnissakin on oletettu lähijunaliikenteen palvelevan kumpaakin asemaa jo alusta lähtien vähentäen olennaisesti kaavan tuoman uuden asutuksen ja työpaikkojen aiheuttamaa henkilöautoliikennettä.

Ämmässuo-Kulmakorpi -alueen kaavaratkaisun aiheuttaman liikenteen ilmastovaikutuksia kieltäydytään edelleen arvioimasta väittäen, ettei pystytä erottamaan jo olemassa olevien toimintojen ja uusien toimintojen liikennemääriä eikä voida tietää esim. liikenteen ajoneuvotyyppejä, ja näin ei kaavoittajan mielestä voida osoittaa kaavan vaikutusta liikenteeseen ja sen ilmastovaikutukseen

Kaikki alueen toiminnot ovat ympäristöluvanvaraisia ja jo lupahakemuksissa on arvio liikennemääristä ajoneuvotyypeittäin. Kaava mahdollistaa esimerkiksi Espoon teknisen toimen oman suuren Lankasuon maa- ja kiviaineshankkeen Kulmakorpeen alueelle, joka nyt voimassa olevassa yleiskaavassa on osoitettu urheiluun ja moottoriurheiluun. Lankasuon lupahakemuksessaan Espoon ympäristölautakunnalle tekninen toimi on esittänyt tarvittavat liikennetiedot, ja tulee esittämään maankaatopaikkaa koskevassa lupahakemuksessaan aluehallintovirastolle vastaavasti perustettavan maankaatopaikan aiheuttamasta liikenteestä tiedot. Ylijäämämassojen ja alueelle muualta murskattavaksi tuotavien louheiden keskimääräisistä kuljetusmatkoista pääkaupunkiseudulla on saatavilla tietoa. Näiden tietojen pohjalta voidaan laskea niin Lankasuon kuin lupakäsittelyssä olevan kuin sen viereen suunnitellun ja Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan nykyisellään mahdollistaman Esbogårdin maa- ja kiviaineshankkeen ilmastovaikutukset.

Lisäksi kaavan lisäämistä ilmastovaikutuksista olisi tullut laskea Länsiradan ylijäämämassojen kuljetuksen päästöt. Massamäärät on arvioitu (tiedot niistä 29.12.2021 päivytyssä Täydennys Heinon ja Mäkisen valitukseen -tekstissämme) ja lisäksi ratasuunnitelmassa on esitetty tiedot kuljetuskalustosta ja arvio tulevista keskimääräisistä kuljetusmatkoista.

Ilmastoarvioinnista teetetyssä täydennyksessä jätetään laskematta/arvioimatta myös kaavan vaikutus hiilinieluihin. Espoon hiilinielujen vähäisyyttä jo nykyisellään korostetaan merkittävänä tekijänä ilmastovaikutusten kannalta. Silti ei yritetty tarkastella edes seuraavien kaavaratkaisujen vaikutusta hiilinielujen poistumiseen:

- Länsiradalle varattava alue
- Joukkoliikennekäytävä Kalajärvelle
- uusi olemassa olevalle voimalinjalle rinnakkainen 110 kV voimalinja välille Järvikylä – Ämmässuo
- Hista, Viiskorpi ja muut rakennettavaksi osoitetut alueet.

Finngridin Espoon Järvikylän muuntoasemalta Ämmässuolle metsän läpi vetämä 110 kV:n voimalinja on hyväkuntoinen ja sen kapasiteetin on arvioitu riittävän hyvin Ämmässuo-Kulmakorpi-alueen tarpeisiin. Ämmässuolla tuotetaan sähköä biokaasusta ja alueelle on tulossa tuulivoimala. HSY:n mukaan myös Ämmässuon alueen tarpeisiin riittää olemassa oleva voimalinja. Caruna kuitenkin haluaa rakentaa uuden 110 kV linjan samalle välille ja jatkaa linjaa Ämmässuolta Kolmirantaan eli Histan suuntaan. Uuden linjan tieltä poistettaisiin puusto ja isommat pensaat 42-46 metrin leveydeltä. Linja kulkisi maakunnallisesti arvokkaan Espoon kartanon kulttuuriympäristön läntisen osan yli jatkaen itään harjun päällä. Harju rajaa kulttuurimaisemaa ja näkyy lajalle. Harjun puusto jouduttaisiin poistamaan, jolloin näkymänä olisi nykyisen metsäisen harjun sijaan korkea sähkölinja. Harjulta linja jatkuisi pohjoiseen ja koilliseen, kaavan mukaisen uuden asuinalueen läpi ja katkaisisi metsäisen vyöhykkeen, ja sille osoitettu maakunnallinen viher- ja virkistyskäytävä.

Käytävän katkaisee hieman pohjoisempaan jo nyt olemassa oleva voimalinja.

Caruna on eri vaiheissa muuttanut perusteluitaan voimalinjan tarpeesta; linjaa perusteltiin aluksi uudella sähköntuotannolla. Ämmässuolle ei tuulivoimalan lisäksi ole edes ollut suunnitteilla muuta sähköntuotantoa. Fortum veti pois hankkeensa jätteen rinnakkaispolttolaitoksesta, joka sekkin olisi tuottanut lähinnä vain lämpöä. Jos Hista toteutuu, se tarvitsee nykyistä suuremman välityskapasiteettiin. Mutta tämä hoituisi hyvin jatkamalla Finngridin nykyistä voimalinjaa Ämmässuolta Histaan. Uutta Järvikylä-Ämmässuo -voimalinjaa ei tarvittaisi.

Sellainen voitaisiin tarvita tilanteessa, jossa olemassa oleva linja ei olisi ns. säävarma. Koska voimalinjoja koskee ankara säävarmuusvaatimus tulee niihin myrskyn tms ilmiön aiheuttamia ongelmia äärimmäisem harvoin. (Finngridin mukaan Suomessa muutama vuodessa tuhansien kilometrien linjoilla) Todellinen syy Carunan intoon rakentaa turha ja monin tavoin haitallinen muuntoasema-Ämmässuo -linja lieneekin sähkömarkkinalain verkkoyhtiöille antama merkittävä taloudellinen hyöty uusien linjojen rakentamisesta. Lain mukaiset mahdollisuudet veloittaa linjan rakennuskustannukset ja toisaalta korvausvelvollisuus toisen yhtiön linjan käytöstä tekevät uuden rakentamisen yleensä paljon kannattavammaksi.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan uudet voimalinjat tulisi ensisijaisesti sijoittaa olemassa oleviin johtokäytäviin. Kaavan tällaisina vaihtoehtoina olisi ollut joko kasvattaa olemassa olevan Finngridin muuntoasema-Ämmässuo -johtokäytävän kapasiteettia tai hyödyntää jo Espoonkartanon peltoa halkova johtokäytävää itään ja biokaasuverkon käyttämättömänä oleva johtokäytävä siltä pohjoiseen Ämmässuolle.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen velvoite ensisijaisesti käyttää olemassa olevia johtokäytäviä on syytä ottaa kaavoituksessa vakavasti ympäristössä, jossa se on mahdollista ja sille on painavia perusteita. Tässä kaavaratkaisussa perusteina ovat maakunnallisesti merkittävän maisemakokonaisuuden suojeleminen, maakunnallisesti tärkeään virkistys- ja ekologiseen käytävän metsäisyyden tuhoamisen välttäminen, uuden asuinalueen maisema- ja viheralueiden suojeleminen sekä kaava-alueen hiilensitomiskyvyn säilyttäminen tältä osin edes nykyisellä matalalla tasolla.

Maakuntakaavoituksessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden velvoitetta voimalinjan sijoittamisessa ei edellytetty – tuskin kunnolla edes selvitettiin asiaa. Yleiskaavassa on mahdollista ja tulisikin korjata maakuntakaavassa tehdyt selvät virheet silloin, kun virheellinen ratkaisu selkeästi aiheuttaisi monenlaisia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ja yleiskaavaan on mahdollista valita ratkaisu, joka toteuttaa yleiskaavoituksella osoitettavat tarpeelliset toiminnot siten, etteivät ne häiritse toisiaan.

Tätä yleiskaavaratkaisua varten asia olisi pitänyt kunnolla selvittää (varsinkin kun kaavoittajilla oli kaikki tarvittavat tiedot linjan tuomista ongelmista) ja esittää perustelut sille, miksi uusi muuntoasema – Ämmässuo -voimalinjaa ylipäätään tarvitaan ja jos, niin miksi sitä ei suurista haitoista, alueidenkäyttötavoitteiden ja MRL:n tavoitteiden vastaisuudesta huolimatta osoiteta jompaan kumpaan olemassa olevista johtokäytävistä tai vedetä maanalaisena.

Espoossa, 11.4.2022

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

KIRJALLINEN LAUSUMA

ASIA Valitus Espoon kaupungin 7.6.2021 § 77 tekemästä Pohjois-Espoon yleiskaavan hyväksymispäätöksestä, diaarinumero 23796/03.04.04.16/2021

VALITTAJA JA LAUSUMAN ANTAJA

████████████████████

LAUSUMAN ANTAJAN ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja, varatuomari Mikko Tuononen
Fredrikinkatu 33 A
00120 Helsinki
Puhelin 0500 446 335
Sähköposti mikko.tuononen@kolumbus.fi

LAUSUMA JA PERUSTELUT

Helsingin hallinto-oikeus on varannut ██████████ tilaisuuden tilaisuuden täydentää tai muuttaa valitustaan Espoon kaupunginvaltuuston 15.11.2021 § 153 tekemän päätöksen johdosta

1. ██████████ (tai valittaja) toteaa aluksi täsmennyksenä, että hän vaatii valituksessaan Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 hyväksymän muutetun yleiskaavaehdotuksen kumoamista kokonaan ja asian palauttamista uuteen valmisteluun Espoon kaupungille ja sen myötä Espoon kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi niin, että valittajan osoitteessa Nupurintie 26, 02820 Espoo omistamat kaksi kiinteistöä - kiinteistötunnukset 49-441-5-44 ja 49-441-13-10 (pinta-alat 12.528 m² + 1.609 m² = 14.137 m²) sisällytetään Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaan (722300) samalla tavalla ja kuin ne sisältyivät alkuperäiseen Espoon kaupunginvaltuuston ennen päätöstään 7.6.2021 edeltäneeseen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotukseen.

2. Espoon kaupunki on perustellut omassa hyväksymiskäytännössään ██████████ ja monen muun alueen kiinteistönomistajien kiinteistöjen rajaamista pois Espoon pohjois- ja keskiosien 7.6.2021 hyväksytystä yleiskaavaehdotusta sillä, että Uusimaa 2050 -maakuntakaava ei ole vielä lainvoimainen. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotusta ja Uusimaa

2050-maakuntakaavaehdotusta on [REDACTED] käsityksen mukaan valmisteltu samaan aikaan, joten Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on tehty täysin uuden Uusimaa 2050 -maakuntakaavan mukaisesti. Espoon kaupunki on ollut yhtenä jäsenenä ja Uudenmaan kuntana valmistelemassa Uusimaa 2050-maakuntakaavaa ja voinut ohjata maakuntakaavaa haluamaansa suuntaan. Uusimaa 2050 -maakuntakaavan hyväksymisedellytyksestä Espoo ei ole maanomistajan kuulemisessa maininnut mitään koskien Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotusta

3. Vaikka maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta ja viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua, se on kuitenkin vain yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella sisältäen alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen yleisiä periaatteita. Jos kunnat - joilla on alueellaan kaavoitusmonopoli - joutuisivat odottamaan jonnekin tulevaisuuteen - esim. v. 2050 - kohdistuvan yleispiirteisen kaavan, kuten maakuntakaavan lainvoimaiseksi tulemistä vuosikausia, se halvaannuttaisi kuntien yksityiskohtaisen ja käytännön tasolla maankäyttöä sekä rakentamista ohjaavan kaavoituksen, kuten esim. asemakaavojen laatimisen pitkiksi ajoiksi. Sellainen ei ole voinut olla lainsäätäjän tarkoitus, vaan päinvastoin viime vuosien kehitys kaavoituksen osalta on mennyt nimenomaan siihen suuntaan, että kunnat pääsisivät irti loputtomasta byrokratian suosta detaljikaavoituksessa. Tähän nähden Espoon kaupungin esittämä syy siihen, että Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotusta päätettiin muuttaa, eli Uusimaa 2050 -maakuntakaavan oleminen vielä ilman lainvoimaa, ei kestä kriittistä oikeudellista tarkastelua.

Espoon kaupunki on hyväksynyt laajoja alueita uudesta Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta, jota on valmisteltu Uusimaa 2050-maakuntakaavan mukaisesti, joten tässä tilanteessa vain Espoon kaupunki hyötyy uudesta yleiskaavasta, kun maanomistajat, joiden kiinteistöt eivät sisältyisi Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaan, joutuisivat edelleen jäämään odottelemaan vuosiksi. Ei voi olla niin, että Histan uusi juna-asema on Uusimaa 2050-maakuntakaavan mukainen, mutta sen vieressä oleva yksityisessä omistuksessa oleva kiinteistö ei ole. Espoo käyttää törkeästi väärin kaavoitusmonopoliaan hyödykseen kaavoittaessaan esim. Histan aluetta, mutta yksityiset maanomistajat Histan vieressä jätetään Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan käsittämän alueen ulkopuolelle. Ja sen seurauksena Espoo tuolla oikeudettomalla ja maanomistajan oikeusturvaa sekä omaisuudensuojaa loukkaavalla menettelyllään estää maanomistajia kehittämästä kiinteistöjään.

Espoon kaupunginhallitus on pöytäkirjassa 10.05.2021 § 171 käsitellyt Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen aluerajausta seuraavasti:

"Hyväksymiskäsittelyn ulkopuolelle rajattavat alueet

Kaavasta viedään kaupunginvaltuuston päätettäväksi läntinen osa (a) ja itäinen osa (b) lukuun ottamatta Histan ja Myntinmäen alueita, jotka edellyttävät ratkaisua Uusimaa 2050 -kaavasta. Länsirata asemineen

kuitenkin osoitetaan kaavassa ja paikallisliikenteen asemapaikka osoitetaan voimassa olevan maakuntakaavan ja radan yleissuunnitelman mukaisesti Histaan. Myntinmäestä poistuu aseman ohjeellista sijaintia osoittava kaavamerkintä, mikä ei kuitenkaan vaikuta ratasuunnitteluun. Histan pois rajattavien alueiden ja Myntinmäen asemanseudun suunnittelu voi edetä, kun Uusimaa 2050 -kaava on saanut lainvoiman."

Nyt Espoon kaupungin päätöksestä 7.6.2021 on ollut seurauksena, että Histan alueen välittömässä läheisyydessä olevat kiinteistöt, mm. [REDACTED] omistamat, on jätetty pois Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen alueesta ilman kestäviä perusteluja. Kun katsoo Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen karttaa, siinä on juuri sillä alueella, jossa [REDACTED] omistamat kiinteistöt ovat, selvästi näkyvissä pieni alue, joka on jätetty Espoon kaupunginvaltuuston päätöksellä 7.6.2021 pois kaavaehdotuksesta ilman kestäviä perusteita. Espoon kaupunginvaltuuston päätös 7.6.2021 § 77 on siis virheellinen tuollakin perusteella.

4. Myöhemmin Espoon kaupunginvaltuusto muutti Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotusta päätöksellään 15.11.2021 § 153 Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tehtyä kaupunginvaltuuston päätöksestä 7.6.2021 oikaisukehotuksen 8.7.2021. Espoon kaupunginvaltuustossa edelleen 15.11.2021 hyväksyttyä yleiskaavan rajausta olisi pitänyt muuttaa myös senkin vuoksi, että Helsingin hallinto-oikeus oli 24.9.2021 päätöksellään hylännyt ison osan Uusimaa 2050 -maakuntakaavaehdotuksesta tehtyjä valituksia, esimerkiksi [REDACTED] kiinteistöjä lähellä olevan Histan aluetta koskevia. Hallinto-oikeuden päätöksiin siis käytännössä Uusimaa 2050 -maakuntakaava suurelta osin hyväksyttiin, joten sitä voidaan pitää käytännössäkin voimassa olevana, joten Espoon kaupunginvaltuuston olisi pitänyt hyväksyä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen alue sellaisena, että siihen sisällytetään myös [REDACTED] omistamat kiinteistöt. [REDACTED] kiinteistöt sisältyivät ennen 7.6.2021 voimassa olleeseen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotukseen merkinnöin "Elinkeinoelämän alue" ja ensisijainen kaavan mukainen käyttötarkoitus: liike- ja toimistorakennusten korttelialue

[REDACTED] omistamat kiinteistöt sijaitsevat Turun moottoritien Ämmässuon liittymän ja tulevan Histan keskuksen läheisyydessä. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen mukainen suunniteltu raideyhteys parantaa

Histan ja sen lähialueiden saavutettavuutta julkisella liikenteellä ja luo mahdollisuuksia alueen kehittämiseksi, sillä alue, jossa [REDACTED] kiinteistöt ovat, liittyy olennaisesti Histan keskuksen toimintoihin, joten myös sillä perusteella [REDACTED] kiinteistöt pitää sisällyttää Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotukseen. Histan alueesta kaavaillaan asukasmäärältään suurta asuinalueita, jonne pääsee julkisilla kulkuvälineillä (junayhteys), joten alue tarvitsee myös elinkeinoelämän palveluita, johon käyttöön [REDACTED] kiinteistöt oli suunniteltu alkuperäisessä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksessa.

Nuo Histan lähialueella olevat kiinteistöt ovat Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa, Histan kaupunginosaa koskevassa selvityksessä tarkoitettu liitettäväksi Histan uuteen kaupunkikeskukseen. Kun selvityksiä tehdään ja perustellaan Histan alueen tarpeilla, niin mikä tarkoitus tuollaisilla selvityksillä on, jos niitä ei edes huomioida kaavassa?

5. Kun [REDACTED] kiinteistöt sijaitsevat lähellä Histan suunniteltua suurta asuinalueita, jota varten tarvitaan myös liike-elämän palveluita, Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 muuttama Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen kaava-alueen rajaus loukkaa myös [REDACTED] kiinteistönomistajana Suomen perustuslaissa taattua omaisuudensuojaa. Jos Espoon kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen kaava-alueen rajaus jäisi voimaan, se estäisi [REDACTED] kaiken kaavan mukaisen rakentamisen hänen omistamillaan kiinteistöillä, sillä yleiskaavaehdotuksen uuden rajauksen vuoksi sen ulkopuolelle jäävät Nupurin alueen kiinteistöt olisivat rakennuskiellossa, kun yksityiskohtaista ja nykyaikaista rakentamista sääntelevää kaavaa ei ole. Nupurin alueella on vanha rakennuskaava, joka on tosin jo aikaansa jäljessä, mutta lähtökohtaisesti edelleen voimassa. Nupurin aluetta koskeva yleiskaava on vuodelta 1997 ja [REDACTED] omistama omakotitalo on saanut rakennusluvan jo vuonna 1951.

Esseen kaupunginvaltuusto ei ole myöskään tehnyt kaikkia Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) 8.7.2021 tekemässä oikaisukehotuksen vaadittuja oikaisuja kaupunginvaltuuston 7.6.2021 tekemään Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen muutospäätökseen. Tämä osoittaa [REDACTED] näkemyksen mukaan Espoon kaupungin omavaltasta ja syrjivää menettelyä koskien Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen tosiasiallisella vaikutusalueella asuvia, mutta yleiskaavan alueen ulkopuolelle jätettyjä kiinteistönomistajia, kuten esim. [REDACTED]

ELY-keskus on vaatinut poistamaan kiinteistöjä koskevat rajoitukset, jotka estävät olemassa olevien alueitten tehokkaamman käytön. On jotenkin vaikea käsittää, miksi iso kiinteistö, jossa saattaa olla useita hehtaareita maa-alaa, ei

Espoon mielestä sovellu uuden kaavan alaiseen kehittämiseen, vaan se jätetään yksityisessä omistuksessa olevana olemaan sellaiseen tilaan, joka rajoittaa tai jopa estää yksityisen maanomistajan mahdollisuudet hyödyntää kiinteistöään. Kaavoittamisen yksistä argumenteista on mahdollistaa, ei estää, maankäyttöä hallitusti ja tasavertaisesti kiinteistönomistajien kesken. Lisäksi tiivistäminen on kaavoituksessa ollut pidempään kestävän kehityksen perusteena.

6. Edellä mainituilla perusteilla Espoon kaupunginvaltuuston päätös 7.6.2021 on kumottava [REDACTED] oikeutta kiinteistönomistajana ja myös kunnan asukkaana loukkaavana ja Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotus on palautettava Espoon kaupungille uuteen valmisteluun. Tämä tarkoittaa, että Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan nykyinen aluerajaus on muutettava niin, että päätöksellä 7.6.2021 kaava-alueesta pois

jätetyt alueet - siis myös [REDACTED] osoitteessa [REDACTED] sijaitsevat kiinteistöt - sisältyvät kaava-alueeseen, niin kuin ne sisältyivät siihen ennen Espoon kaupunginvaltuuston muutettua yleiskaavapäätöstä 7.6.2021.

7. [REDACTED] oikeudenkäyntikuluvaatimukseen voi vaikuttaa se, että hän hakee oikeusapua tässä asiassa.

[REDACTED] KIRJALLISTEN TODISTEET JA TODISTUSTEEMAT

1. Valituksen liitteenä oleva 7.6.2021 Espoon kaupunginvaltuustossa hyväksytyyn Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen kaavakartta

- Osoittaa, miten yleiskaava-alue on rajattu 7.6.2021 hyväksytyssä Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen kaavakartassa.
- Osoittaa, miten omistamani kiinteistöt sijoittuvat yleiskaavakartalle.

2. Uusimaa 2050-kaavavalitusten päätöstiedote 24.9.2021

- Osoittaa, että Uusimaa 2050-kaava ei enää estä Histan lähialueen kaavoitusta Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksessa.

Helsingissä 11.4.2022

Laati:

Mikko Tuononen
Asianajaja, varatuomari, Espoo
[REDACTED] asiamiehenä

Espoon ympäristöyhdistys ry
www.sll.fi/espoo

TÄYDENNYS VALITUKSEEN
23.2.2022

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
helsinki.hao@oikeus.fi

Valitus, jota täydennetään: Espoon ympäristöyhdistys ry:n valitus 28.12.2021 koskien Espoon kaupunginvaltuuston päätöstä kokouksessaan 15.11.2021, §153 Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan hyväksyminen alue 722300

Täydennys liittyy yleiskaavan maakuntakaavan vastaisuuteen ja maankäytön muuttamistarpeeseen Hepokorvessa.

Espoon ympäristöyhdistys ry (valittaja) pyytää, että oheiset lisäykset liitetään täydennyksinä alkuperäiseen valitukseen ja täydentää sitä siis seuraavasti:

1. Valituksen kohta ”Täydennys alkuperäiseen valitusperusteeseen 4; Yleiskaava on maakuntakaavan vastainen”

Kuten valituksessa 28.12.2021 todettiin, Helsingin hallinto-oikeus kumosi 24.9.2021 päätöksellään H4582/2021 suurimman osan Uusimaa 2050-kaavan valituksista. Päätökseen sisältyi täytäntöönpanoa koskeva määräys, joka edellä mainituilta osilta kumosi Helsingin hallinto-oikeuden 22.1.2021 antaman täytäntöönpanokiellon.

Valittaja oikaisee valituksessa ollutta kuulutukseen liittyvää tekstiään, josta seuraava ote: ”Vaikka kuulutusta asiasta ei vielä ole annettu, niin Uudenmaan liitto on katsonut tarpeelliseksi antaa maankäyttöä ohjaavan tulkinnan kaavojen tulkinnasta valituskäsittelyn aikana”.

Valittajan saaman uuden selvityksen mukaan 25.8.2020 hyväksytystä Uusimaa 2050 -kaavasta, jonka Uudenmaan maakuntahallitus päätti kokouksessaan 7.12.2020 määrätä MRL 201§:n mukaisesti voimaan, oli jo ehditty ennen 22.1.2021 määrättyä täytäntöönpanokieltoa kuuluttaa MRA 93 §:n mukaisesti kaikissa sen alueeseen kuuluvissa kunnissa. Maakuntakaava oli siten jo tullut voimaan. Näin ollen täytäntöönpanokiellon purku 24.9. 2021 tarkoitti jo kertaalleen voimaan kuulutetun maakuntakaavan palautumista uudelleen voimassa olevaksi.

MRL 32§:n mukaan

”Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätettäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.”

Näin ollen valittaja katsoo, että asianmukaisesti voimaan kuulutetun Uusimaa 2050 -kaavan tulee, siltä osin kuin valitukset kumottiin ja kuten Uudenmaan liiton tulkinta asian esittää, olla ohjeena yleiskaavasta päätettäessä.

Uusimaa 2050 -kaavan kunnalliskaavoitusta velvoittava yleismääräys rakentamisen ohjaamisesta määrää:

”Ympäri- ja ympäristöministeriön päätös (2017/10/001) on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittyisiin.”

Sen takia maakuntakaavan voimassa ollessa tehty päätös, jonka mukaan merkittävä osa yleiskaavan uutta rakentamista ohjataan lukuisissa kohteissa maakuntakaavan vastaisesti kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle, ei ole pitänyt maakuntakaavaa ohjeena MRL:n edellyttämällä tavalla ja tulee siten lain vastaisena kumota. Tämä koskee lukuisien uusien asuinrakentamis-kohteiden (A2, A3 ja AT) lisäksi erityisesti massiivista uutta teollisuusrakentamista Hepokorvessa.

Valittaja katsoo, että osoittaessaan tietoisesti merkittävän osan tarkoittamasta rakentamisesta sijoittumaan nimenomaisesti Uusimaa-2050 kaavan määräyksen vastaisella tavalla, ei kaavoittaja noudata edellytettyä ohjausvaikutusta ja myös olennaisesti vaikeuttaa maakuntakaavan toteutumista.

2. **Valitusperusteen 15** osalta siinä mainitulla maankäyttöehdotuksella perusteluineen Hepokorven TP/T-merkinnän tilalle (maankäyttöehdotus muine liittyvine kuvineen on esitetty Havaintoliitteessä 1).

Vaikka kaupungilla on kaavoitusmonopoli, katsoo valittaja tarpeelliseksi ja rakentavaksi TP/T-merkinnästä valittaessaan esittää perusteluita alueelle paremmin sopiville ja viime aikoina merkitystään kasvattaneille maankäyttötarpeille. Niiden mukaan laadittu ehdotus esitetään kartoin ja valokuvin havainnollistetussa liitteessä 1. Siinä jo valituksessa esitetyin perustein alueelle sopimaton, maakuntakaavan vastainen massiivinen teollisuusalue korvataan ratkaisulla, joka

- on maakuntakaavan mukaisesti toteutettavissa (TP/T osoitetaan vain sille soveltuvalla alueella Kehä III:n varressa lähellä taajamatoimintojen kehittämismerkintää, mutta kuitenkin tarjoten vastaavan lisäpinta-alan kuin mitä nykyisin on Kehä III:n vastakkaisella puolella).
- vakiinnuttaa ja säilyttää myös merkittävässä virkistyskäytössä olevat metsät ja Hepokorven pohjoisen peltoalueen nykyisessä tilassaan koko niiden alalla (laajennettu virkistysaluemerkintä).
- säilyttää virkistysalueelle ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaalle Paciuksen sävellysmäiseman rakennuskokonaisuudelle näkymä- ja häiriösuojavaikutukseltaan merkittävän Hepokorven metsäsaarekkeen (liitteen valokuvat) ja osoittaa sen molemmille puolille täydentävät lyhyet ekologisen yhteyden ja näkymäsuojan vyöhykkeet (virkistys- ja ekomerkinnet). Tämän metsäsaarekkeen nykyiselle kulttuurimaisemalle ja virkistyskäytölle luoman korvaamattoman suojavaikutuksen tunnistaminen on yleiskaavassa täysin laiminlyöty. Kaava ei siltäkään osin perustu merkittävien vaikutusten riittävään selvittämiseen eikä täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia.
- tuo kipeästi kaivattua lisäpysäköintitilaa Oittaaan ulkoilun alueen käyttäjille ja mahdollistaa jo vaaralliseksi muodostuneiden ruuhkien helpottumisen Kunnarlantiellä (P-merkintä).

- on – toisin kuin nykyinen kaavaehdotus – mitoituksensa johdosta ja tarkoin kaavamääräyksiin säädelyinä vaikutuksiltaan yleiskaavan sisältövaatimusten mukainen mm. Bodominjärven kuormituksen osalta.

Espoossa 22. helmikuuta 2023
Espoon ympäristöyhdistys ry

Anni Simola
puheenjohtaja

Rainer Lahti
varapuheenjohtaja

LIITE: Havaintoliite 1